Bir Türkiyelileşememe Öyküsü

Kürt "açılımı" hakkında yazılar

AYDEMİR GÜLER

yazılama

Bir Türkiyelileşememe Öyküsü

Kürt "açılımı" hakkında tartışmalar

Yazılama Yayınevi: 69

Türkiye Yazıları: 17

Bir Türkiyelileşememe Öyküsü

Kürt "açılımı" hakkında tartışmalar

Aydemir Güler

Kapak Tasarımı
Gökçe Erbil / Levent Karaoğlu

Sayfa Tasarımı
Yiğit Berker Karanlık

Birinci Baskı
Ağustos 2013

© Yazılama Yayınevi

ISBN
978-605-5892-75-3

Baskı
Kayhan Matbaacılık
Güven San. Sitesi C Blok No: 244
Topkapı - İSTANBUL
(0212 576 01 46 / 0212 612 31 85)

İrtibat
Yazılama Yayınevi Hizmetleri Ltd. Şti.
Serasker cad. Osmancık sokak Betül Han 9/13
Kadıköy – İSTANBUL
0 216 338 52 59

www.yazilama.com
iletisim@yazilama.com

Bir Türkiyelileşememe Öyküsü

Kürt "açılımı" hakkında tartışmalar

Aydemir Güler

Yazılama

Aydemir Güler: 1961'de doğdu. Boğaziçi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi'nde ekonomi okudu. İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi'nde yüksek lisans yaptı. 1982'den itibaren, daha sonra *Gelenek* dergisini yayımlayacak olan hareketin içinde yer aldı. 1986 yılında *Gelenek* yayın kurulu üyesi ve bu derginin düzenli yazarlarından oldu. 1986-1992 arasında İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi'nde araştırma görevlisi olarak çalıştı. 1992'de kurucularından olduğu Sosyalist Türkiye Partisi, STP'nin Anayasa Mahkemesi'nce kapatılması üzerine 1993'te kurulan Sosyalist İktidar Partisi ve 2001'den sonra Türkiye Komünist Partisi saflarında yer aldı. Bir dönem, parti tüzüğünde "kolektif liderlik" olarak tanımlanan Siyasi Büro'da genel başkan sıfatıyla sorumluluklar üstlendi. 1999'da *Son Kriz*, 2001'de *Yolları Birleştirmek*, 2010'da *Türkiye Sol Tarihinde Yöntem ve Tartışmalar* adlı çalışmaları yayımlandı. Başka arkadaşlarıyla birlikte, *Demokrasiye Aykırı Yazılar* (1996), *Asker Partisi Ne İstiyor* (1998), *Marksist Metin Analizleri* (2005), *Sosyalist Devrim Teorisi* (2005) gibi derleme kitap çalışmalarına katkıda bulundu. İngilizce ve Fransızca dillerinden yaptığı kitap çevirileri arasında Anikin'in *Marx Öncesi Siyasal İktisat* (Yazılama Yayınevi, 2008) ile *Altın-Sarı Şeytan* (Yazılama Yayınevi, 2010) ve Plehanov'un *Sosyalizm ve Siyasi Mücadele* (Daktylos Yayınları, 2009) eserleri sayılabilir. Güler, TKP Merkez Komitesi üyesi.

İçindekiler

Önsöz: Haziran'dan sonra 9
Sunuş 20
Dili değiştirmek 42
Birleştirici çıkış 45
Değinmeler 48
Reformist AKP 51
Kürt tasarımı 53
Nasıl bir yeni dönem? 56
Peki ya ulusal sorun? 59
Fırsat? 62

Kürt beklentisi 65
İsim konusu 68
Sonrası sosyalizm 71
Dil böler mi? 74
Açılımın içi neden boş? 77
Faşizm birleştirir mi? 80
Dalgalar, dalgalar... 83
Şakadaki gerçek payı 86
Kapanış 89
Çıtkırıldım değilse de... 92
Doğrultu saptaması için notlar 95
Medeni cesaret mi? 98
İndirgemeliyiz 101
İnegöl ve Dörtyol'dan sonra 104
Filmin devamı 107
Boş pazarlık 111
Özerkliğin ayakları 115
Sağırlar tartışırken 118
İç savaş mı, uzlaşma mı? 121
Kan ne yöne akıyor? 124
Erdoğan'ın Kürt savaşı 127
Ortada bir strateji var mı? 130
Post-modern ile geleneksel 133
Oslo rüzgarı 137
Bir strateji olarak kalleşlik 140

Kürt sorunundan sola 143
Soldan Kürt sorununa 146
Ezmek için mi, çözmek için mi? 149
Operasyon ve mekanizma 151
Kan neyi tıkar, neyi yıkar? 155
AKP '90'lara mı döndü? 158
Newroz'u ne yapacağız? 176
Kan siyaseti 180
Yeni açılım mı? 182
Kürt sorununda AKP'nin tek kozu: Gericilik 184
Bir adım ileri iki adım geri 188
Asıl eşek şakası hangisi? 193
Zana çözümü mü? 198
Uzlaşmacılık ne yana düşer? 201
Kürt sağının önü ne kadar açık? 204
Açılım mı demiştiniz? 208
Düğüm 211
Kürt "baharı"nın rotası ve birkaç soru 214
Sınırlara ne oluyor? 220
Bir demet kavram: Çözüm, reform, irade 225
Bunun için miydi? 228
"Kürt Açılımı" halka da açılacak mı? 231
Barışın bedeli 234
Ulus, milliyet, vs. Ne bitti? 237
Etnik referans olmasın... 241

Önsöz: Haziran'dan sonra

Okuyacağınız bu derlemenin "Sunuş" yazısını Mayıs ayının son haftasında yazmıştım. Yani Haziran Direnişinin arifesinde!

Her şeyin değiştiği bir ülkede, bu kitabın da olduğu gibi basılması nasıl mümkün olabilirdi ki...

Bu durumda, direnişin, gerisinde bizlere muazzam bir armağan, yeni bir "halk dinamiği" bırakmak üzere barikatlardan çekildiği günlerde, yani Temmuz başlarında bir ek daha yapmak şart oldu. Buna da Önsöz diyelim..

Açılımın ideolojisi

Kürt açılımının ideolojik altyapısı popüler bir ifadeyle "bin yıllık İslam kardeşliği" olarak betimlenmişti. Bunun objektif olarak Kürt ve Türk toplumlarının arasındaki tarihsel ilişkiye uygun düşüp düşmediği ayrıca tartışılabilir. Benim görüşüm, dindarlığın Türkiye nüfus ortalamasının üstünde seyrettiğini bildiğimiz Kürtler için bile İslam kardeşliğinin böylesine kritik bir sorunu, Kürt sorununu çözmeye yetmeyeceğidir.

İslam kardeşliği, İkinci Cumhuriyette Kürt sorununun tanımsız hale geleceğinin ilanıydı aslında.

Ulusal kimliklerin gelişiminde dinin geçmiş kültürel öğelerin tamamından daha baskın, ayrıcalıklı bir yere sahip olduğunu biliyoruz. Dinler ve mezhepler ulusal kimliklerle entegre olarak varlıklarını sürdürdüler. Uluslaşma süreçlerinin kapitalizmin serpilmesine ve modernleşmeye, değişen dozlarda da aydınlanmaya denk düştüğü açıktır. Ancak aydınlanma dinsel kategorilerin tasfiyesini değil, toplumsal hiyerarşideki yerleri-

ni değiştirmiştir çoğunlukla. Buradan çıkan sonuç, yani din ve mezhep kimliklerinin ulusa eklemlenmesi, bir ulusal sorunun ulus öncesi kategorilere referansla ele alınmasını meşru ve haklı kılmaz.

Herhangi bir ulus düşünün. Bu ulusun kimliğinin şekillenmesinde din ve mezhep özel bir rol oynamış, hatta ağırlık taşımış olabilir. Ancak söz konusu faktör, kendisinden ibaret olmayan bir bütünün parçası olmuştur artık. Parça, bütün tarafından etkilenmeksizin, anlamlandırılmaksızın bir varlığa sahip olamaz. Öyle ki, o toplulukla ilgili bir sorunun çözümü için çaba harcarken, elinizdeki bütünü dekompoze etmek ve bileşenlerden birini, bizim örneğimizde dinsel inanış ve pratikleri ayrıca bulup ele almak ve bu parçaya temel bir rol atfetmek, iler tutar bir yol haritası olmaz. Yöntemsel açıdan saçmadır, pratik olarak mümkün değildir.

Somut olarak Kürtlerin müslümanlığını başlı başına belirleyici bir öğe olarak ayrıştırıp Türklerin müslümanlığıyla buluşturup yeni bir bütün inşa etme fikri, toplum mühendisliği falan değil, olsa olsa "deli kimyager sendromu" olabilir!

İdeolojilerde bilimsel doğruluk aranmaz elbette. Dolayısıyla Kürt açılımının din kardeşliğine oturtulması, sözcüklerin ve kavramların sözlük anlamı üstünden yargılanmamalıdır. Bunu yaparsak "bu ne saçmalık" deyip işin içinden çıkabiliriz. Hemen üstteki paragrafta de ben bunu yaptım!

Ancak bir de kavramların ideolojik mesajı vardır.

AKP liderliğinde Kürt sorununun çözüleceği tezi bir ideolojik iddia veya yanılsamadır. İşin aslı şudur: İkinci Cumhuriyette Kürt sorunu tanımsız kalacaktır. Hedeflenen budur; daha doğrusu Haziran'dan önce bu idi...

Türkiye ve Ortadoğu'da Sünni İslamın savaş birliği inşa edildiğinde, Sünni Türkler, Sünni Kürtler ve Sünni Araplar aynı cephede kalacak, aralarındaki tarihsel kimlik sorunları, "diğerleri" ile yürüttükleri savaşın gölgesinde soğuyacaktır.

21. yüzyılda İslam Ortadoğusunda bile din çimento işlevi üstlenemez. Ama emperyalist bir bölgesel/iç savaş senaryosunda bir araya gelmenin gerekçeleri arasında aynı mezhepten olmak belli bir işlev üstlenebilir. İslam kardeşliği bu biçimde okunabilir.

"Haziran'dan sonra" bu değerlendirme güç kazandı. Çünkü öncesinde bu görüş somut kanıtı olmayan bir tez halindeydi. Öte tarafta ise Kürt ulusal hareketinin ve AKP'nin sözcüleri dinin birleştiriciliği üstüne konuşup duruyorlardı. Bu çok sesli koroya Kürt hareketinin sosyalist müttefikleri bile katılıyorlardı.

Oysa Haziran Direnişi dinin Türkiye toplumundaki rolünün sınırlarına işaret etmiştir. Dinselleştirme belirli bir çizgiyi ihlal ettiği anda, birleştirici değil ayrıştırıcı oluyor, seküler bir ayaklanmanın fitilini ateşliyordu.

Şimdi böyle bir bağ nasıl olacak da, Kürt açılımının ideolojik altyapısını oluşturacak?

Açılımın ideolojik yapı taşları şiddetle sarsılmıştır. Sarsan etnik kökenlerin üstünde bir kategori olarak "halk" olmuştur.

Açılımın siyaseti

Kürt açılımının siyasal alandaki varsayımı AKP iktidarının sürmesiydi. Öyle ki, masanın Kürt ulusal hareketi yakasında özne veya muhatap İmralı, Kandil, BDP, KCK, HDK veya DTK olabilirdi. Ama "Türk yakasında" varsa yoksa Recep Tayyip Erdoğan!

Bazı ince stratejik mülahazalardan anlıyoruz ki, Kürt önderliği AKP cephesinin iç dengelerine yönelik de politika geliştiriyordu. Örneğin Gülen tarikatı karşısında kesinkes hükümet, yani Erdoğan tercih ediliyordu!

Peki Türkiye'de yaklaşık on milyon kişinin Haziran ayı içinde tam bir inanmışlıkla Tayyip veya hükümet istifa diye sokaklara dökülmesi bu politik varsayımını nasıl etkilemiş olabilir? On milyon sayısı direnişe gönülden destek veren ama yürümeyenleri, yürüyemeyecek kadar küçük olup bugün çocuk oyunlarına "başbakan" sözcüğünü bir aşağılama olarak katanları[1] içermiyor!

Kürt hareketinin bazı temsilcileri direnişin içinde, etrafında olmuşlar, örneğin Sırrı Süreyya Önder sözcülük iddiasında bile görünmüştür. Ancak -Önder'in bu yönelimi nedeniyle hükümet tarafından İmralı heyetinden veto edildiği hatırlanırsa- asıl temsilci isimlerin mesajı, kaynak gös-

[1] Ben şahsen denk geldim. Bir çocuk arkadaşlarını kızdırmak için "Başbakan Berk" diye tempo tutuyor, o da "ben de senin..." yollu bir yanıt patlatıyordu!

termek gerekmeyecek ölçüde nettir.

Hareketin içinde olma görüntüsü, hareketin kitlesel bir patlamaya dönüşmesiyle birlikte silikleşmiştir.

Bir adım sonra Kürt hareketi hükümetin istifası talebinin kesinlikle gündeminde olmadığını belirterek saf değiştirmiştir.

Bu değişim, alanların "darbeci milliyetçilere bırakılmaması" çağrısıyla ilk bakışta belirsizliğe dönmüştür. Ancak davranışları pratikte "uç yorum" olarak görülebilecek kimi unsurlar, aslında bu çağrıdan ne çıkacağını basbayağı örneklemiş oldular. Hareketin içinde samimi olarak yer alındığında hoşgörülen Kürt sembollerinin ne zaman "ortalığa başkalarına bırakmamak" için kullanıldığını ayırt etmek hiç zor değil. Bu ikinci kullanım, eylemlerin sabote veya provoke edilmesi anlamına gelmiş, ancak kitle hareketinin toplam büyüklüğü karşısında önemsiz, marjinal kalmıştır.

Sonra bu değerlendirmeler arasında gidip geldiler. Bir gün bir sözcü asıl hedefin barış süreci olduğunu dile getirebiliyor, ertesi gün başkası Kürt hareketinin bu dalganın tam merkezinde, hatta başlatıcısı olduğunu iddia edebiliyordu. "Biraz da Türkler çeksin, bizim yıllardır çektiklerimizi" yalnızca çirkin ve densiz bir ifadeydi. Ama "desteklemeye mecbur muyuz" tepkisi başka bir şeydi. Elbette bu uçlar kendi aralarında da tartışmadan duramazlardı; bu da olmuştur.

Bir bütün olarak Kürt hareketi, Haziran direnişini ister mahkum etsin, ister desteklesin, "bitse de kaldığımız yerden devam etsek" psikolojisi sergiledi.

Ama burada dramatik bir durum söz konusuydu aslında. AKP hükümeti ve Erdoğan'ın otorite sahibi konumlanışını esas alan açılımın politik varsayımı Taksim'de çöküyordu.

Bu çöküşün akiller toplantısında Erdoğan tarafından dışavurulması gerekiyormuş meğer! Hatta bu da yetmeyecek ve Lice'de karakol inşaatını protesto eden halkın üzerine ateş açılması beklenecekmiş...

Açılımın toplumsal zemini

2010 yılının 12 Eylülünde Türkiye solundan çıkan ve Erdoğan'ın teşekkür listesine girerek ödüllendirilen tutum hatırlanacaktır: "Yetmez ama

evet."

Kısmi anayasa değişikliğine hayır demeyen Türkiye solcularının ve Kürt hareketinin AKP'ye verdiği desteği kimileri "utangaç destek" olarak algılamış olabilirler. Bu doğru değildir. Evet ve boykot oyları pratikte AKP'ye açık destek anlamına geliyorlardı. Zaten boykot çağrısına uymayan Kürt seçmenin çok büyük bir oranda evet oyu vermiş olması, Kürt ulusal hareketinin nasıl bir toplumsallığın içinde nefes alıp verdiğini, suskun kalarak neyi -en azından- sineye çekmiş olduğunu gösteriyordu.

Ancak referandum sonucu AKP değişikliklerini onaylamış olsa da, "Yetmez ama evet"in toplumsal planda geçerlilik kazanmadığı açıktır. O dönem solda TKP, ÖDP, Halkevleri ve EMEP'in red cephesi büyük bir kitlesel hareketlilikle buluşmadı. Ama solculuğun tanımını bu tutum yaptı, sola damga vurdu.

Yetmez ama evetçilik, "meşru" bir toplumsal alanı Ergenekon operasyon ve davaları döneminde kaplamıştır yalnızca.

2013 Kürt açılımı, genel olarak ulus belirlenimli Kürt toplumunun desteğini almıştır. Herhangi bir "barış" projesinin, bunca yıllık savaştan sonra Türkiye toplumunun çok daha büyük bir çoğunluğu tarafından alkışlanması beklenirdi. Bu olmamıştır. Olmamasının nedenleri arasında Türk milliyetçiliği kuşkusuz belli bir açıklayıcılığa sahiptir. Ancak MHP'nin hiç de militan bir karşı duruş sergilemediğini atlamayalım. İmralı görüşmeleri başlayalı beri Devlet Bahçeli, milliyetçi tepkiyi büyütmeye dönük bir strateji içinde kesinlikle olmamış, verili Kürt düşmanı/milliyetçi nüfusu temsil etmekle yetinmiştir. Bu, aslında bir tür "majestelerinin muhalefeti" veya biriken gazın tahliyesi işlemiydi. MHP zaten budur.

Tepkiyi büyütecek bir enerjiye zaten sahip olmayan CHP'den ise bir "parti" olarak söz etmemiz mümkün değil. CHP içinden olası bütün politik önermeler üredi.

Açılımın 2013 itibariyle mümkün olanın çok altında bir toplumsal heyecan yaratması ve sınırlı bir destekle yetinmek zorunda kalmasının nedeni, AKP ve liderliğidir. Erdoğan'a yönelik biriken öfke "barış" ile dağıtılamamıştır. Tersine toplumdaki öfkenin haklı kaynakları, bir barış projesinin bu iktidar tarafından taşınamayacağı yargısının da yaygınlık

kazanmasında rol oynamıştır.

Dinselleşme veya bir şeriat rejimi kurma stratejisinin taşıyıcı olarak AKP'nin, bu stratejiye angaje tabanının çapı ne kadar genişlerse genişlesin, Kürt reformu bir büyük projedir ve bu tabanın çok ötesinde toplumsal ve siyasal ittifaklar üstüne inşa edilebilir. Bu ittifak yüzeyinin sloganı 2010'dan kalma bir ifadeyle "yetmez ama evet" idi.

Türkiye'de 2010'da yıpranmaya başlayan yetmez ama evetçilik, 2013'e vardığımızda ölmüştü.

Bu kısıtı çözmek için uydurulan biricik araç, bir CIA imalatı olan Amerikan "conflict resolution" (çatışma çözümü) ekolünden devşirilmiş "Akil insanlar" heyeti olabildi. Heyetin tek solcu unsurunun KESK Genel Başkanı Lami Özgen olmasının dramatik niteliği, Haziran Direnişi sırasında sendikaların topluca boşa düşmeleriyle açığa çıkmadı mı? Akil insanlar toplumda alay konusu olmuş, açılım enstrümanı sadece AKP'nin değil, başkalarının da elinde patlamıştır!

Açılımın bölge boyutu

Ya da emperyalist boyut diyebiliriz.

Reform yolunda Kürt siyasetine dayatılan bir politika değişikliği Ortadoğu'yla ilgiliydi. Somut olarak da Suriye.

Biliyoruz ve burada detaylandırmaya ihtiyaç yok. Kürt yayıncılığı Esat karşıtlığını ilke haline getirmiştir. Emperyalizmin Ortadoğu'daki rolünün küçümsenmesi ve küçük gösterilmesi sistematik bir çaba haline gelmiştir. Kürt hareketi uluslararası siyasette ulusal bir pragmatizmle hareket edeceğini en yetkili ağızdan ilan etmiştir.

Devre daha önce değindiğim "bin yıllık İslam kardeşliği" tezi ile tamamlanmaktadır. Emperyalizmin Ortadoğu'da üstüne yapışan ve her kritik konjonktürde hatırlanan "Haçlı Seferleri" imajından kurtulmak için seçtiği strateji de bölgenin İslam içi bir iç savaşa hazırlanmasını esas alıyordu. Sünni ve Şii mezheplerinin çatışmaya itilecekleri plan "Arap Baharı"nın da anahtarıdır. Emperyalizmle uyumlu Sünni İslam, Türkiye'de AKP ile iktidar olduktan sonra Kuzey Afrika kuşağına yerleşiyor ve Basra Körfezine uzanan hayli kuvvetli bir eksen şekilleniyordu. Gerçekten de büyük servetleri, enerji kaynaklarını, Türkiye ve Mısır gibi kadim gelenekleri

içeren bir Sünni cephesi, Suriye-Lübnan direncini kırdığı anda Filistin'i de saflarına katacak ve bölge yeniden yapılandırılabilecekti.

Kürt reformunun bölgesel ayağı belirli bir iç tutarlılığa yerleştirilmişti doğrusu. Kuşkusuz Türkiyeli Kürt hareketinin Suriye'de sürdürülen kirli, gerici ve emperyalist savaşa açıktan angaje olmasında ciddi güçlükler vardı. Ancak bu angajmana paha biçilmez yardımda bulunacak faktörler de ihmal edilmemelidir. Birincisi Öcalan'ın pragmatizmi meşru ilan etmesidir. İkincisi Irak deneyiminde Barzani-Talabani pratiğinin bugüne kadar eleştiri dışı tutulmasıdır. Üçüncü olarak da, Suriye muhalefetinin Batı Avrupa'da ve kimi sol çevrelerde pek tutulan seküler, modern kanatlarının Türkiye solunda pazarlanmasıdır. Bu pazarlama faaliyeti sınırlı kesimlerde yankı bulmuş olsa da önemsiz sayılamaz. Akademik çevrelerde ve sol periyodik yayınlarda Kürt hareketini Esat düşmanlığında rahatlatacak girdilere bol bol rastlanmaktadır.

Ancak bu sistemin bütünü Suriye'de duvara çarptı. Baas hükümetinin çatışmalar başladıktan sonra belirli manevralarla ittifaklarını genişletmesiyle de birlikte, merkezin politik tabanının çok genişlediği bütün yorumcularca kabul edilmektedir. Şam'ın düzenli ordu ve milis kuvvetlerinin askeri direnci yalnızca bir askeri direnç değildir.

Yetmez ama evet pınarını kurutan Türkiye solu bölge halklarıyla anti-emperyalist dayanışma konusunda da sağlam durmuştur. Eylül 2010 blokunun aynısını bu başlıkta bulamadık. Lakin sonuç farklı değildir; Suriye halkıyla dayanışma, emperyalist-gerici müdahaleye karşı duruş ve AKP'nin savaş politikasına kesin red... Türkiye'de solculuk bu çizgiyle temsil edilmiş, bu çizgi sola damga vurmuştur.

Ve sonra yine Haziran geldi!

Suriye'de askeri dengelerin Taksim direnişiyle akıl almaz biçimde çakışarak değişmesine ne demeli! AKP'nin içerde başı sıkışırken Şam da silahlı muhalefete karşı benzersiz bir hamle gerçekleştirdi, bir dizi yerleşim hükümet kontrolüne geçti.

Çakışmanın hoş çağrışımları bir yana, arkaplan da önemli kuşkusuz. Davutoğlu-Erdoğan siyaseti Baas'ın direncini Batılı emperyalistler kadar gözönüne alamamış ve kendini sert bir sıkışma içinde bulmuştu. Emper-

yalizm Şam'ı kısa sürede devirme ve Sünni cephesini ilan etme başarısına ulaşamayınca ara formüller aramaya yönelmiştir. Her ara formülün Türkiye'nin emperyalist senaryodaki rolüne ağırlık kaybettireceğini bilen Ankara ise savaş seçeneğinde giderek bir "aşırı ucu" temsil etmeye başlamıştır. Cilvegözü ve Reyhanlı bu sürtünme bağlamında düşünülmelidir.

Erdoğan ve Davutoğlu'nun kabusu Esat'la sınırlı kalsaydı bu zorlu yola devam edilebilirdi. Ama Mısır'ın kaybedilmesinin yanında Suriye'nin kazanılamaması çok hafifmiş meğer!

Haziran Direnişi'nin sancıları daha kesilmeden Mısır'da yaşanan gelişmeler emperyalizm politikalarda önemli bir değişim anlamına geleceğe benziyor. Az önce kullandığım "Mısır'ın kaybedilmesi" elbette biraz lafın gelişi, kazanma-kaybetme sözcüklerinin ironisiyle ilgili bir ifade. Mısır'da siyasal çalkantıların emekçi halkın sosyalist geleceğine doğru bir yön kazanmasından söz edemiyoruz daha.

Ama emperyalist siyasetin hat değiştirmesinden söz edebileceğimiz anlaşılıyor. Uyumlu İslam rejimlerinin dinselleştirme veya dinci faşizm operasyonları Türkiye'de ve Mısır'da toplumsal direnci aşamamıştır. Bu, Kahire'deki askeri darbeden hareketle söyleyebiliriz ki, emperyalistler tarafından da saptanmış bulunuyor. Ortadoğu "oralardan" bakıldığında görülenden çok daha laik kazanımları olan bir coğrafya olduğunu kanıtlamıştır.

Yeni verileri hesabına dahil eden ABD (ve AB) bölge hegemonyasında yeknesak bir Sünnileştirme rotasını modifiye edecektir. Başkalaştırmanın enstrümanı Mısır'da Silahlı Kuvvetler olabiliyor. Birinci Cumhuriyetin tasfiyesinde çok daha yol alınan Türkiye'de, egemen güçler AKP'ye "fazla" angaje edilmişler. Öyle ki, hükümetin yıpranmasıyla ortaya çıkan boşlukları kısa sürede kapatacak manevraları tasarlayıp hayata geçirecek bir devlet aklı ve mekanizması mevcut değil. Dolayısıyla Türkiye'de Amerikan stratejisini radikal biçimde düzeltmeye yarayacak bir askeri darbenin ne ideolojik meşruiyeti, ne politik gücü, ne de teknik imkanları otada görünmüyor.

Bu durumun kendiliğinden, dolayısıyla sistematik bir ideolojik dona-

nımdan tanımı itibariyle yoksun durumdaki Haziran Direnişi'ni, yine kendiliğinden biçimde burjuva devlet platformundan ve burjuva sınıf siyasetinden uzaklaştırdığını not edeyim...

Neyse konuyu çok dağıtmayalım ve toparlayalım.

Kürt hareketinin açılım adına uyum sağlamayı önüne koyduğu bölge tasarımı yürürlükten kalkıyor. Sünni modelinin Mısır'da sekteye uğraması ve Türkiye'de zemin yitirmesinden sonra Tunus'ta yola devam etmesi beklenemez, Suriye'nin bu yöne zorlanması tümden geçersizleşir. Körfez gericiliği bu depremin etkisinden kendini bağışık tutabilecek mi, göreceğiz.

Bu tablodan Kürt siyasetinin payına ne düşeceğini ise bilmiyoruz. ABD'nin "Kürt açılımına devam" mesajını sürdürmesi önemli bir veridir. Devamını AKP'nin getiremeyeceğini bile bile... Kürt liderliğinin AKP'nin Haziran Direnişinden sonra bu başlıkta sergilediği bütün "isteksizliğe" karşın "yapıcılığını" koruması[2] da bu kapsamda yorumlanabilir. Açılım AKP-üstü bir olgudur çünkü.

Önsözün sonucu

Kürt sorununun yakın geçmişinde 1999'dan bu yana çeşitli evreler var. Bir periyodizasyonu "2012'de Kürt sorunu" başlığı altında denemiştim. Şimdi yeni bir dönemeçte olduğumuz son derece açık. Yani periyotlara bir yenisi eklenmelidir. Yeni alt dönemin özelliklerine ilişkin şimdilik yalnızca bir sesli düşünme denenebilir.

2013 Haziran'ından sonra en azından bazı şeyler "eskisi gibi olmayacak":

Birincisi, İmralı açılımını, yani bu yıl itibariyle kazandığı şekliyle bir reform sürecini bugünkü AKP'nin taşıma olasılığı yoktur. AKP iktidarının diyalektiği, herhangi bir toplumsal dinamik karşısında geri adım attığı

[2] BDP Eşgenel başkanı Gülten Kışanak, Lice'de bir kişinin öldürülmesinden sonra yaptığı konuşmada "hiç olmazsa" ateş emri veren karakol komutanının "açığa alınması" gerektiğini dile getirdi. Katilin açığa alınmasının sorunu giderebileceğinin ima edilmesi hayli "yapıcı" bir tutumdur. AKP'nin bu tutumu gerektirecek herhangi bir uygulaması olmadığına göre, Kışanak'ın toleransının "başka bir reformcu iktidar" seçeneğiyle bağlantılı olduğunu düşünebiliriz.

yolunda bir izlenim bırakmayı reddeder. Emir büyük yerden gelse, ABD Büyükelçisi turlara başlasa bile, AKP en fazla "bekleyin, unutmadım" diyecektir.

İkinci olarak, AKP açılım takvimini sandığa endekslemek zorundadır. Eğer ikinci cumhuriyet bir faşist diktatörlük sayesinde kurtarılabilir görünseydi bu zorunluluk söz konusu olmayabilirdi. Şimdi Erdoğan herkese "seçimden sonra" diyecek, öncesindeki adımları da hep oy pragmatizmine yontacaktır. Ancak bu stratejiyi kabul eden bir Kürt hareketi de kendini silahsızlandırmış olur. Hem gardını indireceği için tabanının gevşemesi olasıdır, hem de geçmiş deneyim göstermektedir ki, AKP gardını indireni önüne katıp geri mevzilere itmekte, "müzakere" benzeri kavramları ondan sonra hatırlamaktadır! Bunu en çok Kürtler yaşadı.

Üç; İmralı reformunun "sol vicdan" onayı almaksızın hayata geçirilmesi imkansızdır. Haziran Direnişinde Kürt hareketi bu bağı hata veya tercih sonucu aşırı inceltmiştir. Ancak öte yandan Direnişten Kürt toplumuna uzanan, gerici bir AKP barışını reddederken Kürtlere sahip çıkmaya hazır başka bir kanal açıldı. Bu kanalın geniş ve sağlam olduğunu iddia ederek durumu abartmaya gerek yok. Ama böyle bir seçenek ortaya çıkmıştır.

Dört; Kürt ulusal hareketinin Türkiye solu üstündeki vesayeti, çok ılımlı bir sözcük kullanarak söyleyeyim, sarsıldı. Azı yok fazlası var!

Kimse Taksim barikatlarının darbe amacıyla kurulduğunu anlatanlarla yakınlığı gerekçelendiremez. Solda Kürt ittifakının parçası olmak ile kitle hareketiyle birlikte devinmek birarada sürdürülebilecek paralel yollar değil, zıt stratejilerdir.

Bitirelim...

Önümüzdeki süreç düzen cephesinde İkinci Cumhuriyet'in restorasyonu girişimlerine sahne olacak. Burada kitle dinamiğinin liberal, sivil toplumcu kimi damarlarının teslim alınması gündeme gelecek. Yeni rejimin piyasacı ve batıcı yanlarından hiç taviz vermeksizin daha az dinci bir versiyonunun mümkün olduğu işlenecek. Yağmacı yandaş sermayenin, burjuvazinin bütünüyle daha sağlıklı ilişkiler kurması hedeflenecek, AKP'nin sermaye sınıfının içine doğru kadrolaşması törpülenmek

istenecek. Kemalizmin tasfiyesinden geri durulmayacak, ama iş giderek dönüştüğü cadı avı halinden çıkartılacak. Bölgede emperyalizmin geleneksel hattının uçbeyi olmaktan uzaklaşmaya, ortalamaya daha yakın bir konuma yerleşmeye çalışılacak... Bütün bunların gerektirdiği bir kadro yenilenmesi hazırlanacak, genel olarak burjuva siyasetinde bir normalizasyon, istikrar tesis edilecek.

Haziran AKP'sini bile terk etmemeye çabalayan Kürt ulusal hareketinin bu operasyonla hayli rahatlayacağını söyleyebiliriz. Ancak böyle bir operasyonun zamanında ANAP'ın sivil toplumu, Demirel'in demokratikleşmesi, AKP'nin AB normlarına uyum dalgalarında olduğu gibi sol diye, ilerleme diye yutturulması mümkün olmayacaktır.

Bana sorarsanız, Kürt toplumu bu koşullarda kendi içinde sınıflara ayrışmış olduğunu hatırlamak durumundadır. Ulusal kurtuluşçuluk, ulusalcılık gibi ideolojiler bütün toplumu kapsama iddiasındadır, ama bu iddia her ideolojnin sınıfsal olduğu gerçeğini değiştirmez. Kürt toplumu ve Kürt siyasi hareketi bunlarla yüzleşmeye doğru gidiyor.

8 Temmuz 2013

Sunuş

Bu derlemede yer alan yazılar günceli yakalama ve yorumlama çabasıyla üretildi. Kürt dinamiğinin baş role yerleştirildiği bir kavşakta yan yana getirilip okuyucuya sunmanın yararlı olabileceğini Murat Akad ve Oğuz Kavala ile birlikte düşündük. Uzun zamandır ara ara aklıma gelen bu tür derlemeler yapma fikri, uzaktan bakıldığında kolay iş gibi görünse de, yine de belirli bir konsantrasyon gerektiriyor. Üstelik geriye dönüp kendi yazdıklarını okumak, seçmek bana bayağı sıkıcı bir iş geliyor. Hele bir de arşivcilik beceriniz sıfırsa, işin zorluk derecesi iyice artıyor.

Bereket yazıları sevgili Murat seçti. Onun sıkıştırması olmasa ben hâlâ fikirle oyalanıyor olabilirdim...

Murat'a, Oğuz'a, kapağa emek veren Levent Karaoğlu'na, son okuma sırasında zamanında acele yazılmış zor anlaşılır ifadeleri yakalayan Ogün Hakan Küçükünal'a teşekkürler...

* * *

Farklı yayın organlarında, farklı tarihlerde yayınlanmış, uzunlukları ve derinlikleri farklı yazılardan bir bütünlük çıkıp çıkmadığına emin değilim. Kitabı oluşturan parçaların iç eşitsizliğini buraya bir *Sunuş* yazısı ekleyerek gidermeye çalışacağım.

Güncelliği kovalayan yazılardan söz ediyorsak, "bugün olsa aynı şekilde yazardım" demek inandırıcı bir iddia olmaz. Ben de bu anlamda bir hassasiyetle elden geçirmedim makaleleri. Oldukları haliyle bırakmayı tercih ettim. Bu bir ilke meselesi değil. Hatta, belli bir yazıya vesile olan olay veya konuyu ekleme yoluyla okuyucuya hatırlatmak, bir gönderme

büsbütün gündemden düşmüşse de acımayıp çıkarıp atmak kitabı daha okunur hale getirebilirdi. Böyle bir çalışmaya zaman ayıramadım. Dolayısıyla "hangi yol daha iyidir" tartışmasını yapmaya da hakkım kalmadı. Takdir okuyucunun...

* * *

Bu sunuş yazısının anlamını yukarıdaki türden mutfak bilgilerini paylaşmakla sınırlamayacağım. Yukarıda geçerken söylediğim gibi, bir ön yazı, ilerleyen sayfalardaki malzemeyi daha anlamlı hale getirebilir, malzemenin iç eşitsizliklerini belli ölçülerde giderebilir; en azından 2013 Mayıs sonu itibariyle bir değerlendirme çerçevesi kazandırabilir.

Başlarken düşmek istediğim iki not daha var.

Birincisi, aşağıda ele alacağım başlıklarda "nokta koyduğumu" söylemiyorum. Konu çok geniş olduğundan değil. Devam etmek ve daha bütünlüklü, daha sağlam bir analiz geliştirmem / geliştirmemiz gerektiğinin farkındayım. Ancak bu kayıt, söylediklerimin sağlamlığından kuşku duyduğum anlamına gelmiyor. Tersine -kişisel bir şey değil bu- öngörülerimizin doğrulanma oranı çok yüksek; şaşırtıcı biçimde yüksek!

İkinciye geleyim. Zeynep'in eski yazılardan derleme yapmamı kuşkuyla karşıladığını, yeni çalışmaları dilediğini biliyorum. Yapılmışı tekrar sunmak yanlış bir tatmin duygusu yaratmamalı. Hele Kürt sorunuyla ilgili son on yıllık literatürün istisnalar dışında neredeyse tamamı milliyetçilik ve liberalizm tarafından tıka basa doldurulmuşken, üretmeye, daha fazla üretmeye devam etmeliyiz. Zeynep'e teşekkür ediyorum. Bu sunuş yazısının ve derlemenin, Kürt dinamiği ve onun çeşitli veçhelerine ilişkin bireysel ve kolektif başka çalışmaları tahrik ve teşvik etmesini diliyorum.

* * *

Temel kavramlar

Gelenek hareketi veya TKP, "ulusların kendi kaderini tayin hakkı" ilkesinin marksizm-leninizmin yapıtaşlarından biri olmadığını, ulusal sorun alanının sınıf mücadelelerinin bağımlı bir değişkeni olduğunu anlatmaya çalıştığında çok tepki görmüştü.

Aslında ulusal sorun, "sınıf mücadelelerine göre tutum alınan bir başlıktır" demek bile yetersiz. Ulusal sorun, marksist siyasette (sınıf müca-

deleleri kategorisinin altında bile olsa) kendine ait bir teorik departmanı olmayan bir alandır. Büsbütün somuttur, yani zaman ve mekanın belirleniminden hiç kurtulamaz.

Bu nedenle Marx'ın ulusal sorunda çelişkili tezler ileri sürdüğü yolunda bir eleştiri marksizmin içinde kalınarak savunulamaz. Marksizm zaman ve mekandan bağımsız bir tutarlılığı ulusal sorun çerçevesinde kurma arayışında değildir ki! Bu nedenle Marx'a göre bazı ulusların kurtuluşu ilerici, bazılarının mücadelesi gericidir.

Bu apaçık doğrulara Türkiye'de esas olarak iki marksist kanal sahip çıkmıştır. Birincisi, 1960-1980 yükseliş dönemine belirli bir marksizm donanımıyla girmiş veya bu dilimin başlarında marksist donanımını edinmiş geleneksel entelektüel kanaldır. Bu insanlar için UKKTH'nın az önce özetlediğim çerçevesi, "zaten öyledir." Entelektüel kanal dediysem, aynı yaklaşım Türkiye solunun insan birikiminde sanılandan çok daha yaygındır.

Türkiye'de devrimciliğin kriterleri arasında Kürtlerin ulusal haklarını desteklemek diye bir ilke yerleştiren sol kesimlere bakılırsa, bu kuşak zaten kemalizmden, yani milliyetçilikten kopamamıştır!

Gelenek/TKP birikimi, sorumsuzca suçlanan bu kesimi yalnızlıktan kurtarmış oldu. UKKTH'yı ayakları üstüne yerleştirmek "zamanında" doğal iken, 1980'lerden bu yana cesur bir açılım haline gelmiştir. *Gelenek*'in 16. sayısında, yani 1988'de ulusal sorun üstüne kalem oynatırken marksizmi el yakan bir başlıkta hayata geri taşımaya çalışıyorduk aslında.

Marksizmin temel doğrularını mı dile getiriyoruz, yoksa cesur, tabu deviren tezler mi ortaya atıyoruz? Bu ikisinin karışabildiği bir dünyada yaşıyoruz 21. yüzyılda...

* * *

Sınırlar

Madem öyle, ihtiyaçların UKKTH ile sınırlı kalmayacağı da, daha baştan kestirilebilirdi.

Örneğin uluslararası komünist hareket, 1990'lardan itibaren emperyalistlerin mevcut devlet sınırlarıyla oynamasına karşı refleks geliştirmeye başladı.

Sovyetler Birliği'nin sömürgeci bir kızıl Rusya'nın etrafında örülmüş bir halklar hapishanesi olduğu karalamasını reddetmek gerekiyordu. Bu karalama, başka şeyler bir yana, Doğu Avrupa'da Nazizmin son bulma biçimini gayrımeşru ilan etmek anlamına geliyordu. Gerek Sovyet birliğinin parçası olan cumhuriyetler, gerekse Kızıl Ordu'nun başat rol oynadığı halk cumhuriyetlerine sahip çıkamayan bir komünist hareketin tutamak noktası kalmazdı.

Bugün bu kavga sürüyor ve sermaye sınıfları reddettikleri mirasın yerine faşizmin itibarını iade etmeyi koymaktan kaçınmıyorlar.

İkincisi, önce SSCB'nin, sonra Yugoslavya'nın, ardından geniş Ortadoğu'nun sınırlarıyla oynanması emperyalist yeniden yükselişten başka bir anlam kazanmadı. Devletler ailesine katılan yeni birimlerin üstlendikleri gerici rol çok boyutlu. Sosyalist siyaset ve marksist teori bu yeni biçimlenişin meşruiyetini sorgulamak durumundadır. Emperyalizmin yüzlerce yıllık sömürgeci argümanları yaşama döndürmesi, terörist, kitle imha silahı sahibi diktatörlerce yönetildiği varsayılan "geri halklara" uygarlık, demokrasi götürmek adına militarizmin kapağını yeniden açması, yerli işbirlikçilerin "kurtuluş" çığırtkanlığıyla aklanabilir mi?

Haritaların yeniden çizilmesi, dünya genelinde bir emperyalist operasyondur. Bu genel belirlemeyle, isterseniz kuralla çelişen herhangi bir istisna, önce kendi özgünlüğünü gerekçelendirmeli ve kanıtlamalı. Kuvvetli gerekçeler ve kanıtlar olmadığı sürece, içinde bulunduğumuz dönemde devlet sınırlarını yeniden oluşturmaya yönelen hamlelerin emperyalizmin projeleri tarafından "üst-belirlendiği" doğrusu geçerli olacaktır.

Bu kuşkusuz yeni bir durum. Zira bir önceki tarihsel dönem eski imparatorlukların ve sömürge imparatorluklarının çözülmesinin damgasını taşıdı. İster burjuva demokratik nitelik taşısın, ister sosyalist devrim süreçleriyle bütünleşsin, isterse üçüncü dünyacı, bağlantısızlar limanına demirlesin, eski rejimlere ve onların destekçisi emperyalist güçlere karşı mücadelelerin ürünü olan devletlerin meşruiyeti su götürmez.

Değişen budur. İnisiyatif devrim güçlerinden karşı-devrim güçlerine geçmiştir.

Bu genellemenin pürüzlerden bağışık olabileceğini düşünemeyiz. Di-

ğer coğrafyaları bir kenara bırakırsak Birinci Emperyalist Paylaşım Savaşı'nın ardından çizilen Ortadoğu sınırlarının hakikaten de kurmaca olduğu açıktır. Bu çizgilerin temel belirleyeni emperyalist rekabet olmuştur. Peki emperyalistlerin bir uğrakta çizdiği ve halkların ve ilericilerin içine hiç sinmemiş olan sınırların, başka bir uğrakta yine emperyalistlerce değiştirilmesi ihtimali olumlu bir gelişme sayılabilir mi? Ortadoğu'daki durum bir nevi "suyumu bulandırdın" fıkrasıdır. Emperyalizm, eski dostu Saddam Hüseyin'i Kuveyt'in egemenlik haklarını ihlal ettiği suçlamasıyla hedef tahtasına yerleştirmiş, sonra da Irak'ın yapısının ne kadar da yapay olduğunu keşfetmiştir!

Bu kadar değişken bir alanda solun da her örneğe olduğu gibi uyan bir kalıba sahip olmasını beklemek haksızlık olur.

Dolayısıyla Kürt ulusal hareketlerinin ufuklarının, hele tarihsel Kürdistan'ın dört parçaya bölündüğü açıkken, yukarıdaki genelleme üstünden kısıtlanması savunulamaz. Üstelik bölge coğrafyasının baştan aşağı emperyalistlerce masaya yatırıldığı bir kavşaktan geçilirken, tarihsel, toplumsal ve politik meşruiyetin tanımını da genişleyecek ve gevşeyecektir.

Ancak mutlaka bir genel belirleyen olmalıdır.

Bu belirleme marksist siyaset teorisi ve sol siyaset açısından anti-emperyalizmden başka bir şey olamaz. Marksizm işçi sınıfını kurtuluşa yakınlaştıran gelişmelerle pozitif, bunun önüne engeller diken gelişmelerle karşıtlık ilişkisi kuracaktır.

Genelleme ise bellidir. İçinde bulunduğumuz dönemde Ortadoğu'da siyasi coğrafyayı değiştirme inisiyatifi emperyalizmin elinde olduğuna göre halkların ve işçi sınıfının çıkarı mevcut sınırların dokunulmazlığını esas alacak.

Herhangi bir hareket için istisna uygulaması ayrıca gerekçelendirilecek.

Peki Kürt hareketi bu açıdan nerede duruyor?

Herhalde Irak merkezli, Barzani ile Talabani hareketlerinin "emperyalist uyumu" konusunda kimsede bir tereddüt yoktur. Bu iki harekete, demokratik ve ilerici sıfatlar atfetmek için ya uyum gösterdikleri emper-

yalizmi ya da bu iki burjuva-feodal hareketi aklamaya baştan karar vermiş olmanız gerekir. Bugün Irak'ta merkezi ve bölgesel iktidara ağırlık koyan bu hareketler, konumlarını emperyalist pazarlıklara borçlu. Böyle bir yapılanmada Güney Kürdistan emekçilerinin bir çıkarı olmadığı gibi, emekçi sınıfların kendi milliyetçilerine tutsak düştüklerini söylemek durumundayız.

Başka Kürt hareketleri de var. İmralı açılımı veya "süreç"le birlikte kısa zamanda Türkiyeli Kürt hareketi Ortadoğu'nun sınırları hakkında akıl yürütme aşamasına varmış bulunuyor.

Türkiye Cumhuriyeti'nin sınırlarının değiştirilmesinin amaçlanmadığını, Öcalan'ın eski açılımlarından beri biliyoruz. Öcalan, hapse girmeden de önce, kendi kaderini tayin hakkının bağımsız devlet yönünde değil, Türkiye'nin mevcut yapısının içinde bir demokratikleşme perspektifi çerçevesinde kullanılması görüşüne yönelmişti.

Hal böyleyken BDP'nin eş başkanları aynı titizliği Ortadoğu'nun diğer devlet sınırları için göstermemektedirler. Gültan Kışanak verili sınırların yapay olduğunu söylemiştir. Selahattin Demirtaş ise gündeme, Fatih Altaylı'nın yanlış anlamasına bağlanan "üç devlet formülü"yle girdi.

Altaylı'nın formasyonu dikkate alınırsa yanlış anlama olasılığı yabana atılamaz. Ancak Demirtaş *soL* gazetesinde yayınlanan söyleşide düzelttiği nokta Suriye Kürdistanı'nda kurulması arzulanan devletin Lazkiye'yi de içermesi meselesinden ibaret görünüyor. Yani İran, Irak ve Suriye'nin Kürt bölgelerinde "üç devlet ve demokratik bir Türkiye" modeli geçerliliğini koruyor.

Irak Kürt petrolünün Türkiye sınırlarının içinden mi, Suriye sınırlarının içinden mi Akdeniz'e taşınacağı ise bir detay olarak kalmakta ve boru hattının geçeceği bölgenin ille Kürt ülkesi ilan edilmesinin gerekmediği anlaşılmaktadır.

Adı geçen ülkelerin Kürtleri bölen sınırlarının yapay ve emperyalist rekabet ürünü olduğu tartışma götürmez. Ancak bu sınırların yeniden çizilmesi yönünde mevcut yapının bir kez daha kökünden sarsılması için kimin sözünün geçeceği de gün gibi ortadadır.

ABD emperyalizmi tarafından karar altına alınmadıkça üç Kürt devle-

tine doğru daha fazla adım atılmaz. Yani İran Kürtleri kendi ulusal hakları için İran egemen güçleriyle hesaplaşmayacaklar. Gelişmelere böyle bir görüntü kazandıracak olan mücadeleler, kendi başına başlamayacak ve sonuçlanmayacak, ille de emperyalist inisiyatife ihtiyaç duyulacak. Irak'taki bölgesel yönetim zaten böyle bir inisiyatifin parçası olarak doğmuştu. Suriye'de ise Kürt hareketi karmaşık dengelerin tam orta yerinde konumlanıyor.

Ülke, bölge ve dünya ölçeklerinin iç içe girdiği Kürt sorununa yalnızca Kürt ulusal çıkarlarını gözeten bir mercekten üretilecek yanıt geçersizdir.

Her ne yanıt üretilecekse, sol açısından meşruiyet kriteri emperyalizm ile mesafesidir.

* * *

Ezilen Ulus

Bu noktada bir diğer temel tartışmanın ezilen ulus kavramı üstünden yapılmasından kaçınamayız. Baştan söyleyeyim, burada bu tartışmayı yalnızca açacağım.

Bu satırların yazarı, en demokratik burjuva devletinin bile, toplumu oluşturan farklı etnik, ulusal, kültürel kesimler arasında adalet ve eşitlik ilkelerine dayalı bir yapıya kavuşamayacağını düşünmektedir. Zaten bu değerlendirme, sosyalist devrimci bir perspektifin ayrılmaz parçasıdır. Kapitalizm tarihsel sorunları gerçek anlamda çözme ehliyetinde olsaydı, sosyalist devrim gereksinimi, en azından zayıflardı.

Emek sömürüsünü mümkün olan en fazla tür farklılaşma üstünden sürdüren, yani emekçileri bölerek sömürünün üstünü örtmeye ve sınıf mücadelelerini yoldan çıkartmaya çalışan bir sistematikten söz ediyoruz. Kadın-erkek eşitliğinin, kültürel gruplar arasında adaletin, bölge temelli şovenizmlerin kapitalizmde ortadan kalkması mümkün olmamaktadır. Kendi toplumlarının içinde çelişkileri hayli hafifleterek belirli bir denge tutturan kimi gelişmiş kapitalist toplum örneklerinde, emek göçü nedeniyle bu tablo çoktan değişmiş bulunuyor.

Dolayısıyla ezilen ulus kategorisi ve kavramının, ulusların eşitliğe yaklaşmaları sayesinde açıklayıcı gücünü yitirmesi söz konusu değil. Ama bu

kavram ve kategorinin içinde oluştuğu tarihsel uğrak ve iklim değişiyor. Dikkate alınması gereken budur.

Bizim örneğimize geleceğim. Ama değişimin başka örnekleri de vardır. Hatırlatmaya devam edelim.

Uluslaşma sürecini gecikerek yaşayan ve modern kapitalist toplumda kendilerini ek bir ezilme ilişkisinin içinde bulan ulusal topluluklardan söz ediyoruz, ezilen ulus derken. (Burada ayrıca bir ezilen ulus-sömürge tartışmasına girmeyeceğimi, ezilen ulus kavramını sömürge halklarını da kapsayan genişlikte kullandığımı not edeyim.)

Bir kere söz konusu tarihsel uğrak ve iklime ait olan ezilen ulus kategorisi, bütün ulusal/etnik sorunları içermemekte, ima etmemektedir. Türkiye'de bizim kolaylıkla anlayacağımız bir durumdan söz ediyorum. Türkiye'de ulus-devlet şekillendikçe Rum ve Ermeni sorunları ortaya çıkmıştır. Kadim bir imparatorluğun mirasçısı olan Türkiye'de modern ulus-devlet, meşruiyetini emperyalizme karşı verilen bir ulusal kurtuluş savaşından aldı. Ek bir tartışma yaratmamak için Ermeni halkını ayıralım; Rum halkının bu süreçte emperyalizmle aynı paralele yerleşmiş olması, sonraki süreci kaçınılmaz biçimde domine edecekti. Türkiye Rumlarının kurucu sözleşmelerle kavuştukları statünün ezilmeyi bertaraf etmediği açıktır. Ancak bu kesime "ezilen ulusun tarihsel ulus hakları" referans alınarak değil, "azınlık hakları" kapsamında yaklaşılabilir. Yani ezilen ulus kavramı her kapıyı açan bir maymuncuk değildir.

Bundan daha önemlisi ezilen ulus sıfatının, onu edinenin üstüne yapışması söz konusu olamaz. Çarlık'ın sömürgeleri Sovyet Birliği'nin kurucuları olmuşlardır. Bu, cumhuriyetler arasındaki ekonomik, sosyal, kültürel gelişmişlik farklarının bir kalemde ortadan kalkmasını getiremezdi, ama artık ezilen ulus kavramı herhangi bir şey ifade etmiyordu.

Ve gelelim bugüne. Kürtlerin ezilmişliğine son verecek uygulamalar arasında dil ve kültür haklarının geniş yer tuttuğunu herkes biliyor. Bir tarafta zorla asimilasyon politikaları, diğer tarafta hak mücadelesi.

2013 süreci hangi yönde gelişirse gelişsin, bir tarihsel doğrultu olarak Kürt ulusunun dil ve kültür haklarının artık yeniden asimile edilemeyeceği açık olmalıdır. Asimilasyon süreci, nihai olarak son bulmuştur. Kürt

halkı ulusal kimliğinin giderek daha fazla bilincinde olacaktır. Bu eğilimin yepyeni bir kanala, "bin yıllık din kardeşliği" kanalına sokulması olasılığı vardır, ancak bu da, iddia edilen tarihsel derinliğin tersine, yepyeni bir gelişme olur.

Özetle bizim topraklarımızda ulus-devlet oluşumunun biçimlendirdiği Kürt ulusal sorunu çarpıcı bir değişim geçirmektedir. Şimdiden geri dönülmez noktaya gelen bir boyut, asimilasyonun gündemden düşmesi. Doğrultu şiddetli bir kırılma ile kaybedilmediği sürece, Kürtçe'nin eğitim ve devlet dili olup olmayacağı konusu tartışmalı olsa da, Türkiye'de Kürt dilinin öğrenilmesinin önündeki engeller azalacak, sadece özel dil kursları ve seçmeli dil dersleri değil, üniversite dili olarak da Kürtçe'nin önü açılacaktır. Güney Kürdistan'da bu adım atıldıktan sonra kuzeyde de başka türlüsü mümkün olamazdı zaten.

Türkiye'de Birinci Cumhuriyete dönüş mümkün değildir. AKP hükümetten düşse, yine de böyle bir restorasyonun şansı yoktur. Dolayısıyla Kürtlerin Türkiye'de zorla asimile edildikleri bir dönem kapanmak üzeredir.

Ezilen ulus kavramının içini dolduran bir diğer önemli unsur devlet kurma mücadelesi ve hakkı. Peki Irak Kürtleri Saddam sonrası Amerikan Irakı'nın kurucu unsuru olmuşlarsa ve Türkiye'deki Kürt siyasetinin başat unsuru, ayrı devlet hedefini talepler listesinden çıkartmışsa ne olacak?

Kimse bu değişimi önemsemezlik edemez. Zaten Kürt siyasetinin bir dizi sözcüsü de silahlı mücadelenin kesinkes terkedilmesini bu değişimle gerekçelendirmektedir. Dolayısıyla silahlı mücadele politikası ezilen ulus, zorla asimilasyon ve devlet kurma hakkı gibi kavramlarla bir bütünün parçası olarak meşrulaştırılagelmiştir.

Kürtlerin ezilmişliğinin başkalaştığı yönünde buraya kadar söylediklerimin arasında emperyalizmle ilişkiler yoktu. Ya ezilen ulus diye bilinen bir halk, dünyanın kaderi üstünde en ağırlıklı sözün sahibi olan emperyalizm tarafından desteklenmeye başlarsa? Böyle bir durum, sol siyaset literatürüne yerleşmiş ezilen ulus kavramıyla bağdaşmaz.

Bu anlamda Irak Kürtleri'nin statüsü açısından bu kavramın karşılığı çoktan kalktı. Türkiye Kürtleri'nin konumu 2013 ilkbaharındaki Güneyli kardeşleriyle eş tutulamaz. Ama Kürt sorununu çözen bir Türkiye'nin

Ortadoğu'nun gücü haline geleceği, "büyüyeceği" tezi ortada duruyor. Bu tezin İkinci Cumhuriyet Türkiyesi'yle uyumu açıktır. Emperyalizmin bölgeyi yeniden yapılandırma modelinde Ankara'nın hükümranlık derecesine ilişkin rivayet muhtelif olabilir, ama bu modelin bir Türk-Kürt ittifakını varsaydığı da görülmektedir. Nisan-Mayıs döneminin popüler tartışması, gerillanın çekilmesi başlığında kimi Kürt sözcülerin gündeme getirdikleri NATO'nun gözlemci statüsü ancak bu varsayım altında söz konusu edilebilirdi.

Bu açtığım tartışmalara Türkiye'nin eski -hani formasyonunu sol yükseliş döneminin başlarında veya öncesinde edinmiş- marksistleri, muhtemelen "tabii ki" diye yaklaşacaklardır.

Bütün formasyonunu, Kürt sorununun herşeyin önüne yerleştirildiği, neredeyse solun üstbelirleyeni olarak Kürt mücadelesinin kabul gördüğü bir dönemde geliştirenler ise yerlerinden hoplayacaktır. Kürtlerin ezilen ulus kavramına sığmadıkları bir hayat bu kesimler için yabancıdır.

Marksizmin ve komünizmin eleştirmenleri dünyanın ne denli değiştiğini söylemekten basbayağı haz alırlar. Buna göre, komünistler değişimi anlamamaktadır.

Oysa uluslararası sermaye ve emperyalizm ulus-devletler sisteminin hukukunun, ekonomisinin, siyasetinin, ideolojisinin, kültürünün içine çoktan sığmaz hale gelmiş bulunuyor. Yeni model kendi ekonomik krizini bile yaşadı. Eski kavramlarla eğleşenler, marksizmi demode olmakla eleştirenlerin ta kendisi.

Kapitalizmin ulus merkezli ülke ve dünya yapılanması, burjuvazinin baştan aşağı karşı-devrimci karakter kazandığı bir evrede çözülmeye uğramıştır. Uluslar ve ulus-devletler, sınıf mücadelelerinin ölçeğini temsil etmeye devam etmektedirler. Ancak burjuva ulusçuluğu kendi ipini çoktan çekmiş, meşruiyetini yitirmiştir.

Artık Belçikalı yok, Valonlar, Flamanlar ve diğerleri var. Artık Iraklı yok, Türkmen, Sünni, Şii, Kürt, Arap ve diğerleri var. Bu sayılan alt kimliklerin yerine göre büyüyen bir kartezyen tabloda bölünmeye ve çoğalmaya devam etmesinin de yolu açık. Bir zamanlar feodal, dinsel, bölgesel parçalılığı gideren burjuva ulus kategorisinin şansı kalmadı.

Oysa eski ezilen ulusların mücadeleleri bütün sonuçlarını bu yıpranmış ulus-devletler bazlı dünya sisteminin içine veriyor. Ulusal sınırların anlamsızlaştığı söylenen bir iklimde üç tane yeni Kürt devletinden, devlet sınırlarının anlamsızlaştığı söylenen bir dönemde Suriye'de Sünni ve Alevi devletlerinden söz edilebilmektedir. Bu spekülasyonların yeni (iddiaya göre çok daha demokratik) bir dünya sistemini müjdelediğine dair, kendinden menkul tezler dışında tek bir veri yok. Ama başka bir seçenek var. Emperyalizm bu yolla kendi merkezi gücüyle rekabete giremeyecek kadar zayıf, parçalı muhataplar, dolayısıyla daha kolay yönetilir bir dünya, yani daha güçlü bir hegemonya arayışında olabilir mi?

Düzenin Reform Stratejisi

Bu derlemede bir tez bıktırıcı biçimde tekrar ediliyor. Kürt savaşının en şiddetlendiği anlarda dahi ısrar ettiğim(iz) yaklaşım belirli bir Türkiye okumasına dayanıyordu. Abdullah Öcalan'ın 1999'da Türkiye'ye teslim edilmesinden bu yana, ama özellikle AKP'li yıllarda doğrultu hep bir "Amerikan barışını" göstermiştir.

Emperyalizmin Ortadoğu'nun en önemli dinamiklerinden birini ihmal etmesi düşünülemezdi. Kürt dinamiğinin yoğunluk kazandığı parça ise Türkiye idi.

Konjonktür tuzaklarına düşmedik hiç. Oysa o kadar çok kırılma olmuştu ki.

Öcalan'ın 14 yıllık hapisliğin kaç yılını avukat ve aile görüşleri engellenerek ve hatta hücrede tecrit edilerek geçirdiğini hesaplamadım. Ama yalnızca son yılları gelişi güzel hatırlarsak, 2010 yazında Kürt siyaseti sağda solda linç eylemlerinin muhatabı oluyordu.

2011'de Suriye savaşı yükselirken Kürt hareketinin Tahran'dan gelip Bağdat'ın Şii hükümetini kapsayıp Şam'a uzanan bir stratejik zincire yakınlaştığına tanık olduk.

2012 Newroz'u yasaklamalarla geçecekti.

Aralara bir çok kez telaffuz edilen açılımlar sıkıştı. İmralı açılımından önce 2012 yazında Leyla Zana'nın Erdoğan'a güven deklarasyonuyla başlayan süreç topu topu bir ay sürdü.

Aynı yılın sonbaharında ise açlık grevlerinin Kürt sorununu bir kırılma

noktasına getirdiği düşünülebilecek, herkes nefeslerini tutacaktı.

Biz, köprülerin atılmasını, aşırı ısınmış ortamlarda yadırganması mümkün olmayan kaza ihtimali olarak gördük. Bunu kuşkusuz ciddiye aldık. Ama kaza, adı üstünde ana doğrultudan sapmadır. Doğrultu ise belliydi.

Bu yıllar boyunca iki taraf, yani AKP ve BDP/PKK'nin birbirlerine toleransla yaklaştıklarını görmezden gelemeyiz. 12 Eylül 2010 referandumunda Kürt siyasetinin jesti, yalnızca boykotun pratikte evet'i güçlendirmesi değildir. Görüldü ki, Dersim dışında Kürt toplumu AKP'nin Anayasa değişikliğine kitlesel destek veriyor. Bu atmosfer Kürt siyasal hareketine rağmen oluşmuş değil.

Her iki taraf ana doğrultunun ne olduğunu biliyorlardı. Sözü edilen toleransın kaynağı buydu.

Ancak aynı zamanda hakiki bir mücadele de sürdü. Risk alınan, kan dökülen, acımasız bir siyasal mücadele.

Elinizdeki derlemede çatışmaların şiddetlenmesinin herhangi bir örneğini, devlet tarafından bakıldığında "yok etme", Kürt hareketi tarafından bakıldığında ise "siyasal kopuş" amaçlı olarak değerlendirmedim. Ölümün bir politik enstrüman olarak en acımasız biçimde kullanıldığı en karanlık tablo, bunun ardından teknik anlamda yumuşama geleceği için "barışa" en yakın anı resmeder!

Öyle ki, bir ara AKP'nin 1990'lara geri döndüğü söylemi hızla yaygınlaştı. Yani aslında barış ve çözümden yana olan AKP, 2011-2012'de bir yabancılaşma yaşamıştı, iddiaya göre. AKP örneğin milliyetçiliğe sapıyordu... Oysa bir burjuva partisinin milliyetçi kulvarı büsbütün boş bırakması mümkün olmadığı gibi, milliyetçiliğin islamcı bir çerçevenin içinde yeniden üremesinde de şaşacak bir şey yoktu.

Hatta 2013 "süreci"nin varlığına karşın, AKP'nin ilan ettiği 2014 seçim sıralaması da bir tür geri dönüş olarak yorumlanabilecektir. Anayasa oylamasını kasım ayına atan zamanlamadan hareketle iktidarın Kürt muhalefetinden ne isteyeceği belli: Yerel seçimlerde kendisini yormamasını, Erdoğan'ı da Çankaya'ya çıkartmaya yardımcı olmasını! Bu bir şantaj politikası değilse nedir? Kasım 2014, "çözümün" zamana yayılması, belki ertelenmesi, bu uzatma aylarının her tür provokasyona açık hale gelmesi

demektir.

Öncelikle Kürt sorununun çözümüne ne anlam yüklendiğini netleştirmemiz gerekiyor.

Yer yer bütün açıklığıyla dile getirdiğim, ama her zaman varsaydığım formül şuydu: İçinde bulunduğumuz koşullarda, yani bölge ve Türkiye koşullarında "Kürt sorununun çözümü"nden kast edilen, Kürt faktörünün bölgenin yeniden şekillendirilmesinde emperyalizmin, Türkiye'deki rejim değişikliğinde de AKP'nin önünde engel olmaktan bütünüyle çıkması, mümkünse sürecin tamamlayıcı parçası, yardımcısı olmasıdır.

Hükümetin Van depremini ikinci büyük Kürt kentine müdahale için fırsat sayması, Roboski katliamını kitleleri yeniden terörize etmek için kullanması, böyle bir "çözüm" tanımına aykırı düşmez.

İmralı açılımının öncesinde dökülen kanlar barış sürecini sulamıştır.

Uyumlulaşmanın Kürt hareketinde hemen frekans tutturması elbette mümkün değildi. Çeşitli açılardan hareketin derin bir dönüşüm geçirmesi gerekecekti. Kürt hareketi, mirasçısı olduğu 1960-80 sol yükselişinin üzerine başka yapı taşları eklemişti sonraki 30 yılda. Kürt hareketinin özellikle kadınları ve Alevileri, bunların yanı sıra sendikal, emekçi birikimi ve meslek sahibi, eğitimli, kentli aydınları Sünni temelli İkinci Cumhuriyet'e nasıl sığsın?

Bu bir dönüşümden de öte, tasfiye gerektirecek. Ve süreç devam etmektedir.

Ortadoğu ayağında ise anti-emperyalizmin Irak Kürdistanı'nda hayli aşındığını not etmeliyiz. Türkiye Kürt hareketinin ilkeleri arasında emperyalizme karşı uzlaşmazlığın bulunmadığını bilmek durumundayız. Bu, kimilerinin acele tarafından varmak istedikleri sonucun gerçekleştiği anlamına gelmiyor. Kürt hareketinin emperyalizme teslim olduğunu söylemek haksızlık olur.

Ancak girilen yol bu açıdan son derece korunaksızdır. Selahattin Demirtaş'ın Ortadoğu denkleminde bütün dış faktörleri emperyal(ist) odaklar olarak eşitlemesi ve Rusya'nın burada ne işinin olduğunu sorgulaması ilginçtir ve tabii çok zayıf bir argümandır. Abdullah Öcalan'ın kamuoyuna ilk yansıyan BDP görüşmesinde Suriye'de iktidar ve muhale-

fetle ilişkiyi tamamen çıkarcılığa göre belirlemeyi önermesi ürkütücüdür. Kürt basınının yine Suriye'de işi Baas düşmanlığına vardırmasının anlamı emperyalizmle uzlaşma seçeneğinin ağır bastığıdır.

Kürt siyaseti bir yanda AKP'yi, diğer yanda ABD'yi "kullandığını" ileri sürüyor mu, bilmiyorum. Ama şaşırmam!

Elbette bu tür ilişkilerde kural olarak, güçlü, görece güçsüzü kullanır. İstisnaları vardır, ancak bunlar da Ortadoğu'da işlemez.

AKP'nin yeni-Osmanlı stratejisinde, Türkiye'yi bir bölge (Davutoğlu'na bakılırsa dünya) gücü *haline getirme* boyutu ile *güç imajı* boyutu arasındaki denge imajdan yanadır. Yani AKP gölgesini gövdesinden çok daha büyük düşürmeyi hedefliyor.

Bu kadarı bile, ABD'ye fazla gelmiş, İsrail'i rahatsız etmiştir. Bu iki ortağı olmaksızın neredeyse savaş uçağı bile havalandırma yeteneğinden yoksun bir ülkeden söz ediyoruz. Gelişmeler Ankara'nın imajını da küçültmek için uğraşıldığını kanıtlıyor.

Hal böyleyken Kürt siyasetinin uzak olmayan bir gelecekte Türkiye'de başat siyasi akımlardan birine dönüşmek ve Irak petrol pastasından geniş bir pay almak gibi projelerine ne demeli?

Pasta büyüktür ve kurtlar sofrasında otuz küsur yıl geride kalsa bile, solun içinden çıkmış, karakterini yoksul köylülükten, kadrolarının önemli bölümünü Alevilikten devşirmiş bir gerilla hareketine yer yoktur.

Aslında içerde ve dışarda uyumlulaşma çağrısının ideolojik zemini de bellidir: Piyasacılık ve dincilik.

Türkiye Kürt hareketi ile piyasacılık arasında birden fazla ciddi köprü var. Pratik bağ belediyelerde somutlanıyor. İdeolojik bağ ise yerel yönetim yetkilerinin genişletilmesinin demokratikleşme olarak kavranmasına dayanıyor. Aslında yerelin merkeze karşı güçlendirilmesi, uluslararası sermayenin yerel sermayeyle bütünleşmesinin anahtarını verir neo-liberal modelde. Kürt hareketi burada Kürtlerin kendi kendilerini yönetme ehliyetlerini görmektedir.

Ancak bu süreçler istedikleri kadar ilerlesin, bu Kürt hareketinin muhataplarıyla bir güven ilişkisi tesis etmesi mümkün değildir. "Süreç" Kürt siyasetinde sağcılaşmayı öngörmektedir. Ama neden hazır sağcılar varken,

soldan gelen bir harekete bel bağlansın?

Bu sorunun yanıtı temsil ilişkisi üzerinden verilebilir. Denebilir ki, Kürt İslamcıları, Hizbullah, Barzani acentası siyasetçiler, Kürt yerel egemenleri ulusal hareketin temsiliyetini üstlenmekte, bu örnekte zorluk çekeceklerdir. Kürt toplumunda sağcılık hiçbir zaman "kurtuluşçu" olmamış, her zaman Türkiye kapitalizmine ve devlete eklemlenmeye çalışmıştır.

Zannederim bu yönde bir yanıt derlemeye katılan makalelerden birinde veriliyor. Bu yanıtın büsbütün geçersizleştiğini düşünmüyorum. Ama İmralı merkezli sürecin zayıflıklarının faturası adım adım çıkacaktır. Örneğin emperyalist barış mekanizmalarının vazgeçilmez toplumsal ayağını oluşturan Akil İnsanlar'ın bizde başbakan atamasıyla göreve gelmeleri, besbelli AKP'nin tercihidir. Zira Erdoğan bu memuriyet ilişkisini görünür kılmakta ısrarlıdır.

Kürt siyaseti, silahlı koldan yoksun kaldığında, süratle sağcılaşmaya yönelmektedir. Anlaşılır bir durumdur bu. Biçimsel radikalizm siyaseti de bir yerde uzlaşmazlık zırhıyla korumaya alır. O olmayınca islamcılaşma, emperyalist uyum ve piyasacılaşma öne çıkar.

Öcalan'ın kendisini bilmem, ama onun adını taşıyan geleneğin bu sağcılaşmayı doldurması, kendini dönüştürmesi ve temsil ilişkisini yeniden üretmesi hayli zordur. Ve en azından AKP'nin bu arada BDP/PKK tekelini kırmak için elinden geleni yapacağı açıktır.

Yerel burjuvazi, AKP'li aşiretler ve mülk sahibi sınıflar ve Hizbullah/Hüda-Par birer alternatif. Ve henüz Barzaniciliğin Türkiye'de önemli bir çıkış yapmadığını da kimse unutmasın.

Kürt siyasetinde sağın kurtuluşçu değil Türk egemenliğiyle uzlaşmacı tarihinin, asıl adı Hizbulkontra olan Hizbullah tarafından abartılı bir Kürtçülük yarışında değiştirilmeye çalışıldığını görüyoruz. Barzanicilik ise ister istemez bir cazibe merkezidir. Türkiye toplumunda zeminin sola kaydığı dönemlerde giriş kapısı bulamayan bu akım, şimdi bir şansa sahip olabilir.

Toparlarsam, barış süreci, bu sürecin Kürt öncüsünün değil, yeni Kürt sağının önünü açmaya adaydır.

Kürt stratejisi

Yeni Kürt sağı, eskiden olduğu gibi asimilasyoncu Türkiye egemen

güçlerinin yanaşması değil, alabildiğine Kürtçü, "bin yıllık din kardeşliği" konseptinin samimi partneri, yerelleşme/piyasalaşma programının -bundan kâr sağlayacağı için- hakiki sahibidir. Soldan kopma derdi yoktur. Emperyalist uzlaşmalar karakterine içkindir. Yani sırtında yumurta küfesi taşımamaktadır.

Oysa Kürt ulusal siyasi hareketinin, tasfiyesi veya etkisizleşmesi mutlak zorunluluk sayılan Dersimli kadroları, başı dik kadınları, "bunun için miydi" diyecek "bedel ödemişleri" vardır.

Tek problem sağın bir ulusal temsiliyet meşruiyetini kazanıp kazanamayacağında düğümleniyor. Varsayımlar, silahların sustuğu bir ortamda Kürt sağının bir basınçtan kurtulacağı ve dinselleşmenin ulusal temsiliyet boyutunu hafifleteceği...

Açılımın başlangıç noktasında Öcalan'ın inisiyatifinin belirleyici olması, sürecin bütününde Kürt siyasi hareketinin kontrolü elinde tutabileceğinin garantisini vermiyor.

Bu noktada hassas bir denge denklemi var. ABD ve AKP pencerelerinden bakıldığında, Kürt siyasetinin otorite sahibi bir sözcüsüyle muhatap olma ihtiyacı karşılanmalı. Uzun süre ve benim makalelerde sıklıkla kullandığım tabirle "kolu kanadı kırık" bir muhatap yaratma çabasında AKP başarısız oldu. AKP özellikle Suriye politikasında Kürt sorunu öte yanda dururken milim yol alamayacağını anladıktan sonra bu başarısızlığı kabul etti. Genel olarak Kürt siyasetini baskılamaktan vazgeçmese de, Öcalan'ı tecrit yoluyla önemsizleştirme taktiğini rafa kaldırdı.

Önce bunu mümkün kılacak bir itibar iadesi gerekiyordu. 2012 açlık grevlerinin Öcalan'ın talebiyle sonlanması bunu sağlamıştır. Bunu da, sürecin İmralı merkezli olarak inşa edilmesi izledi. Gelinen bu nokta hiç kuşkusuz Kürt hareketinin yıllara yayılan Öcalan merkezli kampanyasının zaferidir.

Ancak yine de AKP'nin kabulleneceği ve tercih edeceği rota bu olamaz. AKP Kürt siyasetindeki tekelin parçalanmasını arzular. Bir önceki bölümde anlatmaya çalıştığım gibi, bu arayış düzenin stratejisinin organik parçasıdır.

Buradaki soru ise, Kürt ulusal hareketinin bu hassas denkleme bir ya-

nıtının olup olmadığı.

Bugüne kadar ortaya konan yanıt sağa kaymak oldu. BDP/PKK sağın önünü açan süreçte bayrağı elde tutmak için sağcılaşmayı tercih etmektedir. Tekrar örneklemeye ihtiyaç duymuyorum.

Aslında Kürt hareketinin son zamanlarda pek duyulmayan "Türkiyelileşmek" sloganı da, pratikte sağcılaşma biçimini almıştır. Sloganda bir yanlışlık yok. Gerçekten de hareketin kendisini Kürt başlıklarıyla sınırlaması, Kürt tabanın üstündeki etkinliğini bile kısıtlamak anlamına gelecekti. İttifak politikasından yoksun bir siyaset, kendi öz güçlerini bile konsolide edemez.

Egemen güçler de böylesi bir genişlemenin tehlikesini hissettiler. AKP'nin liberal aydın kesimlere yönelik baskıları özellikle Kürt siyasetinin müttefik adaylarını kırmaya dönük olmuştur. KCK operasyonlarının "gizli örgüt" iddiası açısından inandırıcılıktan en uzak kesimleri buraya denk düşüyordu.

Aslında bu bir devlet politikasıdır. Geçmişte de devlet Kürt hareketinin olası ittifak alanlarını baskı altına almaya özen göstermiştir. Kürt işadamlarının katledilmelerini, Türk kökenli aydınların hapislere doldurulmasını hatırlayın.

Bu zorluğu görmezden gelmeyelim. Ama Kürt hareketinin, siyasetini kendi öz taleplerinin ötesinde bir genişliğe yaymak anlamında Türkiyelileşmekte başarılı olmadığını da açıkça söyleyelim.

Tersine Kürt hareketinin, bir dönem yaygınlaşmasına ve dinamikleşmesine katkıda bulunduğu kamu emekçileri örgütlenmesine giderek zarar verdiği görülmüştür. Ulusal karakterli bir hareketin, sınıf hareketinde kazandığı mevziler, ister istemez sınıf örgütlenmesinin etnik/ulusal bazda tasnifi sonucunu üretmiştir.

Kürt hareketi Türkiyelileşecek mi derken, KESK Türkiye'ye yabancılaşmaya tehlikesiyle karşılaştı! KESK yönetim kademelerinde Bundculuğun dirilmesi, ulusal bütün mütalaaların dışında, sınıfın potansiyel dinamizmini köreltmiştir.

Kürt legal partilerinin seçim dönemlerinde sağ partilerle ittifak kurmasının örneği yoktur. Tersine her örnekte sol müttefikler aranmış ve

bulunmuştur. Ancak ortaya çıkan kazanımların solculuğun hanesine yazılması mümkün değildir.

Kalkış noktası "21. yüzyıl sosyalizmi" demagojisi olunca yapacak da bir şey kalmıyor. 21. yüzyıl sosyalizmi söylemi 20. yüzyıl sosyalizminin inkarının ötesine geçemediği için, yeni bir sol deneme olamıyor, solun değerlerinin deforme edilmesi ve karalanmasında kalıyor.

Ufuk Uras'ın son rezaleti Reyhanlı patlamasından Suriye'ye karşı savaş kışkırtıcılığı türetmesiydi. Peki Ertuğrul Kürkçü'ye ne demeli?

Kürkçü'nün son icadı solu İslamcılıkla buluşturma önerisi. "Bin yıllık kardeşlik" konseptine pek uygun bir önermeydi gerçi, ama tam inkarcılık derken kast ettiğim gibi, Kürkçü'nün bütün akıl yürütmesi solun geçmişini eleştirmek üstüne kurulmuştu. Nerdeyse Türkiye'de gericiliğin nedeni solun pozitivistlik edip karşı tarafı kışkırtması diye sunulacak!

Sosyalist milletvekilinin önceki tezlerinden biri de Kıbrıs sorununda emperyalizmin herhangi bir dahlinin olmadığıydı. Kürkçü bu görüşünü Meclis kürsüsünden yüksek bir heyecan tonuyla dile getiriyordu. Ama içerik itibariyle muhatabı o sıraları dolduranlar değil, Türkiye sosyalist hareketiydi. Sanki memlekette sorun, emperyalizme karşı tepkinin haddinden fazla olması!

Kürt hareketinin şemsiyesi altına aldığı bu solculuk, Altan Tan'ın temsil ettiği şeriatçılığı dengelemiyor. İkisi birlikte sağcılaştırıyor.

Piyasa ilişkileri örneğini vermeyeceğim. Neo-liberal bağlamda yerelleşmenin demokratikleşmeyle uzak yakın bir alakası olmadığını düşünüyorum. AB fonları, sosyal ve kültürel projeler, çeşitli boylardan teşvik kredileri hep birlikte bir yerel sermaye devinim alanı oluşturuyorlar. BDP'li yerel yönetimlerin bu devinimde büyük yer tuttukları, Kürt hareketinin piyasalaşma sürecine toplumsal meşruiyet kazandırdığını söyleyebiliriz.

Ancak asıl yerelleşme kârları bu "sosyal sermaye" alanından değil, gününü bekleyen başkalarının ellerinde yükselecektir. Beklenen, ulusal asgari ücretin kaldırılmasıdır. Belki metropollere göçen emek gücünün geri dönerek emek maliyetinin iyiden iyiye aşağı çekilmesidir. Güney Kürdistan'la entegrasyon, Güneyin enerji kaynaklarından bir biçimde pay alınması vb.dir. Türkiyelileşmenin bir veçhesini, ülkenin bütünü için

önerilen ve yerel yönetimlerin güçlendirilmesi diye özetleyebileceğimiz program oluşturuyor. Bu programdan sermaye sınıfı çıkar, dolayısıyla sağcılaşma çıkar.

Suriye konusunda 2012'yi "tarafsız" kapatan Kürt siyaseti, 2013'te kendi medyasında Esat düşmanlığının frenini kaldırdı. Buradan gericilikle politik anlamda aynı cepheye düşmek çıkıyor. Buradan emperyalizmi önemsiz saymak çıkıyor. Buradan bölgeyi Sünni-Şii iç savaşına itekleyen emperyalist stratejiyi örtmek çıkıyor.

Peki Kürt ulusal hareketinin sağa kaymakta hiç mi kırmızı çizgisi yok?

Şu ana kadar "bildiğiniz gibi değil" açıklaması ve tüm eleştileri Türk milliyetçiliği suçlamasıyla karşılama dışında bir şey duymadım. "Bildiğiniz gibi değil" diyenler birtakım cennet resimleri de çizebiliyorlar. Kimileri yerel komünlerden, sivil/yatay örgütlenmelerden, farklı etnik, dinsel ve kültürel kimlikler arasındaki uyumdan, etkin sivil toplum kuruluşlarından falan söz ediyorlar. Bu efsaneleri boş verelim.

Bana kalırsa olası kırmızı çizgiler bazı yeni gelişmelerin sonucu olabilecektir ancak. Kürt hareketi sınırlı da olsa, her yer gibi belirli bir Kürt nüfusu barındıran, dayanışmacı sol duyuları ise ülke ortalamasının çok ötesinde yüksek olan Hatay'ı kaybetmektedir. Bunun Kürt nüfusun çok daha yoğun olduğu yakın bölgeleri etkilememesi mümkün değildir. Suriye savaşının ve Alevi düşmanlığının altını oyduğu AKP'nin seçimlerde bir telafi mekanizması olabilir; şimdiden 50 bin Suriyeli sığınmacıya vatandaşlık verildiği söyleniyor. BDP'nin ise yoktur.

Dersim'in dinci bir açılıma ikna olması tarihsel dokularına aykırıdır. Kentli Kürt emekçiler, eğer özerk Kürdistan'a dönmeyi tasarlamıyorlarsa, AKP'yi hoşgörme çizgisini içlerine sindiremeyeceklerdir.

Sağcılaşmaya fren bu tür sinyallerin güçlü biçimde alınmasından sonra konabilir.

Strateji sözcüğü geçiyor, bu bölümün başlığında. Stratejiden benim anladığım senaryo değil. Senaryolar alternatifli olabilir. Kürt siyaseti belli bir strateji doğrultusunda zaman zaman kimi senaryoları kamuoyuyla paylaşabilir de. Örneğin Demirtaş'ın üç Kürt devleti senaryosu Kürt hareketinin Şii ekseniyle işi olmadığını deklare etmek demektir aslında.

Senaryonun kendisi ise o kadar önemli değildir.

Peki strateji nedir?

Barışın dilini konuşmak, analar ağlamasın, akan kan dursun... söyleminin bu gereksinimi karşılayacağını herhalde kimse düşünmüyordur.

Kürt siyasetinin İkinci Cumhuriyet ve Yeni-Osmanlıcılığın organik parçası haline geldiğini düşünmüyorum. Çünkü bunun toplumsal planda mümkün olabileceğine inanmıyorum. Kürt önderliğinin de bu gerçeği hissetmeyeceğini zannetmem doğrusu.

Ben Kürt siyasetinin pragmatizmi strateji zannettiğini düşünüyorum. Özetle "madem ki, kartlar yeniden dağıtılıyor, biz de elimizi güçlendirelim."

Bölgemizde bu yaklaşım çok tanıdık gelebilir. Ancak masa ve pasta büyüdükçe Şark kurnazlığı sökmez.

Solda strateji tartışmaları

Kürt siyasetiyle birlikte yol almayı seçmek.

Kürt siyasetiyle mesafeyi açmaktan ölesiye endişe duymak.

Farklı bağlamlara otursa da benzer pozisyonlar üreten bu kaygıların nereye varacağı açıktır. Bu kesimler emperyalizm ile ilişkiler, Anayasa, dinsellik gibi yüzleşmelerden kaçmak isteyecekler.

Bir toplantıda Kürt siyasetinin temsilcilerine "anti-emperyalizm bir ilkedir" diye hatırlatmakta sakınca yoktur, ama Suriye savaşı ne olacaktır? Örneğin PYD Halep'te ÖSO ile yan yana gelecekse, Türkiye'de bir sol hareket "Davutoğlu istifa" diyebilecek midir?

Emperyalizmin o kadar önemli olmadığı kabulüyle bir yol örülürken, bu yolun yanıbaşında duran bir sol hareket NATO üslerine karşı eylem yapsa ne olur, yapmasa ne olur!

Büyük çoğunluğun inanmadığı sözleri ortaya attığı bir ülkede bunlar da yapılabilir, veya zaten yapılıyordur!

Ancak bu tablo sol açısından intihardır.

Kuşkusuz intihar edilmeyecek, Türkiye solu köprüden önce son çıkışı bulacak. Örneğin solda marjinal bir iki öbek dışında kimse AKP Anayasasına evet oyu istemeyecek.

Bu çizgiden sol güç kazanabilseydi bugüne kadar kazanırdı.

"Ama Meclis önemsiz mi?" seslerini duyar gibi oluyorum. Bu kadar ısrar edilirse ben de "başka şeylerin yanında zerre önemi yok" derim, çıkarım işin içinden!

Solda temel sorun, İmralı açılımının veya çözüm sürecinin Türkiye siyasetini yeni bir düzleme, kökten farklı bir platoya taşıyacağı beklentisi. Yeni bir statüko, yeni anayasal tanımlar, yeni bir siyasal rejim...

Bunlar olacak ve sol hangi öğeleri beğenip beğenmediğinden bağımsız olarak yeni verili duruma göre pozisyon alacak! Düşünce bu.

Aslında, yaygın umuda göre, sol rahatlayacak. Kürt hareketiyle dayanışmada mangalda kül bırakmayanların "Kürt basıncı ortadan kalksa da, emek sorunlarını gündemin başına alabilsek" naifliğinde olmalarına ne demeli?

Oysa ne yeni rejim yerleşip oturacak, ne de Kürt çözümüne ulaştığımızda sınıf mücadelesinin gündemi sadeleşecek.

Bu rejim kurulmaya çalışılırken çürümeye başladı. Kuruluş kendi krizlerini üretecek. 2014, eğer daha önce patlamazsa, seçimlerde iktidarın meşruiyet tazeleyeceği yıl olmayacak. Tersine...

Öte yandan sosyalist hareket sınıf gündeminden türemeyen toplumsal sorunlara "bitse de işimize baksak" diye yaklaşamaz. Bu kadar ağırlıklı sorunlar, herhangi bir siyasi hareket için sınavdır. Örneğin AKP, İkinci Cumhuriyet'i, topluma bir "Kürt çözümü" sunmaksızın kuramaz. Solda sözünü ettiğim eğilimler AKP çözümünün tashihçisi konumuna inerek sınavdan kaçmış oluyorlar.

Sosyalist hareket, eşitsizlik ve adaletsizliklerin kaynağının sosyalizmde kurutulabileceğini, bugünkü çözümsüzlüğün yarattığı tahribatın azaltılması ve sorunun emperyalist/gerici stratejilerce istismar edilmesinin önünün alınması için solun hızla güçlenmesi gerektiğini savunur, "kurtuluşçu" bir Kürt siyasetinin varlık koşulunun içerde İkinci Cumhuriyet'e, dışarda Amerikan Ortadoğusuna uyarlanmak yerine işçi sınıfı hareketiyle ittifak olduğunu vurgular...

Çok mu soyut?

Eğer bugün çözüm kavramının üstünü kazıdığımızda, uyumlu bir Kürt dinamiği yaratma hedefi görünür hale geliyorsa, Türkiye'nin yeni bir

düzleme ulaşacağı beklentisi saçma bir hayalden öteye geçmez.

Bizimki soyutsa, diğeri ham hayal.

Sosyalizm merkezli yaklaşımlar, bir de, yukardan ve soğuk olmakla eleştirilmişlerdir. Ya, Van depremi hakkında, Kürt illerindeki gerici üniversiteler hakkında, Hizbullah partileşmesi hakkında sistematik ve derinlikli söz söylemek için biraz öylesi gerekiyorsa?

"İçinden" olup sıcaklığı fazla hissedenler, Van'ın imarının yeni iş alanları açacağını, Kürtçe veya Kürt toplumu üstüne eğitim yapan kürsülerin göreli yararını, siyasal alanın zenginleşmesinin bir demokratikleşmeye de vesile olacağını düşünmek durumunda oluyorlar. Demek ki, soğukluk değilse de kafayı biraz serin tutmakta yarar var.

Son değineceğim noktaya geliyorum. Türkiye solu geride kalan dönemde bir ara başka bir strateji denemesine de sahne oldu. AKP'nin Ergenekon ve KCK operasyonlarını yürütürken bir cephede ötekinden enerji alarak iş gördüğü doğrudur. Bu kemalist ve Kürt hareketlerine bir görev de yükler.

Ancak bu görev söz konusu iki hareketin organik biraradalığı olamaz. AKP'nin söz konusu iki muhalefetin karşıtlığından kendine güç aktarmasını önlemek başka şeydir, böyle bir ittifak fantezisi üstünden AKP'yi devirmeyi planlamak başka.

Bir stratejinin belli bir siyasi akıma ait olması için, yani bu örnekte sosyalist bir stratejiden söz edebilmek için, öncelikle söz konusu stratejide o harekete anlamlı bir yerin öngörülmüş olması gerekir. Kemalist-Kürt ittifakı "stratejisinde" sola düşen dua etmekti!

Kimse solu ricacı veya duacı durumuna itmeye kalkmasın.

Dili değiştirmek

8 Ekim 2008
soL portal

Türkiye'de, genel gidişatı kontrol altında tutan, sürecin aklını temsil eden ve direksiyona belirleyici ölçüde sözü geçen bir merkezin kalmadığının altını zaten çiziyoruz. Kuşkusuz ortada bir dümen var ve gücü yeten, eli değen bu dümeni sağa sola çekiştiriyor. Ancak memleketin gidişi, sert ve bilinmeyen sularda sürüklenen hantal bir tekneninkine benziyor. Bu ırmakta dönüşü olmayan çağlayanlar, kısa süreli limanlar ve mayınlar var. Ve hangisinin ne zaman karşımıza çıkacağı konusunda, Türkiye egemen güçlerinin, bu konumlarıyla bağdaşmayan bir bilgisizlikleri... Nedeni belli. İnisiyatif ekonomiden Kürt sorununa, sanattan dış politikaya emperyalizme geçmiştir.

Elbette toplumsal-siyasal süreçlerin laboratuvarı ve kumanda merkezi olmaz. Bir ülkenin rotası sayısız kuvvetin bileşkesi olarak şekillenir. Ama kural olarak bunların başında egemen güçler gelmelidir.

Dünyada bağımlı ülkeler için genel eğilim, bu kuralı eskitmiş bulunuyor. Ağırlık ve inisiyatif uluslararası düzeyde tekelleşiyor.

Böylesi bir ortamda toplu iktidarsızlığa hayal dünyalarının eşlik etmesi kaçınılmaz olur. Kolay anlaşılsın, Ergenekon adı takılan toplamın göbeğinde olduğu anlaşılan organizasyon böyle bir ihtirasa denk düşmektedir. Bunlar, bir yandan gücün tekelleşmesine diğer yandan etraftaki iktidarsızlaşmaya bakmış ve "bunu biz de yaparız" cüretine kapılmışlardır.

Yanlış anlaşılmasın, bu durum bir kendini bilmezlik değildir. AKP'nin, Genelkurmay'ın veya yüksek yargının, yani hatırı sayılır iktidar odaklarımızın ellerindeki olanakların ve ayaklarının altındaki zeminin çekilip alınması artık çocuk oyuncağı olmuştur. Memleketin en yetkili sayılan ve afra tafrasından geçilmeyen bir kurumunun ipinin çekilip, çıkar çetesi, hain vs.ye dönüştürülmesi kolaylaşmıştır.

Şimdi direksiyona kendince itki veren egemenlerin çapı bu kadardır. Yaptıkları denemeler büyük güç odaklarının yönelimleriyle örtüşünce mutlu olurlar; daha doğrusu emperyalistler kime çiçek gönderirse o kendini bir şey sanır. Bu koşullarda Türkiye burjuvazisinin de yerli egemen güçlerden bıkıp doğrudan emperyalizme yaslanması mantıklı değil midir?

İşte "Kürt sorununda dilimizi değiştirmeliyiz" aforizması bu ortamda ortaya çıkmıştır. Bir kez daha...

Yanlış denmesi mümkün müdür? Elbette değil.

Ama asıl soru, "doğru denmesi mümkün mü" olmalıdır!

Kürt sorununda bugünkü verili ortam bir akıl kilitlenmesine denk düşüyor. Öcalan'a uzlaşma projesi taşıyanların (bir bölümü için hiç de yalan olmayan) faşist, darbeci, ırkçı, çete suçlamalarıyla hapse atıldığı, başka zaman olsa Kürt yükselişi sayılacak eylemlerin öyle bir psikoloji yaratmaktan uzak kaldığı, dün siyasal çözüm diyenlerin şimdi milli savunma diye tutturduğu ve tersinin pek mümkün olduğu, otuz yılın en reformisti sanılan AKP'nin faşist çıktığı, Kürt siyasetçilerinin büyük çoğunluğunun içinden çıktığı CHP'nin bu başlıkta daha da battığı bir ortamda, dili ister çözülsün ister düğümlensin, düzen güçleri yeni ve tutarlı bir şey söyleyemeyecek, saçmalayıp duracaktır.

Böyle bir değişim neyi çözer?

Haberlerinde (de) egemen güçler arasındaki ideolojik savaşları yansıtan medyanın yazdığını kazımak gerektiği doğrudur. Karakol baskınına -her ikisi ciddi olasılık olmak üzere- devletin düpedüz göz mü yumduğunu yoksa nutkunun mu tutulduğunu ayırt etmek kolay olmayabilir. Düzenin içinden yükselen dış güçler söyleminde kimin kimi suçladığı ise hiç berraklık kazanmayacaktır... Ancak dökülen kandan çıkan sesin ne

olduğu bellidir.

Kanın üstüne "proje" namına profesyonel ordu, ABD'yle daha sıkı işbirliği ve baskı önlemleri anında bina edilmiştir. Memlekette parti kapatmaların geride kalacağını, istikrar ve uzlaşma güneşini müjdeleyen 2008 yazının bir Amerikan felaketi olduğunu söylemiştik. İşte buyurun...

Dili değiştirmek gerektiği doğrudur. Ama "gençler ölmesin"den "profesyoneller daha iyi savaşır"ın, "askeri yöntemler çözmez"den "ABD'yle uyumu derinleştirelim"in çıkartılmasını kimse değişim diye yutturmaya kalkmamalıdır.

Birleştirici çıkış

5 Kasım 2008
soL portal

2007 Temmuz seçimleri öncesinde de doğuda silahlı çatışmalar yükseliştеydi. O dönem kandan sebeplenen parti MHP'ydi. Şimdi kan AKP'yi suluyor. Bu bir nöbet değişimidir ve Bahçeli'nin AKP ile DTP'yi bir ikili ortaklık olarak tanıtıp aradan sıyrılma çabası, bana kalırsa beyhudedir. Zaten bir hafta Diyarbakır'da aday çıkartmayıp AKP'ye çalışacağını söyleyip ertesi hafta veryansın etmek büyük bir sıkıntı belirtisi değil midir? Belki de, Devlet bey, kendisi, Kürt linççisi tosuncuklarını yıllar yılı kontrol altına almaya çalışmışken, Erdoğan'ın pompalı tüfek teşviki karşısında kıskançlık krizi geçiriyordur... Kesin olan şu ki, savaşın oy cinsinden değeri AKP'nin aktifine yazılır.

Eskiden Asker Partisinin eylemi ve söylemi siyasette yine en fazla MHP'ninkiyle örtüşürdü. Burada ibrenin hükümeti değil de muhalefeti göstermesi bir çelişkiydi. Şimdi burjuva düzeni bu zaafı gidermenin mutluluğu içinde. Tablonun değişmesinde AKP ile AsParti arasında kurulan koalisyon kritik bir yere oturuyor.

Bu birliğin arkasına bütün medya tekelleri yığınak yapıyor. Doğrusu, çeşitli başlıklarda AKP sevmezliklerini tescillemiş isimlerin "orada hepimiz AKP'liyiz" pankartı açmalarının etkileyici olduğunu kabul etmeliyiz.

Ankara'dan çıkan ittifak çizgisini Erbil'e kadar uzatabilirsiniz. Kürt sorununda yürütülen kanlı seçim kampanyasının bir ayağı da Barzani'de.

Zaten alenen AKP'ye oy istemeye döktüler işi. Mesut Ağa ile Mam Cemal'in Türkiye'nin iç işlerine karışması konusunda pek hassasiyet gösteren kesimler, oy çağrılarını ceplerine koyuyorlar. Çünkü Barzaniciliğin Türkiye ile Amerikancılık yarıştırmasının yerine, bölgede bir Amerikan cephesi kurulmaktadır.

Yani aslında ittifak dediğimiz olgunun önünde de arkasında da Amerikan emperyalizmi bulunmaktadır.

Hal böyledir ve solda yeni bir çıkış yapılacaksa, Türk ve Kürt emekçileri yeni bir çıkış yapacaklarsa, düşmanın ve bu mekanizmaların iyi bellenmesi gerekmektedir.

Düzenin ikide bir açılan iki yakası arasında bir "doğu köprüsü" bulunduğunu biz çoktandır yazıyoruz. Burjuva laikliğinin Kürtlere dincilik aşılayacak bir partiye ihtiyacı vardı. Türk milliyetçiliğinin dinci gericiliğe ihtiyacı vardı. Sosyal devlet düşmanı piyasacılığın sadaka dağıtacak tarikatlara ihtiyacı vardı. "Siyasi çözümcülüğün" solu çağrıştırmayan, baştan sona düzen yanlısı bir türevine ihtiyaç vardı... Geçenlerde yine Bahçeli'nin "buldum" diye kendini kürsüye atıp okuduğu Tayyip'in eski Kürt raporunu "resmi tarih eleştirisi" kılıfından çıkartırsanız, geriye bu ihtiyaçların bilincinden doğan cüret kalır.

Biz yıllardır Irak'ta Barzani özerkliğinin herhangi bir ilerici çıktısı olmayacağı, olamayacağını anlattık. Öyle "geçenlerde" falan değil; ta 1992'de o dönemki Sosyalist Türkiye Partisi'nin Ümraniye ilçesinde düzenlediğimiz panelde bir konuşmacının özerk Barzani bölgesinde kızıl bayrakların (da) dalgalandığını anlatarak hepimizi çileden çıkarttığını (ve tabii ki yanıtını aldığını) hatırlıyorum.

Silahların susması yerinde bir istektir. Ama silahların susması dışında içi boş bırakılan "siyasi çözüm" lafzının solu çağrıştırmasının bir yanılsama olduğunu, boşluğun sağcılıkla çok daha kolay dolacağını yine hep biz söyledik. Cengiz Çandar'ın, Hasan Cemal'in ve benzerlerinin liberalliklerinin demokratlık anlamına gelmediğini anlattık durduk.

AKP'nin kapısına "çözüm planı" dökenlerle alay ettik. Heyet mimarları dinci gazetelerde gördükleri ilgiden bizi duymamış olabilirler...

Şimdi Amerikan projesinin ödül törenine davet alan Yaşar Kemal'i

geçen yıl halkın cumhurbaşkanı adayı ilan eden uçuk gelin-güveyler de vardı solda. Onları bile atlamadık...

Sonuç olarak, solda emekçisiz, sade suya tirit bir Kürt ittifakı fikri geldiğimiz moment itibariyle büsbütün boşa çıkmıştır.

Bu Amerikan ittifakı pompalı tüfekten ibaret olmayacak, solumtırak tatlara da mutlaka yer ayrılacaktır. Sol liberaller Radikal'in ekinde "terörü ve PKK'yi ancak demokratik açılımların önleyeceğini" anlatarak rezervasyon yaptırıyorlar!

Kürt hareketine yönelik eleştirinin, militarist, pompalı tüfekli, iç savaş ve katliam tehditleri üstüne kurulu, İslami soslu bir Amerikan "reformu" beklentisini referans alması olacak şey değildir. Kürt hareketinin sorunu, elindeki araçlarla ve verili kimliğiyle Washington-Ankara-Erbil tezgâhının dışında bir yere sahip olamaması, açmaza girmesidir. Açık konuşalım, Kürt hareketi bu üçgen tezgâha kurşun sıkmaktan başka, karşıtlarını yalnızca ulusal kimlik üstünden eleştirmekten başka bir şey bilmemektedir.

"Başka bir şeyi" bilse bilse sol bilir. Kemal'in, dün, daha fazla geciktirilmemesini vurguladığı "birleştirici bir çıkış" soldan gelecektir.

Değinmeler

15 Nisan 2009
soL portal

Geçenlerde bir tartışma programında, bölgemizin içine girdiği süreçte Kürtlerin nasıl temsil edileceği üstüne sözler ediliyor, kimileri de Kürtlerin legal-demokratik alanda temsiline izin verilmesi gerektiğini vurguluyordu. Ben, arada kaynayıp gitmiş olması muhtemel bir noktaya işaret etmiştim:

Gecenin veya sabahın karanlığında çöp tasnif eden Kürt çocuklarını, çöplükten ekmek arayan annelerini, yılın on ayını inşaatlarda iş arayarak geçiren babalarını, işçi pansiyonlarında istifleme uyuyan metropole göçmüş Kürt işçisini, açık kamyon üstünde her yıl onar onar ölen tarım işçisini, o tarım işçisinin mevsim nedeniyle okula iki ay üç ay gidemeyen çocuğunu kim temsil edecek? Legal-demokratik alan, bölgenin demokratikleşmesi, etnik sorunun çözümü diye başlayan uzun söylevlerde bu insanlara ayrılan herhangi bir yer yoktur.

Kürt sorunu mu dediniz?

Kürt sorununun dünyanın veya bölgenin egemen güçlerince ellenmedik biricik yanı burasıdır. Olası tek çözüm yolunun geçeceği yan da burasıdır. Halkların kardeşliğinin yolu burasıdır. Kanı kalıcı olarak durdurmanın çaresi buradan geçer.

Solculuk başka çeşit çeşit kanaldan değil, örneklerini saydığım "büyük Kürt çoğunluğu"nun diğer emekçilerle birlikte temsil edilmesi halinde varlık kazanır.

* * *

Obama'lı günlerde konu Ermenistan'a geldiğinde Abdullah Gül, Türkiye'nin büyüklüğüne delil olarak ülkemizde 70 bin Ermenistan vatandaşının çalıştığını söyledi.

Demek ki birileri saymış ve cumhurbaşkanına söylemiş!

Peki, çalışma izni olmadan sigorta yaptırılamayacağı açık; bu 70 bin kişinin kaçının Türkiye'de çalışma izni varmış? Kaç Ermeni göçmenimizin -daha düşük bir ücretle çalıştırılmanın yasal olmadığı- asgari ücrete ulaşma şansı varmış? Yani 70 binin kaçı köleymiş? Bunları da söylediler mi Abdullah Gül'e?

Abdullah Gül sadece etik açıdan değil yasal olarak da suç işledi. Suç sayılan bir fiili, kaçak, sigortasız işçi çalıştırmayı, Türkiye'nin Ermenistan'a yaptığı bir lütuf olarak dile getirdi!

Ermenistan'la Türkiye arasındaki sorun mu, dediniz?

Tarihçilerin, lobicilerin, iki ülkeyi bu sorun üstünden terbiye eden dış güçlerin ve iki ülkenin egemenlerinin, sorunun bu yukarıdaki kısmıyla herhangi bir ilgileri yoktur.

Ermeni sorunuyla ilgili olarak solculuğa alan açılacaksa, kanal işte buradadır.

* * *

Siyasetin genel ve sınıfsal yasaları var. Kürt sorununu burjuva demokrasisi, kültürel haklar, güç dengeleri, ulusalcılık vb çerçevelerde kavrayan her türden burjuva akım, Kürt yoksullarından ve Türk ve Kürt işçilerinin birliği fikrinden ister istemez uzaklaşmaktadır.

Ermeni sorununu devlet çıkarları, güç ağırlıkları, ulusalcılıklar ekseninden kavrayanların bu iki halkı yakınlaştırmaları olanaksızdır.

Sol, diğer herkesten daha fazla ve daha gerçek demokrat, insancıl, özgürlükçü olabilir. Doğrudur, öyleyiz!

Ancak solu kategorik olarak ayırt eden şey, demokratlık, insancıllık, özgürlükçülük yarışı değil, sınıf bakışıdır. Her kökenden emekçilerin üstüne çizik atıldığını fark etmek ve bunun karşısına dikilmek solun ayrıcalığıdır.

Dedik ya, siyasetin sınıfsal yasaları vardır.

* * *

Siyasetin genel yasaları da vardır. Oyu azaldı diye AKP'nin tava geleceğini zannedenler bu genel yasaları görmezden gelmektedirler.

Uzlaşmazlık edip hır çıkaran AKP'nin Ergenekon kılıcını daha şiddetle sallaması da bu anlamda bir siyaset yasası zorunluluğudur.

Çok açık: Gaza basmak yerine geri adım atıp uzlaşma arayışına giren bir AKP çözülür! Çünkü AKP'nin uzlaşma niyetine boşaltacağı her alanı, hemen başkaları zaptedecektir.

AKP'nin, Türkan Saylan'ın hasta yatağında baltayı ya da kılıcı taşa vurduğunu düşünenler de yanılmaktadır.

Baksanıza, önceki gün, evi, işyeri basılan insanlar, özel evraklarını, yayınlanmış makalelerini, müzik cd'lerini çuvala dolduran polislerin "kendilerine çok iyi davrandıklarını" söyleyecek kadar şaşırmış ve geri basmış durumdalar. AKP'nin, Kemalist-demokrat muhalefeti, Fethullah polisinden işkence görmediği için teşekkür edecek ölçüde gerilettiği anlaşılıyor.

Bu AKP artık her ay bir başka muhalefet potansiyelinin, kaynağının veya simgesinin üstüne gitmeye yazgılıdır: Durmak yok, vurmaya devam! AKP faşizme yazgılıdır...

Rotayı farklılaştıracak olan bir faktör, AKP'nin ayağının altındaki halının herhangi bir nedenle emperyalizm tarafından çekilmesi olabilir.

Bir ihtimal daha var. İçerde, bu gidişi kimlerin durduramayacağı tecrübeyle sabit. Sol ise henüz bu sınava girmiş değildir. Bu da bizim ihtimalimizdir

Reformist AKP

17 Mayıs 2009
soL portal

Kürt sorununda bir reformun kapısını açmaya hazırlanıyor AKP. Açıkça görülüyor. Fethullahçıların Erbil açılımından TRT 6'ya, Gül'den Tayyip'e, Irak Kürtlerinden içeride umut dağıtanlara kadar her taraftan alamet yağıyor.

Hazırlanan şey her ne ise, bunun Kürt sorununa bir çözüm olmaktan ziyade, ABD'nin Ortadoğu planlarıyla ve AKP Türkiyesi'nin o kapsamda hazırlandığı rollerle ilişkili olacağı açıktır. Ama bunun her durumda Türkiye'nin geleneksel politikalarından bir kopuş içerdiği söylenebilir.

Bir tür reform. Her reform ilerletmez. Bazıları geriletir. Yaşamı halklar için daha zor hale getirir. Bu böyle bir reform. Ama yine de reform.

Reformist AKP iktidarı, eşzamanlı olarak DTP milletvekillerine yine sopa göstermektedir. Reformdan özgürleşme bekleyenler yalancı değillerse saf! Reform havucu mahkeme sopasıyla birlikte gündeme gelmektedir ve bunda şaşacak herhangi bir şey de yoktur.

AKP'nin reform hazırladığı günlere Mardin'de köy katliamının denk düşmesi bir rastlantı mıdır? Stalin'in ünlü sorusuyla "bu bir tesadüf müdür yoldaşlar?"

Stalin'in ünlü yanıtı "hayır yoldaşlar, bu bir tesadüf değildir" diyor. Komplo teorilerinden nefret eden ben, Stalin'i tekrarlayamayacağım. Ama Bilge köyünden iki mesajın birlikte yükseldiğine dikkat çekmekle

yetineceğim.

Bu, bütün ülke halkına, ama özel olarak Kürt halkımıza yönelik ağır bir dehşet mesajıdır. Bu topraklarda kıyımın en alçakçası yapılabilir, yaşanabilir. Bu kıyımı kimse engellemek için uğraşmayabilir. Kıyıma uğrayanlar bir toplu mezara doldurulur. Kalanlar ortada kalır. Her iki tarafın yeni gerçeği göçtür. Katliamı seyreden düzen, katliam sonrası acıları ve göçü de seyreder.

Bu öldürücü sopa, koruculuğu kaldırma havucuyla birlikte masaya gelmektedir.

AKP Ermeni sorununda da bir kapıyı açmaya hazırlanmaktadır. Sınırın açılacağı tarih tartışılmakta ve daha çok şey olmaktadır...

Sınırların açılması az buz reform değil. Bizce bütün sınırlar açılmalı!

Ama sınır oyununun Türk ve Ermeni halkları arasındaki sorunu çözmekle pek bir ilgisi yok. Mesele bir kez daha ABD emperyalizminin Kafkas politikası ve bu politikanın Türkiye'ye biçtiği rollerle ilgilidir. Ermeni ve Türk halklarının, ve diğer halkların birbirlerine zarar vermeye hazır halde tutulması, emperyalist hegemonya uğraşlarının temel ilkesidir.

Çözüm mü? Geçiniz. Ancak bu bir reformdur. İlerletmeyen, aşmayan, düğümü karmaşıklaştıran... ama bir reform. AKP bu yönde kimi adımlara hazır olduğunu göstermiştir.

Reformist AKP eşzamanlı olarak ülkemizdeki 40 bin Ermeni işçiyi tehdit etmektedir. Türkiye kapitalizmi ölesiye sömürdüğü 40 bin emekçiyi rehin almış, ülkelerine 40 bin işsiz daha göndermekle bütün Ermenistan'ı tehdit etmektedir! İşgücünün çok önemli bir kısmını kaçak, yani sigortasız, yasasız, tüm haklardan yoksun olarak komşu ülkelere kiralayan yoksul Ermenistan'ı tehdit etmek alçaklıktır!

Bu bir tesadüf müdür?

Bu bir tesadüf olamaz.

Reformist AKP, Kürt çözümü derken Kürt düşmanlığını da elde tutuyor.

Reformist AKP, Ermeni çözümü derken ırkçılığı ve işçi düşmanlığını ihmal etmiyor.

AKP reformlarıyla Türkiye savaşa ve faşizme daha yakın hale geliyor.

Kürt tasarımı

31 Mayıs 2009
soL portal

Kürt sorununa çözüm mü geliyor?

Kapitalizm koşullarında ve üstelik ipler emperyalizmin tekeline alınmışken, Kürt sorununda çözüm değil bela çıkar, biçiminde teorik bir "ezber"den hareket edenlerin bu soruya pozitif yanıt vermeyeceği bellidir. Baştan söylemekte yarar var; Kürt sorununun sağlıklı çözümünde ülkemizin emekçi sınıflarının çıkarlarını merkeze koymak birinci koşuldur. Olmayacak olan budur.

Ancak sözlük anlamı itibariyle pozitif çağrışımlarla yüklü bir sözcüğün, bu özelliklerinden arındırılması koşuluyla çeşitli muhtemel radikal gelişmeleri adlandırmakta kullanılması da mümkündür. Kürt sorununda 2009 böyle bir konjonktürü kesinlikle içermektedir.

Bu kuşkusuz emperyalist ve gerici bir çözümden başka bir şey olmayacaktır. Bu çerçevede, yeni olanı görmezden gelmemek, siyaset üretmenin ve mücadeleye dâhil olabilmenin koşuludur. TSK'nın da, CHP'nin de, hatta MHP'nin de farklı anlamlarda bu değişime göre pozisyon tazelediklerini görülmelidir. Kürt sorununda karşı tarafın çözüm diye pazarlayacağı bir gericileşme dalgası tasarlanmaktadır. Sol da bu tasarıma göre pozisyonunu yenilemelidir.

Bu yazıda söz konusu sürecin kimi kritik taşlarına işaret etmeye çalışalım.

Tasarımın Kürt cephesinde, açıktır ki, PKK ile DTP, veya silahlı kanat ile yasal temsil birbirinden ayırt edilmek istenmektedir. ABD birinci kanadın tümden tasfiyesi yerine başkalaştırılmasına açık olduğunu bugüne dek çeşitli vesilelerle ortaya koymuştu. İran ve Suriye'ye yönelik emperyalist projelerde Kürt faktörünün Irak deneyimini tekrarlaması işin püf noktasını oluşturuyordu. Türkiye burjuva siyasetinde ise tasfiyenin veya en azından mutlak biçimde önemsizleştirmenin ön koşul olduğunu biliyoruz.

Yeni tasarımda bu ön koşulun hafifletilmesinin mümkün olup olmayacağını ise bilmiyoruz. Süregiden askeri operasyonlar bu noktada egemen güçler bloğunun ilkesi mi, yoksa pazarlık payı mı; göreceğiz.

Ancak söz buraya gelmişken, son olarak KESK'e bulaşan operasyonun bir çıktısı netleştirilmelidir. AKP cephesi Ergenekon operasyonunda Kürt muhalefetini tarafsızlaştırmış, belli sınırların içine sokmuş, böylece önemsizleştirmiş ve söz konusu siyasal gündemin dışında tutmuştu. Şimdi de PKK operasyonuyla Kemalist muhalefetin başına aynı şey gelmektedir. Kemalistlere vurulurken Kürtler, Kürtlere vurulurken Kemalistlerin kontrol edilmesi, her iki operasyonun solu kuşatıp budaması... Bu gerçek bir tuzaktır. İlginçtir; ama genel hatlarıyla bunlar Türkiye'de solun iki beslenme ve uzanım alanıdır.

Ayrı bir Kürt legal temsiliyetinin oluşturulup oluşturulamayacağı artık kadim bir sorudur. Deneyler, yanıtın İmralı'da düğümlendiğini gösteriyor. Öcalan'ın on yıldır süreci iyi yönettiği açık. Öcalan Kürt temsiliyetinden kendisinin ve geleneğinin dışlanmasına izin vermedi. Bu on yıl boyunca Öcalan'ın geliştirdiği ve teorik testlere tabi tutulamayacağını bilmemiz gereken tezlerin öncelikli tercihi "Türkiyeli" bir rotadan yana olmuştur. Aynı tezlerde emperyalist çözümün kâh pazarlık kâh tehdit kâh son çare olarak bir kenarda tutulduğu unutulmamalıdır.

Ancak 2009 yaz başı itibariyle düzen cephesinde oluşan ağırlık, bütünlüklü bir ittifaka oturmaktadır ve bu yeni bir durumdur. Önemli bir gedik vermeyen bu ittifakın İmralı'ya benzer manevra alanları bırakmayabileceği göz önüne alınmalıdır. Bu yeni koşullar altında Öcalan'ın yeni bir legal temsilin önünü açması mümkün, hatta zorunlu hale gelebilir.

Bu arada Karayılan'ın özerklik modelinin devrimci demokrat solda radikal tutum olarak, liberal kesimde ise demokratik hak olarak algılanması da akılsızlık olacaktır. Özerklik talebi, bugünün reel politik bölge denkleminde emperyalist egemenliğin tahkimine giden alternatif bir yoldan başka anlam taşımaz. İşin özü, aslında PKK Amerikan çözümünde kendi seçeneğiyle yer alabileceğini, biricik yolun Ankara'dan geçmediğini işaret etmiş olmaktadır.

Değinilen siyasal denklemlere başkaları da eklenebilir. Burada duralım ve bir diğer düzleme, toplumsal alana bakalım.

Türkiye'de toplumun sindirilmiş, süngersileştirilmiş olması ile yok olması birbirine karıştırılmasın. Verili toplumsal düzlemden kendine uygun dinamikler çıkacaktır.

Emperyalist/gerici çözüm yönündeki her esnemenin günümüz Türkiye'sinde toplumsal mayınları patlatacağını öngörmek güç olmasa gerek. Türkiye'de çok daha küçük ölçekli değişimler için bile zeminin kanla sulanması bir gelenektir. Karayılan'ın bölge parlamentosu fikrine hiç gelmeyin; daha masum esnemelerle bile sayısız kent ve kasabada iki halkın birbirine girmesi, batıda bir Kürt göçünün gündeme gelmesi, mutlak Kürt ağırlıklı bölgelerin çevresindeki iller kuşağında iç savaş zillerinin çalması, şaşırtıcı olur mu?

Benzeri bir toplumsal çalkantının egemen güçler açısından da sürpriz olmayacağı açıksa, o halde ittifakın politikası çalkantıyı kontrol altına almak ve yönlendirmek olacaktır. Her durumda yeni Kürt tasarımında faşizm dozajı azalmayacak, artacaktır.

Nasıl bir yeni dönem?

10 Haziran 2009
soL portal

MİT'in eski müşteşar yardımcısı Cevat Öneş, yıllardır Kürt sorunundaki çalışmalarıyla bilinir. Öneş, birkaç gün önce (1) Türkiye Barış Meclisi'nin, (2) Bilgi Üniversitesi'nde düzenlediği toplantıda konuşuyor. (3) Konuşmanın kamuoyuna acilen mal olması gerektiğinden olsa gerek, ertesi gün *Sabah* gazetesi bir röportajla sayfalarını Cevat beye açıyor.

Böylece, asla emekli olunmayacağı söylenen malum meslekten bir emektarı aracılığıyla, Türkiye Cumhuriyeti Öcalan'ı kamuoyu önünde muhatap kabul etmek yönünde adım atmıştır. Öneş aslında çok net konuşmaktadır.

Buna göre Öcalan silahlı hareketi mahkûm etmelidir. Öcalan mahkûm etti diye, silahlı hareket bitmese bile bu adımın karşılığı olacaktır. DTP legal temsil açısından kabul edilebilir bir platformdur. Bugün değil ama değişen koşullarla birlikte Öcalan'ın serbest kalması mümkündür. Bunların karşılığında demokrasi genişleyecektir.

Bu mesaj alışverişinin bahsi geçen toplantı ve röportajla ilk kez yapıldığını düşünmek saçma olur. Bu pazarlığın daha önceleri ince ince işlenmiş olmaması mümkün değildir. Haziran 2009 itibariyle bir adım daha atılmakta ve konu kamuoyunun önüne taşınmaktadır.

Demek ki içinde bulunduğumuz ve Obama'nın Türkiye ve Mısır çıkışlarıyla çakışan moment gerçekten de bir dönüm noktasıdır.

Ancak bunun ardından sürecin büyük bir hız kazanacağı, Türkiye'nin apar topar demokrasiye geçip Kürt sorunundan kurtulacağı falan da zannedilmemelidir. Öneş'in projeyi gayrı resmi şekilde açıklaması, aynı zamanda genel bir yoklamadır. Şimdi ilgili güçlerin belirli konumlanışlara girmeleri, tepkilerini ortaya koymaları beklenecektir.

Demokrasi lafının palavra olduğunu bir kez daha söylemeye gerek var mı, bilemiyorum. Türkiye'de içinde işçi sınıfının ve halkın çıkarlarının temel eksen olarak yer almadığı türden bir "demokratikleşme" artık yerelleşmeyle özdeş hale geldi. Yerelleşme, yani merkezi egemenlik mekanizmalarında belirgin bir gevşeme, ama bunun karşılığında devletin silah ve şiddet kullanma tekelinin yeniden tesisi, gevşeyen bölgesel dokulara uluslararası sermayenin ve uluslararası örgütlerin sızması... Kastedilen budur.

Bugün başka bir bölgede devletin valisinin bir komşu devlet yetkilisiyle yan yana gelip sınırları alaya alabilmesi, ulusal ekonominin yerini bölgesel, -ve dolayısıyla- küresel olana daha kolay entegre edilebilir yapılara bırakması egzersizleri yapılıyor. Yarın öbür gün NATO ve Türk-Amerikan işbirliklerinin, ya da sınır topraklarının yabancı/uluslararası sermaye mülkiyetine geçmesinin kolaylaştırıcılığına sığınılıp, sınırların fiilen ve resmen başka bir statükoda tanımlanmaya başlanması hiç sürpriz olmayacaktır. Silahlar sussun mu diye konuşuladursun, doğal gaz hatları boyunca emperyalist işgal askerlerinin yerleşmesi olasılığı büyümüştür.

Bu olasılıklar Kürt mülk sahibi sınıflarına ve Kürt siyasetine belirli bir egemenlik devri anlamına gelir. Kürt sorununa çözümden artık kastedilen budur.

Şimdi kimileri Öcalan'ın durumunu, olası demokratikleşmenin standartlarını falan tartışacak. Yapılmasın demiyorum elbette. Ama bu yolun mayınlarını etkisizleştirmeden yürütülecek tartışmalar şaka düzeyinde kalır.

Bu yol, yabancı sermayenin büyük varlıklara el koymasını, emperyalizmin bir inzibat gücü haline gelmesini, projedeki payını artırmak isteyen çeşitli tarafların herkesi kanla tehdit ve terbiye etmeye çalışmalarını,

kontrolsüzlükleri içermektedir.

Deminden beri değinilen bütün taraflar oyunun bu kısımlarının parçasıdır. Bunlar mayınlı tarlanın oyuncularıdır.

Birilerine de Türk ve Kürt halkını birleştirme, böylece mayınları etkisizleştirme ve başka bir olasılığı kuvvetlendirme görevi düşecektir.

Peki ya ulusal sorun?

21 Haziran 2009
soL portal

Diyoruz ki, artık ülkenin ve bölgenin kadim derdini Kürt sorunu olarak adlandırmanın açıklayıcı gücü kalmamıştır. Ne açıklayıcı gücü, ne de sorun çözme gücü.

Diyoruz ki, Kürt sorunu başta olmak üzere bilumum meseleye yaklaşım nasıl bir Türkiye istediğimiz sorusuna verilecek yanıt tarafından belirlenmek durumundadır. Bu işler, Kürtler söz konusu olduğunda Amerikancı bir bölgede, aşiret yönetimi altında siyasal demokrasi zırvalarıyla başlamıştı. Bugünlere kadar geldik.

Bu durumda bir kısmı art niyetli bir kısmı ise haklı kesimler, iyi de diyebilirler, Kürt sorununa ne diyorsunuz?

Art niyetlilerin emperyalizme bağımlılığı, bir emek cehennemi haline gelişi, tarikat egemenliğinin derinleşmesini önemsiz kılmaya çalıştıkları malum. Onları ayırt etmekte bir sorunumuz olmayacaktır ve nasıl yanıtlanmaları gerekiyorsa öyle yanıtlanacaklardır. Geçelim...

Sorunun geri kalan gerçek kısmı ise aslında yine bu konudaki açıklamalarımızda dile getirilmiş durumundadır. Yeni değil; yıllardır.

Herhangi bir ulusal kimliğin ayrıcalık gerekçesi haline getirilemeyeceği. Eşitlik. İradi birliktelik. Ortak mücadele. Ortak ülke. Ortak cumhuriyet.

Sosyalizmin sırtında bu anlamda yumurta küfesi yoktur. Ulusal kim-

likleri birbirleriyle çarpıştırmadan edemeyen, ortaklık dendiğinde kârın nasıl bölüşüleceğinden başka şeye kafası çalışmayan burjuvazi düşünsün gerisini.

O burjuvazi ülke nüfusunun anadillere nasıl dağıldığını saptamak için soru sorma yeteneğini bile yitirdi. Nüfus sayımına, eskiden olduğu gibi bu tür sorular ekleseler; birincisi, bu ortamda doğru yanıt verildiğini kim bilebilir; ikincisi, verilen yanıtların kimi yerde tehdit, kimi yerde meydan okuma, kimi yerde korku gibi güdülerle belirlenmesini kim engelleyebilir; üçüncüsü, sonuçlar açıklanırken birilerinin kılıçlarını bilemeye, diğerlerinin çıkınlarını toplamaya başlamalarından nasıl kaçınılır?

Oysa sosyalizm çözümün önünde özgürdür.

Farklı ana dillerden insanlar ortak bir mekânda konuşacaklar ve karara mı varacaklar? Kim itiraz edebilir, daha fazla bilinen ve anlaşılan dili kullanmalarına?

Çocuklar okumayı, yazmayı öğrenecekler... Konuşmayı öğrendiği dilde yola devam etmesi en sağlıklısı, mantıklısı değil midir?

İnsanlar, sosyalizmde kendi kolektif örganizasyonları anlamına gelen devletle ilişkilerinde kendilerini en rahat, en düzgün, en sağlıklı biçimde hangi dilde ifade ediyorlarsa, elbette o dili kullanacaklardır. Öyle değil mi?

Herhalde örneklerin tamamında değilse bile mutlak çoğunluğunda sınırların etrafında yaşayan topluluklar iki dillidir. Bugün Türkiye'de metropollerin eğitim düzeyi yüksek sakinleri değil, genellikle eğitim düzeyleri daha düşük sınır insanlarının çok dilli olduğunun farkında mıyız? Bu ülkenin insanlarının kendi ülkelerinin birkaç dilini birden öğrenmesi çok mu zordur?

Anadolu ve Trakya dillerinin birbirleriyle etkileşime girecekleri bir süreç son derece heyecan verici değil midir? "Tarihsel ilişkiler ve dostluklar" hakkındaki resmi palavraların değil, ama gerçek kültürel geçişkenliklerin güçlendirilmesi, edebiyatta, iletişimde, sanatta, siyaset dilinde bambaşka ufuklar vaat etmeyecek midir?

Ya bir karar verecek ve rotayı bu ufka çevireceğiz, ya da ulusal hakları ve halkları birbirlerine vurdurtmalarına seyirci kalacağız...

Not: Sol portal okurlarından iki yazı gününü atlamam ve bugünkü yazımı da birkaç saat geciktirmem nedeniyle özür dilemek durumundayım. İstanbul dışında bulunduğum birkaç gün güncel siyasal yazı yazma ve yollama olanağım olamadı... Bu aksamaları alışkanlık haline getirmeyeceğimi de taahhüt etmeliyim.

Fırsat?

22 Temmuz 2009
soL portal

Sanki memleketin tamamı malını sıkı bir kârla satıp voleyi vuracak bir küçük dükkân sahibidir. İnsan kanının oluk oluk aktığı, halklara, birbirini boğazlamaya hazır uçlar –ama sıradan insanlardan, o "etle tırnak gibi" diye tarif edilenlerden derlenmiş uçlar- çıkartan, ülkeyi tehdit ve terbiye sarmalına alıştıran bir "sorun"dan söz edilmiyor da, değeri yeni keşfedilmiş dede yadigârı bir antika ele geçmiş sanki, ondan söz ediliyor! Ya da piyangocu, lotaryacı mantık gibi bir şey...

Fırsat, şans... Kürt sorununda çözümün bu dile dökülmesi, Türkiye'nin derin çaresizliği değilse nedir?

AKP'nin süreçleri iyi yönettiğini söylemekte bir sakınca bulunmuyor. Kızmaktan vazgeçmeyin, çünkü kızmamak aklın kaybettiğini kabul etmek ve bir Hitler hayranının yükselişini kanıksamak olur. Ama, iyi yönetiyorlar.

Peki, Kürt sorununda ne yönetiyorlar? Ya da bir şey yöneten var mı?

Bana kalırsa burada tabloyu alabildiğine iddialı resmetmek indirgemecilik falan olmayacaktır. Kürt sorununu Türkiye'de genel olarak egemen güçlerin, özel olarak hükümetlerin "yönettiği" periyot zaten o kadar da uzun değildir. Uzatmayacağım, ama sanırım böyle bir zaman dilimi 1938, yani Dersim isyanının sonundan 1967, yani Doğu Mitingleri'ne kadar getirilebilir.

Sonra inisiyatif önce Türkiye soluna geçmiştir. 12 Eylül faşizminin avu-

cunun içinden kayıp kaçan inisiyatif bir süre PKK'de olmuş, sonra AB bayrağı devralmıştır. 1999'dan bugüne giderek artan bir ağırlıkla soruna ABD el koymuştur.

Siyasal mücadelede ajanlık müessesesini görmemek saflık olur, ama siyasal dinamiklerin ajan ücretleriyle belirlendiğini sananlara, yakışacak sıfat bulamazsınız. Burada kastedilen dış faktör "adam satın almaktadır", elbette. Ama ortada bunu da mümkün kılan bir başka zemin vardır.

ABD, Öcalan'ı yakalayıp Türkiye'ye teslim etmiş gibi görünüyor olabilir. ABD, dönemin iki partisinin oylarını patlatan bu eylemiyle Türkiye'yi rehin almıştır.

ABD'nin Irak'a saldırısını, o zaman da fırsat kavramıyla düşünen ajan kafalılar vardı buralarda. İnsanlığa açtığı ağır yaraların yanı sıra, bu harekât, bildiğimiz "bizim Kürt sorunumuzu" başka bir şey haline getirmiştir.

Şimdi Amerikan döneminin üçüncü etabının kapısındayız. Laf kalabalığından yine aynı sözcük, fırsat'tan başka şey duyulmuyor ve Türkiye, emperyalizmin herkesi ajan olarak işlevlendirme yeteneğine sahip olduğu bir ortamda büyük felaketine hazırlanıyor.

Büyük felaket, CHP'nin şaşkınlarının eveleyip gevelemelerinde yansısını bile bulmuyor. Onlar, "ne ayıp" diyorlar, "koskoca devlet Öcalan'la pazarlık ediyor..."

Bir; kapitalist Türkiye Cumhuriyeti, kadim bir etnik sorunu Kürt feodalitesi ile kurduğu ucuz ittifakla derin bir ulusal ve sınıfsal soruna dönüştürmüştür. İki; Kürt sorununda 30 yıla yakın bir süre kan üstünde nöbet tutmaktan başka yapılan şey yoktur. Yol ve okul yapmamanın resmi politika haline getirildiği yılların sonunda ne Kürtlerin okuması ne de yol alması engellenmiş, daha ziyade CHP'nin beyninde doku zedelenmesi ortaya çıkmıştır! Üç; on yıldır bir adada hapis tutulan Öcalan konusunda dışa vurulan alerjinin binde biri duyarlılık emperyalist diplomatların edepsizliklerine karşı gösterilmemiştir.

Asıl felaket, fırsat diye yutturulacak olan sürecin köşe taşlarındadır. Türkiye, emperyalizmle ilişkisinde "bunca zaman rehin olduk; bari tamamen hükmü altına girelim, belki bir işe yarar" noktasındadır. Türkiye, ye-

relleşmenin çözücü etkisinin kendini göstereceği günlerin arifesindedir. Türkiye, barışını satın almak için başka halklara cellâtlık etmeyi (egemen güçlerin ajanca bir marifetiyle değil) toplumsal olarak benimsemeye yakındır ve o derece çürümüştür. Türkiye, etle tırnağın, demagojisinin bile yapılamayacağı ölçüde, dokularına düşmanlık işlenmiş bir ülke olmaya uzak değildir. Fırsat dedikleri şey, bombanın piminin çekilmemesi için emperyalistlerden mühlet almaktan başka bir şey değildir.

Kürt hareketi "sonunda Öcalan'ı muhatap kabul ettirdik" diye sevinebilir. Faşist hareket "sürecin muhalefeti bize akar" diye hesap yapabilir. Saf ve yorgun demokratlar barış ve demokrasi bayramı için alanları AKP flamalarıyla süslemeye koşabilir. CHP'nin ne dediği anlaşılmayabilir...

Gerçek biricik soru, solun bu tablodan kendisinin, Türk ve Kürt halkımızın ve memleketin payına ne çıkaracağıdır.

Kürt beklentisi

2 Ağustos 2009
soL portal

Bir büyük palavra mıdır?

Tarihsel olarak bundan kuşku duyulmamalı. AKP'nin Kürt çözümünün palavranın ötesine uzanma olasılığı yok.

Dinci hareketin Kürt sorununun çözücülüğüne aday olmasının tarihi yeni değil. Kemalist cumhuriyetin ve peşi sıra Türkiye'de düzenin krizli başlıklarından ikisi olarak islam ve Kürt dinamiklerini yan yana getirme fikri büyük bir icat da değil.

Bunların arasına solun dâhil edilmesi solda bir eski fantezidir ve fantezi olmanın ötesine geçemeyeceği de açıktır. Aslında İslam ile Kürt sorunu, ancak solun devreye girmesinin önü alındığı zaman yan yana getirilebilirdi. Solun devreye girdiği yer ve zaman, İslam karşıdevrimcilik olarak örgütlenir, Kürt sorunu özelinde ise basbayağı Kürt düşmanı olur. Sol devreden çıkartılmalıdır ki, söz konusu evlilik liberalizmin çatısı ve emperyalizmin tanıklığı altında hayata geçirilebilsin.

Sol bütün gericilerin karabasanıdır. Tayyip Erdoğan bu karabasandan bir türlü kurtulamadığı içindir ki, başbakan olduktan bir süre sonra, arkadan iteni eksik olmasa da, "kü" dense köpürmekten kendini alamamış, bir keresinde "Kürt sorunu var diye düşündüğünüz için, sorun oluyor" diyecek kadar ileri gitmişti.

Hık deyici liberaller bu sözlerde felsefi derinlik arayabilir. Boş verin, bu sözlerin ebesi sol fobisinden başka bir şey değildir.

Bu karabasan bir tarihsel obsesyon olarak sürdüğü için, Erdoğan ilgili basın toplantılarında bir türlü yekten "Kürt sorunu" diyememekte, lafı doğu, güneydoğu, az gelişme, kimlik falan diye dolandırıp durmaktadır.

Günümüzün Kürt çözümünün, ufku bu kadar açık ve getirisi bu kadar yüksek bir "yatırım" olmasına karşın, tüccar siyasetçinin bir türlü cesaretle buna uygun davranamayıp, topu içişleri bakanına atması da aynı obsesyonun etkisindendir.

Şimdi bu adamların yaymaya çalıştıkları beklentinin nesine güveneceksiniz? Ortada büyük bir palavra olduğunu düşünmek için daha fazla nedenimiz var.

Denebilir ki, bu komünistler hep böyledir. Her iyi işe bir kulp takmakta üstlerine yoktur...

Bu karalamanın bütün mekânlarıyla bir "geyikhane" halini alan memlekette tutmaması imkânsızdır. Kara çalındı diye bildiğimizden vazgeçecek halimiz yok ya; Amerikalılara, Barzanilere, imamlara, para babalarına güvensizlikle yaklaşmak gerektiği düşüncesi, hepsinin arkasında sıraya girdiği bir açılımdan söz edildiğini duyduğumuzda irkilmek, bunların en akla yakın lafını bile bin kere testten geçirmek... doğrusu budur.

Sonra ömrünü hep birkaç dakika sonra olup biteceklere göre kuran ve birkaç adım sonrasını göremeyen zavallılık türü bizden uzak olmalıdır. İşlerimizden biri de bu zavallılığı memleketten uzak tutmaya çalışmaktır.

Kürt sorununa çözüm beklentisine, barut fıçısının potansiyel tahrip gücünün yükseltilmesi eşlik edecektir. Arkaik şovenizmin ikna gücünün gerilediği, MHP cenahından gelen höykürmenin içinin boş olduğu açık. Ama mesele bundan ibaret değil, hatta bu değil.

İşin esası, resmi şovenizmin boşalttığı alanda kaynak ve servet paylaşımı için kapışmanın serbest hale gelmesidir. Yerel sermaye grupları, emperyalistlere ve tekellere tutunanlar, bunların karmaşık dengelerine oynayan yerel yöneticiler, güçleri stratejik önemle sulanan eski egemenler, Akın Birdal'ın dediği gibi boru hatlarına ilgisiz kalması olanaksız uluslararası sermaye...

Türk ve Kürt milliyetçiliği, mezhep ve aşiret farklılıkları, dinsel dogmalar artık bu çıkar kapışmalarının ideolojik giysileridir. Milliyetçilikler

artık yeni toplumsal çelişkileri örtecek ve temsil edecek, dolayısıyla yeni felaketlere eklemlenecekler. Bu felaketin haberciliğini yapmak solun görevidir.

Kuşkusuz kısa vadede felaket işaretleri değil beklentiler büyüyecek. Böyle bir konjonktürde "bir şey çıkmaz" diye somurtup köşede oturmak değildir yapılması gereken. Sol, "çözüm dediniz, alın size en iyi çözüm" demelidir ve aslında bunu diyebilecek biricik akıl soldadır. Solun obsesyonlarla, yeni kapışmalarda temsil edilen kirli çıkarlarla en ufak bir ilgisi, dolayısıyla düşüncesini ve eylemini halkın çıkarları yönünde sonuna kadar gitmekten alıkoyacak herhangi bir kısıtı yoktur.

Bütün bunlardan daha önemlisi solun temsil ehliyeti ve örgütlenmesidir. Kaynak paylaşımları zeminine meze olan Kürt sorunu, milyonlarca Kürt yoksulunu sürecin dışına itmektedir. Sol bu büyük potansiyelin temsilcisi olarak sahneye çıkma olanağına sahiptir.

İsim konusu

23 Ağustos 2009
soL portal

İki önceki genelkurmay başkanı açtı kutuyu.

Önerdiği sanılmasındı, ama bazı sorunları çözerken ülkenin adı da tartışmaya açılabilirdi. Ama yanlış anlaşılmamalı, "Türkiye Cumhuriyeti" adının değiştirilmesini önerdiği çıkartılmamalıydı durduk yerde.

Türkiye'nin cumhuriyet düşmanı bir ekip tarafından yönetildiğini biliyorduk. Daha yeni pankarttan fırlayan Osmanlı sloganının gelip devletin adına dayanması için sekiz ayın yeteceğini düşünmemiştik doğrusu. Sekiz ayın dolması gerekmedi de, galiba Ramazanın arifesi yetti!

Hilmi Özkök'ün açtığı kapıdan Osmanlı Cumhuriyeti'ne çıkılacağı bellidir. Olmaz olmaz denmemelidir. Zaten bu türden gelişmelerin takviminin nasıl işleyeceği değildir önemli olan. Diş macunu sıkılmıştır bir kez. O kadarı yeter. Geri sokamazsınız.

O halde... Çalsın davullar, kurulsun halaylar.

Bütün yaşamlarını ceberrut devletle mücadele ruhuyla geçirmeyi solculuk için yeterli sananlar ve solun çağımızda sınıfsal bir konumlanış olduğunu akıllarından silenler TC'den kurtuluş törenlerine hazırlansın. İçlerinden bir takım aklı evveller çoktan çıktı ve Osmanlı hoşgörüsü üstüne inci gibi tezlerini, kitaplarını yazdılar bile. Unutmasınlar bu işin Medine Sözleşmesi, Asrı Saadet'i de var. Nasılsa kurtuluyoruz elitist, tepeden inmeci, jakoben devletten! Kim demişti tarikatlar sivil toplum

kurumlarıdır diye?

Bu törenler artık caizdir. Türkiye Cumhuriyeti topraklarında cumhuriyeti Osmanlı'yla çiftleştirmek modadır; ve hatta bundan kaçman bir cumhuriyetçilik suç unsuru barındırır.

Solda da böyle midir peki?

Henüz son sözün söylenmiş olmasından uzağız. Ergenekon'la çete tasfiyesi dolmuşuna sokulmak istenen solda bu zokayı yutanların sayısı, tüm çabalara karşın sınırlı kaldı.

Şimdi ikinci randevudayız. Kürt çözümü dolmuşu müşteri topluyor. Ama dedim ya, daha yalnızca ilk sözlerin söylendiği günlerdeyiz.

Ergenekon'dan öğrendik; imamlar operasyonlarının meşruiyeti için yanlarına solcu ister. Olmazsa olmaz. Bulamazlarsa canları çok sıkılır.

Gerçi dolmuşun motoru dönmüyor değil. Dönüyor basbayağı, araba yürüyor, ötesi seçilmeyen bir yarın kenarına doğru. Ama imamlarımızın keyfi yerine gelmiyor bir türlü, sol olmayınca.

"Çetelerin üstüne gidilsin. Hem de sonuna kadar." Sol dediğin böyle olmalıydı. Bundan ibaret olmalıydı. Olmadı!

Çete operasyonu Fırat'ın ötesine geçmiyor diye dertlenenler, önlerine "Ergenekon imalatı PKK" konunca kaç renk değiştirdiler bilmiyorum ve merak etmiyorum. Ancak yeni seferin güzergahı çete hikayesindeki boşlukları telafi edecek gibi başladı.

Bir süre böyle gideceğini öngörebiliriz. Bir süre AKP'nin faşist partiyle kapışmasını "helal olsun" duygusuyla izlemesi mümkündür malum solun. Bu arada faşist parti de işini yapacak ve işsizlikten soluğu kesilen yoksul halkımızı asker uğurlama şovenizmiyle idare etmek için üstüne düşeni layığıyla yapacaktır.

Soldan bakıldığında ise... Zaten Bahçeli değil midir, Kürt açılımının Amerikan imalatı olduğunu ve Türkiye'yi felakete götüreceğini söyleyen; al sana Erdoğan'ın arkasında sıraya geçmek için bir vesile daha. Faşizme karşı mücadele ediyoruz ne de olsa....

Bu yem bir öncekinden bile daha gösterişli, bol renkli tüylerle süslü. Balığımız bunu yutmak için karşı konulmaz bir iştah hissediyor.

Ama henüz daha yolun başından söyleyelim. Bunu yutan iflah olmaz!

"Yeter ki Kürt sorunu çözülsün." Yeni dua budur ve bu dua solu çarpar!

Mesela Türk ve Kürt yoksulları birbirinin boğazına sarılsın gerekirse; ama yeter ki...

Ya da iş, aş kalmasın isterse; yeter ki...

Bu Kürt çözümünün sınır ötesi uzantıları, yıllarca sınır ötesi operasyonlara karşı çıkanları çok utandırır. Çünkü Türkiye egemen güçlerinin çözümün Kürt yakasına rıza gösterebilmelerinin tek koşulu sırtlarının iyice sıvazlanıp Ortadoğu'da osmanlıcılık oynamaktır.

Akan kan dursun diyenin peşinden gidermiş bir yazarımız. Bu yolda dökülecek nice kan vardır ki, memlekette önce aydınları boğar; akar gider, Mezopotamya'nın bir ucundan ötekine.

Adam sen de... TC adı yatırılmış masaya ya, yetmez mi?

Gerçekten de, bu, solda kimilerine şimdilik yetmektedir. Haklı çıkmışlardır nasılsa. Hem ülkelerinin adına besledikleri alerji konusunda, hem de aynı sözcüğü alıp partilerinin adında kullanan solculara kıllanmakta.

AKP'cilik ve Amerikancılık, isterse Kürt çözümü maskesi taksın.

Kimse kusura bakmasın, bizden göreceği yanıt ağır olur. Özkökçü sola duyurulur. Demedi demeyin. Daha yeni başlıyoruz ona göre...

Sonrası sosyalizm

2 Eylül 2009
soL portal

Pazar akşamı içimiz acıdı yine. Emine, Tülay'ı kaybettiğimiz haberini verince, hocamın bu kadar erken ayrılışına katkısı olan şeye ben de elimi uzattım. Ne düşüneceğimi bilemediğimden olsa gerek, bir acı sigara yaktım Tülay Arın'a.

Tiryakiliğin tadı kalmamıştı bir zaman; ağzının kenarına o plastik nikotin çubuklarından bir tane takmış, gülüyordu. "Bak ne içiyorum, artık."

Tülay, benim yüksek lisans tez hocamdı. Kâğıt üstünde başka bir danışman vardı, ama asıl Tülay Arın'la çalıştık... Dosttuk aynı zamanda. Akademiyi kişisel yaşantısında geçici bir uğraktan daha fazla bir yere oturtmadığı her halinden belli olan bir öğrencisi olarak, bana hak ettiğimden çok fazla emek harcamasının bir nedeni de budur herhalde.

İlk tanıştığım zamanlar, her ay yeni Gelenek'i götürdüğüm zamanlar, 80'lerin sonları yani, Tülay hoca, Amerikan üniversitelerinde uçuşan ultra liberal zırvalıklara sövüp sayıyordu: "Bunlar evliliğin, kadın-erkek ilişkisinin bile alternatif maliyetini hesaplamaya kalktı. Başımıza taş yağacak." Hep kavga etti liberallerle, kapitalizm savunucularıyla...

Ben üniversiteden ayrıldıktan sonra nadir temas ettik. Onlardan birinde güneş tutulacaktı. 1999 Ağustos başı mıydı? Hazırlamıştı çoktan "tutulma gözlüğü"nü. Çıktık birlikte merkez binanın kapısına, heykelin oraya. Çocuk gibi sevinçli, en önemli gözlemi yapmakta olan bir bilim insanı kadar meraklı...

Hoşça kal Tülay hoca.

***

Kemalizm'in barutu tükettiği yerde iki yaklaşım geçerli olabilir.

Bir: Onca yıllık Kemalizm bu hale düşmüşken, Kemalistlerin istediğinden çok daha fazlasını, radikalini, ötesini talep eden sosyalistlerin hiç şansı olmaz, denebilir.

Ya da; iki: Kemalizm'in yetmediği noktaya, daha büyük ve sonuç alma şansına sahip biricik müdahaleyi sosyalistler yapabilir.

Bizim yaklaşımımız ikincisidir.

Aynısı Kürt siyasetine de taşınabilir, hatta taşınmalıdır. Sol yazarlarının bu konuda mutabakat halinde ve tek tek yazılarla içini doldurdukları çerçeve, tam da budur.

Kürt siyasetinde şu an dört odak var: Barzani, Öcalan, PKK ve DTP.

Barzaniciliğin Amerikan işgalini takiben Türkiye Kürtlerine başlı başına bir adres olarak sunulmak istendiği konjonktür sona erdi. Birçok nedeni olabilir; benim işaret edeceğim neden ikili: Barzanicilik Türkiye'de 50 yıla yakın zaman kural olarak burjuva sağ partilerin içinde yaşamını sürdürmüş, 1960'larda, TİP'in Doğu Mitinglerine denk düşen periyot dışında bu kovuktan çıkmamıştır. Bu kovuk, aynı zamanda Türkiye egemen güçlerinin 1925 isyanından itibaren Kürt egemenlerine önerdikleri ittifakın adresidir: "Halkınızı satın, siyasetinizi bizim aramızda yapın. Toprağınıza dokunmak ne kelime, sizi milletvekili bile yaparız."

Bu kirliliği ABD'nin taktığı madalyalar telafi etmemiş ve Barzanicilik Türkiye Kürtleri açısından itibarını toparlayamamıştır. Bugün bizim Barzanicilerin yeri de AKP'dir.

Öcalan, PKK ve DTP'yi üç ayrı odak olarak telaffuz etmem, ABD-AKP imzalı açılımın önemli kulvarlarından birinde bayağı yol alındığını teyit etmek anlamına da geliyor. Evet; bu açılım Kürt hareketinin buradan başlayarak bölünmesini ve mümkünse sonra son ikisinin kendi içlerinde de parçalara ayrışmasını hedefliyor. Söylemek istediğim bu sürecin başlamış olduğudur. Henüz göstergeler çok belirgin kanıtlar haline gelmemiş olsa da.

Kanıt niteliğine bürünmemiş göstergeler şunlar: PKK dışta bırakıldığı sürece silahla meydan okuma ve pazarlığa dâhil edilme talebini dayatırken, DTP'de kimi zikzaklara karşın sürece eklemlenme eğilimi ağır basıyor.

Öcalan'a gelince; nedense o da devreye girme, muhatap alınma talebini ileri sürerken, kendisinin bu iki yapıdan daha güçlü bir temsiliyete sahip olduğunu dile getirmeye özel bir önem veriyor. Doğrusu, haklı da...

Ayrıntıları geçersek, odakların tamamı ABD-AKP sürecine farklı yollardan ve derecelerde angaje olmuş görünüyorlar. Ya ev sahibi durumu, ya davetli, ya da bir kapı kapı gezen davetsiz misafir..

Kemalizm'in yenilgisinden kasıt, Kemalistlerin buharlaşması değildi. Ama örneğin Ordunun Yeni-Osmanlıcılığa açılması, Kemalist öğretim üyelerinin kazanması muhtemel AKP'li rektör adaylarına doğru meyletmeleri, bürokratların emekliliklerini isteyip sığınacak bir kıyı kasabası aramaları... Yani ya sürece katılıp kötü yola ya da umutsuzluğa düşmek.

Analojiden devam edersem, Kürt siyasetinin durumu ise bütün odakların kötü yola rağbet etmesi, umutsuzluğun daha ziyade ara kadroların payına düşmesidir. Kötü yoldan kurtuluş yoktur, umudu yeniden yeşertmek ise görevdir.

Ve analojinin asıl güçlü halkası şudur: Kürt siyasetinin tıkandığı yerde sosyalizm başlar.

Kürt halkı solculuktan arındırılamayacaksa, uzun bir dönemin halkçı değerleri büsbütün Amerikanperverliğe, piyasa budalalığına ve Kürt milliyetçiliğine teslim edilip defter kapatılamayacaksa, mutlaka bir büyük damar "ne oluyor bize, ne oluyor değerlerimize" diye arayışa gireceklerse... sosyalizmin alanı da varlığını koruyacak demektir. Daha doğrusu insana yakışan biricik zemin sosyalizminkiyle örtüşecektir.

Buradan, toplayacak çok parsa var, şeklinde bir basitlik kokusu alanların dünyayı kendileri gibi bildiklerini söylemek durumundayım. Ayrıca keşke iş o kadar kolay olsaydı!

Benim kast ettiğim bu kavşakta sosyalizmin ayrı bir taraf ve tez olarak toplumsallaşma olanağının objektif olarak var olduğudur. Zira, Kürt halkının mücadele değerleri en fazla sosyalizme yakışır. Şu "açılım" Kürt toplumu içinde AKP ve DTP'nin arkasından esmekte, CHP ve MHP'yi ise sıfırlamaktadır. Peki ya sosyalizm? Bu sorunun yanıtını sol verecektir ve yanıtın olumlu olması çok mümkündür.

Dil böler mi?

6 Eylül 2009
soL portal

Baykal'a göre böler. Bahçeli'ye göre paramparça eder.

Çünkü, efendim, ulus-devlet, ulusal birlik, ulusal kimlik gibi olguların ve benzerlerinin temelinde dil vardır. Böyle diyorlar...

Dil bölmez diyenler de var. Onların önemli bir kısmı ulusal birliğin en önemli öğesinin dil olduğu konusunda sanki pek farklı düşünmüyorlar. Onlar, ulusal birlik gibi "saplantılarla" hareket edilmemesini, o kavramların şu meşhur küreselleşme çağında önemini yitirdiğini anlatıyorlar. Hani neredeyse, bölünürse bölünsün demeye geliyor.

Dil ile ulus arasındaki bağın çok güçlü olduğunu biliyoruz. Biraz abartmak pahasına, kapitalist pazar üstünde egemenliği temsil eden ve bu bütünlüğün dışarı karşı savunuculuğunu yürüten devletin ulusun dilini inşa ettiğini bile söyleyebiliriz.

Günümüz Fransızcasının kaderini Fransız Devrimi çizmiştir. Bir İtalyan burjuva devrimcisi, ülkenin siyasal birliğini sağladıktan hemen sonra "şimdi sıra ulusal dili kurmakta" diyordu. Çok uzaklara gitmeyin; cumhuriyet olmasa bugün Anadolu'daki Türk lehçelerinin arasında kaç Azerice mesafe olurdu acaba?

Elbette hiçbiri gökten zembille inmemiş ve belirli bir objektivitenin üstünde yükselmiştir ulusal dil. Birleştirmiştir de. Her birleştirme işleminde olduğu gibi bölerek!

Her ulusal dilin yok ettiği bir veya daha fazla etnik dil olur. Ulusal statüsüne tırmanmayı başaran, diğerlerini etnik statüsüne indirir! Yok ederek birleşilir...

Tarih böyle söylüyor. "Demek ki bugün ve gelecekte de böyle olacak" diyorlar birileri de...

Pardon?

Siz hangi tarihten söz ediyorsunuz? Tarih sadece bunu mu söylüyor? Siz ne tür ulusları kast ediyorsunuz? Bu ulusları oluşturan sınıflar hangileri? Bunun konumuzla ilgisi yok mu?

Dilin bölüp bölmediği tartışmasına sınıfları, sınıflar arası ilişkilerin belirlediği sistemin karakterini sokacaksınız. "Aman dikkat böler" diyenlerle "bölerse bölsün" diyenlerin birlikte kurdukları kısır döngüden çıkış yolu lazımsa, işte burayı kurcalayacaksınız.

Sözü edilen burjuva uluslardır. Ulus denen toplumsal birimin modern zamanlara damga vurduğu ve burjuva çağma denk düştüğü doğrudur. Ancak ulus denince yalnızca bir etnisitenin diğerinin tepesine bindiği durumları anlamak zorunda olmadığımız da bilinmelidir. Bir de sosyalist toplumlar ve sosyalist uluslar vardır zira.

Başka türlüsünü akıllarına getiremeyenler neler demiyorlar ki!

ABD'ye bakıyorlar ve İspanyolca başta olmak üzere, temel iletişim dili İngilizcenin dışındaki dillerin bölücü olup olmadığına tam karar veremiyorlar. Birleştirici olmadığında hemfikirler. Ama zaten ABD'yi kim nasıl bölebilir ki, deyip kaçıyorlar.

Belçika'ya bakıyorlar ve Felemenkçe ve Fransızca dillerinin Avrupa'nın göbeğindeki bir eski sömürge krallığını, bugünün uluslararası emperyalist merkezi basbayağı çözdüğünü görüyorlar. Demokrasiyse demokrasi; ama bölünmeye götürüyor.

Yugoslavya'ya, Sovyet ülkelerine bakıyorlar ve buralarda her zaman var olmuş dil özgürlüğünü son 15-20 yılın bağımsız parçacıklarıyla eşleştiriyorlar...

Bir kere burjuva örneklerle sosyalist örnekleri birbirine karıştırıyorlar. Sosyalist ülkelerdeki dil özgürlüğü sosyalizm koşullarında kimseyi bölmedi! Ama sosyalist iktidarın zaafa düştüğü her zaman ve yerde dil farkı

bölünme eğilimini besledi. Burjuvazi sosyalizmi yendiği yerde, toplumu bölerek ve dili bölücüleştirerek iktidara gelmiş...

İkincisi; "ben çok iyiyim, şöyleyim, böyleyim" diyene kuşkuyla yaklaşmak yerindedir ve lafa kanmamak gerekir. Peki ya tersi olursa?

Burjuva ideolojisi 1980'lerden bu yana ulus-devletin, modern ulusların devrinin kapandığını anlatıyor... "Biz yapamadık, en temel tezlerimizden biri insanlığı iki yüzyıl oyaladı ve çuvalladı" diyorlar. Buna neden inanmayalım?

Burjuva ulus oluşumu, vazgeçtim insanlık tarihinden, kapitalizmin kendi birkaç yüzyıllık tarihinde bile kalıcı olamayacağını göstermiş ve burjuvazi kendi yaratısını reddetmiştir. Burjuvazinin düzeni altında ulusal birlik sağlanamayacağı ikrar edilmiş bin kere; neden temel suçlu dil oluyor? Burjuvazinin suçunu örtbas etmek için olmasın!

Üçüncüsü; burjuva devletin dil farklılıklarının dışındaki boyutlarını devreye sokmaksızın, dilin böleceğini iddia etmek cahillere yakışır. Soyut bir "dil farkı"ndan söz edeceksek, biz de çıkalım, "farklı diller birleştirir" diyelim... İlki kadar saçma olur. Dil kendi başına ne böler, ne birleştirir. Ama kapitalizm bölmektedir ve kapitalizm dile de, ister istemez bölücü bir fonksiyon yüklemektedir.

İspanyolca ABD'yi iki devlete doğru bölmemektedir belki; ama büyük emperyalist ülkenin İspanyolca konuşan alt sınıfları vardır ve onlar esasen Anglo-Sakson olan üst sınıflardan bölünmektedir!

Meseleyi sınıf esasında değil demokrasi vitrininde kavrayanlara da bir çift söz: Kapitalizmin Belçika'dan daha demokratik türünü nerede bulacaksınız? Orada bile dil bölmektedir.

Kapitalizmi mutlak bir veri olarak kabul edenlerin, bu düzenin değişebileceğini aklına getiremeyenlerin, bu düzenin bekçiliğini yürütenlerin Kürtlerin dilinden korkmak için, evet nedenleri var!

Dil... En insani, en demokratik, en basit hak...

Sosyalizmde üstünde konuşmaya değmeyecek kadar sıradan.

Açılımın içi neden boş?

13 Eylül 2009
soL portal

Geçenlerde bir yetkili konuşuyordu. Adını vermeyeceğim. Çünkü kendimi tutmayıp hakaret etmek istiyorum!

O yetkili Kürtçe'nin özgür bırakılmasını şöyle açıklıyordu: Nasıl insanlar İngilizce, Almanca öğreniyorlar, tabii ki Kürtçe de öğrenecekler...

Bu sözleri ancak bir karacahil ve salak söyleyebilir. Bu sözleri dinlediklerinde demokrasi meltemi soluyanlar da daha bilgili ve akıllı değillerdir.

Adamın ağzından çıkan dil isimleri elmayla armut gibi. Bir tarafta bizim ülkemiz ve halkımız için yabancı diller duruyor. Kürtçe ise bizim dillerimizden biridir.

Batılı dillerden birini anadili olarak öğrenen kişiler Türkiye Cumhuriyeti sınırları içinde istisna oluşturur. Kürtçe ise halkımızın önemli bir kısmının anadilidir.

Yabancı dil sonradan öğrenilir. Anadil doğar doğmaz başlar.

Türkçe ve Kürtçe bizim en önemli iki dilimizdir. Anadili Türkçe olmayan etnik Türkler ve anadili Kürtçe olmayan etnik Kürtler var olabilir elbette. Doğaldır ki, ikincilerin oranı ilk kategoridekilerden daha fazladır. Ama Kürtlerin "zaten" Türkçe bildiklerini hatırlatan bir yaklaşım meseleye herhangi bir yanıt içermeyecektir.

Herkesin sadece Türkçe bilmesini dileyenler de çıkabilir. Böylelerine yalnızca geçmiş olsun denebilir.

Türk milliyetçi ve ırkçılarının Kürtlerin asimilasyonu hakkındaki hayalleri tutmadı. Bitti o iş. Kürt halkının kendisini Kürt olarak hissetmesi ve bunun dilindeki, kültüründeki, kimliğindeki karşılığını talep etmesi durumu geri çevrilemez artık.

Dolayısıyla adı geçmeyen yetkilinin, şimdi geleceğim diğer sözleri de aptalca ve boştur. Bu adam kaç kişinin hangi dili öğrenmek isteyeceğine arz-talep yasasının karar vereceğini söyleyerek sürdürdü lafını. Demek istiyordu ki, makbul bir dil olmayan Kürtçe'yi nasılsa fazla kimse öğrenmez... Bir kere, ekonomide ne işe yaradığı pek tartışmalı şu arz-talep yasasının insanların konuşma, iletişim ve düşünme aracını nasıl belirleyeceğini anlamak imkânsızdır. Bu kafasız ırkçı, dil kursunun kapısında durup cebindeki sınırlı parayı hangisine yatıracağını düşünüp duran bir piyasa aktörünü varsaymaktadır. Kafasız yetkili okuduğu iktisat dersinde kandırılmıştır. Yoktur öyle bir mekanizma!

İkinci olarak da, zaten mevzu anadildir, yabancı dillerden biri değil.

Neyse boş laf jeneratörü AKP'li büyüğümüzü unutalım şimdilik. Soru şudur: Bu AKP'lilerin hepsi adını anamadığım cahil ve aptal adam gibi midirler, onu mu örnek almaktadırlar? Yoksa bu zırvalıkların varlığını başka bir yolla mı açıklamak daha yerinde olur?

Siyasetin o cenahında kafasının içi boş kalmış çok kişi olsa da, benim yanıtım ikincisidir. Kürt açılımının içi doğal olarak boştur ve herhangi bir anlamlı reform falan da içermemektedir.

Açılım, Türkiye'nin ABD'ye açılmasıdır. Bunların meselesi memleketin, bölgemizdeki Amerikancı dönüşümün nasıl parçası kılınacağındadır. Burada kalıcı bir Kürt modeli yoktur. Burada halkımızın berbat bir yola sokulması için memleketin de bir Kürt tüneline sokulmasından söz edilebilir yalnızca.

Bu bir korku tünelidir. Türkler ve Kürtler bölünme, düşmanlık ve hatta iç savaşın nefesini hissedecekler ve bu hisleri derinleştikçe emperyalizme daha da biat edecekler. Daha fazla ve sonra daha da fazla biat edilmesi için, Kürtlerin haklarını ve özgürlüklerini düzenleyen ileri yasal düzenlemelere değil, bölünmenin gerçek bir tehdit haline gelmesine ihtiyaç vardır.

Dolayısıyla söz konusu olan aptallık değil, basbayağı emperyalizm yanlısı bir stratejidir. Bazı stratejilerin bazı türden kişilere denk düşmesi ise rastlantı sayılmamalıdır.

Faşizm birleştirir mi?

30 Eylül 2009
soL portal

Devlet Bahçeli'nin Türkiye'nin bölünmesine karşı ilan ettiği direnişi ciddiye alabilir miyiz? Burada AKP ile MHP arasındaki sakil idam polemiklerini hatırlatmaya niyetim yok. Adam öldürme konulu tartışma faşistlerin dünyasında sürsün gitsin.

Ancak 1999 seçimlerini hatırlatmadan da geçmeyelim. MHP'yi o dönem hükümete taşıyan seçimlerin Öcalan'ın yakalanışı ve onu önceleyen uzun şoven kampanyanın ürünü olduğunu unutmayalım.

MHP kuşkusuz Öcalan'ın yalnızca ve yalnızca bir Amerikan operasyonu ile Türkiye'ye teslim edilebileceğini, sürecin başından itibaren kestirebilecek bir akla sahipti. Sokak MHP'si herhangi bir akıl resmi vermeyebilir; ama sözünü ettiğimiz bir devlet partisidir.

1999 baharında faşist partiye, DSP'yle birlikte güç katan oylamanın arkasındaki Sam Amca gölgesi, 2002'de AKP zaferi sırasında hissedilenden az değildi. Özetle MHP Öcalan'ın yakalanmasının rantını afiyetle yemiş bir partidir. Bunun üstünden topu topu on yıl geçmiştir. Amerikalıların ne babalarının ne de Türk ırkçılarının hayrına değil, sadece kendi hayırlarına zahmete girdiklerini bilecek kadar deneyim sahibi olan bizim rantiye partiler, on yıl sonra ABD emperyalizminin topraklarımızda kurduğu bölücü denklemin suç ortaklarıdır.

Birinci nokta budur. Bu noktada AKP ile MHP arasında tamamen düz bir ilişki vardır. Aynı yolun yolcuları manasında.

İkinci nokta, daha önce bu köşede yazmıştım, bölünme dinamiklerini dil merkezli tanımlamak kadar akıl, bilim dışı yaklaşım az bulunur. Bu zırvalığa görüldüğü her yerde şiddetle itiraz edilmeli. Dil neden bölecekmiş? Bu yönde bir iddia ırkçılığa kapıyı açmadan savunulamaz.

Yalnız, zırvalıklar kitleler içindir ve siyasal partiler açısından zırvalığın arkasında başka ve gerçek bir rasyonalite gizlenir. Dolayısıyla bölünme dinamiklerine karşı mücadele dil üstünden bir mevzi açıyorsa, burada bir sahtekârlık aranmalıdır. Söylenenlerden daha önemlidir söylenmeyen. Bu sahte bir cephedir.

Zaten bir an düşünelim; bu cephede faşistler galebe çalarlarsa Türkler ve Kürtler birleşmiş mi olacaktır?

Kürtlerin dillerini giderek genişleyen bir ölçekte, sanatta, edebiyatta, eğitimde, bilimde, günlük iletişimde daha yaygın olarak kullanmaktan caymaları pratik olarak mümkün müdür? Böyle bir sonucun olsa olsa zora dayalı asimilasyon anlamına geleceği belli. Lakin sadece Türkiye gibi kaderi çoktandır sınırlarının ötesinde kararlaştırılan biçare rejimler değil, dünyanın bütün burjuvazileri zorla asimilasyon defterini mutlak bir başarısızlıkla kapatmış görünüyorlar. Sonuç olarak "diller böler" tezi ne kadar güçlenirse, Türkiye birleşmez, bölünmeye o kadar yakınlaşır.

MHP'nin direnişi hangi zeminde temellenmektedir peki?

Açık ve iddialı konuşalım: MHP'nin, asıl karşısında konumlandığı taraf, Türklerin ve Kürtlerin kardeşliğinin biricik çerçevesini temsil eden sol ve sosyalist alternatiftir. Yaşanan sürecin Türk halkında -Kürt düşmanlığınca temsil edilemeyecek- rasyonel bir "ülkemiz" kaygısına, Kürt halkında da -eski tip ayrılıkçılığa dönemeyecek- bir "devrimci değerlerimiz" kaygısına yol açmaması mümkün değildir. MHP ilk bölmeyi kaba, sakil bir ırkçılıkla doldurmayı, ikinciyi ise karşı kutba itmeyi hedefliyor.

Müdahalesinde başarılı olduğunda, AKP ve ABD projelerinin altı oyulmayacak. Ama solun olası gelişme kanalı bloke edilecek. Yani anti-faşizm sol açısından bu bağlamda güncelliğini ve yakıcılığını korumaktadır.

Erdoğan'ın süreci mükemmel denebilecek bir başarıyla yönettiğini saptamakla birlikte, sözünü ettiğim kaygıların AKP'yi yer yer tırpanlama olasılığını hafife almamak durumundayız. MHP bu potansiyel kamuoyu

hareketinin ana adresi konumuna yerleşmekte ve bu anlamda AKP'nin resmi muhalefeti, hükümetin yarattığı tozun süpürücüsü olarak işlev kazanmaktadır. Daha doğrusu açılım bir çöp yığını üretmekte, MHP de bu yığını yasak alanlara taşıyıp dökmektedir.

Özetle ve başlıktaki soruya dönersem, Bahçeli'nin köpürmesine takılmayın derim. Bunların kızdığı bir şey yok. MHP Amerikan operasyonunun en az AKP kadar organik ve işlevsel bir parçası.

Dalgalar, dalgalar...

21 Ekim 2009
soL portal

Türkiye Kürt sorununda bu fırsatı kaçırmamalıymış. On yıl önce, '99'da bir fırsat kaçırılmışmış.

Çabuk mu sıkılıyorum, bilmiyorum. Ama son iki üç gündür şu pek derinlikli analizi yapan köşe yazısı, konuşma, açıklama sayısını şöyle bir hesaplamaya çalışırsanız, pek de o kadar çabuk sıkılmadığımı siz de kabul edeceksiniz.

Ne oldu peki, "tarih bilinci"ne? Neden kaçırılan fırsat listesi uzatılmıyor. Ben bir çırpıda saymaya devam edebilirim. İlk ikisi yukardakiler olsun... Üç: 1995 seçim ateşkesi; dört: '93 bahar ateşkesi; beş: "keşke Diyarbakır cezaevi işkenceleri olmasaydı"; altı: 1973-74 Ecevit mavisi; yedi, sekiz, dokuz... on: Kurtuluş Savaşı'nda Atatürk'ün özerklik projesi...

Görüşümü açıkça söyleyeyim. Kürt sorununun çözülmesi için yakın tarihimizde defalarca fırsat yakalandığı ve bunun değerlendiril(e)mediği tezi tarih bilincine değil, tarih cehaletine dayanır.

Nedeni de çok açıktır. Türkiye kapitalizminin içinden çıkartıp atılamayacak, öyle olmasaydı da şöyle olsaydı diye hakkında spekülasyon yapılamayacak unsurlar arasında Kürt sorunu da vardır. Örnek olsun; bizim buralarda kapitalizm, devletin dizinin dibinde yağmacılığı iş edinen bir burjuva kültüründen ayrılamaz. Bizde kapitalizm, yani bir anlamıyla sermaye birikimi, Ermeni tehcirinden, Rum göçünden ayrıştırılamaz.

Bunlar gibi, Türkiye'de kapitalizmin egemenliğinin kurulması ve tah-

kim edilmesinin içinden, burjuva Türk egemen güçleriyle feodal Kürt egemen güçlerinin ittifakı çekilip çıkartılamaz. Hem Kürt egemen güçleriyle ittifak, hem de Kürt halkının hareketliliği, siyasete katılımı, kendini ifade edebilmesi bir arada gidemez. Türkiye kapitalizminin halkı işin içine katmaktan ölesiye korkusu ile Kürtlerin yok sayılması arasındaki bağlantı silinemez. Sanayileşme ve kentleşme ile birlikte, on yıllar içerisinde, Kürt emekçiler emekgücü maliyetini düşürmek için rezervde tutulan bir ucuz kaynak işlevi görmüşlerdir ve bizim kapitalizm bunsuz olmaz.

Dahası da var. Kürt sorununun çözülmesini sağlayacak bir takım fırsatların heba edildiği tezi, bölgemizde emperyalist güç ilişkileri hiçe saymak ve dünyanın nasıl döndüğü konusunda fikir sahibi olmamak demektir. 1999'da "fırsatın tepilmesi"nden söz etmek saçma, bir Amerikan fırsatının yaratıldığını söylemek doğrudur. Öcalan'ı verirken, ABD emperyalizmi çözümle değil, konuyla ilgili bütün ipleri elinde toplamakla ilgileniyordu.

Kürt yasal partilerinin 2007'de meclise girmek için buldukları yol, ancak otuz yılda bir akıl edilebilecek türden bir cinlik örneği midir, sanıyorsunuz? Neden önceki Kürt yasal partileri seçimleri bu yönde değerlendirmeyi akıl etmedi? Karmaşık ve karanlık komplolardan söz etmiyorum. Süreçlerin şekillenmesinde ağırlık sahibi güçler, önceki örneklerde TBMM'de Kürt ulusalcılığının temsilini tercih etmemişken, son defa, bu kanalın açık olduğu belli edilmiştir. O yüzden bazı tarihleri hatırlayıp hayıflanmak kahvehane sohbeti olarak bile değersizdir. Türkiye'nin kahvehanelerinde "bak şu Amerika'nın yaptığına" diye söze başlanır, "abi paranın dediği olur" diye devam edilir. Fırsat edebiyatçılarının bu mekanlarda zır cahil olarak sayılmaları gerekir.

Şimdi önümüzde bir tarihsel fırsat olduğu söyleniyor. Herkesin kabul ve ifşa ettiği, hatta AKP'nin kendine pay çıkarttığı gibi bir "Obama fırsatı". Güzel, bu noktada anlaşıyoruz.

Peki bir noktada daha anlaşalım o halde. Lütfen biri çıkıp, emperyalistlerin benzeri bir büyük, tarihsel ve çatışmalı politik/ulusal sorunu nasıl çözdüğüne ilişkin örnek göstersin!

Örnek bulunamaz demeyeceğim, ama emperyalizmin büyük sorunlara çözüm perspektifinden yaklaşmamasının kural olduğunu söyleyeceğim.

"Amerikan çözümü" solcuların tabiridir. Bu tabir bir çözüm skalasındaki herhangi bir denge noktası değildir. Bu, ironik bir ifadedir. Emperyal Pax'lar Roma'dan beri fetihçinin alternatifsiz kaldığı durumları anlatır. Bu pax bildiğiniz barış değil. Bu çözüm de bildiğiniz çözüm değil. "Çözülecekse, varsın Amerikan çözümü olsun" diyenler şakadan anlamayan ve sığlıklarını ortaya dökenlerdir.

Bu kez de öyle olacak. Kapitalist Türkiye'nin bu fırsatı değerlendirmesine duacı olanlar, Amerikan çözümünün halklarımızı daha da düşmanlaştırdığını tecrübeleriyle görecekler. İki gündür güçlenen dalga geriye çekildiğinde, en fazla, katranla kaplı, üstünde yürünmez kumlar kalacak. Bir de dikili Amerikan bayrağı. Daha büyük olasılıkla sahil kanla boyanacak.

Demek ki çözümün de bu olup bitenin dışında aranması gerekecek.

Şakadaki gerçek payı

25 Ekim 2009
soL portal

Bir söyleşi. Konu malum. Kürt açılımı.

Soru: *Bir örnek var mı Osmanlı tarihinden verebileceğiniz?*

Yanıt: *Tezakir'in 4'üncü bölümünde 1860'lı yıllarda Ahmet Cevdet Paşa'nın Kozandağı isyanını bastırmaya gidişi anlatılır. İsyanı aşiret reisleri ve halkın önde gelenleri ile oturup konuşup, isyancılarla uzlaşınca, asilerin başındakilere paşalık rütbesi verip, Edirne'ye mecburi ikamete gönderiyor. Çukurova'dan Edirne'ye sürülüyor yani. Sonra da maaşa bağlanıyor.*

Soru: *Abdullah Öcalan'ı nereye süreceğiz peki bu senaryoda?*

Yanıt: *Osmanlı gibi büyük düşünülmesini öneriyorum. Bana kalırsa, Bodrum'a, Bodrum Türkbükü'ne gönderilmesini öneriyorum. Cevdet Paşa olsa, öyle yapardı diyelim.* Bütün bunlar şaka olmalı, diyeceksiniz. Berbat bir şaka. Söyleşiyi yapan büyük bir gazetecilik örneğine "imza attığı"nı düşünmüş olabilir. Yanıtları veren Mümtaz'er Türköne'dense daha yüksek bir espri kalitesi bekleyemeyeceğimizi bilmeliyiz.

Yeri gelmişken; kendisi Abdullah Çatlı ekolünden gelip zamanla kendini sosyal bilimlere adamış, iktidarların eteklerinde pek prim yapmış, son yıllarda ise AKP'nin sivri dilli, cesur kalemi olarak bellenmiştir.

Gerisini geçiyorum; Türköne çoğunlukla, AKP'ye ultra-liberallik, özgürlükçülük, özgün bir demokratlık, ezber bozuculuk atfeden kesimle-

rin referans kaynağı olmaktadır. Türköne'nin kendisi bir ezber bozandır. AKP cephesinin herhangi bir açılımda elde kalem en ileri saflara koşan öncü kollarındandır.

Şimdi, Kürt açılımı konusunda AKP'nin en ileri öncü kolundan yukarıdaki yaklaşım çıkmaktadır ve hepsi budur.

Temmuz'dan beri gündemde bizim Kürt halkımızın sorunu olarak bir Kürt sorununun bulunmadığını, bu anlamda AKP'nin ülkemizde farklı kökenlerden insanların nasıl bir adalet, eşitlik birlikteliği kurabileceklerine yanıt aramadığını anlatıp duruyoruz. Türköne'nin kötü şakalarının ardından sırıtan gerçek bunu teyit ediyor.

Muhtemelen AKP demokratlığının ardında sıraya girenler yukarıda aktardığım satırları okuduklarında, açılımın bir etabı olarak Öcalan tabusunun da masaya yatırılabildiğini görüp coşkulara kapılacaklar, demokrasi güneşinin ışınlarıyla ısındıklarını hissedeceklerdir.

"Paşa Öcalan". Kim derdi ki! Heheyt be, işte demokrasi!

Bense Mümtaz'er beyin sefil espri anlayışının altında açılımın bir isyanın bastırılması olarak tanımlandığını görüyorum. Ben söylemiyorum, yorumlamıyorum, tek sözcük eklemiyorum!

Türköne son zamanların modasını izleyerek Osmanlı'ya bakarak büyük düşünmeyi öneriyor. 21. yüzyıl Türkiyesi'nde büyük düşüncenin yüzlerce yıl geriden türetilmesine şaşmamamız gerekiyor. Bunların kafaları ancak bu kadarını alıyor!

Öcalan İmralı'da tek başına ve terörist başı diye anılarak yaşatılacağına, Türkbükü'nde gözetim altında ve paşa rütbesiyle dalga geçilerek ikamet ettirildiğinde, balık tutup denize girdiğinde Kürt halkımızın ne kazanacağını merak ediyorum. Kürtler dillerini, kültürlerini daha özgürce mi yaşayacaklar, Türkbükü'nden doğuya doğru istihdam olanakları mı yayılacak, Kürt çocukları Roman kardeşleriyle birlikte çöp ayıklamaktan kurtulacak mı... ne olacak? Bu ülkede farklı kökenlerden insanlarımızın ortak toplumsal yaşamında hangi öğeler nasıl değişecek?

Yanıtlara bakılırsa isyan bitecek. İsyanın bitmesi karşılığında onurlu barış alınıp rütbe ve sürgün verilecek! Faşist eskileri kontrgerilla savaşıyla, on binlerce insanın dökülmüş kanıyla, silahlandırılmış korucu çetele-

riyle, harap olan ülkemiz, düşman edilen halklarımızla alay edecek. Türk ve Kürt halkımız da, sanıyorlar ki, bunu yiyecek.

Yok. O kadar değil. Türköne diyor ki, "12 Eylül öncesi Kürt sorunu Türkiye'de sol siyasetin konusuydu". Sanıyor ki, o dönem bitti, artık şarlatanların dönemi başladı. Yanılıyor. Onun ve AKP'nin ilgilendiği konu isyan bastırmak. Sol, insanlığın bu kepazeliğe isyanıyla ilgileniyor.

Kapanış

28 Ekim 2009
soL portal

Kürt açılımı değil, kapanış. Bu işin adı budur.

Ancak kapanış derken, AKP'nin ilan ettiği "ülkeye dönüş molası" kastedilmemektedir. Tersine kanımca bu gerçekten de bir moladır ve uygun bir konjonktürde devamı gelecektir.

Kastım, tam da bu gelecek olan devamın Kürt halkının tarihsel uyanışının kapanması anlamını taşıyacağıdır.

Çok mu karamsarım? Hayır. Tersine bir halk uyanışının kapanmasını vaat eden bu molla-ajan projesinin sonuca varmasının, 2009 sonbaharında rüzgarlar ne derse desin, zayıf ihtimal olduğunu düşünüyorum.

Buranın elverdiği ölçüde açayım.

Kürt uyanışını, ne Osmanlı ne Cumhuriyet isyanlarıyla başlatmak doğru. Aydınlanmacı bir ulusal kimlik edinimine aşiretlerin, şeyhlerin, feodallerin önderlik etmesi söz konusu olamaz. Aydınlanmacı bir ulusal kimlik edinimi olarak Kürt uyanışı, Türkiye'de burjuvazinin iktidarıyla değil, işçi sınıfının ve solun kitlesel siyaset sahnesine çıkmasıyla çakışır. Türkiye burjuvazisi Kürt feodalitesiyle işi pişirmiştir. Bizim eksik aydınlanmamızın doğuya tercümesi karanlığın devamıdır.

Oysa 1960'larda Kürt aydınlarının solla paralel düşmelerinde doğallık vardır: TİP örgütlenmesi, Doğu mitingleri, Kürt politizasyonunun sosyalizme dönüklüğü... Bir çok yorumcunun Kürt rönesansı da dediği bir çakışmadan söz ediyoruz.

Evet, Pazar günü değindiğim Türköne'nin yazısındaki ender doğrulardan biri budur: 1980 öncesinde Kürt sorunu sol siyasetin konusudur. Aynı anlama gelmek üzere, Kürt siyaseti sosyalizm mücadelesine eklemlenmiştir.

2009 kapanışı 40 yılı aşkın zamanı kapsayan bir açılımın sonunu vaat ediyor. Bana gerçekçi gelmeyen bu vaade yakından bakıldığında görülenler şunlar:

Bir: Sadece silahlı dönemin sonlanması değil, bir bütün olarak Kürt uyanışı kitlesel boyutundan arındırılmak istenmektedir. Kitlenin mücadelesi marjinalize olacaktır.

İki: Legal siyasete çağrılanlar Kürt dinamiğinin halk(çı) damarları değil, kurumsal siyasete yatkın kesimleridir. Bunlar zaman zaman Kürt siyasetinin, somut olarak DTP'nin bazı yöneticileriyle özdeşleştirilir. 2009 kapanışı talebini "terörle bağlantınızı kopartın" diye kodlarken kitle aktivizmine karşı alerjisini de kastetmektedir aslında. Tutarsa, ortalıkta sadece Türköne'nin merkeze alınan veya sürgüne yollanan paşaları kalacaktır.

Üç: Tavan ile tabanın ayrılması, AKP'nin din formülünün kitleye uygulanabilmesinin koşuludur. İslami-liberal teze bakılırsa ulus kimliği böler, din birleştirir. Tarihin külliyen yalanlamış olmasını bir kenara bırakırsak, Kürt ulusallığı İslam cemaati içinde eritilmek istenmektedir.

Dört: Dincileşmenin kendinde barındırdığı sayısız sakıncanın ötesinde, bu yeni bir asimilasyon denemesinden başka bir şey değildir. Halkçı dinamiklerin serpilmesi ulusal kimliğin gelişmesinden ayrıdır, ama tarihsel çakışma da basit bir rastlantı değildir.

Beş: Kurumsal siyasete kabul edilen Kürt siyasetçileri bu koşullarda egemen sınıfların organik parçası olmak durumundadırlar.

Altı: En sonu, bu siyaset erbabının Kürt kimliğiyle örgütlenmesi de, sürecin hep yol aldığını varsayarsak, geçici bir olgu olacaktır. İslamı siyaset zemini ve fonu haline getiren bir AKP totalitarizmi Kürt kökenli siyasetçileri kapsamakta zorluk çekmeyecektir.

Yeri gelmişken; Kürt ulusalcılığının çeşitli yollarla direnmeye çalıştığı süreç, bu tablonun yalnızca bir kısmıdır. Burada tekrarlanmayan Ameri-

kan inisiyatifinden başlayıp ayrı (ulusal) siyasal varoluş zemininin daralmaya başladığı momente kadar sorun yok. İşin bu kısmı demokratikleşme adına alkışlanmakta, sonra bir kavşakta oyunbozanlık edilmektedir.

Bu siyasetten sonuç alınması mümkün değildir. Çünkü bu açılım, ilerledikçe, Kürt dinamiğinin altındaki halıyı çekecek ve kapanışa dönüşecektir. İlerlemez ise Kürt hareketi artık Washington'da ve Erbil'de anlamlı bir tutamak noktası bulma şansını yitirmiş olarak geçmişe göre çok daha büyük zorluklara düşer.

Erbil mi dedik? Yani Barzanicilik. Uyanış öncesi burjuva modeli halkın üstüne çizik atarken, gizli veya yarı-gizli Barzaniciliği kendi egemenler ittifakının içine alıyordu. Solcu Kürt uyanışı bu modeli vurdu. Açılım tam anlamıyla geri dönüştür; on yıllar öncesinin -Kürt toplumu açısından- restorasyonunu vaaz etmektedir. Gerçekçiliğini ayrıca tartışırız; ama burada tarih Kürt halkının üstüne kapatılmakta, artık burjuvalaşan feodaller geri dönmektedir.

Çıtkırıldım değilse de...

1 Kasım 2009
soL portal

AKP'nin bir haftadan diğerine lafı değiştirmekten muradı, kuşkusuz Kürt hararetini dindirmekti. Sıcaklığın bir ergime noktasına yaklaştığını düşünmeyelim. Ama açılım böyledir işte. Bir dizi kırılma hattıyla kuşatılmış bir yol haritası var AKP'nin önünde. Bunların arasından slalom yapar gibi geçebilmek için, zaman zaman durup bir başka masal anlatmak gerekecektir.

Açılım ve burjuva siyasetinin yönü konusundaki varsayım şu: Bu yolda ilerleyen bir Türkiye'de Türk ve Kürt milliyetçilikleri boşa çıkacak, onların alanına kâh cemaatçilik-islamcılık, kah liberallik-modernlik, kâh emperyallik-yayılmacılık gibi kanallardan AKP akacaktır.

Bana kalırsa bu fazla düz bir yol tarifidir. Açılım açılmaya devam ettiği sürece yanlış da değildir. Ancak sorun sürecin mantıksal uçlarını kestirmekte değil, arada oluşabilecek, muhtemel yol kazalarındadır. İlk hafta bu yol kazaları üstüne düşünmemize vesile olacak cinstendi.

Birinci kırılma hattı AKP ile Türk milliyetçiliği arasındadır. Lafı değiştirme gereğinin kaynağı da buydu zaten. Ve daha ortada, tam da deyişteki gibi "fol yok yumurta yok"tu. MHP daha sadece şehit aileleri üstünden işaret fişeği atmıştı. Henüz Diyarbakır sokaklarının iddialı ve kitlesel siyasal görüntüsüyle boy ölçüşülebilecek herhangi bir karşı eylem söz konusu olmamıştı, Türk milliyetçiliği mazlumu oynamakla meşguldü.

Türk milliyetçiliğinin mazlumu oynamakla fazla oyalanması mümkün

değildir. Uzun olmayan bir süre içinde iş patinaj yapmaya ve prestij yitirmeye dönüşür. Ondan sonrası ise bilinmez... Ondan sonrasını ne frenci Bahçeli bilir, ne Erdoğan. Artık önceden bilip söyleyecek bir devlet aklı da pek kalmadığından olsa gerek, "şöyle bir kafaları dağıtma"nın en iyisi olduğuna kanaat getirilmiştir.

Ancak not edilmelidir. Kürt açılımının önünde bir Türk milliyetçiliği kırılma noktası vardır. Görünen o ki, AKP bu gerilimi yönetmekte zorlanıyor. Daha ilk adımda kendini gösteren hararet artışında, daha parmağını kımıldatmamış bir MHP karşısında AKP'nin kendini iyi hissetmemesi bunun kanıtıdır.

Yeri gelmişken; bu alanda CHP bir değil iki defa başarısız. CHP, açılımcı reformist demokratlıkta AKP'yle yarışma isteğini içinden büsbütün atamıyor ve en ufak bir şansı yok. Ve CHP, Türk milliyetçiliğinin direnişinde MHP'nin gerisinde kalmak istemiyor ve yine şansı yok. Ortadaki siyasal denklemin iki karşıt tarafında bulunup her ikisinde de ikinci sınıf performans gösteren CHP'nin varlık zemini, arada geçerken değindiğim "devlet aklı" olsa gerek. Büyük medya eliyle toplumsal duyuya dönüştürülecek böylesi bir tarihsel ve derin akıl, AKP ile düşüşe geçmiştir ve artık doğrulma şansı da pek kalmamıştır. Doğrulduğu kadarıyla da klasik ulus-devletçi, resmi ve popüler çizgi geri gelmeyecektir. Onun yerini cemaatçi, İslamik, Osmanlıcı, böbürlenmeci bir başka popüler akım almaktadır.

Açtığım parantezi kapatamıyorum bir türlü ve bir ikinci not ekliyorum, CHP için: Bu partinin olası çıkış denemelerinin oynayabileceği iki alan görülüyor. Bir tanesi, AKP'nin Türkiye-Batı ilişkilerini bozmakta olduğudur. Bu tez Davos'tan beri işlenen İsrail yanlısı bir lobi faaliyetini andırıyor. İkincisi ise, AKP'nin yerli ve saygın büyük sermayeyle bozuşarak kriz yaratma potansiyelidir.

Devam edeyim... Demek ki, AKP'nin Türk milliyetçiliğiyle sınavını ciddiye almak durumundayız. İlk dönüş yolculuğunun bütünü bunu söylüyor.

AKP ile Kürt milliyetçiliği arasındaki kırılma hattı, ilkinden daha az önemli sayılmamalıdır. Kitle hareketini koruyan, morali yükselen, İmralı,

Kandil, Diyarbakır diye kodlayabileceğimiz farklı kimlik odaklarını bir potada buluşturmayı başaran bir DTP'nin AKP karşısında, durduk yerde veya sadece açılım yol alıyor diye, gerilemesi neden beklensin?

Bu uyarılardan, güçlü görünen AKP'nin aslında çıtkırıldım olduğu gibi bir sonuç çıkarılmasın. Ama sözü edilenler gerçek gerilimlerdir ve AKP'nin mevcut silahlarla bunları yeterince baskı altına alamadığı da bugün için bir veridir. O halde hükümetin muhalif dinamikleri kuşatmaya da yarayacak ek enerji kaynaklarını devreye sokması beklenmelidir.

Erdoğan'ın seçimlerin zamanında yapılacağına dair taahhüdü, AKP'nin en uygun momentte seçim baskınına başvurmak yerine rest çekmesi olarak okunabilir. Tarih konusunda sonradan caysa da caymasa da, önümüzde, AKP'nin, kırılma hatlarına mevzilenen rakiplerine hodri meydan diyeceği bir kapışma dönemi var gibi görünüyor.

Doğrultu saptaması için notlar

16 Aralık 2009
soL portal

Geçen hafta DTP'nin kapatılmasından sonra başka ne konuda yazabilirim ki? Çarşambaya gelene kadar çok şey söylenmiş olmasına rağmen; dolayısıyla tekrardan kaçınmaya çalışarak yazmayı deneyeceğim.

Bir: Washington ile Ankara arasında uyum oluşalı ve ilan edileli beri, Türkiye siyaseti komplo teorilerini kanıtlayacak ölçüde sistematik nitelik kazandı. Sokak gösterileri, Tokat, Anayasa Mahkemesi, Öcalan'ın kapatma kararını kabullenişe çıkan açıklamaları... Biz kalkıp komplo teorisine cevaz vermeyelim. Ama egemen güçler bloğunun manevra gücünü önemseyelim.

İki: Kısa süre önce, birkaç aylık bir gelişmenin ülkeyi yeni bir hukuksal ortama, Kürt ulusal hareketinin çok daha ufak parçalara bölünmesine, bunun karşılığında yerel yönetimlerin güçlendirilmesine ve Öcalan'ın kaderinin tartışmaya açılmasına taşıyacağı düşünülürken bu temel parametrelerde kayda değer bir gelişme olmaması "açılım"ın başarısızlığıdır. Bana kalırsa bundan kuşku duyulmamalıdır.

Üç: Ancak egemen güçler bloğunun, ikinci maddenin içeriğine yetmeyen gücü, şimdi süreci kontrol altına almak biçiminde tecelli edebilir. Zaten açılım kapısı dar gelen AKP, yeni manevrayı bir süredir başlatmıştı.

Nedir kontrolün öğeleri?

Dört: Kürt dinamiğinin tasfiyesi gerek bu halkın geliştirdiği ulusal kimlik, gerekse bölgedeki siyasal parametreler gereği gündem dışıdır. Ama Türkiye'deki Kürt ulusal hareketinin bölünmesinde ısrar edilecektir. Ucu Anayasa tartışmalarına açılan bir yeni hukuksal ortamın inşasına girişilmesi hayli zorlaşmıştır. Yerelleşme programından cayılması söz konusu olmamakla birlikte, yerel yönetimlerin hızla güçlendirilmesi mümkün olmaz. Öcalan'ın konumu ise daha üst raflara kalktı. O halde bu zaafların telafisi için Kürt ulusal hareketini bölmek yönündeki basıncın çok artacağı öngörülebilir. Amerikan açılımı şimdi buna odaklanır.

Beş: Bu noktada AB'nin konumu, verili Kürt hareketine destekten ziyade, kanımca bölünme halinde tutamak noktalarını tümden yitirmeme kaygısıyla açıklanmalıdır.

Altı: İç süreçlerdeki tıkanmanın dış takviyeyle çözülmesi bir seçenektir. Dolayısıyla Barzaniciliğin bir kez daha hamle yapmaya kalkması mümkün olabileceği gibi, Ortadoğu'da Kürtleri doğrudan ilgilendiren kimi yeni cepheler açılması ve PKK geleneğini önemsizleştirmenin denenmesi mümkündür. Bu boyutta daha fazla spekülasyon henüz yapılamaz.

Yedinci not olarak bir ara saptama: Açılım ilerlese de, tıkansa da ABD'nin müdahale kapasitesi artıyor. Tıkanma seçeneğinde, Çulhaoğlu'nun tarifiyle emperyalizmin "size bıraktık... beceremediniz... iş başa düştü" demesi dünden daha meşru olacaktır. Ancak daha doğrudan bir emperyalist müdahalenin zamanı henüz gelmedi. Bugün iç savaş konulu egzersizlerin günüdür. İç savaş saati henüz çalmamıştır. Emperyalizm "Türkiye'yi bölgede güçlendirerek hegemonyasını yoğunlaştırma" taktiğinden "Türkiye'yi masaya yatırma" aşamasına bir hamlede geçemez. Arada hararetin çok yükseleceği bir dönem gerekir.

Peki, merkeze oturtulan, bölmeye yönelik basınca karşı mevcut Kürt ulusalcılığının direnç katsayısı nedir?

Sekiz: Meclis dönemi Kürt siyasetinde silahlı ve yasalcı kulvarlar arası açının daralmasına sahne olmuştu. Bu yakınlaşmanın, başka şeylerin yanısıra, hareketin içindeki kimi ayrışma dinamiklerini baskılamaya da yaradığı düşünülebilir. Şimdi ise Kürt ulusal hareketinin birliğinde temel

faktör İmralı'dır. Öcalan'ın aynı sahnenin bir kez daha oynanmasını mı, yoksa başka bir senaryoyu mu tercih edeceği kritiktir.

Dokuz: Milletvekilliği düşürülen iki siyasetçiye atfedilen "güvercin" niteliğine girmeyeceğim. Ama "güvercin" olmak, PKK geleneğini bir "açılım"a uyumlu hale getirme politikasıysa, böyle bir misyonun altına girecek kadro bulmak zorlaşmıştır. Başka geleneklerden veya bu geleneğin hainlerinden devşirilecek kadroların ne ölçüde misyonu taşıyacakları kuşkuludur.

On: Temsil boyutundaki boşluğu başka yollarla doldurma seçeneği akla yeni liberal kıpırdanmaları getirmektedir. Ancak bu konjonktürde Kürt kimliğinin başka öğelerle dengelendiği bir modelin, Kürt ulusalcı taban açısından yenilgiyi kabullenmek anlamına gelmesi muhtemeldir. Kaldı ki, Öcalan'ın açık tuttuğu bu kapıyı DTP yönetimi kapamış görünüyor.

On bir: Meclisten istifa ve politik içerik açısından özerklik talebine, eylem çizgisi olarak da şiddete taşınan radikalleşme, Kürt ulusalcılığın bölünmesi merkezli senaryolar karşısında belirli bir süre sınırlı bir direnç sağlar.

On iki: AKP'nin bu direncin kırılması için yüklenmesi ve bu arada hararetin yükselmesi bir seçenek. Ancak harareti yükselten taraf olma yükünü AKP'nin taşıması hayli zordur. Bir başka faktör olarak kriz sadece burjuvaziyi teğet geçip yoksul kitlelere, alt sınıflara şiddetle saplanmaktadır. Dolayısıyla kapatılmaya istifa hamlesi ile yanıt veren DTP seçimi gündeme sokmuş olmaktadır. Şimdi sıra yeniden AKP'ye geçiyor.

Dolayısıyla solun kendi hamlesi de gündeme girmiştir.

Medeni cesaret mi?

7 Temmuz 2010
soL portal

Ertuğrul Özkök'ün Kürt sorununun çözümü çerçevesinde ayrılma dâhil her şeyin konuşulması gerektiğini dile getirmesi, büyük bir medeni cesaret örneği midir? Yılların Özkök'ü, hani, yazılarına düştüğü notlardan, her hafta başka bir dünya başkentinde lüks bir otelin hâkim manzarasında esin perisini bulduğu anlaşılan Özkök; ayrılmak da bir nevi çözümdür, dediğinde "demokratik kamuoyumuz" tarafından alkışlanır mı? Evren'i akladığı günleri, ırkçılıkla emekten iğrenen orta sınıf zevzekliğini birbirine buladığı yazılarını affettirmiş olur mu?

Sanırım o kadarı olmayacaktır. Zira Özkök yazısından sonra arzı endam ettiği televizyon söyleşilerinde militarist yönelimlerle köprüleri atmadığı noktasında özen göstermiştir. O nedenle demokratik ve "Kürt dostu" kamuoyu kesimleri Ertuğrul Bey'in samimi olmadığını, cesaretinin göstermelik olduğunu söyleyecek, "asıl demokratlık" için yeni kriterler düşüneceklerdir.

Bense Özkök'ü demokratlıkta eksik kaldığı veya samimiyetini beğenmediğim için eleştirmeyeceğim. Türkler ve Kürtler arasındaki mesafenin ne denli açıldığını teyit eden ve çatışmaların bugüne kadarki halini mumla aratacak kıyım tehlikelerini ortaya çıkartan yaklaşımların demokratlığından ben bir şey anlamıyorum!

Önerilen tartışmanın sonuna kadar yapılıp tüketildiğini ve Türkler ile Kürtlerin Osmanlı ve Türkiye Cumhuriyeti dönemlerindeki birlikte

yaşama pratiklerini şu veya bu biçimde sürdürmenin olanaksız hale geldiğinin "saptandığını" düşünelim bir an. Yakın tarihimizin gördüğü en ılımlı liderlerin el sıkıştıklarını ve bir taraf bugüne kadar hak iddia ettiği siyasal-idari-askeri alanlardan çekilirken diğerinin de kendi kaderini tayin ettiğini düşünün...

Belki, birileri bu durumun bütün yatırımcıları pek rahatlatacağını, terörün son bulması, bol ve ucuz işgücünün ortalığa dökülmesi ve ulusal kalkınma motivasyonunun patlamasıyla yeni Kürt ülkesinin büyük bir ekonomik hamleye geçeceğini hayal edeceklerdir. Üstelik, hiç kuşkusuz Büyük Kürdistan'ın da önü açılmış olacak, ne enerji kaynağı sıkıntısı kalacak, ne de bölgenin Arap-Türk-Fars faktörlerine sınır çeken böyle bir ülkeden yüksek teknoloji sakımlacaktır! Kolay mı, 21. yüzyılın yeni yıldızından söz ediyoruz...

Peki ben ne saçmalıyorum o halde? Ne demek istiyorum "çatışmaların bugüne kadarki halini mumla aratacak kıyım tehlikesi" diyerek?

Demokrat Kürt dostları bunu takmamalı, bu satırların yazarının ve dâhil olduğu malum Stalinist çizginin bir Özkök kadar olamadığını tekrarlamalı, sekterlikten, milliyetçilikten, militaristlikten söz etmelidirler. Tekrarı günde beş vakte kadar çıkartmaları daha da makbul olacaktır. Zira kolaylıkla akla getirileceği gibi, ayrılma yolu yabancı yatırım ve sermaye akımı kadar türlü çeşit cemaat törenleriyle de süslenecektir. Yeni devletin eğitim öğretim derdi olmayacağını, sivil ve milli toplumu temsil eden cemaatlerin işi bir çırpıda halledeceklerini tahmin edebiliriz. Ayrıca komünistlerin üstüne atılacak olan çizik de bağımsızlıkçıların demokratlığına halel getirmez. On yıllar önce, bu satırların yazarı, katıldığı bir panelde Irak'ın kuzeyinde komünistlerin de kendi bayraklarını asacak binalar bulduklarını dinlemek fırsatını bulmuştu bir demokrat Kürt dostundan!

Hem biz ne biliriz ki? Birtakım kitaplar, genellemeler, soyut yaklaşımlar... Ya gerçek hayat! Baksanıza medeni cesaret düzeyi tartışılabilecek bir Özkök bile Belçika'dan örnek vermekte, "adamlar bölünmeyi tartışıyorlar, dünya da yıkılmıyor" demektedir...

Neyse... Belki de haklıdırlar. Gerçekten de saçmalıyorumdur. Türkler ve Kürtler siyasal ayrışmaya girdiklerinde buna toplumsal bir ayrışmanın

da eşlik etmesi için neden yoktur. Ara ara mahalleleri basılan, gençleri linç edilen, dükkânları taşlanan Kürtler göç etmeye yeltenmeyecekler, Türk veya Kafkas veya Balkan göçmeni komşuları onlara "ya boşverin, üzmeyin canınızı, siz bizim kardeşimizsiniz" diyeceklerdir kahvede taş dizerken. Ülkenin batısının Kürt olmayan sakinleri, Kürtlerin dükkânına, evine, çiftine çubuğuna tamah etmeyeceklerdir kesinlikle. Faşist hareket "ayrılalım ve dost kalalım" diyen iki halkı görünce "ben yıllardır neler yapmışım" diye ağlamaya başlayacak ve kara üniformalarını yakıp aile fotoğrafına katılmaya koşacaktır. Kürt kadınlarını Karadeniz'e kuma olmaya çağıran yaratık makamına oyla gelmemiştir, memleketin en çok oy olan partisinden değildir zaten... Kaldı ki, emperyalistler de kendi toplumlarındaki sivil yani medeni, demokratik ortamın buralarda da tesis edilmesi karşısında duygulanmadan edemezler. Hep söyledikleri şey, geri halklara demokrasi ve çağdaşlık taşıma misyonu, işte sonunda karşılık bulmuştur!

Evet, Özkök'ün ayrılmayı tartışan ve boşanmayı seçme olasılığı az olmayan ülkesinde işler böyle de gelişebilir. Böyle bir olasılık hakkında son ana kadar umutsuzluk yaymakta ısrar edenlerin o gün geldiğinde bir şey olmamış gibi davranmak yüzsüzlüğünü göstermeleri bile mümkündür. Bu tür Stalinist, sekter vs. çevrelerin ister eski batıda, ister yeni doğuda kalsınlar, hesap vermekten kaçamamaları gerekir.

Bu yazı ise buraya kadarki alaycılıkla son bulamaz.

Türk ve Kürt halklarının arasındaki mesafenin açılması, ister savaş ister barış yoluyla yaşansın, aynı felaket sonucunu döşer. Ülkemizi ilerletecek olan, ayrılmayı tartışmak ve buna alışmak değil, birliği anlamlandırmanın yolunu bulmaktır. Tekel direnişinin açılım pankartı bu açıdan çok şey söylemektedir.

İndirgemeliyiz

28 Temmuz 2010
soL portal

Kürt sorunu demeye devam ediyoruz gerçi, ama artık bu ifade olup bitenleri yansıtmak açısından son derece yetersiz kalıyor. Bu, bizim yoksul Kürt halkımızın, ülkemiz halkının ve emekçi sınıflarımızın büyük bir parçası olan Kürtlerin "sorunu" değil. Türkiye'de başka bir süreç yaşanıyor. Bu başka sürecin önüne bir set örmeksizin Kürt sorununa geri dönmemiz mümkün olmayacak. Eskiden çözümü sosyalizme ertelemekle eleştirilir, suçlanırdık. Artık sadece çözüm için değil, sorunun masaya gelebilmesi için bile, sosyalizmin iktidarı değilse de, bugünle karşılaştırılamayacak bir sol gücün şekillenmesi gerekiyor.

Yoksa ne olacağını, ne olabileceğini görüyorsunuz. Batısından güneyine doğusuna kuzeyine... Türkiye yanıyor.

Türkiye'yi yakanın Kürt sorunu olduğunu reddediyoruz. Bu tür bir adlandırma, Kürt halkımızı yangının sorumlusu olarak gösteren bölücü burjuva milliyetçiliğini besler.

Kürt sorunu, bizim, emekçi halkımızın sorunudur. Farklı kökenlerden halkımızın birlikte yaşamlarını nasıl organize edecekleri sorusunun yanıtını ararken, biz iki boyutu birden gözetiriz. Bir: eşitlik, adalet ve özgürlük yani sosyalizm olmaksızın, doğru düzgün birlikte yaşanmaz. İki: birlikte doğru düzgün yaşama mücadelesi bizi sosyalizme yakınlaştırmalıdır.

İsteyen istediği kadar indirgemeci desin, Türkiye solunun Kürt sorununa ilişkin ayırt edici konumu sadece bu olabilir. Yoksa, bir gün

"ah Özal" dersiniz, ertesi gün "Mustafa Kemal aslında çözecekmiş...". Bir gün düzen sağının ertesi gün düzen solunun kapısını çalarsınız. Dün CHP'den Kürt raporu bekleyenler, bugün AKP'nin ağzına bakarlar. Bugün sosyalizm diyemeyen, çözüm için sosyalizm ön koşuldur ve çözüm çabası sosyalizme gidişimizi hızlandırmalıdır diyemeyen her tür muhalefetin, ister Türk ister Kürt olsun, hali budur. Dün Erdoğan'ı cesaretlendirmeyi iş edinenlerin, yarın Kılıçdaroğlu'na şans tanımaları kimseyi şaşırtmasın.

* * *

Kürt sorununu masaya getirmek için bile sol lazım, dedim. Hadi buyrun anadilde eğitimi tartışın tartışabilirseniz. İsteyen yerel yönetimlerin güçlendirilmesi, yani Kürtlerin belli bir ölçekte kendi kendilerini yönetmeleri üstüne model kursun. Demokrasinin bilumum kriterini taşıyın bakalım, ne çıkacak? İster misiniz, şu an memlekette "af" gündemini ele almayı?

Yanlış anlaşılmasın, bütün bunlar elbette "genel olarak" tartışılmalıdır. Bütün tartışmalarda, ayrılıkçılıktan ve çözülmeden yarar sağlayan sömürücü ve emperyalist güçlere karşı, halklarımızın iradi birliğini savunanların sözü olacaktır. Tartışılırsa, solun sesi en sağlam, en tutarlı ses olur.

Lakin bu tartışmaların arasına bir alacak verecek gerginliğinin, bir kız meselesinin, sarhoş itişmesinin karışmasını kim engelleyecek? Memleketi yakan sudan bahanelerin arkasında, bu ülkede siyasetin provokasyonu içermesi ve ülkenin de barut fıçısına dönmesi gibi daha gerçek nedenler var. Bu nedenleri nasıl etkisizleştireceksiniz, nasıl baskılayacaksınız? Duyarlı vatandaşların provokatör yöneticileriyle mi, çıkmayıverin sokağa ciddiyetindeki valilerle mi, durun siz kardeşsiniz'ci imamlarla mı, mayınların uzaktan kumandasına uzanan parmaklarla mı, yoksa artık herhangi bir şey anlatmayan barış ve kardeşlik çağrılarıyla mı?

Bu ortamı baskılayacak olan biricik unsur soldur.

Evet indirgiyorum! Kürt sorununun hukuksal çerçevesini ancak solun herkese çeki düzen verdiği bir ortamda tartışabiliriz. Anadil mi? Memleketin dil ve etnisite haritasını bu ortamda çıkartırsanız, provokatörlere, linç güruhlarına hedef göstermiş olursunuz. Dil ve etnisite haritasını

sol çıkartırsa, adaletin veri tabanını çıkartmış olur. Solun hegemonyası altında bir tartışma platformu kurulursa memlekette, halklar arasında mesafeyi açan yaklaşımlar meşruiyet dışına itilir. Solsuz bir tartışma platformunda ise, her laf bölünmeye götürür. Bu kadar basit.

* * *

Solu öne çıkartan, dahası başka şeylerin önüne koyan böyle bir yaklaşımın verili taraflara yaranamayacağını biliyorum. Bir tarafa göre sol Kürtçü ve bölücüdür. Öbür tarafa göre sol Türk milliyetçisidir. Çok gördük bu tür suçlamaları ve daha beterlerini. Başkasını kendileri gibi bildikleri için hem Türk hem Kürt olmayı anlayamıyorlar, deyip geçeriz. Solun sınıfı vardır. Solun sınıfı Türk'tür ve Kürt'tür. Evet indirgemeliyiz. Sınıfımıza indirgemeliyiz. Yangını söndürmek için başka yol yok.

İnegöl ve Dörtyol'dan sonra

4 Ağustos 2010
soL portal

Geçen haftalardaki gelişmelerin, benim hissettiğim en önemli ve ürkütücü boyutu, batıdaki Kürtler için göçün gündeme girmesidir.

İnegöl ve Dörtyol daha önceki linç vakalarından bazı farklılıklar taşıyor. Öncekilerde Kürt düşmanlığı kendisine, birincisi, öncelikle politik muhatap arıyordu. İkincisi, tercihen yerel değil yabancı Kürtlere yöneliyordu. Üçüncüsü, bu tür olaylar her zaman devlet tarafından bir biçimde ve bir düzeyde manipüle edilirse de, eskiler daha manipülatif, sonuncular daha popüler görünüm vermiştir. Özetle Kürt düşmanlığının komşuların malına ve canına kast eden bir sıradan faşizme dönüşmesinden söz ediyorum. Başka ifadeyle, zaman zaman züğürt tesellisi tadı verse de yanlış olmayan, şu "otuz yıldır çatışma olmasına karşılık, olayların bir Kürt-Türk savaşma dönüşmediği" saptaması tehdit altına girmiş görünüyor.

Daha önce AKP'nin Kürt açılımının kapandığını saptamıştık. Orada kalmadı ve bir adım daha atıldı...

Bu saptama veya olasılıktan devam edeceksem, Türkiye'de verili siyasal öznelerin batı Kürtleri karşısında bir kere daha çok büyük bir çöküşle yüz yüze geleceğini eklemeliyim.

Bir: Bu nüfus, sakin sessiz tahliye edilmek için fazla büyüktür, deportasyonun kontrol edilebilmesi mümkün değildir.

İki: Tehlikenin maddi koşullarının krizle birlikte olgunlaştığını not etmek gerekir. Önemli bir sermaye birikimini ellerinde bulundurmayan, ağırlıklı olarak yoksul batı Kürtlerinin, bakkal dükkânları ve tuttukları düşük nitelikli, zor koşullu işler bile çevrelerindeki diğer etnik grupların iştahını kabartabilir.

Üç: Her durumda, Türkiye'de bu tür gelişmeler tabandan çıkmaz, olsa olsa tabanda çok güçlü karşılık bulur. Asıl bakılması gereken egemen güçlerdir. Son olaylar, egemen güçlerin de etnik çatışmaları siyasal tıkanmaların çözücüsü veya bazı süreçlerin kolaylaştırıcısı olarak kullanma eğiliminde olduğunu gösteriyor. Düşünsenize, bugüne kadar TSK'nın "özelleştirilmesi"nin önünde en büyük engel gibi duran çatışma ortamının, eski yapının dağıtılması ve yenisinin kurulması için en büyük gerekçeye dönüştüğünü! Sorunu çözmek için korunması gereken TSK fikrinin yerini, sorunu çözemediği için dağıtılması gereken TSK fikrine geçiş zor olmayacaktır. Böyle bir projenin yanında Türk veya Kürt Memetlerin kanının lafı mı olur!

Daha kısa vadeli yararlar da beklendiği anlaşılıyor. İnegöl ve Dörtyol benzeri gelişmeler, hayırcı sağın tabanını AKP'den ayrıştırmasına yardım eder. Aynı şekilde, islamcılaşma ve AKP'ye kaymaya karşı Kürt tabanının da bir konsolidasyona ihtiyacı olduğunu düşünebiliriz.

AKP'ye gelince; psikolojik savaş deneyimi çok güçlü ve kontra örgütlenmesi çok yaygın devletin, isterse aşağıdaki provokasyonları durduracağını bilmeliyiz. AKP -en azından- durdurmamıştır. Akıl almaz ölçüde pragmatik ve uydurukçu olan bu parti, bir yandan olayları gizli devletin tasfiyesi ve demokratikleşme demagojisine meze eder, diğer yandan da diğer öznelere sopa göstermiş olur. BDP ve PKK'ye 80 öncesinin Alevi katliamları anımsatılmaktadır. Faşizmin tabanının AKP tarafından kullanılması yeni bir durum olarak herkesin ve MHP'nin önüne çıkmaktadır. Hükümet açısından gerilim, inisiyatifi kaptırdığı alanlarda karşıtlarını baskılamanın da yöntemidir. Ayrıca olası bir katliamın bilmem hangi paşanın veya parti yöneticisinin veya ergenekoncunun talimatıyla yapıldığına kanıt üretmek çocuk oyuncağıdır AKP Türkiye'sinde.

Ancak kim ne tasarlarsa tasarlasın, böyle bir kitlesel göçün belli başlı

siyasal özneleri zor duruma düşürmesi kaçınılmazdır. Ne suçu başkasına yıkmanın değeri kalır, ne de kimse yağmacıları aklama çabasının dışında durabilir. BDP olsa olsa göçün güvenlik derecesini etkiler. Doğunun batı nüfusunu kabul etmesinin maddeten mümkün olmaması olayın içinden çıkılmazlığım daha da karmaşıklaştıracaktır.

Bu tabloda solun çağrısı eksik. Ya da solun çağrısı olmadan tablo eksik.

Türkiye'deki karanlık dönüşüm sürecinin biricik pozitif özelliği de burada zaten: Memleket felakete doğru yol alırken, sol ister istemez güçlenecek. Sorun felaketi önleyecek, takoz oluşturacak ölçülerde ve zamanında güçlenebilmekte. Kürt halkının acısını dindirmenin anahtarı da burada...

Filmin devamı

18 Ağustos 2010
soL portal

Bölünmenin tartışma gündemine, iç savaşın ise sokağın gündemine girmesinin ardından, artık kamuoyu Açılım-2'ye hazır hale gelmiş olmalıydı. Açılım-2 arada toprağa düşen onca gencin cansız bedenlerini inşaat temeli olarak kullanmış olacak.

Arınç'ın insafa gelip Özkan'ın feryadını duymasının arkasında tek başına Öcalan'ın feryadına kulak vermenin imkânsızlığı yatıyor. Pasif savunma veya eylemsizliğin bir Ramazan ayı veya oylama öncesi pratiği olarak yaşanması mümkünken koşullarıyla birlikte yani gerekçelendirilerek deklare edilmesi, pazarlık masasının ilanıdır. Son tarihin 13 değil 20 Eylül olması da referandum sonrası hükümete tanınan bir haftalık zamanı anlatır...

Memleket anında Açılım-2 havasına girmiş bulunuyor. Bu havanın "yetmez ama evet"çileri fit hale getireceği kesindir. Bu havanın "belki ama hayır"cı kesimi kuşatacağı bellidir. Adı konmamış bu ikinci kalabalık AKP dışı merkez sağdan, "çağdaş" sosyal-demokrasi ve temkinli liberal sol kesimlere uzanan bir kütledir. Bu havanın -BDP tabanını serbest bırakmasa veya evete dönmese bile- Kürt tabanını etkileyeceği de açıktır. Böylece AKP, dünyanın en insani, en temel istemi olan "kimse ölmesin" dileğini referandum sandığına yedeklemektedir. Bu konuda asıl aktör AKP olmamakla birlikte, kazanan AKP'dir.

Kimse demagojilere sarmasın; kanı durdurmak için AKP'nin heybesini doldurma zorunluluğu yoktur.

O kadar yoktur ki, filmin devamını beklerken, sağın neyi ne kadar açabileceği konusunu örneklemekte yarar olacaktır:

Kemal Burkay uzun zamandır sağcıdır: "Ne zaman demokratik gelişme olsa sınır karakolları baskına uğruyor. Bazı eylemler var ki, bizzat Ergenekon mu, kontrgerilla mı, JİTEM mi yaptı belli değil; mesela Bugün gazetesinin ortaya attığı Heron olayı. Amaç, AB sürecini sabote etmek, AKP'yi hükümet edemez duruma düşürmek ve bir cunta gerekçesi yaratmak. Bu kirli savaş Türk halkının da yararına değil. Militarizmin kendi çıkarı için sürdürdüğü bir oyun bu. Yoksa PKK olayını bitirmek kolay. Savaştan beslenen derin devlet, CHP ve MHP içindeki statükocular engel olmasalar PKK silah bırakır."

AKP'nin doğrudan kontrolündeki devlet mekanizmaları kitlesel linç girişimlerini destekleyip aklarken bu analiz artık bıktırdı. Burkay'ın geceleri darbe kâbusuyla yatağından fırlayıp fırlamadığını bilemem, ama her PKK eyleminden sonra bir hafta kendine gelemeyen ve ihmaldi, ajandı diye dağılan TSK'dan korkmak için şaşırmış olmak gerekir. Açılım-2 ahı gitmiş vahı kalmış, derin devlet heyulasını geriletmek üzerine kurulacaksa, tamamen göstermelik kalacaktır.

Ali Çarkoğlu eski solcudur, çok zamandır liberal sağcılığın önde gidenlerindendir, yani devam filmine uyacak bir aktördür: "Kürt ise 'Kürtler ayrımcılığa uğruyor' diyor. Alevi ise 'Aleviler ayrımcılığa uğruyor' diyor. Oysa piyasa liyakate dayalı bir sistem olarak görülse o zaman insanlar diyecek ki, 'Bırak piyasaya, herkes hak ettiğini alır nasılsa.'"

Piyasa bazı Kürtleri çocuk yaşta güneş doğmadan büyük kentlerin çöplerini ayıklamaya, başkalarını kamyon kasasında bin kilometre gidip aylarca gecekondudan mahrum kalıp pamuk fındık toplamaya layık görmüşse, Açılım-2'nin yönü bellidir.

Açılım-2'de parası olan Kürtçe kursuna gider. Olmayanın zaten kitap alacak parası da yoktur. Çarklarımız bunu rasyonel bir tercih olarak görecek, eğitimi olmayan, dolayısıyla işgücü kalitesi düşük, işsizliğe hak etmiş Kürtleri kısıtlı gelirlerini har vurup harman savurmamak yerine,

akılcı biçimde kuru ekmeğe yatırmalarını, gündelik konuşmanın yüz- iki yüz kelimesi ve düğün halayı türküleri dışında dil ve kültürlerini geliştirmekten feragat etmelerini alkışlayacaklardır.

Sağcı entelijansiyanın yeni pınarlarından biri de polis örgütü. Geçenlerde iki öncü aydın polis Hakkâri, Yüksekova ve Van'da güvenlik güçlerinden vatandaşlara, PKK'lilerden eğitimcilere kadar her kesimle görüşerek bir akademik çalışma ve rapor hazırlamışlar: "Kızlar, ailesinde ve çevresinde yaşadığı sorunlardan kaçmak için örgüte katılıyor." Güzel, Açılım-2'ye başlık parasının azaltılması, çöpçatanlık müessesesinin reformu, evlenme yaşının aşağı çekilmesi eklenecek. Öyle anlaşılıyor!

"Köy boşaltmalar, boşaltma sırasında askerin gelip tehdit etmesi, aşağılaması, babayı çocuklarının yanında aşağılaması..." Bunlar terörün ve Kürt sorununun nedenleri oluyor ve medyada "çarpıcı sonuçlar" başlığı altında sergileniyor!

"Bir sağlık görevlisinin, başkasının adına yeşil karta reçete yazmaması bile menfi algılanıyor..." Evet, bu Kürtler piyasa kurallarına müdahale anlamına gelen bir takım ayrıcalıklar isteyerek ayıp ediyorlar. Hey, bu cahillere bedava ilaç peşinde koşmanın ayıp olduğunu kimse anlatmayacak mı?

Aman dikkat; bunlara "Piyasanın görünmez eli her şeyi dengeye getirir" dersek, yine yanlış anlayacak, görünmez eli Jitem tetikçisi falan sanacaklardır. Açılım-2'nin işi sahiden zordur.

"PKK kalabalık ailelerden bir bireyin örgüte katılmasını istiyor. Böylece kalabalık aileler örgüt ile irtibata geçiyor ve daha geniş taban oluşuyor." Etkileyici bir analiz! Ama keşke bu adamlara birisi önceden "aşiretler"den söz etmiş olsaydı. Bir de ulusalcı Kürt partilerinin bölge illeri bazında nasıl bir oy tabanına sahip olduklarından falan...

AKP açılımının devam filminde kadronun donanımı aşağı yukarı bundan ibaret. Sorun Hasip Kaplan'ın geçenlerde Anayasa oylamasında 'evet' oyu verecekleri gericilik, 'hayır' oyu verecekleri de ırkçılıkla suçlaması değildir. Bu tür vurgulu ifadeler hayır'dan çıkıp boykota gelen Akın Birdal veya hayır'dan arabulucu evetçiliğine dönen Ufuk Uras örneklerinde görüldüğü gibi aşılır. Gün gelir Kürt tabanı gericilik ve

ırkçılık seçenekleri karşısında serbest bırakılabilir ve bunca yıldan sonra Kürtlerden Türk ırkçısı çıkmayacağına güvenilebilir.

Ne çıkar? Önce AKP'ye, nerden baksanız beş puanlık hediye çıkar. İkinci olarak, boykotçu Türk soluna ağır bir yorgunluk çıkar. "Aynı şeyleri düşünüyoruz, ama onlar boykot biz hayır diyoruz" diyenlere acil yaratıcılık ihtiyacı çıkar. Şu ara rapor yazmakla iştigal eden ve "elbette her şey tartışılmalı" nakaratını ezberleyecekleri anlaşılan CHP'lilerden sezdiğimiz kadarıyla "bölünmeye alışalım" çıkar. Ramazan'ın itkisiyle ilk açılım süresince dinin birleştiriciliğinin ihmal edildiği yolunda dört başı mamur analizler çıkar.

İsteyen bu yemeği yine yer! Pazarlığın her tıkandığı noktada uçakların bomba yüklü kalkmaları, mayınların, bombaların havada uçuşması da ilkinde olduğu gibi ikinci filmde de sabit ögedir. Bu çözüm yoluna "az linç, açılım dostudur" türü atasözleri yaraşır.

Öte yandan bu süreç Türk ve Kürt emekçilerinin gönüllü ve yeni birliğini öngörenleri rakipsiz kılar. Solun ülkenin biricik aklı olduğunu gösterir. Emekçi birliğinin tek çare olduğunu kanıtlar.

Her durumda sol güçlenecektir. Referandum sonucu ise, başka birçok nedenle ve biz çalışmaya devam ettiğimiz için ortadadır.

Boş pazarlık

25 Ağustos 2010
soL portal

"Müzakere sürecinin başlaması için güven verici beyanlara ve adımların atılmasına ihtiyaç duyulmaktadır. Bu çerçevede sayın Abdullah Öcalan'ın çözüm sürecinde rol oynayabilmesi için müzakere koşullarının sağlanması, yeni bir demokratik anayasanın hazırlanması, haksız ve hukuka aykırı siyasi saikle tutuklu bulunan, barış grubu üyeleri dahil olmak üzere, Kürt siyasetçilerin bırakılması, hiçbir demokratik ülkede bulunmayan ve temsilde adaleti zedeleyen yüzde 10 seçim barajının kaldırılması, terörle mücadele yasası başta olmak üzere tüm anti-demokratik yasaların yürürlükten kaldırılması gündemlerinin 13 Eylül 2010'un ve sonraki günlerin temel gündemleri olacağına dair her türlü şüpheden uzak açık bir şekilde taahhüt edilmelidir."

Ahmet Türk Demokratik Toplum Kongresi'nin son toplantı kararlarını böyle açıklıyor.

Öcalan'la görüşülmeli... Bu konu Türkiye'de bir komedi biçimini almıştır. Devlet PKK ile, Öcalan'ın yakalanmasından çok önceden beri hep görüşür. Bunda kimse açısından yüksünecek bir şey de yoktur. Ancak bunun ilgili kamuoylarına açıklanmasına sıra geldiğinde, işte o, el yakar!

Bu noktada, "başkaları ne der" bakışının devreye girdiğini düşünebiliriz. Yetersiz bir değerlendirme olur. Çünkü bilmeliyiz ki, çözüm denen

şey, her nasıl olacaksa olsun, taraflar arasında temas kurulmaksızın gerçekleşmeyeceği, bir sabah, o ana kadar yürütülmüş gizli görüşmeler birden bire çiçek açmayacağına göre, başkaları ne der'den yüksünenlerin çözüm için ya niyeti ya kabiliyeti yoktur.

Birileri Özal'ı bu alanda da gösterdiği cesaret nedeniyle öve öve bitiremez, ama söz konusu olan şey sadece gizli görüşmedir! AKP cephesi, Ergenekon'a bağlanan subayların Öcalan'la girdiği görüşmelerden (de) hareketle PKK'yi Ergenekon'la açıklamak türü yaratıcılıklarda bulunmuştur. Şimdi de, aynı AKP "ben değil devlet görüştü" laflarına sarılmıştır. Hepsi boştur.

Yeni bir demokratik Anayasa... 2010 değişikliklerinin de 1980 Anayasasının ruhunu koruduğunu söylüyor ve kanıtlıyoruz. Demek ki, Türkiye'nin gerçekten ve eninde sonunda yeni bir Anayasaya gereksinimi olacaktır. Ancak bunu şu anda zaten bir değişiklik yapmakta olan AKP'den istemek boştur. AKP'nin Meclisten geçiremediği maddelerin demokrasiyle bir ilgisi yoktur ki...

Hapisteki Kürt siyasetçilerinin serbest bırakılmaları... Çözüm diyenin zaten içerdekilerin sayısını artırmaması, azaltması gerekir. Bizde çözümün pazarlık konusu edildiği dönemlerde, tersine, devlet elindeki tutuklu ve mahkum sayısını artırma yoluna gidiyorsa, burada bir rehin alma yaklaşımı var demektir. AKP tam da bunu yapmıştır.

Yüzde on barajı... Otuz değil, kırk küsur yıllık yüzsüzlük! Türkiye'de halkın oylarının sonuç vermesini, yani temsil adaletini gözeten tek sistem 1960'larınkidir. Türkiye İşçi Partisi'nin aldığı oy oranında Meclise girerek ses getirmesi üzerine terk edilmiştir. Demokrasi diyen, "benim kaç oyum var" hesabına değil, işte oraya bakmak zorunda. Gerisi boştur. AKP'ninse her tarafı boştur. Bu parti, barajı sevdiğini defalarca ilan etmiştir.

Diğer demokratikleşme maddeleri de ha keza... AKP sekiz yılın sonunda anti-demokratik yasaların sorumluluğunu kimseye atamaz.

Bunları, Demokratik Toplum Kongresi neden bu talepleri ortaya atıyor demek için yazmıyorum. Bu yapı bir siyasal odaktır ve muhatabından gerçekleştirilebilir olan veya olmayan çeşitli isteklerde pekâlâ bulunabi-

lir.

Ama, birincisi; bu kez ortada bir de tarih vardır. DTK ve PKK kaynaklarından gelen mesajları yan yana getirmek zor değil ve 13-20 Eylül tarihleri arasında bu konuların masaya yatırılmaması halinde bir kez daha toz dumana batacağımız anlaşılıyor. AKP'nin ondan bir önceki haftaya kadar gündemin açılacağını taahhüt etmesi halinde ise belli ki boykottan evet'e kayılacaktır.

İyi de, AKP'nin geçmişteki ve bugünkü performansı, bu açıdan bakıldığında bir rezalettir. Erdoğan şu anda alanlarda MHP tabanına seslenirken PKK ile aynı safa düşme argümanının üstünde tepiniyor.

İkinci olarak; diyelim ki, AKP yönetimi, yalandan kim ölmüş diyen Türk deyişini hatırlasın ve "tamam 13-20 Eylül arası konuşacağız" desin... Peki, bunun karşılığında güçlü bir Kürt desteğiyle referandumda evet oylarını 5-6 puan yukarı çeken bir AKP'nin sözünü tutmasını bekleyebilir misiniz?

Kendini daha güçlü hisseden bir AKP, bence, en azından karşı tarafın kozlarını biraz daha azaltmak için ayak sürüyecek, "çözüm" atağını ertelemeye çalışacaktır. Sonuç olarak genel siyasal denklemde AKP güçlenir ve BDP dâhil tüm muhalefet belli ölçülerde geriler. Böylece PKK'nin silahlı eylemleri Türk kamuoyunda çok daha gayrimeşru, Kürt kamuoyunda çok daha meşru hale gelir. Yeri gelmişken ekleyeyim, zaten AKP'nin politikası da bunun üstüne kuruludur.

Üç; yukarıdaki tekil talepleri aklı başında her solcu makul bulabilir. Ancak Anayasa değişiklik paketinin gerici bir dalganın emekçilerin tepesinde patlaması anlamına geleceğini düşünen ve bu nedenle "hayır" diyen solun, bu talepleri bugün desteklemesi nasıl mümkün olabilir? AKP'nin DTK taleplerini karşılama sözü vermesi ile dalganın patlaması neredeyse eşdeğerdir. Bu durumda solun Ahmet Türk'e yanıtı şu olmak durumundadır: Bu pazarlık yanlıştır. Taleplerin yerindeliği bu yanlışı telafi etmez, daha da vahim hale getirir.

Dört; demek ki neymiş, tek tek parçalara değil bütüne bakmak gerekirmiş.

Beş; bütün bunlardan aynı sonuca varılır. Sol yoksa, buradan çözüm değil daha fazla kan çıkar. Sol yoksa, bu süreçten aralarındaki mesafe

açılmış halklar çıkar. Solsuz gönüllü birlik olmaz. İstense de çıkamaz. Solsuz yeni bir cumhuriyet olmaz. Solsuzluk artık Eylül ortasına kadar bile sabredilemeyecek bir felakettir!

Solun devreye girebilmesi için ise, bu referandumun AKP'nin tepesinde patlaması gerekiyor. Gerisinin boş olduğu yerde, en büyük doğru budur

Özerkliğin ayakları

22 Aralık 2010
soL portal

Kürt siyasetçilerinden ne zaman Kürt diliyle ilgili bir ses gelse burjuva siyaseti kaynamaya başlıyor. Yine öyle oldu. Türkiye'de düzenin her türden "Kürt sorunu reformcusu", "tek dil tek vatan" denkliği konusunda muazzam bir akıl berraklığına sahip anlaşılan. Çok dillilik önüne geçilemeyecek bir bölünme nedeni, farklı bir dili konuşmak kabul edilemez bir bölücülük sayılıyor.

Bu durum Türkiye'ye özgü bir yanılsama veya sahtekârlık değildir. Bizden hayli farklı bir ekonomik-sosyal ortama sahip olan Belçika'da, ülke çapında örgütlenen ender siyasal partilerden biri olan Belçika Emek Partisi'nin geçenlerde başlattığı kampanyanın adı "sorun dil değil, S-E-X". Son sözcük bir espri; üç baş harf Sosyal Güvenlik, İstihdam ve Yabancı Düşmanlığını temsil ediyor.

Belçika'yı bölünmenin eşiğine getiren unsur, halkın üç dile, ülkenin de üç ayrı resmi dil bölgesine ayrılması değil. Türkiye'de de değil.

Belçika'da sosyal güvenliğin saldırıya uğraması, işsizliğin ve şovenizmin yükselmesi kapitalizmin doğrudan ürünü. Kapitalizmin bölücülüğünü farklı temalar üstünden sergilemesi mümkün olabiliyor. Ancak dilin halkları böldüğü iddiası her yerde saçmalıktır.

Belçika'da ve Türkiye'de kalabalıklar buna inandırılıyorsa, burada bir de art niyetten kuşku duyabiliriz.

Başka yerler bir yana, Türkiye'de kimsenin toz kondurmadığı bir başka tema var Kürt sorunuyla ilgili olarak gündeme getirilen: BDP de AKP de yerinden yönetimden söz ediyor. Yerel yönetimlerin güçlendirilmesini demokratikleşmenin ve bu arada Kürt sorununun çözümünün önemli bir öğesi sayıyorlar. Diğer düzen partilerinin de bu başlıkta, en azından ellerinin ayaklarının bağlı olduğunu görebiliyoruz. Yerel yönetimlerin güçlendirilmesi fikrinde bölücülük kokusu alanlar ise, düğümü Kürtlerin yerel düzeyde kendilerini yönetmeleri noktasına atmakta ve düpedüz ırkçı bir konum almaktadırlar. Düzen cephesinde yerel yönetimin merkezi yönetimin karşısında çıkartılmasına biricik itirazın ırkçılığa dayandırılması ilginçtir.

Oysa yerel yönetimlerin güçlendirilmesi veya yerinden yönetim veya yerelleşme denen süreçte bölücülüğün hası gizli ve konunun herhangi bir yerellikte yaşayanların etnik, ulusal, dilsel, kültürel kimlikleriyle ilgisi yok. Türkiye'de bölünme istenmiyorsa, sorunun kaynağını dillerde aramak sahtekârlık veya ahmaklıktır. Türkiye'ye özgü, halkları ayrışmaya ve bölünmeye götürecek gerçek dinamik yerelleşmede yatmaktadır.

Düzen güçleri ise yerelleşmeyi günümüz dünyasının önüne geçilemez bir eğilimi ve demokrasinin abc'si saymakta anlaşıyorlar. Kimileri ekliyor: "ah bir de şu Kürtler olmasa."

Geçmiş olsun. Günümüz dünyasında kast edilen haliyle yerelleşmeyi savunmak ve ülke bütünlüğünü korumak mümkün değildir.

Mesele hiç de karmaşık sayılmaz. Bugün yerel yönetimlerin güçlendirilmesi, ister bölgesel ister ulusal ister uluslararası olsun, sermayenin engelsiz hareket serbestliği, çeşitli formlarda yerel ölçekte ekonomik, toplumsal ve siyasal süreçlere müdahale gücü edinmesi, yerelliğe özgü ayrıcalıklar edinme şansı, ulusal sınırları pratikte önemsiz hale getirecek bölgesel ekonomik ittifaklar geliştirme olanağı demektir. Bu işleri kotaranların hangi dili konuştuklarının ne önemi olabilir ki?

Belediyeler yerel sermayenin uluslararası sermayeyle kucaklaşabileceği ölçeği temsil edecek, sosyal güvenlik sistemleri, ücret politikaları, çalışma yaşamı düzenlemeleri her ölçekte yeniden tanımlanarak lime lime edilecek, merkezi yönetime aktarılagelen kaynaklar çok daha kısa

yoldan ve kısa sürede sermaye tarafından paylaşılacak... Bunun da adı demokratikleşme olacak!

Ülkeyi birbirleriyle cehennemlik bir yarışa girişen bölgelere ayrıştırdıktan sonra ulusal birliğin ne anlamı kalacağını bilemiyorum. Bu emek cehennemini yönetenler bizzat Kürt olunca Kürt sorununun çözülmüş olacağını sananlarınsa, en azından derin bir yanılgı içinde olduklarını söyleyebilirim.

Kürt siyasetinde bu yanılgıya samimi olarak düşenler kesinlikle çoktur. Basit bir hata sayılmamalıdır. Milliyetçilik işte böyle yanıltır.

Ancak samimi yanılgı içindekiler bile, ekonomik açıdan Türkiye ortalamasının çok gerisindeki bir bölgenin özerk olup da yerinden yönetildiğinde nasıl ihya olacağını açıklamalıdırlar. Bu açıklamanın yalnızca yabancı sermayede ve sermayenin yukarıda örneklenen yollarla rahatlatılmasında bulunabileceği açıktır.

Çok dilli bir toplumun bireyleri, birliği bir dil daha öğreniverip halledebilirler. Sermayenin paramparça ettiği halklar ise birbirlerini gözü kararırcasına kıskanacak, biri diğerini işsizliğin nedeni sayacak, düşmanlıkta boğulacaklardır.

O zaman "ama ulusal sorun çözüldü" diyecek olan çıkar mı?

Sağırlar tartışırken

5 Ocak 2011
soL portal

Asla resmi dil olmaz!
Hayır, kesinlikle resmi dil olmaz!
Bunu kabul edemem, resmi dil olmaz!

Geçen hafta böyle geçti. BDP Kürtçe'nin kullanımının genişletilmesiyle kast ettiğinin iki resmi dil uygulaması olmadığını her defasında söylüyor, ancak düzen partilerinin tamamı aynı cümleyi ters yüz edip tekrarlayarak gölge boksuna koşuyorlar.

Bu bir acz halidir. Türkiye'de düzenin bütün organ, kurum, parti veya sözcülerinin Kürtler'in özgürlüğü veya eşitliği konusunda dağarcığının bomboş olduğunu gösterir. Tekrar ediyorum; kimse iki resmi dil talebinde bulunmamışken, iki resmi dilin ülkeyi böleceği defalarca höykürülmüştür.

Höykürülmüştür diyorum, çünkü bu koca bir yalandır. Resmi dil veya eğitim dilinin çoğalması bölücü işlev görmek zorunda değildir. Ancak daha önce yazdığımız, anlattığımız gibi, uzunca süredir derinleşen yerelleşme kesinkes bölücüdür.

Öte yandan resmi dil veya eğitim dilinin ne olduğu da toz dumanın altında kalmaktadır. Bir dizi belediyenin her türlü yönlendirme tabelasında çift dile geçmesi, Kürtçe'nin resmi dil olması mıdır?

Bu konuda herhangi bir mutabakata varılması mümkün görünmüyor. Ancak Ankara'dan bakıldığında bu uygulamanın yeni bir "Kürt provokas-

yonu" ilan edilmesinin, en azından şu ana kadar güç bulunduğu anlaşılıyor. Merkezi iktidarın elinde tabelalara karışma gücü yok.

Bu nedenle olayı kabullenmekten başka çare de yok.

İyi de, çift dilli tabela uygulamasının makul karşılanması, yarı sessiz bir toplumsal uzlaşma konusu olduysa, en büyük Kürt kentinin İstanbul olduğu, uzlaşma gerektirmeyen açıklıkta bir gerçek değil midir? Uygulamanın batıdaki Kürt nüfusu kapsamaması, doğu ve güneydoğuyla sınırlı kalmasını kim nasıl açıklayacaktır?

Bu durumun bir hukuksal ayrışma olacağı açıktır. Açık olalım: Bir, hukuksal ayrışma bir vakıadır. İki, hukuksal ayrışmadan Kürt siyaseti sorumlu tutulamaz. Üç, düzen şöyle ya da böyle "Kürt çözümü" üretmediği ölçüde ortaya çıkan fiili çözümler ayrışmayı hızlandıracaktır. Dört, seçim yılında AKP'nin çözüm kapasitesinin sınırını Türk milliyetçiliği çizer.

Bu ortamda Öcalan'dan geldiği söylenen son mesaj, "Ocak ayında çok önemli gelişmeler olacak" mesajının içi boş kalmaktadır.

Zira bu ortamla daha uyumlu gelişme, yılbaşından önceki Cemevi provokasyonudur. Burada, nereden nasıl gösterildiğinden bağımsız olarak, herkesin gördüğü sopa çok ağır bir tehdittir.

O halde Öcalan'ınkiler de dâhil olmak üzere, Kürt gündeminde söze bakmanın manası kalmadı. Artık her sözcük, sözlükte yer almayan başka bir anlamın göstergesi, işareti haline gelmekte, konuşarak anlaşmak ve dinleyerek anlamak olanaksızlaşmaktadır. Bu ortam kimseyi çözüme falan yaklaştırmaz.

Konuşulmayanlar alanına biraz uzanırsak, şu noktalara dikkat çekmekte yarar olacaktır.

Bir: AKP ile Kürt hareketi arasında seçime kadar sürecek olan bir denge var ve bu denge çatışmasızlığı da içeriyor. Ancak "diyalog" (!) süreceğine göre, seçim öncesinde sadece namluları indirilmiş bulunan silahların kullanıma girme olasılığı yüksektir. Kan diyaloğun bir parçasıdır! Zaten yine taraflar, kanın sorumluluğunu da bir takım mutasavver güçlere, derin oyunbozanlara, provokatörlere yıkabilmekte, kendi tutumlarını da meşru savunmayla açıklayabilmektedirler! Çok gördüğümüz film vizyon sırasını bekliyor...

İki: Dil başlığında resmi dil sınır tartışıladursun, asıl sorun anadilde eğitimdir. Eylül ayındaki boykot jestleri olası kilitlenmenin hayli boyutlanabileceğini gösterdi. Kürt hareketinin seçim öncesinde bu yolda daha ileri gitmek istemeyeceği, yoksa bölücülük suçlamasının üstüne fazla yapışacağı söylenebilir. Biraz da bu çıkışsızlık yüzünden girişte hatırlattığım saçma tartışma sürdürülüyor.

Üç: Çözüm denen konu seçimin sonrasına ertelenmiştir. Bu süreç aşağı yukarı referandumda olduğu gibi geçeceğe benzer. Seçimden sonra AKP yeni Anayasaya Kürt desteğini almaya muhtemelen ihtiyaç duyacak, öte yandan Kürtleri kapsayan bir Anayasa yapılması zorunluluk haline gelecektir. Bu yakınlaşma her iki tarafça kabul edildi. İstim arkadan gelecek.

Dört: Ancak yeni Anayasa sadece Kürt sorunu etrafındaki danslarla belirlenmeyecektir. AKP'nin bugününde laikliğin lafı bile artık fazla geliyor; ilki bu. Diğer eksen ise bağımsızlığın da fazla geldiğidir. NATO zirvesiyle füze sisteminin ev sahibi olmasına karar verilen, yani kaotik, bulanık bir uluslararası savaşın cephe ülkesi ilan edilen Türkiye'de bağımsızlığın artık erdem sayılması mümkün değildir.

Beş: Bu süreç ayaklarını aynı yere basan bir Kürt hareketinin gövdesinin üst kısmıyla esnemesiyle açıklanamaz ve yürütülemez. Kürt hareketi ülke çapında solcu bir Aydınlanma döneminin çocuğudur ve modern, laik özelliklere sahiptir. Bu özellikler kırılmadan ve yerine daha İslami öğeler yerleştirilmeden süreç tamamlanmaz. Demek ki, bu süreç ideolojik/siyasal koordinatlarda en azından bir yer değiştirme operasyonu içermek durumundadır.

Altı: CHP bu sürecin seyirciliğinden öteye geçmeyeceğe benziyor. Genel başkanın Kürt ve Alevi sözcüklerini kendine yasaklamasının altında inci tanesi aramaya gerek yok. Bu, en az hata yapma arayışı, ya da seyirciliğin ilanıdır. CHP konuşursa seçime kadar bile mevcut iç dengeleri sürdürememek, konuşmazsa seçimde ortada kalmak riskleriyle karşı karşıya.

Eğer işaretler aşağı yukarı bu anlamlara geliyorsa, bu tablo solun politika koordinatlarına dair de çok şey söyleyecektir...

İç savaş mı, uzlaşma mı?

8 Haziran 2011
soL portal

Seçim sonrası için başlıktaki bu iki öngörüde de bulunulabiliyor. Gerçekten de kimilerine göre seçimden sonra memleket patlayacak, başkalarına bakılırsa anayasa çalışmasıyla birlikte yeni bir "kuruluş" başlayacak.

Hatta bu iki tezi daha da uçlara çekenler de var. Bir yoruma göre son asker tutuklamalarıyla birlikte aslında iç savaş patladı bile.

Karşı uç, seçim öncesinde, fazla uzlaşmacı mesaj verenin gardını düşürdüğü düşünüleceğinden olsa gerek, fazla dile getirilmiyor. Ama yine de, üstelik meclise sosyalizmi temsilen gideceğini iddia eden bir adayın ağzından "yeni kuruluş" sık sık dillendiriliyor.

Uçlarıyla beraber veya ayrı; iki yaklaşım da sorunlu.

İç savaş saptaması ve öngörüsünün sorunu, tarafların kim olacağından başlar. Bu saatten sonra ahı gitmiş vahı kalmış ordudan taraf olmasını beklemek hiç akla yatkın olmayacaktır. Ahı gitmiş derken artık ortada Osmanlı Cumhuriyeti'ne ayak direyen bir Baykal'ın bile olmadığını hatırlayabiliriz. Kalan ise, evinde, ifade vereceği savcıları ağırlayan Evren'dir... Özetle, herhangi bir versiyonuyla Kemalizm bir referans olmaktan çıkmıştır.

AKP'nin düzen içinde muhalefetleri var, ama bunlar referanssız, dolayısıyla vizyonsuz ve stratejisiz muhalefetler. Yeni ve eski cumhuriyetin militanları arasında bir iç savaş tasarımı, aslında bugün değil, ta 2007 se-

çimlerinden sonra sanallaşmıştı.

Bir de, Türk-Kürt savaşı kast edilebilir. Bu noktada, Öcalan'ın hükümete 15'ine kadar zaman tanıdığı demeç yokmuş gibi davranılmamalıdır. 15 Haziran tarihinde kritik olan, seçim gününü izleyecek olan birkaç gün. Yani, 12'sine kadarki zaman boyunca seçimin yaratacağı sapmaların sonradan telafi edilmesi için şans veriliyor!

Demek ki, ikinci iç savaş versiyonu hakkında konuşmak için erken. Dahası, seçimden sonra, o uğrağa kadar ölümü yeterince teneffüs etmiş olan toplumun, daha önceleri hiç de makul sayılmayacak "çözüm"lere, sıtma niyetine, rıza göstermesi mümkün olabilir. Bu olasılığın büyük medyada sık sık yazıldığını, hatta MHP'liler tarafından bile dile getirildiğini izliyoruz. Açıkçası seçimden önceki restleşmelerin yerini seçimden sonra "sağduyu" yarışının alması hiç şaşırtıcı olmayacak.

Ancak toplumsal konsensüs heyecanına kapılmak veya kurucu meclis şarkıları derlemek için de acele edilmemelidir. Türkiye'nin çözüm dinamiğine sahip olmadığını söylemek için bu ülkeyi biraz tanımak yeter.

Seçim mücadelelerinin sivrilttiği uçları, törpüleyerek okumak gerek.

Ama Türkiye'nin artık bazı sabitleri vardır. Bu seçimde, düzenin sınıfsal değişimini öngörmeyen, bu anlamda kapitalizm içi öznelerin paylaştığı ortak paydada iki parametreye dikkat çekmek istiyorum.

Birincisi dinselleşmedir. Türkiye'de komünistler dışında, seçime katılan belli başlı bütün siyasal güçler din istismarcısıdır! Sosyalizm adına ayet okunması, bir zamanlar Dr. Hikmet Kıvılcımlı'nın popüler bir denemesi olmaktan çoktan çıkmış ve sol için utanç vesilesi haline gelmiş bulunuyor. Sağ partilerin zaten şaşırtmayan durumlarını geçersek, dinselleşmenin CHP'yi giderek daha fazla kucakladığını rahatlıkla saptayabiliriz.

İkincisi ise dış dinamiktir. Türkiye'de komünistler dışında, seçime katılan belli başlı aktörlerin gündeminde emperyalist bağımlılık sorunu ve bölgenin emperyalizmle ilişkilerinden kaynaklanan bir sorun tarifi kalmamıştır.

Oysa ABD'nin Arap Ortadoğusu'nda bu yılın başından beri kat ettiği mesafe ortada ve bu değişim Türkiye'yi doğrudan ilgilendiriyor. AKP'nin Antalya'da topladığı işbirlikçi Suriye muhalefeti ve bu ülkede Batı destek-

li silahlı mücadele veren bir İslamcı tarafın giderek belirginleşmesi başka ne anlama gelir?

Bunun yanına Usame bin Ladin'in öldürülmesi konduğunda, İslamileşme ile emperyalizm arasındaki köprüler çıplak gözle görülecektir. Dolayısıyla dinselleşmenin dış dinamik itilimi çok güçlenmiştir.

O halde bahsi geçen ortak payda, emperyalizm ve gericilik çiftinin belli başlı siyasal akımlar tarafından esas tez veya engellenemez veri olarak benimsenmesi anlamına gelmektedir.

Bu durumda başlıktaki ikilemin iki ucunun aynı anda geçerlilik kazanabileceği bir kabusa doğru gidildiğini söyleyebiliriz.

Türkiye gerici-emperyalist mutabakatlara seçimden sonra hızla yakınlaşacak. Lakin gerici-emperyalist mutabakatlar halklarımızın bir dehşet dengesine esir edilmesi anlamına gelecek. Bu Türkiye, emperyalizme her zamankinden daha iyi hizmet ettiği ölçüde "uzlaşma" yol alabilecek veya ayakta kalabilecek. Emperyalizme hizmette kusur veya yetersizliklerin cezası da iç savaş olacak!

Başlığın seçenekleri tek tek yanlış, birlikte doğru!

Bu tablonun alternatifi ne eski cumhuriyette ne de bu süreçten nemalanan taraflarda aranabilir. Bu açmazdan ancak sosyalist bir kopuş perspektifiyle kurtulabilirsiniz.

Son kez: TKP'nin 500 bin boyun eğmeyen kişi çağrısı işte budur.

Birbirleriyle aynı anlama gelen, daha doğrusu bir gün bir yüzü ertesi gün diğeri öne çıkan iç savaş-uzlaşma madalyonunun yerine geçirilebilecek bir seçeneğin kendini göstermesi için ön koşul TKP'dir.

TKP'yi çıkartırsanız, bu seçimin sonucu bellidir. Seçim sonuçlarında TKP yerini alırsa, halkımızın bir şansı daha var demektir.

Kan ne yöne akıyor?

20 Temmuz 2011
soL portal

Okurlar yalnızca benim bu sütunda değil, soL portalın tamamında komplo teorilerine karşı eleştiri mesafesinin hep korunduğunu bilirler. Öncelikle basit bir yöntem gereği olarak mesafeli olunmalıdır: Komplo teorisi güncelliğin ve tarihin akışını sınıflar mücadelesi kategorisinin dışına çekmekte, aşırı basitleştirmekte, nedenleri toplumsal yaşamın ötesinde, komplocuların aklında ve karanlık eylemlerinde aramaktadır.

Sonra; komplo teorisi yöntem haline getirildiğinde, birtakım bilgilere sahip olmayanların olup biteni anlamaları, açıklamaları, yorum geliştirmeleri olanaksızlaşır. Bilim kovulur, yerine sınırlı kişinin erişebildiği ampirik veriler oturur. İyi de, ya veri sahipleri bunları çok iyi korursa veya çok iyi manipüle ederse ne olacaktır? Dünyayı anlama şansımız külliyen yitirilmiş mi olacaktır?

Bu handikaplardan bizi kurtaracak olan, temellendirilmiş kimi modeller kurmak. Geçen hafta oluk oluk akan kan hakkında yorum yapmak için, bizim, erişmeyi çok istediğimiz ve bu yönde ayrıca çaba göstereceğimiz ayrıcalıklı bilgilere sahip olmamız gerekmemelidir. Temellendirilmiş modelimizi güncel gelişmelerle teste tabi tutarız. Sonuçlar çok önemlidir ve sonuçlardan hareketle nedenlerin izini sürmek modelleme yöntemini bütünleyecektir.

Kanın kanıksandığı topraklarda yaşayanlar, şiddetin yükselişini bir bü-

tünlüğün içine yerleştirme çabasında ısrarlı olabilmelidirler. Ortadoğu'da emperyalist hegemonyaya uyumlu yayılmacı bir aktör olarak Türkiye; Kürt sorununun bu dönem içine yerleştirilmek istendiği çerçeveyi ifade ediyor. Bu çerçevenin içinin dolmasını, kanda yüzerek de temin edebilirsiniz, kanı azaltarak da. Zira sözü edilen, sorunun insani, adil ve halkçı bir çözümü değil. Emperyalizme uyumlu yayılmacı Türkiye'nin bölgesel bir aktör olarak Kürtlerin varlığı ve ulusal dinamikleriyle bütünleştirilmesidir konumuz.

O halde kan görünce kısa yoldan çözümden uzaklaşma saptaması veya tersinden ortalık sakinleştiğinde de çözüm çığırtkanlığı sağlıklı olmayacaktır. Geçen hafta akan kan daha basit bir sonuç yaratmış bulunuyor. Kürt ulusal hareketinin bir türlü kırılamayan inisiyatifinin etki alanını, Kürt düşmanlığını serbest bırakarak sınırlamak ve baskılamak. Bu anlamda TSK mensuplarının öldürülmelerinin Türkiye egemen güçlerine yaradığını söylemek gerekir.

Tamam; komplocu olmayacağız. Ama ABD'nin Pearl Harbour'a Japon saldırısını savaşa aktif olarak girmek için, 11 Eylül'ü ise geniş bir Ortadoğu coğrafyasında militarizmini meşrulaştırmak için değerlendirdiğini de göreceğiz...

Emperyalizm bu sonuçların piyangodan çıkmasını beklememiş, en azından olayların ortaya çıkmasını önlememiştir. Türkiye egemen güçleri "provokasyon siyaseti"nde kendi devlet geleneklerini emperyalizmin deneyleriyle bütünleştirerek çok genişlettiler. Onlarca kentin sokaklarında "iç savaşa hazırız" mesajı pıtrak gibi kendiliğinden bitmedi. Bu ölçekte bir olgunun, örneğin Beyoğlu'nda Bağdat Caddelilerden futbol seyircilerine, tarikatlardan Ülkü Ocaklarına kadar uzanan heterojen kalabalığın tam gün şov yapmasının bir devlet organizasyonu olduğunu düşünmeyen, Türkiye'yi hiç tanımıyor demektir.

Üstelik söz konusu provokasyon pratiği, çok yönlü sonuçlar türetmeye elverişli. Bir iki rötuş eklendiğinde, artık Çandar'ın "Amerikanca" raporunda da teslim ettiği, silahlı mücadelenin toplumsal meşruiyeti gerçekten budanabilir. Yükselen ve rest çeken milliyetçilik, ölümün çıplak yüzü karşısında aslında etkisizleşiyor ve "uyum çözümü" ayakbağı olmaktan

da çıkıyor olabilir. Çatışma o kadar ürkütücüdür ki, içeriği ne olursa olsun çatışmama halinin tesisi zorunluluk haline gelebilir. AKP, bu anlamda, kendi ordusunun kanı üstünden Kürt siyasetini baskılayabilir. Liberal Türkler ve sağcı Kürtler "çözüm geliyor" propagandasına buralardan yeni bir enerji bulabilirler.

Son günlerin acılı verileri, bu olasılığı merkeze koyan bir modeli reddetmiyor, bütünlüyor. Üstelik yan ürünler de cabası: Bariz biçimde görüldüğü gibi, CHP'nin, demokratikleşme ve normalleşme çizgileri üzerinden Kürt toplumuyla mesafesini kapatma süreci bıçak gibi kesilmiştir. CHP'lilerin apar topar yemin etmelerinin arkasında "BDP'den kaçış kararı"nın yattığı açıkça görülmüştür.

Bu modelde eksik olanın, hâlâ sol olduğunu söylemek gerekir. Yalanı ve acımasızlığı kuşatmak için sola ihtiyacımız var.

Erdoğan'ın Kürt savaşı

17 Ağustos 2011
soL portal

Tayyip Erdoğan'ın dünkü savaş ilanı, bir süredir hükümetin sadece icraatında değil aynı zamanda dilinde de ifadesini bulan yönelimin açık bir strateji haline geldiğini mi gösteriyor? Yani, AKP -Kürt sorununa emperyalizmle uyumlu, gericiliği yükselten, ulusal kimliği dincilikle seyrelten, radikalizmi marjinalliğe itekleyen yanlarıyla birlikte, eşitlikten, adaletten ve özgürlükten uzak da olsa- bir "çözüm" getirme defterini kapatmış mı oluyor?

Net olabiliriz. AKP'nin böyle bir ehliyeti yok.

Bunun da iki nedeni akla getirilebilir. Birincisi Kürt mücadelesinin kendisidir. Her şeyi kendisinin ihsan ettiği yolunda ilginç ve saçma bir toplum ve politika yorumuna sahip olan başbakan, zaman zaman Kürt sorununu çözdüğünü de dile getirebilir. Fark etmez. Kürt siyaseti ve ulusal hareket, önemli mesafe kat etmiştir ve sıfırlanma olasılığı yoktur. Büyük çoğunluğun artık bildiği gibi Kürt ulusal hareketinin tarafı olmadığı bir çözüm bulunmuyor ve hareketin bu anlamda siyasal platformdan dışa atılması olanaksız.

İkincisi ise Ortadoğu'da Amerikan emperyalizminin geliştirdiği inisiyatiftir. AKP'nin yetki alanı bu inisiyatifin belirlenimi altında. ABD'nin Kürt sorununda Erdoğan dışındaki bütün öznelerin tasfiyesini istediği veya bunu onaylayacağı yolunda herhangi bir veri yoktur.

Son savaş konjonktürünün öncesine gerçek çözüm ve kurucu meclis hayalleriyle yaklaşanlar yanılıyordu. Ama son savaş konjonktürüyle aklı karışanlar, AKP'yi gerek içerde gerekse uluslararası bağlamda tek yetkili güç olarak algılamaya son vermeliler. AKP hem mücadelelerle hem de sistem içi dengelerle bağlı bir aktördür.

AKP bu çerçevede güçlüdür. Çok güçlü olan AKP bir kadiri mutlak değildir.

Çok cahile ve deliye sahip bulunan AKP deli veya cahil de değildir. AKP'nin düzen içi bir Kürt çözümünden büsbütün vazgeçmesi söz konusu olamaz.

Bu sonuca gelen yol soyut, ilkesel değil, somut, stratejik ve taktiktir.

AKP bu süreçte zorunlu olarak kurulacak bir masaya morali yüksek, arkasında kazanım biriktirmiş, inisiyatif sahibi bir muhatabın değil, -tastamam bir işbirlikçi olamayacağına göre- hiç olmazsa biraz kolu kanadı kırık, boynu bükük bir temsilcinin oturmasını arzulamaktadır. Seçimin eşiğinde BDP'nin kimleri aday gösterebileceğine karışılmasından, sonrasında milletvekilliklerinin iptaline, bütün süreçte çatışmaların körüklenmesine kadar "sertlik ögeleri" bu çerçeveye oturmaktadır. AKP'nin Kürt dinamiğini baskılama taktiğinin İran'la çakışması ise çok anlaşılır bir durumdur. Irak'ın işgalinde Kürtlerin aldığı tutumu yaşadıktan sonra İran'ın Erbil ve Kandil'e değil Ankara'ya oynaması da çok anlaşılır bir durumdur.

Karayılan'ın yakalandığı balonu, İran'ın PJAK savaşı ve yine İran'ın Kandil operasyonu, Ortadoğu'nun İran denklemiyle Türkiye'nin Kürt denklemini açıkça birbirine doluyor. Bu İran için önemli bir açılımken, AKP iktidarı için karışık bir gereksinime denk düşmektedir. Köprüden önce çıkış var halen. Tahran-Ankara duvarının Kürt siyasetini geri adım atmaya ve masaya geri geri yaklaşmaya zorlayacağı düşünülüyor olabilir.

Ama aslolan masadır. Emperyalizmin Suriye perspektifi kuşatma ve kışkırtmadan bölme ve işgale uzanıyor. Türkiye'nin Irak'ta olduğu gibi dışta durma olasılığının tamamen devre dışı bırakıldığı da açık. Ancak Türkiye'nin Suriye'yi, vurmak için bile değil, yalnızca daha fazla veya ciddi biçimde sıkıştırmak için, Kürt faktörünü kendi safına çekmesi gereke-

cek. Bildiğimiz o yalancı, adaletsiz, kanlı ve kirli "Kürt çözümü masası"nı kurmamak, Washington-Ankara cephesi için çok büyük bir risk olur. Şu aralar Ankara'ya kozunu göstermekte olan Tahran'dan ta Şam'a uzanan cephenin PKK uğrağıyla pozitif bir ilişkiye girmesi olasıdır.

Bu olasılık AKP için bir yıkım olmayacaktır, ama satranç hamlelerini öngörmenin bir sınırı var. Hem bu bir satranç değil, toplumsal, siyasal mücadele alanı.

AKP'nin portföyünde önceliğin Kürt sorununu çözmek değil, Kürt ögesini daha geniş bir Ortadoğu politikası içine yerleştirmek, bu sayede özgün ağırlığını azaltmak olduğunu düşünebiliriz. Ama bunun için Kürt siyasetini daraltmak, demoralize etmek gerekiyor. Bugün içinden geçtiğimiz konjonktürü böyle görebiliriz. Zira Kürt hareketinin yakın zamandaki güçlenişi, Suriye'de artan hararet tarafından örtülecek ölçülerin ötesindedir.

Bu koşullarda Kılıçdaroğlu, barışçı çözüm mesajlarıyla, AKP'nin ateşe attığı kestaneleri CHP'nin toplayabileceğini söylemiş oldu. Umalım ki, daha geçen ay yemin krizinde BDP ile aynı fotoğraf karesine girmemek için o kadar uğraşmış bir CHP'nin MHP çizgisiyle arasındaki köprüleri atmasının, BDP'ye değil AKP'ye uzatılmış bir yardım eli olduğunu herkes görsün.

Ortada bir strateji var mı?

31 Ağustos 2011
soL portal

Zaman geçtikçe doğal olarak, insan aklı -hele gelişigüzel gezinen değil de, belirli pratik amaçlarla konuyu anlama, formüle etme gibi arayışlar içindeki siyasal akıl- olup bitenlere bir stratejik anlam yüklemeye meylediyor.

Konumuz Kürt sorunu. Haziran ortasından Eylül başına uzanan iki buçuk aylık süre...

Başlıktaki soruya kişisel yanıtımı vererek devam edeyim.

Bana sorarsanız, ortada başı sonu belli bir strateji bulunmuyor. Strateji kurmak, hep peşine düşülen bir amaç olabilir. Ancak programatik hedeflerin üstüne, somut yol haritasını, olasılık hesaplamalarını içeren, bir bütünlük arz eden, zaman zaman değişik yönlere dönen taktik adımları anlamlandıran bir sistematik olarak strateji, öyle her zaman sahip olunabilir bir şey değildir.

Bazen de kimi taraflar, böyle bir sistematiğe sahip olma gereksinimini duymayabilirler.

Kanımca Kürt sorununda egemen güçler cephesi şu anda sistematik bütünlük anlamında bir stratejiye gereksinim duymamaktadır.

Diğer taraf, Kürt ulusal muhalefeti ise strateji kuramamaktadır. Kurma yeteneğini son iki buçuk ayda yitirmiş veya aşındırmıştır.

Mümkün olduğunca dağıtmadan açmaya çalışacağım.

Kürt ulusal hareketinin bir süre öncesine kadar etkili olan, hatta her adımda güçlenen stratejisi, çözümün demokratik özerklik başlığı altına yerleşerek gündeme girmek üzere olduğunu varsayıyordu. Çözüm sürecinin belli başlı ayakları da şunlar olacaktı:

Yeni Anayasa ve Kürt ulusal hareketi merkezli geniş bir cephenin anayasa tartışmalarının temel taraflarının arasına katılması. Bu noktada seçim arifesinde yükselen "kurucu meclis" sözlerini hatırlayın.

Kürt ulusal hareketinin bir biçimde, herhangi bir koldan temel taraf olarak kazanacağı statünün önce İmralı'ya, sonra belli ölçülerde Kandil'e siyasal ve hukuksal meşruiyet temin etmesi. Çandar'ın PKK'yi terörist değil isyan hareketi saymak gerektiğini anlatan raporunu, Öcalan'la görüşülmesi ve statüsünün değişmesi gündemlerini hatırlayın.

Rejimin kesinleşen dönüşümünün bu Kürt öğesini içermesini kolaylaştıracak bölgesel değişikliklerin yaşanacağı. Demirel'de demagoji, Özal'da fantezi sayılan emperyal vizyonları güncelleyen gelişmeler, Kürt sorununa bakışta gerek devletin resmi ideolojisinde gerekse toplumun egemen ideolojisinde baskın yer tutan "bölünme paranoyasını" önemsizleştirecek, hatta telafi edecekti. Yani Türkiye Cumhuriyeti'nin sınırları önemsizleşir, yer yer saydamlaşırken, Ankara Ortadoğu'nun veya İslam dünyasının hâmisi rolüyle daha ileri bir konuma kavuşacaktı. Yer yer anti-Amerikan söyleme başvurmaktan geri durmayan Kandil'in, Aydınlanmacı mirasından kopması neredeyse imkânsız Diyarbakır'ın böyle bir bölgesel dönüşüme tam anlamıyla uyumlu olduğunu söyleyemeyiz. Ancak bu noktada da, hareketin İran karşıtı mesaj ve konumlanışları, siyasette dinsel öğelere açılan yeri, özerklik kavramının AB yerel yönetim şartı dolayımıyla en fazla emperyalist-küreselleşmeci bir çerçeveye denk düştüğünü hatırlayalım derim...

Bu öncüller üstünde Kürt hareketi önemli bir süre inisiyatifi ele almayı ve alanını genişletmeyi başarmıştı. Öyle ki, bugüne kadar her seçim öncesinde dönemin Kürt legal partisi silahlı çatışma faktöründen zarar görürken, bu kez çatışmalar tabanı bariz biçimde konsolide etmişti. Öyle ki, Haziran seçimlerinin iki galibinden birinin BDP olduğu açıkça ortaya çıkmış, yeni rejimde ana muhalefet rolüne bu hareketin yakın olduğu iz-

lenimi doğmuştu. Kürt siyasetinin üç temel odağı olarak İmralı, Diyarbakır ve Kandil bir bütünlüğün tamamlayıcı parçaları haline gelmişlerdi...

Hareketin kaydettiği bu sıçrama ve benimsediği öncüller arasındaki açıyı ise AKP saptamış ve tam bu noktaya yüklenmiştir. AKP'nin, kendisine dönük iyimserlikleri başka türlü "okuduğunu", iyimserliğin gardı düşürmek olduğuna inandığını biliyor olmalıyız. AKP, bir uzlaşma beklentisine dayanarak kendisine direnmeyen, mücadele etmeyen rakiplerinin ipini çekmeyi dener. Erdoğan'ın Kürt siyasetini içermeyen bir Kürt çözümü olarak adını koyduğu budur.

Basıncın tabloyu tersine çevirdiğini görmek durumundayız. Kürt ulusal hareketinin stratejisinin temelleri AKP oyunbozanlık etmediği sürece yaşayabilirdi. Sonuçta iki buçuk ay içinde seçim kazanımı silikleşmiş, üç odağın kendiliğinden veya organik uyumu, karşılıklı besleme ilişkisi dağılmış, strateji geliştirme yeteneği yitirilmiş görünüyor.

İşte bu Erdoğan'ın bir Kürt stratejisine ne gücü ne ihtiyacı bulunmaktadır. AKP Suriye'den İran'a bölgesel süreçleri öngörebilecek ve tek seçeneğe bel bağlayacak durumda değildir. AKP ekonomik krizin bir bölüm sonucunu öngörebilecek durumda da değildir... Listeyi uzatabiliriz.

Bu belirsizlikten strateji çıkmaz. Bu belirsizlik AKP'ye Kürt sorununda özerklikten "hepimiz din kardeşiyiz"e uzanan geniş bir yelpaze sunar.

Ama öte yandan küresel, bölgesel ve ulusal rüzgârlar AKP'nin arkasından esmektedir ve AKP ipleri sıkı tuttuğu ölçüde, esintiye Kürt dinamiğinin ortak olmasını engelleyebilmektedir. Hükümet bazı kartların da başkalarına gitmesini içeren yeni kombinasyonlara angaje olmak yerine karşısındakini mümkün olan en geri mevziye itmeyi denemektedir. Nasılsa bütün seçenekler sıfır noktasına oranla daha tercih edilir olacaktır...

Post-modern ile geleneksel

7 Eylül 2011
soL portal

Bu ikisi arasında aşılmaz uçurumlar olduğu sanılır çoğu zaman. Oysa başka bir pencereden bakıldığında, akıl bir kere sapmaya görsün, kapanan bir çember çıkıverir karşınıza.

Küresel dünyanın uyumlu parçası Türkiye'yi şeriatçıların kurması gibi!

Yüzeysel bir bakış küreselleşmenin uçsuz bucaksız özgürlük, dolayısıyla insanlık tarihinin bugüne kadar içinde debelendiği tüm kısıtların ve sınırların aşılması olduğunu zannedebilirdi. Bu yüzeysellik, sürece liderlik eden gericiliğin nerden çıktığını anlamayabilir. Oysa çok değil, biraz kafayı kaldırdığınızda küresel dünyanın istisnai bir örneğiyle değil, ta kendisiyle karşı karşıya olduğunuzu görebilirsiniz. Her yerde, tüm dünyada gericilik işbaşındadır zira...

Aslında mesele de basittir. Emperyalist ideoloji, başta sosyalizm olmak üzere değiştirmek istediği toplumsal yapılar veya siyasal rejimler karşısında sınırsız, koşulsuz bir özgürlükçülük demagojisine başvurmuştu. Sonuç aldıkça bu demagojinin yaldızlarının dökülmesi sorun oluşturmuyordu. Artık sıkışınca "iyi de hayatın gerçekleri" demek mümkündü. Nasılsa böyle dendiğinde verdikleri açığı kafalarına kakacak güçlü bir muhalefet kalmamıştı!

Neo-liberalizmle gericiliğin buluşması biraz karmaşık olabilir. Çemberin uçlarının birleşmesi daha yalındır. Köprüyü geçtikten sonra maske-

nin düşmesinin sorun yaratmaması daha da açık...

Neredeyse herkesi Kürt sorununun bu düzenin koşulları altında çözülebileceğine inandıracaklardı! Önceleri küresel dünyada sınırların anlamsızlaştığından, zaten ulusal önyargıların geçmişten beri tam bir saçmalık, anlamsızlık ve saplantı hali olduğundan dem vururlardı. Uluslar ve etnik topluluklar arasındaki sorunun, kapitalizmin yükseliş çağında, o zamanın egemenlerinin işine yaradığını görmezden gelmemiz isteniyordu. Onu görmezden gelirseniz, bugünkü çözüm programlarının da bugünün egemen kapitalistlerinin işine yarayabileceği konusunda körleşebilirdiniz.

Sonra iş somuta geldiğinde, yani Türkiye'de, 21. yüzyılın başlarında Kürt sorununa eğilmek gerektiğinde karşımıza o post-modern küresel ortamla görünüşte alakasız bir tez çıkıveriyordu. Ultra özgürlükçülüğün dinci gericilikle buluşması gibi, şimdi de laf dönüp dolaşıp "hepimiz din kardeşiyiz" noktasına geliyordu. Bir kez düzen içi çözümlere inanmaya meyleden gönüller veya yoldan çıkan akıllar buna bile fit olabilirdi. "Neden olmasın? Madem ki hepimiz Müslümanız... Hem soldu, emekti, mücadeleydi... Bunlar birleştiremediğine göre..."

Lakin bu sayıklamaların duvara tosladığı ve döngünün tamamlanıp demagojinin çıplaklaştığı bir uğrağa gelmiş bulunuyoruz. AKP Türkiyesi iki adet post-modern gevezeliği sırtından atmış bulunuyor.

Bir: Komşularla sıfır sorun.

İki: Kürt sorununun Türkiye içi bir sorun olduğu.

Bu laflar kapitalist bir ülkenin yöneticilerinin üzerlerinden dökülüyordu. Çünkü hele bizim coğrafyamızda ülkeler arasındaki sorunların sıfırlanmasının ön koşulu radikal toplumsal değişimler, adını söyleyelim, devrimler olabilirdi yalnızca.

İndirgemeye devam edersek, Kürt sorununun Türkiye içi bir sorun olması, nedenlerin açıklanması yerine şu veya bu dönemin mahkum edilmesiyle yetinildiğinde boş bir laf olarak kalmaya mahkumdu. Türkiye'nin "içi"nin bir niteliği vardı çünkü: kapitalizm. Bu bağlantı yoksa gerisi boştur.

Şimdi egemen dil geleneksele rücu ediyor. Türkiye'nin çevresinin düşmanlarla dolu olduğu yolundaki, Birinci Cumhuriyet'in öncesinden

miras aldığı tez, şimdi İkinci Cumhuriyet tarafından yeniden yorumlanıyor. Kürt sorununun dış mihraklar tarafından körüklendiği tezi de, şimdi her gerilim noktasına o saat uyarlanıyor.

Çember tamamlanmış veya köprü geçilmiştir. İktidarını sağlam hissedenlerin eveleyip geveleme ihtiyacı kalmamış, eski silahlar saklandıkları dolaplardan çıkartılmıştır.

Hal böyle olunca, post-modern ve islamcı iktidarla, burjuva modernitenin çeşitli noktalarında kalmış ve islamcı olmayan egemen fraksiyonlar arasında daha kolay ortaklıklar kurulabilir. Açın merkez medyayı, orada Suriye düşmanlığının her dilini bulursunuz. Arapları aşağılayan dili de, Arap kültür ve dininin Türklüğü "bozduğu" yolundaki argümanları da, Arapların Türkleri sırtından vurduğu şeklinde tarih tezlerini de, şu doğulara uygarlık götürmek gerektiğini vaaz eden sömürgeci ağzını da... Ve en sonu, Suriye'nin Kürtleri kışkırttığını, terörün arkasında olduğunu da öğrenebilirsiniz, aynı ve komşu sayfalarda!

Şam'dan başlayan bir çizginin Erbil ve/veya Diyarbakır üstünden Tahran'a çekilmesi hiç güç olmamaktadır. Nasılsa bu işlemde herhangi bir teorik bakışa, analize, somut dayanaklara değil, bir harita ve cetvele, bir de cahil cesaretine ihtiyaç vardır!

Suriye'ye yönelik savaş kışkırtıcılığı bitmeden sıra bu kez İsrail'e gelmiş bulunuyor. Medyanın boy boy ve renk renk sayfalarında şimdi de İsrail "bitiriliyor". Şu sınırların kalktığı küresel yıllar boyunca Demirel'in "böyyük Türkiye" lafına hasret kalmış, şovenist ruhu tatminsiz kurumuş okurun kendinden geçmesi bekleniyor herhalde.

Elbette Kürtlerin de toplumumuzun bir parçası olduğu ve onlarca yıl kimliklerinin reddedilmesinin ne kadar aptalca olduğunu dinlemekten uyuşmuş aynı okurlar, İsrail'in teröre el atmak üzere olduğu bilgisiyle yerlerinden hoplayacaklardır!

Artık Türkiye düşmanlarla çevrilidir. Artık Kürt sorunu dış mihrakların işidir. Sanki füze kalkanı İsrail'le alakasızmış, sanki Kürt yoksulları onulmaz acılara gömülü değillermiş gibi...

Sonra anketler yayınlanır: Bugün seçim olsa... AKP'nin oyu üç ayda daha da artmıştır araştırmalara göre!

Gerçekten de AKP yalnızca uçuk uzay çağı argümanlarını değil, onun yanında Ortaçağ'dan kalma zırvalıkları değil, şimdi bunların arasına yayılmış ve kültürde, ideolojide iz bırakmış, bütün egemenlerin hizmetinde iş görmüş araçları da kullanımına sokmaktadır. Bu durumda güçlenmesine nasıl şaşırılır!

Ancak bu gidiş birilerini ille de şaşırtacak potansiyelleri barındırmaktadır. Neo-liberal zırzoplukların sihrinin 2008 kriziyle kaçtığını ve bir daha onun öncesine geri dönülemeyeceği ihmal edilmektedir. Bütün yumurtaların, düşmeyeceği, düşemeyeceği varsayılan tek bir sepete doldurulması bir yere kadar iktidara güç katar. Ama bu güç artışına riskin akıl almaz biçimde yükselişi de eşlik edecek.

Bir de, insan aklı, yani sol bu kadar ucuz değildir.

Oslo rüzgarı

14 Eylül 2011
soL portal

AKP'nin "PKK'yle görüşen şerefsizdir" yollu resmi dili ile Oslo bandını uzlaştırmak elbette mümkün değil. Türkiye'de yükselen gerginlik, şiddetlenen kanla görüşme trafiğini uzlaştırmak mümkün değil.

Görünüm böyle.

Ancak çatışmanın bugünden geleceğe bakıldığında biricik kanal sayılmaması gerektiğini söyleyip durduğumuzu hatırlatırsak eğer, bu uzlaşmazlık biraz hafifleyecektir.

Seçim sonrasında kimilerine göre demokratik çözüm, ama en azından yeni ve barışçı bir statüko beklenirken, Kürt sorununda savaşın bastırması basit biçimde "çözümün yerine savaş" değildi. Egemen güçler elde ettikleri inisiyatifi, çözümün zemini olarak Kürt hareketini güçsüzleştirmek doğrultusunda kullanmaya karar vermişlerdi. Önce baskılayıp sonra anlaşmak... Model budur. Hainee ve acımasız.

2. Cumhuriyet'in Kürtleri kucaklayacağını sananlar yanılmıştır. Bugüne kadar bunu söyledik ve şimdi yine hatırlatma gereği doğdu. "Biz söylemiştik" diye değil. Olup biteni anlamak için...

Bu bakış açısı devreye sokulduğunda, Oslo bandının, AKP'nin güncel resmi dilini geri çekmeksizin bir "anlaşma zemini"nin yeniden kurgulanmasına, kamuoyunun tarafların buluşmasına alıştırılmasına hizmet edeceğini söyleyebiliriz. Bu alıştırma, şu kan ve cenaze günlerinde bile

pekâlâ mümkündür. Gerçekten de ilk gece önemli TV ekranlarında konuyu merkeze koyan herhangi bir program yapılmadı. Tek bir kanal olayı "gündem maddelerinden biri" olarak ele aldı. O programda da yalnızca AKP'nin en başta değindiğim çelişkisi alaya alınıyordu.

Yine de, AKP medyasındaki suskunluk göz önüne alınırsa, hükümet hakkında bir tür tavizkârlık görüntüsünün oluştuğu söylenebilir. Şimdi bu görüntünün telafisi gerekecek ve bu da şiddetin artışına neden olacaktır. "Kamuoyu" hükümetin sertliği biraz daha yükseltmesini, banttan sonra "kaçınılmaz" bulacaktır. Ve zaten şiddetin artması "Tayyip çözümünün" reddi değil tamamlayıcısıdır.

Bu durumda aslında kara harekâtı söylentisi ile Oslo bandı arasındaki çakışma önemli bir sorun oluşturmamaktadır. Bir de, yeri gelmişken; örneğin MHP'nin kara harekâtının meşruluğunu zedeleyecek ölçüde konuyu gündemde tutması da kolay olmayacaktır.

Burjuva muhalefete ilişkin bir not: CHP ve MHP bu çapta bir medya bombasında bile siyaseten güçlü giriş kanalı bulamamaktadırlar.

Kara harekâtı dışında, zamanlama bir de İsrail'e işaret etti. Bandın AKP'ye ayar vermesi, yayının arkasında bir İsrail komplosu olsa da olmasa da kaçınılmaz bir sonuçtur. Ama zaten aynı gün ABD Dışişleri sözcüsünün "Ankara-Tel Aviv gerginliğinin azalması memnuniyet verici" diye bir açıklama yaptığını biliyoruz. İsrail hükümetinin Mısır'daki elçilik saldırısına ve Erdoğan'ın Arap gezisi demeçlerine karşın frene bastığını da... Elbette efsanevi İsrail gizli servisinin parmağının Oslo'ya uzanmadığını kimse söyleyemez. Ama zaten efsaneler, o dünyada tanım gereği karmaşık emperyalist bir mekanizmanın parçası olmakla ilgilidir. Oslo görüşmesini düzenleyen, ev sahipliği yapan, lojistiğini sağlayan ve İngilizce konuşan kişilerin sadece bandı yayınlanan toplantının değil, bütün kurgunun merkezi unsurları olduğunu düşünmek yerinde olur. Bunlar ister İsrail ister başka bir kanal üstünden kayıtları sızdırmış olsunlar, olayın bütün taraflarını sarsmak ve geniş bir mühendislik faaliyeti yürütmek yeteneğine sahip birileri. Nereli olduklarının, ne eğitimi aldıklarının ne önemi var; bu düpedüz emperyalizmdir.

Yine yeri gelmişken, kim olursa olsun, emperyalizmle kurulan bir

ilişkinin eşitlik veya kullanma üstünden kurgulanamayacağı da hatırlanmalıdır. AKP'nin stratejik müttefikliği de, eşbaşkanlığı da kayıt ve yayın lisansının kimde olduğu noktasında bitiyor. Belki de bantta en fazla bu söyleniyor...

Bir strateji olarak kalleşlik

28 Eylül 2011
soL portal

Daha önce de yazmaya çalıştım. Kürt hareketi geride bıraktığımız dönemde tarihi boyunca ulaştığı en yüksek ağırlık ve inisiyatif düzeyini kalıcı sanmakla hataya düşmüştür. BDP çevrelerinden veya seçim bloğundan duyulan ve yeni meclisi bir kurucu meclis olarak ilan eden yaklaşımı burada ve başka yerlerde eleştirdik. Bu eleştirilerimizi "siz Kürt sorununun çözümünü istemiyor musunuz" diye karşılayanlar ve kulaklarını tıkayanlar oldu. 2011'de Türkiye'de sorun çözecek, eskisinden çok daha iyi bir anayasa yapacak bir meclis kurulmasını beklemek, politik stratejisinin merkezine bu beklentiyi oturtmak, AKP'nin seçim başarısını pratikte Kürt sorununun çözümü için bir fırsat olarak görmek demekti oysa. Tek sözcükle yanlıştı.

Suriye ve Türkiye hükümetleri ortak kabine toplantısı yaptıklarında, sınırın kaldırılmasından söz edildiğinde kimileri "komşularla sıfır sorun" sloganına bir kez daha inandılar, gözleri yaşardı. Türkiye basınında AKP'nin herhangi bir komşusuyla barış ve kardeşlik esaslı bir ilişki kurabileceğini zanneden, bunu yazan ve "madem öyle, desteklerim" diyenler çıktı; ilericilik adına, anti-emperyalizm adına, barış adına. Sanılıyordu ki, Türkiye ABD'nin veya genel olarak Batı'nın Suriye'yi harcama eğilimine karşı komşu bir halkla dayanışmaya giriyor. Bunu çok tartışmadık belki, ama şaşırdık doğrusu, kurulan aleni tuzağın görülememesine. Saf bek-

lentiler bir yana bırakılırsa, AKP'nin yaptığı, Suriye'de çoktan başlayan neo-liberal süreçlerin ekonomide, siyasette, uluslararası ilişkilerde nasıl derinleştirilmesi gerektiği konusunda Şam'a rehberlik hizmeti vermek ve icabında baskı yapmaktı. Sadece bizdeki kimi yorumcular değil, Şam da yanıldı.

Kıbrıs'ta birkaç ay öncesine kadar ilerici kamuoyu, hele Kıbrıs devletinin AB dönem başkanlığını devralacağı tarih yakınlaşırken, çözümün yani birleşmenin kapıda olduğuna inanmışlardı. Bunu da tartıştık. Onlarca yıllık işgal ve bölünme, tarihsel bir sömürgecilik ve emperyalizm sorununun Türkiye tarafında AKP oturduğu için çözüme çok yakın olduğunu söylemek, örneğin bu partinin 2011 seçim başarısının pratikte Kıbrıs halkının yararına, çözüm için bir fırsat olduğunu söylemek demekti. Dostlarımız "tamam AKP gerici gerici olmasına, ama Türkiye'yi de değiştiriyor" şeklinde, bu haliyle itiraz edilemeyecek bir çizgiye çekiliyorlar ve yanlışa devam ediyorlardı. Şimdi aylardır Güney'de AKEL'li devlet başkanı Hristofyas'ı düşürmeyi veya sıkıştırmayı amaçlayan kirli bir iç ve dış kampanya, gerginliğin arttırılması, gerginliğin AKP tarafından Doğu Akdeniz'e donanma indirmenin fırsatı olarak kullanılması, savaş tehditleri... bunlar var. AKP beklentileri yanlış çıktı.

Dostlar "konjonktür değişti" diyeceklerdir.

Doğrudur bir anlamda konjonktür değişmiştir. Ancak önceki konjonktürlerin politik içeriğinin bugünkünün tam zıttı olduğu sanılmamalıdır. AKP'nin yukardaki örneklerde bir ara salgıladığı uzlaşma sinyalleri, ayrı bir politik program ima etmiyordu. Bugün de Ankara uzlaşma programını ret ve inkâr etmekte değildir.

AKP uzlaşmayı karşı tarafın boyun eğmesinden sonra gerçekleşebilecek bir şey olarak kavramaktadır. Bir dönem inisiyatifi artanları mümkün olduğunca geri püskürttükten sonra, eskisinden daha iyi olmayan statüleri pazarlamayı bir tarz olarak benimsemiştir ve uygulamaktadır. Uzlaşma sinyalleri ilgili tarafların gardını düşürmek içindir. Kurucu Meclis umuduna kapılanları, seçim meydanlarında bu umutları yayanları Kürt halkının gardını düşürdükleri için eleştirmiştik. Ankara-Şam arasında emperyalizme karşı bir duvar örüldüğünü zannedenler yanılıyordu, çün-

kü o sıra Suriye rejimi direncini iyice yitirmekteydi. Kıbrıs'ta da benzer biçimde...

AKP'nin bu stratejisi yepyeni bir şey, yaratıcılık, cinlik de değil. "Bir strateji olarak kalleşlik" Türk icadı değil, sömürgecilik ve emperyalizm mirasıdır.

"Hatayı eleştirmeyen dost" isteyenler bize kızabilirler. Ama bu da bir başka hata olacaktır.

Kürt sorunundan sola

24 Ekim 2011
soL portal

Kürt sorunu cephesinde AKP'nin tarzının ve hedefinin ne olduğu ortaya çıkalı hayli oldu aslında. Ancak bir o kadar zamandan beri bunu anlamazdan gelme eğilimi de başımıza bela olmuş durumda.

Irak'ın emperyalizmin hedef tahtasına yerleştirildiği günlerde Kürt sol hareketleri ve Türkiye solunun dünyaya Kürt merkezli bakan kesimleri bir konuda sıkıntıya düşmüşlerdi: Emperyalizme karşı çıkmak ilkesel bir konuydu. Ama ya emperyalizm istisnai olarak işe yarıyorsa, ne olacaktı? Bahsi geçen kesimler o gün bir kez daha solculuktan uzaklaştılar. O gün bir kez daha pragmatizme teslim oldular. Üstelik bu pragmatizmden son tahlilde tek bir kazanımları olmayacağını, bu pragmatizmin sağı beslemek varken solculara yarar sağlamayacağını anlamak istemediler.

Yani sorun ikiliydi. İlkelerin terkedilmesi yanlıştı. Ve bu yanlıştan bir kazanım da elde edilemeyecekti. Emperyalizm istisnai olarak bile solun, halkın, emeğin, ilericiliğin işine yaramaz çünkü!

Aynı akıl yürütme Avrupa Birliği başlığını kilitledi yıllarca. Oysa Mesut Yılmaz ne güzel ifade etmişti: "AB yolu Diyarbakır'dan geçer" sözünü, "aslolan Türkiye'nin AB kodlaması altında dünya kapitalizmine eklemlenmesidir ve Kürt sorunu bu denklemin bağımlı değişkenidir" biçiminde okumak hiç zor değildir. Ama Türk ve Kürt solunun geniş kesimleri tarafından AB süreci Kürt sorununun çözümü anlamına

yorumlandı. Uras çizgisi evetçi oldu. Kürkçü çizgisi "AB'nin pozitif yanlarını alır, negatif yanlarını reddederiz" diyerek politika yapılabileceğini zannetti. EMEP çizgisi pratik politik konumlanışta herhangi bir değişikliğe vesile olmayan, yani lafta bir AB eleştirisini sürdürdü.

AKP'yle ilişkili olarak benzer bir akış şeması ortaya çıktı. Düpedüz AKP'nin memuru konumuna yerleşen Birikim ve DSİP ekollerini bir kenara atabiliriz. Asıl önemlisi geri kalandır. Bunlara göre AKP gerici olabilirdi, sınıf karakteri de belliydi tabii. Ama neden AKP'nin iktidarı altında yaşanan bir takım süreçlerin yan ürünü olarak demokratikleşme olmasındı, Kürt sorunu çözülmesindi? AKP aklayıcıları, bu partiye "demokratik devrimcilik", çağdaşlık, askeri rejimin tasfiyeciliği gibi özellikler atfetmekle bir yandan meczuplaşıyorlar, ama diğer yandan da iç tutarlılığa kavuşuyorlardı. Karşılıksız pragmatizm ise solun aklını bir hayal alemine sürüklemekle, kendini yiyip bitirmekle kaldı.

Sonuçta AKP dinci, gerici, emek düşmanı, özelleştirmeci vb olabilirdi. Dolayısıyla AKP eleştirilmeliydi. Peki, Kürt başlığında bu eleştiriye bir istisna getirilemez miydi? Bu sorunun yanıtı basittir: Gericileşmenin herhangi bir özgürlük, adalet talebini tatmin etmesi olasılığına prim verilmemelidir.

Türk solunun bu hale düşmesinin müsebbibi tek başına Kürt dinamiği değil elbette. Bana sorarsanız, sorunun başlangıç noktası, solun sosyalist iktidar perspektifi zaafında aranmalıdır. Mücadelenin odaklanacağı yerin siyasi iktidar olduğundan ezelden beri pek haz etmemiş olan Türkiye solunun çoğunluğu, hele 12 Eylül yenilgisinden sonra faturayı -gündelik yaşamın dönüştürülmesinin, demokrasi mücadelesinin, sivil toplumu geliştirmenin vs. ihmal edildiği- bir "siyasal devrim saplantısı"na kesme eğilimi geliştirdi. Sabah akşam demokrasi mücadelesi sözünün tekrarlandığı 1970'li yıllara bakıldığında bu faturayı kimin ödemesi gerektiğini keşfetmek çok zordur. Ne gam; sivil toplumculuk zaten bir tür şeytan taşlama olarak görevini yerine getirdi...

Bu zeminin üstüne "Kürt sorunu çözülmeden başka bir şey olmaz" nakaratı kolaylıkla oturtulmuştur. O çözülse, sivil toplum gelişmeden, demokrasi ilerlemeden, önce sosyal demokratlar iktidar olmadan... gibi

sayısız koşul sıralanacaktır!

Öte yandan Birikim-DSİP tipi liberalizmin solda etkisinin sınırlı olduğu da açık. ÖDP gibi birlik kavramını en yükseklere yazarak kurulmuş bir parti bile, AKP'ci liberalizmi kustu. Belge ve Laçiner'in Çandar veya Çongar'dan farkını kim anlatabilir? Sol antetli liberal üretim soldan çok sağa servis yapmıştır. Sağcılığın çıkarcılık, solculuğun ise vicdan sahibi olmak biçiminde bellendiği bir toplumsal bilgi nedeniyle, bütün büyük projeler soldan aklanmaya ihtiyaç duyar. Sözü edilen kesimlerin işi budur. Yoksa birileri abuk sabuk tezler ileri sürdü diye, Türkiye'de solculuk liberalleşmiş değildir.

Lakin siyasi iktidar perspektifini hiç kemiklerine dek hissetmemiş olan solculuk, Kürt hareketinin öncelikleri karşısında düpedüz ezilmiştir. İşin ilginç tarafı sol bu durumdan kurtulmadıkça, Kürt cephesinde durumun iyiye gideceği de yoktur. AKP'nin ilan ettiği savaşın söyledikleri arasında bu da var.

Soldan Kürt sorununa

31 Ekim 2011
soL portal

Geçen hafta Kürt dinamiğinin soldaki etkilerine değinmiştim bu köşede. Karşı pencereden bakıldığında görülenlere dokunmakta da yarar var.

Türkiye sosyalist hareketinin Kürt toplumuyla tarihsel ilişkisi pürüzlü başlamıştır. Pürüzü, "solun Kemalist, milliyetçi ve aynı anlama gelmek Kürt karşıtı olduğu" biçiminde özetleyen fikir ise bir galat-ı meşhurdur. Bu özet sadece memleketin en üretken Marksisti bile sayabileceğimiz Hikmet Kıvılcımlı'ya, "en cesur Marksist" diye bir kategori tanımlanmaya kalkışılsa 1960'larda (Marksistliği açısından sadece o yıllarda) ipi göğüslemesi muhtemel İsmail Beşikçi'ye değil, yıllarını hapiste geçiren başka nice sosyalist aydına, partilerinin kapatılması dahil baskı gören onca devrimciye, hatta Kürt isyanları çağına tanıklık etmiş tarihsel TKP'ye ve onun liderlerine karşı ağır haksızlık olmuştur.

Sorun daha derinliklidir. Kürt toplumunun özgürlük talepleri ile Türkiye işçi sınıfı hareketi arasında tarihsel çıkar ortaklığı 1960'ı izleyen ve solun altın çağı sayılan yirmi yıllık periyot dışında hiç somutluk kazanmamış, hep genel, soyut, doktriner kalmıştır. Bu zaman dilimi dışında Kürt ve işçi kimlikleri kardeş olduklarını hissedememiş, tersine sık sık karşıtlık teneffüs etmişlerdir.

Devrimci siyaset yan yana gelmesini dilediği farklı çıkarlar arasında bir maddi toplumsal farklılaşmayla karşılaşınca, "ne yapalım nesnellik böyleymiş" diyen bir kadercilik olamaz. Siyaset çare üretir. Devrimci siyaset

devrimci çare üretir. Örnek olsun; bugün biz 1917 sonrasında Çarlığın ezilen halkları ile Rusya işçi sınıfı arasında bir çıkar ortaklığı olduğu bilgisine sahipsek, burada Leninist ittifaklar politikasının birinci dereceden katkısı vardır. Bu politikanın geliştirilmemiş olması halinde ezilenlerin kendi egemenlerinin devreye daha güçlü girecekleri, çatlaklara emperyalizmin sızacağı, Rus işçi sınıfının sosyal şovenist önyargılara esir düşeceği gibi bir dizi başka veri alana doluşmaz mıydı?

Dolayısıyla bizim tarihimizde yirmi yılın ötesindeki ayrışmayı aklamak ve kader saymak aklı başında bir Marksist'in aklından geçmemelidir. Sosyalist hareket özellikle bu zaman diliminin sonrasında önceki değerlerinden adım adım geri çekildi. 1970'lerin başlarında Kürt sorununu Türkiye kapitalizmine bağlayan, çözümü de sosyalizmle birleştiren perspektifin itibarı izleyen yıllarda saldırıya uğramış, delik deşik edilmiştir. Burada işçi sınıfı ile Kürt toplumunun maddi çıkarları arasındaki objektif mesafe dirayetsiz solculuğun sorumluluğunu örtmemelidir. Kürt ulusalcılığının sorumluluğu ise bugünkü yazının konusu değil...

Yeri gelmişken; TİP'li altın çağ tarifleri bir noktadan sonra masaldır kuşkusuz. En basitinden 1960'ların TİP'inde şekillenen Kürt-sosyalist koalisyonu zayıftır, derinliksizdir. Değeri abartılmamalıdır. Ancak bir şey doğrudur: Bu dönem Kürt aydınlanması dönemidir. Aydınlanma denen olgu, önceki süreçlere egemen olan arkaik sınıflar ve onların ideolojileriyle uyuşmaz. Ve Kürt aydınlanması içinde sosyalist öğelerin çok olduğu bir süreç olarak karşımıza çıkmıştır.

Sonrasındaki geri çekilme işte bu öğelerin terk edilmesidir. Radikal, plebyen, devrimci görünümler alsa da yoksul köylü devrimciliği giderek emekçi ve aydın karakterini ezmiştir.

Kürt toplumuna daha uygun olan sosyal karakterin köylü devrimciliği olduğunu düşünebiliriz. Zaten bunca yıllık kır merkezli bir gerilla hareketinin varlığı da, dünya coğrafyasında batıdan doğuya doğru gidilirken yapının bu anlamda değiştiği ilk uğrağın Anadolu'nun güneydoğusu olduğu kanıt sayılabilir... Ama sonuç değişmez. Sol çekilmiş, köylülük temelinde yükselen, güçlenen, yayılan bir ulusal hareket kaçınılmaz tıkanmalara yelken açmıştır. Çünkü sol çekilince baskın hale gelen sağ

asla özgürlükçü olamamaktadır.

Dedik ya, hep solun Kürt sorununu hafife aldığı söyleniyor. Oysa solun hafiflemesi Kürt dinamiğini çıkmaza iteleyen tarihsel neden nerdeyse. Solun güçlü ve işçi sınıfı ile Kürt hareketi arasındaki ilişkinin pozitif olduğu koşullarda, sosyalist aklın Kürt sorununu daha iyi kavraması, hafife alanlar varsa, bundan vazgeçmeleri vb için büyük şansımız olurdu. Sol güç yitiriyor ve Kürt hareketi önceliği solculuğa, sosyalizme vermekten vazgeçiyorsa, karşımızda yeni ve çok büyük bir sorun var demektir.

Bu sorunu Türkiye sosyalist hareketinin veya bu kökenli akımların Kürtlere daha fazla sahip çıkmaları telafi etmez, etmedi. Buradan varılan "önce Kürt sorunu çözülsün" sloganı sosyalizmi erteleme çağrısı olmuştur.

Geri çekilmenin, kendini ertelemenin alternatifi ise Kürtlere akıl öğretmek değil. Aynı, "önce Kürt sorunu" tezinin alternatifinin "durun önce biz sosyalist devrim yapalım" olamayacağı gibi. Yanıtlanması gereken ve henüz yanıtı bulunamamış soru, işçi sınıfı ve Kürt toplumunun çıkarlarının doktrinde değil bir somut stratejide nasıl bitiştirileceğiyle ilgilidir. Yanıtın ortaya çıkmasının önkoşulu ise her iki tarafta bu soruyu soranların var olmasıdır.

Ezmek için mi, çözmek için mi?

7 Kasım 2011
soL portal

KCK operasyonunun Ergenekon'un simetriği olduğunu söylemek yanlış olmayacaktır. İkinci Cumhuriyet güçleri, bütün kanatlarıyla Kemalizm'i tasfiye ettikleri operasyona Ergenekon adını takmışlardı. Şimdi çeşitli kanatlarıyla Kürt muhalefetinin tasfiye edilişine KCK operasyonu adı veriliyor.

Devrimci Karargâh davası adlı komedi ise iki uğrağın ortasında bir yerde duruyor. Ergenekon'a yapılmak istenen bu ek, ana operasyonu kontrgerillanın tasfiyesi adına selamlayan "yetmez ama evet" çizgisine bir şakaydı adeta. KCK tutuklamalarında da AKP döneminin türbana özgürlük talep eden entelektüellerinin, Anayasa değişikliklerini alkışlayanların yer alması bir simetri duygusu yaratmıyor mu?

Elbette gün geçmişe yönelik fatura çıkartma günü değil. İkinci Cumhuriyet'in bir tür faşizm olduğunu hissedenler faşizme geçit vermemekte ortaklaşabilmeliler. Burada değineceğim konu böylesi bir ortaklaşmanın imkânları açısından anlam taşımaktadır.

Konu ve soru şu: Son gözaltı ve tutuklamalar rejimin kirli savaş çağına geri dönüşünü mü temsil etmekte, yani Kürt muhalefetini bütünüyle ezmeyi mi hedeflemektedir; yoksa AKP veya İkinci Cumhuriyet tipi bir çözüme, gerici bir çözüme mi gidilmektedir?

Kürt siyasi çevrelerinde her iki yorum da dile getiriliyor. Savaş siyasal çözümün alternatifi değildir. Savaş da barış da siyasidir. Dolayısıyla belirli bir siyasal çözüm, kendi içinde askeri, polisiye, şiddete dayalı bol

öğe barındırabilir pekâlâ. Bu nedenle çözüm sözcüğü kendi başına sihirli sayılmamalıdır. Sürecin karakterine bakılmalı ve öyle karar verilmelidir.

Bu süreçten halkın yararıyla uyuşabilir, ilericiliği, kardeşliği ağır biçimde rencide etmeyecek, emperyalizmin ve gericiliğin önünü açmayacak bir çözüm çıkar mı? Eğer çıkacaksa, içerdiği savaşçı ve barışçı öğeler buna göre anlam kazanırlar. Çıkmaz diyorsanız, sadece savaşçı değil barışçı öğeleri de buna göre yargılarsınız.

Sorun bir dönem çözüme yatan AKP'nin sonradan sözünden cayması ve silaha sarılması olarak tarif edildiğinde ise iki seçeneğin arasında bir yerde konaklanmış olunur. Buna uygun bir strateji, olsa olsa AKP'yi ikna etmek veya AKP üstünde baskı kurulmasını sağlamaya çalışmak olabilir.

Bu satırların yazarının tercihinin hangi yönde olduğunu soL portal okurları biliyor olmalılar. AKP gerek savaşın gazına bastığında gerekse barış görüşmelerine giriştiğinde aynı AKP. İkinci Cumhuriyet'in parçası olunarak halkın yararına herhangi bir şey elde edilemez.

Ezmek ve çözmek, gerici rejimin perspektifinde madalyonun iki yüzüdür. Gericilik ve emperyalizm, kendi modellerine uyamayacağını düşündükleri güçleri ezerek, geriye kalanlarla çözüm pazarlığı yürütürler.

Bugünün somutluğunda yaşananlarsa net olarak anlaşılmalı. Rejim Kürt hareketini yalnızlaştırmakta. Kürt hareketinin kendini bir ittifak sisteminin içine yerleştirme şansı olan kolu, açık partidir.

Yalnızlaştırmak için bu kolun budanması, küçültülmesi, etkisizleştirilmesi gerekiyor. Tanımı gereği kendini bir ittifak sistemi içine yerleştiremeyecek diğer kol yalnız kaldığında, günümüzün politik koşullarında etkisizliğe mahkum olacaktır. Silahlı hareketin kendi başına etkinlik artırabildiği dönem 1984'le başlayıp on yıldan daha az süren dönemdir.

AKP'nin legal alanı sınırlayan bir ezme operasyonundan sonra etkisiz merkezle pazarlığa oturması pekala mümkündür. Hatta, bana sorarsanız, küresel ve bölgesel sürecin ana mantığı bu yöndedir. İkinci Cumhuriyet Türkiye'si veya Yeni Osmanlılı Amerikan Ortadoğusu, Kürt sözcüğünü kart-kurt'a indirgemek durumunda değildir artık. Bu yapıya denk düşen piyasacı, islamcı ve Kürt kimliğini tanıyıp kurumsallaştıran bir gerici çözümdür. Bu çerçevede tanınıp kurumsallaşan bir kimliğin kimseyi özgürleştirmeyeceğini, bir kere daha eklemeye gerek var mı?

Operasyon ve mekanizma

28 Kasım 2011
soL portal

Ergenekon dalgaları diye bir tabir vardı. Bir sonrakinde hangi rütbeye çıkılacağı, hangi meslek grubunun kadraja gireceği, sıranın muvazzaflara ne zaman geleceği tartışılır, toto oynanırdı. Şimdi KCK dalgalarımız var.

İlki bazı kesimleri vuruyordu, şimdiki başkalarını. Dışarda kalanlar içeri atılan rakiplerini açık veya örtük bir memnuniyet içinde izlerlerdi. Galiba bıyık altından gülme âdeti halen devam ediyor.

Son dalgaya eşlik eden efsanelerden biri de Abdullah Öcalan'ın yüzlerce kişinin ölüm emrini verdiğini konu alıyor. Efsane üretimi bir psikolojik savaş enstrümanı. Hapisteki bir insanın ölüm emri verdiği iddiasından elde edilecek sonuç, adı geçen kişinin itibarsızlaştırılmasından ve tecridinden başka ne olabilir? Zaten sorguya çekilen avukatlara neden müvekkilleriyle görüştükleri soruluyormuş! Belli ki, siyasi iktidara hapse atmak yetmiyor.

Bu arada, açık diktatörlük koşullarında bile ayrıcalığı süren, korunaklı bir konum olan avukatlığın gördüğü muamele AKP rejiminin karakterini ortaya koyuyor olmalıdır.

Operasyonun özü ise AKP'nin belli başlı toplumsal muhalefet dinamiklerini bertaraf etmesidir.

Konu bu dinamiklerin "direnmeleri" değil. Tersine Ergenekon başlığı altına sokulan kesimlerin darbe yapmak üzere oldukları tezi de, bugünkü iddialar da saçmalık derecesindedir. Konumuz, AKP'nin, İkinci Cumhu-

riyet tanımının içinde ama iktidar cephesinin dışında önemli aktör istemiyor olmasıdır.

İki somut aktör CHP ile BDP, ya da Kemalizm ve Kürt muhalefeti oluyor. AKP İkinci Cumhuriyetçi bir Kemalizm türünü de, İkinci Cumhuriyetçi bir Kürt muhalefetini de reddediyor.

Eski "Asker Partisi" de, Baykal CHP'si de birer direniş odağı değillerdi aslında. Ama Kılıçdaroğlu CHP'si büsbütün uyumlu olacağını ilan etmişti.

Fark etmiyor. AKP insafa gelmiyor.

Son olarak AKP, CHP'yi güçlü olduğunu zannettiği bir coğrafyada, genel başkanın memleketinde köşeye sıkıştırdı. Dersim tartışmasında CHP beş benzemezdir! Düşünün, tek bir siyasi parti içinde, bir, Dersim'de katliam yapıldığı; iki, ama Atatürk'ün haberinin olmadığı; üç, dünya yıkılsa Tunceli'nin CHP'den yana kalacağı; dört, Atatürk'e uzanan el ve dillerin kırılması gerektiği; beş, Dersim'de ne yapılması gerekiyorsa onun yapıldığı görüşleri var. Bir senteze ulaşması imkânsız olan bu çeşniyi çözülmekten alıkoyacak bir otorite de yok.

Yüzde ellinin bu sistemde bir parti için tavan oy oranı anlamına geldiği tezi, AKP-CHP ilişkisinde yanlışlanmaktadır. Düştüğü dipten çıkış yaşaması beklenen CHP kuyuya gömülüyor. Üstelik, tekrar ediyorum, bu parti iktidarın inşa ettiği yeni rejimi kabullendiğini her vesileyle göstermesine rağmen gerilemekte!

Daha doğrusu, CHP tam da yeni rejimi kabullendiğini gösterdiği için kaçınılmaz bir yıkım yoluna girmiştir.

Benzer bir mekanizma doğu penceresinden de gözlemleniyor.

12 Eylül 2010'da AKP Anayasası'nın özüne itirazı olmadığını "boykot"la gösteren ve sonrasında yeni Anayasa'nın yapıcıları, yani İkinci Cumhuriyet'in kurucu unsurları arasında yer almak istediğini ilan eden BDP, bu konumlanışı nedeniyle hoşgörüye mazhar olmadı.

Daha doğrusu; tam da yeni rejimi kabullenmeye hazır olduğunu söylediği için, ağır bir baskı dönemine girdi.

"Büyük O" ile Operasyonun mantığı şöyle:

Sıfır noktasında AKP'nin muhalifi, perspektifini uzlaşmanın tarafı olmak üstünden tanımlıyor. Müzakere masasına gidildiği sanılırken, AKP,

beklentileri nedeniyle gardını indiren muhalifini biraz hırpalamak için hamle yapıyor. Muhalifimiz temel uzlaşma perspektifini terk etmeksizin mümkün olduğunca direnmeye çabalıyor. Dalganın geçmesini, müzakere masasının koridorun ucunda görülmesini umut ediyor. Arada bazı işaret fişekleri koridorun ucundaki umudu aydınlatıyor da, hani. Bir fişek Oslo'dan atılıyor, Kürt muhalefeti aydınlanıyor: "İki tarafın görüşmesi meşrulaştı."

Kemalistler'in umudunu diriltmek içinse kapalı kapılar ardında, belgesiz, imzasız verilen sözler yetiyor. Kulaktan kulağa yayılıyor: "Tutuklu milletvekilleri sorunu çözülecek." İki ay içinde bu duyumdan çıkan kürsü dayağı oluyor!

Mekanizma çalışmaya devam ediyor. Umutları dirilenler gardlarını yine indiriyorlar. AKP bu fırsatı, hırpaladığı muhalifinin kolunu kanadını kırmak için değerlendiriyor! Bu film yeni dalgalarla tekrar tekrar vizyona giriyor. Hapislik koşullarının gözden geçirilmesi sözü telaffuz edilirken, avukatlar da içeri atılıyor.

Uzlaşma perspektifi hiç çökmüyor. Ama hiç varılamayacak olan, gerçek üstü bir nihai noktaya dönüşüyor. Muhalefet, sanki hayatın manası uzlaşmaymış gibi, "varamasam da yolunda ölürüm" demeye geliyor.

Demek ki, İkinci Cumhuriyet'le uzlaşma perspektifini sorgulamanın zamanı çoktan gelmiş de geçiyor!

AKP, ülkenin siyasal mücadeleler tablosunu, bu akıl yitimi çağında iki boyutlu bir düzleme indirmeyi de becerdi. Sanki siyaset düz bir çizginin üstünde yaşanıyor.

Bu çizginin ortasına AKP, iki tarafına da Kemalist ve Kürt muhalefetleri yerleştirilmiş. Merkez, uçlardan birine operasyon düzenlerken sırtını diğerine dönmekten hiç ürkmüyor. Biliyor ki, muhalefetlerden her biri, diğerini kendine AKP'den daha uzak görüyor. Kemalistler bölücülük damgası yemek, Kürt muhalefeti de Ergenekoncu ilan edilmek yerine İkinci Cumhuriyet'in merkezine yakın görünmeyi tercih ediyorlar. Dahası, öteki hırpalanırken beriki bıyık altından gülüyor.

Uzlaşmacı muhalefetlerin bölünmüşlük durumu iktidara enerji katıyor.

Kimse siyaset alanının asla iki boyutlu bir düzleme indirgenemeyece-

ğini görmüyor sanki. Siyaset sahnesine derinlik katan başka toplumsal dinamiklerin, kriz faktörünün, bölgesel çelişkilerin, sınıfsal mücadelelerin varlığı akıl edilmiyor!

Birinci Cumhuriyet'in mezarına bayağı toprak atılmışken, muhalifler birbirleri arasındaki öldürücü mesafeyi korumayı tarih bilinci sanmaya devam ediyorlar.

Bu tabloyu değiştirmek için İkinci Cumhuriyet rejimiyle uzlaşmamayı ilke edinmek, eski döneme özgü konumlanışları veri almamak, siyasal mücadelenin başta sınıfsallıktan gelen çok boyutluluğunu gözetmek gerekiyor.

Ukalalık sayılmasın; çok boyutluluğu kavrama ve politikasını zenginliğe yerleştirme yeteneği sosyalizme özgüdür. Bu nedenle de, AKP'nin operasyon mekanizmalarını tıkamak için memlekette önce solun güç biriktirmesi gerekir.

Kan neyi tıkar, neyi yıkar?

16 Ocak 2012
soL portal

Tarihsel önemde bir meselenin dinamiklerini görmek için, o tarihselliğin öğelerinden öteye geçmeyen uğrak veya konjonktürlere bakmak yeterli olmaz. Kürt sorununda da hangi olayın uğraklara denk düştüğünü veya konjonktüre ait olduğunu, hangi gelişmelerin asli unsurları temsil ettiğini ayırt etmek için göze ilk çarpan şeylerin ötesine bakmakta yarar olabilir.

Türkiye egemen güçleri bir Kürt reformunu gündeme bir kez soktuktan sonra, bunun bir daha geriye götürülemeyeceğini bilmeyecek kadar taş kafalı olabilirler mi? Türkiye egemen güçleri milliyetçiliğin yerine neo-liberal, muhafazakâr, islamcı bir yeni sentezi geçirmeyi öngördükten ve bunu deklare ettikten sonra Kürt çözümünün bunun istisnası olabileceğine inanıyorlar mıdır, dersiniz? Yani, bu sentezin temel test konularından bir tanesinin bu olması gerektiğini, hatta bu testten geçer not almayan bir modelin duvara çarpacağını bilmiyor olabilirler mi? Yüzde elli oy alan bir parti, "ben yüzde yetmişi, sekseni de bulurum, bulunca da Kürt sorununu çözmüş sayılırım" şeklinde bir kolaycılığa kendini kaptırabilir mi?

Bu soruların yanıtı bence olumsuzdur. Amerikan Ortadoğusu ve AKP Türkiyesi, Kürt sorununa çoktan el atmış bulunuyor. Daha önce bu köşede ifade etmeye çalıştığım gibi, İkinci Cumhuriyet kurucularının aylardır

yapmaya çalıştıklarını, bir Kürt tasfiyesi olarak değil, çözüm öncesi karşı tarafın kolunu kanadını kırmak olarak görüyorum.

Amerikan-AKP çözümünün adil, özgür ve demokratik olabileceğini sananlar çözümsüzlük diye düşünebilirler. Bana sorarsanız değil bugünkü Amerikan-AKP çözümü (!), Özal, İnönü/Demirel veya Yılmaz'ın çözüm söylemlerinin bile alçakça, köleleştirici, emperyalist karakterde olmama şansları yoktu. Kendi payıma askeri çözümsüzlük ve demokratik çözüm kavramlarının birbirini dışlayacak biçimde kullanılmasına hiç aklım ermemiştir. Özetle, sınıf pusulasını düşürmeyenler, kanın bu düzende mümkün olan bir berbat çözümün yolunu yıkamasına şaşmayacaklardır.

***

Şimdi birkaç veriyi yan yana koymak istiyorum.

10 Ocak'ta hayatta kalan cuntacılar hakkındaki iddianame ilgili mahkeme tarafından kabul ediliyor. Bu arada Birinci Cumhuriyet artığı üst düzey askerler tutuklanıyor ve "asker vesayetinin tasfiyesi" teorisi hayata geri dönüyor. *Taraf*'tarların yağları eriyor...

Yine ayın onunda Aysel Tuğluk'un mektubu kayıtlara geliyor. DTK Eşbaşkanı imzasını kullanan Tuğluk'un, okurların zaten bildiği mesajını özetle hatırlayalım:

"Devlet ve siyasi iktidar (...) esas sorumlusudur bu sürecin. Ancak (...) demokratik Kürt siyasetinin ve Kürt hareketinin yanlışlıkları da oldu."

Tayyip Erdoğan ya 90 yıllık çizgiyi sürdürecek...

"Ya da bu meseleyi çatışma zemininden çıkarıp, siyasi ve demokratik sürece taşıyarak barışçıl çözümü geri dönüşsüz bir biçimde sağlamış demokratik cumhuriyetin cumhurbaşkanı olacak."

"100 yılda bir oluşan bu fırsatı başta Erdoğan olmak üzere hep birlikte değerlendirmek demokratik Kürt siyaseti olarak çözüm için ortaya konulacak iradeye her türlü desteği vermek kadar, herkesin cumhurbaşkanı olma idealine de büyük katkı sunacağımızı ifade etmek isterim."

Ne bereketli günlerdir ki bu günler; Ocak'ın 12'sinde İkinci Cumhuriyet'in sağlam kadrolarından Osman Can bir TV programına konuk oluyor. Can'a göre anayasa "asgari standartları" sağlamakla yetinmeli, tam bir konsensüs belgesi olmalıdır. Dahası:

"Anayasaya bir geçici madde ekleyeceğiz. Anayasayı değiştirme suçu bağlamında adam öldürme hariç, onun dışındaki bütün politik davalar düşmüştür şeklinde. Böyle bir geçici düzenleme. Politik ceza davaları üzerinden toplumsal birliği çok fazla sağlayamazsınız. Bugünkü durum tam bir anormallik durumu. Ve zaten bu anormallik nedeniyle herkesin uzlaşmasının dışında bir çare yoktur. Belki de bu çaresizlik durumu bizi yeni bir anayasaya doğru götürecektir. Yeni anayasaya ve demokrasiye büyük sloganlara inançla değil... 'mecburuz bunu yapmaya' duygusu herkese hâkim olduğu zaman varılacak."

***

Geçen günler bunların dışında da veriler içermektedir. Arada KCK operasyonları sürmüş, Zana'nın evi basılmış, Sakık tehdit iddiasını dile getirmiş...

Kuşkusuz bu verileri görmezden gelmekten yana değilim. Ama hangi veri kümesinin asli süreci temsil ettiğini, hangisinin asli sürecin içinde özel bir uğrak olduğunu tartışmaya değer buluyorum. İsterseniz Tuğluk'un mektubunu yayına hazırlayan Taraf yazarının "şerden hayır doğar" sözlerini tartışalım, isterseniz bu dönemde ve bu koşullarda olası bir çözümün yolunun kandan başka bir şeyle yıkanıp yıkanmayacağını...

AKP '90'lara mı döndü?

Şubat 2012
Gelenek

AKP'nin bir süredir "1990'lı yıllara geri döndüğü" yolundaki argümana göre, iktidar partisi, demokratikleşme sivilleşme gibi sahip çıkageldiği süreçleri son zamanlarda öksüz bırakarak, geriye, 1990'lara özgü kimi pratiklere dönüyor. Okur, lafın etrafımızda ne ölçüde yaygın gezindiğine bağlı olarak, bu yaklaşımın varlığını yadırgamayacaktır. Eninde sonunda epey süredir, liberal AKP eleştirisi bu eksende ortaya konmaktadır. "90'lara dönmek" dendiğinde zihinlerde belli bir imaj şekillenmektedir de...

Oysa uzak sayılamayacak bu geçmişi hatırlarsak, elimizde tek bir 1990'lar olamayacağını hemen kavrarız.

Kabaca, söz konusu on yıl boyunca Türkiye'de üç parlamento, iki yerel yönetimler olmak üzere beş genel seçim yapılmıştır. Arasında iki yıldan daha az zaman geçen 1994 yerel ve 1995 milletvekili seçimlerini ayırırsak, her bir sonuç bir diğerinden ciddi ölçüde farklı olmuştur.

1991 Ekim ayındaki milletvekili seçimlerinde partiler sıralaması, DYP (yüzde 27), ANAP (24), SHP (20), RP (17), DSP (11) biçimindedir. 1994 yerel seçimlerinin ayırt edici özelliği İstanbul ve Ankara'daki RP zaferidir. Bu seçimlerin öncesine, dönemin Kürt ulusal partisi olan Demokrasi Partisi'nin Meclisten dışarı sürüklenmesi ve parti binalarının bombalanması damga vurmuştu. Diğer seçimleri de not edelim:

1995 aralık: RP (yüzde 21), ANAP (19,65), DYP (19), DSP (14), CHP (11).

1999 nisan: DSP (22), MHP (17), FP (15), ANAP (13), DYP (12).

Neredeyse her seçimin bir öncekini reddettiği bir istikrarsızlık tablosudur bu. İstikrarsızlık sözcüğünü "koalisyon hükümetlerine mecbur kalmak" anlamında kullanmıyorum. Her bir seçim, başat toplumsal, ideolojik ve siyasal eğilimlerde kaymalara yol açmıştır.

Seçim galibi üç partinin, DYP, RP ve DSP'nin bir özellikleri de 1990'lara özgü olmalarıdır. Bu partiler önceki on yılda darbe rejiimi ve ANAP'ın, sonraki on yılda ise AKP'nin altında ezilmiş, yok olmuş veya önemsizleşmişlerdir.

Dahası, bu partilerin her birinin kendi içinde yaşadığı değişim dikkat çekiyor. 1980'lerin sonunda DYP ve SHP askeri rejimden çıkıştaki toplumsal açılımları temel alıyorlardı.[1] 1990'ların DYP'si ise kontgerilla rejimi denebilecek bir yönelimle bütünleşecekti.

Giderek SHP'nin yerini alan DSP '90'ların sonlarını milliyetçi bir kimlikle kapattı. Partinin 1999 seçimlerindeki yükselişi de Öcalan'ın yakalanması sırasında başbakanlığın DSP Genel Başkanı Ecevit'te olmasına çok büyük ölçüde bağlıydı.

Askeri diktatörlük mirasçısı ANAP genel olarak erozyona uğradığı 1990'larda düzen içi demokratikleşme demagojisini *Avrupa Birlikçiliğe* yönlendirecekti.

Düzen partilerinin dışına çıkıp toplumsal dinamiklere baktığımızda da yine istikrarsızlık gözlemliyoruz. İlk yıllara damga vuran, "Bahar Eylemleri"ndeki işçi hareketiydi. İşçi sınıfının 1980'lerin sonlarında başlayan ve darbenin çalışma rejiminden çıkışı sağlayarak gaspedilmiş ekonomik haklarını ciddi ölçüde geri aldığı hamlesi, 1991 Ocak ayında Zonguldak yürüyüşü ile doruk noktasına çıktı. Hareket, aşağı yukarı 1992 Aralık ayındaki Türk-İş kongresine kadar dorukta kaldı. Kamu kesiminde yoğunlaşan işçi hareketini kamu emekçilerinin sendikalaşma mücadelesi izliyordu.

Diğer yandaysa Kürt hareketini anmak gerek. Hareketin silahlı müca-

1 Demirel-İnönü ikilisinin popülaritesinin dönemin işçi-emekçi hareketiyle ilişkilenmesini pozitif bir değer yargısı yükleyerek değil, objektif durum olarak dile getiriyorum. Yargılayacak olsak, emekçi hareketinin burjuva siyasetine yönelik girdiği beklentinin çok ağır bedeller yarattığını söylemeliyiz.

dele safhasına geçtiği 1984 Eruh baskınından başlayarak 1990'lara kadar düzenli biçimde geliştiğini görürüz. 1990 aynı zamanda Halkın Emek Partisi'nin kuruluş yılı. Bu parti 1991'de, sekiz yıl sonranın DSP'sinden çok uzak görünen SHP'nin listelerinden meclise 22 temsilci soktu. HEP'in aynı yıl kapatılmasına karşın, Kürt hareketinin de 1993 Mart ayındaki ateşkese ve bununla bağlı "demokratik barışçıl çözüm" tartışmalarına kadar gücünün zirvesinde olduğunu saptayabiliriz. Öncesi "savaş"tır, sonrası -bilimsel olmayan ve yanlış çağrışımlar barındıran, ancak yaygın kullanıma erişmiş kavrama başvururs ak- "kirli savaş"la anılır.

Sonra Erbakan'ın RP'sinin damga vurduğu yıllara geçiyoruz. Ta 28 Şubat 1997'ye. Bunun öncesi dinci gericiliğin yükselişi idiyse, peşi sıra militer bir laisizmin hanesine yazılabilir.

Uzatmayalım... AKP'nin döndüğü söylenen, dönmüş olmasından endişe edilen 1990'lar hangisidir?

* * *

Kirli savaş kavramı için gösterdiğim esnekliğe son kez geri döneyim ve "hangisi" sorusuyla aptal numarası yapmış olmayayım...

Demokratikleşme sürecine ihanet ettiği veya yeterince sahip çıkmadığı varsayılan AKP'nin 1990'larda dönmüş olabileceği konum, ya kirli savaş ya da 28 Şubat olabilir. Her ikisi de baskıcı, militer, keyfi, yasadışı, anti-demokratik olan bu iki dönemin, laf kalabalığına getirilerek birlikte kastedilmesi ise bir başka itirazı gerektirir.

Bu iki dönem hangi yıllara tarihlenebilir?

Bana sorarsanız, kirli savaşı veya daha siyasal bir kavramlaştırmayla kontrgerilla rejimini, öncesindeki ve sonrasındaki sayısız kanlı, karanlık saldırı ve uygulamaları ihmal etmeksizin, kabaca 3 Aralık 1994'te Özgür Ülke gazete binasının bombalanmasıyla 3 Kasım 1996'da Susurluk "kazası" arasına yerleştirmeliyiz. Susurluk sonrasında Türkiye bir restorasyon sürecine girmiştir. Bu süreç yalnızca çeteleşen kontrgerillaya çeki düzen vermekle sınırlanmamış, aşırı şişkinleşen dinci gericiliği de kapsamına almıştır. Susurluk ve temiz toplum kampanyası ile 28 Şubat (1997) birbiriyle ilişkisiz değildi, birbirinin tersi doğrultuları da yoktu. İsterseniz, 3 Kasım 1996 ile 28 Şubat 1997'yi birlikte, restorasyon açılımı olarak kayda

geçirebiliriz.

Bugün AKP'nin "tökezlemesini" anlatmak isteyenler, negatif bir değerlendirmeyle Susurluk öncesine atıfta bulunuyorlarsa, 28 Şubat sürecine hayırhah yaklaşmak durumunda olacaklardır. Yok; 28 Şubat sonrasını demokrasiden kopuş olarak göreceklerse, öncesinde nasıl bir hayır bulacaklarını merak ediyorum.

Çıkış yolu, tarihi baştan yazmakta ve uydurmakta bulunmuştur.

AKP'nin 2011 yılına kadar genel hatlarıyla ülkeyi demokratikleştirdiğine, aynı anlama gelmek üzere sivilleştirdiğine dayanan bir yaklaşımın temelden sorgulanması gerekir. Bu yaklaşımı bütünleyen, onun üstüne kurulan herhangi bir diğer argümanın da lekesiz olması mümkün değildir. Tam da bu nedenle 1990'lara dönüş teorisinin eleştirisi, ihmal edilebilir bir terminolojik titizlik konusu değildir. Öyle olsaydı, argümanın sahiplerinin de tezlerini düzeltmeleri, doğrusunu yazmaları mümkün olabilirdi.

Bu mümkün değildir!

"Dönüş Teorisi"nin Tarihçesi

Tartışmanın gelgitli bir tarihçesi var. Örneğin daha 2008 Şubatı'nda Hüseyin Gülerce *Zaman* gazetesinde liberallerle AKP'nin yollarının ayrılıp ayrılmadığını tartışmıştı. Gülerce'nin ilgili yazısındaki ana fikir şudur:

"Türkiye'de asıl tartışma, demokrasinin samimi taraftarları ile demokratikleşmeyi engellemeye çalışan statükocular arasındadır."[2]

Yazar, tarafları "kendimize yakışanı" yapmaya çağırıyor, temel soruna odaklanarak yolların ayrılmaması için sorumluluğa davet ediyordu. Anlaşıldığı kadarıyla çağrı yanıtını bulmuştur. Gülerce'nin temsil ehliyeti, gerçekten de liberalizm-dinci gericilik ittifakında çatlama belirtisinin erken ve zamansız olduğunu düşünmemizi destekleyecektir.

Liberalizm ile dinci gericiliğin ne ölçüde uyumlu bir sentez oluşturacakları başka bir tartışmanın konusu. Ancak bu iki akımın ittifakı, Türkiye'de yeni bir siyasal rejimin yapılandırılmasında kritik kurucu işlev üstlendi. Bu ittifak özellikle 2007 seçimlerinden sonra, yani başarının yolu açıldı-

Hüseyin Gülerce, "Ak Parti ile Yollar Ayrıldı mı?", Zaman gazetesi, 22 Şubat 2008, http://www.zaman.com.tr/yazar.do?yazino=654977

ğında anlam kazandı.

AKP'nin 2002 ve 2007 seçimleri arasındaki iktidarı bir "tutunma" dönemidir. AKP büyük sermayeye İslamcı köklerinden yeterince uzaklaştığı yolunda güvence veriyordu. Yine AKP, iki kritik emperyalist odağa, AB'ye üyelik süreci, ABD'ye Ortadoğu politikaları üzerinden güvence vermeye çalışıyordu. Her başlıkta dönemin hayli zorlu geçtiği açıktır.

Büyük sermaye ve emperyalizm ayaklarında elde edilen kazanımların üstüne, iç siyasetteki kırılma noktası, tam da Nisan-Mayıs 2007'deki Cumhuriyet mitingleri dalgasının orta yerine denk gelir. Başbakan Erdoğan ile Genelkurmay Başkanı Büyükanıt arasındaki Dolmabahçe mutakabatının tarihi, 27 Nisan bildirisinden bir hafta sonra, 4 Mayıs 2007'dir[3]. Bunu Cumhurbaşkanlığı ve parlamento seçimleri izlemiş, TSK muhalefet konumunu hızla terk etmiş, Ergenekon operasyonunun önü açılmıştır.

Liberalizm-dinci gericilik ittifakı 2007 dönemecinin öncesinde esasen bir "tez"dir. İdeolojik arkaplanı kuşkusuz köklü ve Türkiye'ye özgü olmayan bir tez... 2007, 2008 yıllarında ittifak daha yeni kuruluyordu ve önünde yapacak çok iş vardı. Gülerce'nin yansıttığı çelişki olgunlaşmış bir ittifakın dağılması olasılığına değil, yerleşiklik kazanması, stratejisinin belirginleşmesi uğrağına denk düşüyordu.[4] Ergenekon sürecinin

---

[3] Dolmabahçe mutabakatının içeriğinin açıklanmayacağı ilgililer tarafından ilan edilmiş durumda. Bu içeriğin, esasen, Büyükanıt ve ailesi hakkında yolsuzluk dosyalarından oluştuğu iddia edilmektedir. Dosyaların darbe örgütlenmelerini içermesi söz konusu olsaydı, bunca operasyon ve soruşturma boyunca, verilen gizlilik sözünün tutulması da güç olurdu, herhalde. Akla yatkın gelen kişisel dosya içeriği iddiası ise siyaset dışı sayılmamalıdır. Eğer doğruysa, bu durum, TSK komuta kademesinin belirli bir ideoloji ve siyaset doğrultusunda davranma kabiliyetini çoktan yitirmiş olduğunu gösterir. Aynı zamanda arada yalnızca bir hafta olduğunu hatırlattığım 27 Nisan bildirisinin ne denli ciddiye alınamaz olduğunu, sanal sıfatıyla bile olsa "muhtıra" kavramının yakışmadığını... Anlayacağımız, kimi yorumcuların "iç savaş" olarak niteledikleri bu dönemde taraflardan birinin hali pek parlak değildi.

[4] "İttifak"ın temelleri derin, kökleri güçlü bir yönelim olmaktan çıkıp, yerleşikleşme anlamında kurulmasının 2007'ye tarihlenebileceğini söylemiş oluyorum. İşin bu kısmı bir yana, liberalizm dinci gericilik ittifakını çeşitli boyutlarıyla irdeleyen bir literatür oluşmaktadır. Burada hatırlatmakta yarar olabilir: Çağdaş Sümer, Fatih Yaşlı, AKP ve Liberal-Muhafazakâr İttifak (Tan kitabevi yayınları, 2010, Ankara), Merdan Yanardağ, I. Cumhuriyetin Sonbaharı, Destek yayınları, İstanbul, 2011), İlhan Uzgel, Bülent Duru, AKP Kitabı (Phoenix yayınevi, Ankara, 2010).

Önerdiğim tarihlemenin, sol liberalizmin yakın geçmişinin anlaşılmasına da yardımcı

merkezi bir yer tuttuğu tasfiye evresinde iki kanadın -bir önceki evreden devrolan- aralarındaki ayrımları geri plana çekmeleri, ittifakı güçlendirmeleri gerekiyordu. Dolayısıyla yazarın yaptığı çağrının olumlu yanıt bulmaması mümkün değildi. Sonrasında çelişki belli ölçülerde soğumuş, soğutulmuştur.

* * *

12 Eylül 2010'u bir milat sayabiliriz. İttifak Anayasa referandumuna sağ liberallerin tam desteği, sol liberallerinse "yetmez ama evet" tavrıyla girdi. Bu uğrağı izleyen süreçteki çelişki ve tartışmaların inşa sorunlarından değil olgunlaşmadan kaynaklandığını düşünüyorum.

Birinci anlaşmazlık ekseni, 2007 öncesi burjuva modernist kaygıları kapsar: Kadının toplumdaki yeri, kadın-erkek ilişkisi, içki kültürü, sanat. Bu başlıkları ilgilendiren bir yoğunlaşmanın 2010-2011 dönemecinde yoğunluk kazandığı görüldü.

Örnek olsun, Tophane'de sanat galerilerine, Aya İrini'de konsere, Anadolu Üniversitesi'nde sergiye, her defasında içki bahanesiyle düzenlenen saldırıların hepsi bu dönemin vakalarıdır. Bu gündem içki satışına getirilen sınırlamaya bağlanırken,[5] Bülent Arınç'ın *"hayat alkol ve seksten ibaret değildir"* yollu dersi 2011'in Ocak ayında verdiği de not edilmelidir. Erdoğan'ın Kars'ta İnsanlık Anıtı hakkında yıkım fetvası vermesi de aynı günlere denk düşer...

Eylül 2010-Ocak 2011 arasındaki bu gerici yoğunlaşma kamuoyunda referandumla gücünü arttıran AKP'ye ve kimi örneklerde bu güçlenmenin cesaret verdiği marjinal-gerici kesimlere atfedildi. Böylece önceki yıllara özgü "AKP'nin gizli ajandası" söylemi geri geliyor, iktidarın modern büyük sermayeye ve batılı emperyalizme şikayet edilmesi eğilimleri gibi klasik Cumhuriyet gazetesi stratejileri canlanıyordu.

Kuşkusuz AKP'nin ülkeye vermek istediği biçim İslamca "caiz olmayan" unsurların toplumsal yaşamdan tasfiyesini içermektedir. Ancak

olacağını sanıyorum. ÖDP'de Ufuk Uras/Özgürlükçü sol çizgiyle Devrimci Yol'un ayrışmasının 2007 seçimlerinde engellenemez biçimde su yüzüne çıkıp 1 Şubat 2009'da toplanan kongreyle tamamlanması buradaki yaklaşımla uyumludur.

[5] Bakınız: http://haber.sol.org.tr/devlet-ve-siyaset/alkollu-icki-stogunuzu-hazirlayin-haberi-37904

hamlenin belirli bir evrede yoğunlaşması rastlantı sayılmamalıdır.

Türkiye, 2012 yılında bile gericiliğin dipten gelen bir dalgaya dönüştüğü bir zemine sahip değildir. Gericilik uçsuz bucaksız bir moral bulmuş olmakla birlikte, bu moralin kendiliğinden taban eylemlerine yol açtığını düşünmek, ülkenin siyasal-ideolojik geleneklerindeki "yukarıdan aşağıya" unsuru, devletin örgütlülüğünü, kontrgerilla tarzı çalışma alışkanlıklarını hafife almak olur. Türkiye'nin bu tür özellikleri, burada "üzerinde düşünülmüş bir zamanlama" olduğunu bize düşündürtmelidir.

Kuşkusuz bu yöntem her örnekte bizi doğrudan hakikate taşımayabilir; yani bir hata payı barındırır. Ancak "tabana değil devlete bakmanın" asli yöntem olması gerektiğinde ısrarlıyım. Yoksa Hrant Dink cinayetinin, Uludere katliamının faillerini en azından genel gidişattan etkilenen aşırı unsurlarda aramanın önü açılacak, genel olarak siyasi iktidarı ve devleti, özelde AKP'yi aklamak yöntemsel olarak mümkün hale gelecektir. Siyasal açıdan doğru ve devrimci olan yaklaşım, önce bu kapıların kapatılmasıdır. Ampirik veriler karşımıza başka bir durumu çıkarttığında, bir istisna parantezi açmak çok da zor olmayacaktır.

Bu nedenle 2010-2011 dönemecindeki gerici yoğunluğu, ülkede siyasete biçim verme yeteneğine sahip başlıca odak gibi görünen iktidara mal etmekten yanayım. AKP cephesi yani ittifakın dinci gerici kanadı, karşı tarafı sıkıştırmış, kendisinden belli bir mesafeye uzaklaştırmayı denemiştir. Diğerleri bir yana, Erdoğan ve Arınç'ın çıkışlarının böyle bir sonucu gözetmeksizin yapıldığını düşünmek anlamlı olmaz. AKP liberal müttefiklerini "modern yaşam biçimi" ekseninde itelemiştir.

Tema, güvenliği yeterince alınmış bir deneme yapıldığını gösteriyor. Bu önemde bir ittifakın kırılması için, sınıfsal çıkarları ve emperyalist stratejiyi ilgilendiren bir çelişki patlak vermeliydi. Emperyalizmin konuyla çok dolayımlı bir ilişkisi olduğunu, AB'nin biçimsel ilkelerinin pratikte ilke değil mazeret değeri taşıdığını, modern burjuvazinin kendi seküler yaşam biçimini her halükarda korumanın yolunu bulacağını biliyoruz.

Dolayısıyla bu "güvenli gerilim"in, aslında iki müttefik kanat arasında gerçek bir çatışmayla, bu anlamda bir siyasal çelişkiyle ilgili olma olasılığı zayıftı. Burada ittifakın güçlü kanadı toplumun ideolojik-siyasal biçim-

lendirilmesine yönelik bir tasarımı hayata geçirmektedir.

Bu tasarımın liberalizmi muhalefete yerleştirmeye, daha açık deyişle muhalefetin liberalizme teslim edilmesine dayandığını söyleyebiliriz.

* * *

Peki neden?

Bu sorunun yanıtı TSK'nın, Akademinin, Yargının ve CHP'nin uğradıkları yenilgiyle bağlantılıdır. TSK'nın önde yer aldığı bu cephenin hayli etkin olduğu 2002-2007 döneminden sonra, 2008-2011 dönemi yukarıdaki sırayı izleyerek adım adım yenilgiye sürüklenmelerine sahne oldu. 12 Eylül 2010 referandumundan sonra durum açıklık kazanmış ve Birinci Cumhuriyet'in sonuna gelinmişti. Bu ölçekte derin bir dönüşümde yalnızca iktidarın, yani siyasal merkezin tasarlanması yeterli değildir, mutlaka muhalefetin de kaderi çizilmelidir.

Son seçimlerde Mecliste yerlerini alan üç muhalefet partisinden MHP'yi bu çerçevede temel akımlar arasında saymak doğru olmayacaktır. AKP'den daha az gerici olmaması bir yana, MHP'nin genlerine kaydolmuş ezberi, bu partiyi iktidarın lojistik destekçiliğine yerleştirmektedir. Faşist parti için ideal konumlanış "kendisinin muhalefette, fikirlerinin iktidarda" sayılabileceği gericilik dönemleridir. Ancak herhangi bir durumda MHP doğrudan iktidar adayı olma özelliklerine sahip değildir. Ele aldığımız yakın geçmişte bu partinin en fazla paniğe sürüklendiği uğrak, devletin paralize olduğu, Gelenek'in "devletin çözülmesi" kavramıyla ele aldığı yıllar olmuştur. 2007 seçimlerinde ulusalcı kesimlerin, oy verilmesi için, sağ seçmene çağrı çıkartacak ölçüde muhalif saydığı MHP'nin esas muhalefeti, onsuz var olamayacağı devletin çözülmesi olgusunaydı. Bu sorun giderildikten ve AKP eliyle devlet yeniden konsolide edildikten sonra, temelli bir sıkıntı kalmamıştır. Faşist hareket zamanında Birinci Cumhuriyet'e sunduğu tetikçilik hizmetlerini İkinci Cumhuriyet'e de sunacak donanıma ve pragmatizme sahiptir.

CHP ve BDP ile temsil olunan iki akımın, İkinci Cumhuriyet'in muhalefet alanını doldurmaları ise AKP'nin kabul edebileceği bir statüko olmamıştır. Yeri gelmişken söz konusu iki partinin kendilerine böyle bir rolü uygun gördükleri ve tam da bu nedenle rekabet halinde oldukları not

edilmelidir. CHP'de Baykal tasfiyesi ve Kılıçdaroğlu yükselişi bu yönelime oturur.[6] Tam da içinde bulunduğumuz evre, AKP'nin bu iki partiye, istedikleri kadar liberalizmin tanımına uygun olsunlar, muhalefet alanını bırakmamaya kararlı olduğuna tanıklık ediyor.[7]

* * *

AKP ile liberaller arasına karakedi girmesi, yönetici partinin sadece kendi iktidar alanına ilişkin tasarımlarla yetinmeyip muhalefetin alanını biçimlendirme girişimi olarak görüyorum.

2010-2011 dönemecinde seküler-islami yaşam biçimleri çatışması bu tür liberal bir muhalefetin oluşumunu sağlamaya yetmedi. Yaşam tarzı odaklı çelişkiler modern kentli orta sınıfları muhalefette konumlandırmak için bile yeterli olmuyordu. Bu konuda en az dört neden sayabilirim:

Bir: Bu tartışmanın asli sahibi olarak kemalizm apaçık bir yenilgiye uğramıştı. Kemalizm adına ortaya çıkarılamayan bir dinamizmin şimdi liberal bir önderlikle yapılandırılması güçtü.

İki: Zaten liberalizmin dinci gericilikle mi sekülarizmle mi ortak paydasının daha geniş olduğu tartışmalı ve değişken bir durumdur.

Üç: Liberalizmin -hele Türkiye'de- toplumsal tabanı dardır ve bu taban siyasal açıdan yeterince dinamik değildir. Orta sınıfların başka ülkelerde sahip olabildikleri enerji, bizde hayli sınırlıdır.

Dört: Bu nedenle, liberalizmin siyasete tahvil edilirken birtakım eklemlenmelere muhtaç olması, Türkiye'de katmerli bir gerçektir. AKP'den itelenen liberallerin kendiliğinden eğilimi yeniden iktidara bitişmek yönündedir.

---

[6] 19 Mayıs 2010 günü soL portalda yayınlanan köşe yazısında CHP'nin bu dönüşümünü tartışmıştım: http://haber.sol.org.tr/yazarlar/aydemir-guler/ikinci-cumhuriyet-partisi-28477 O yazıya bugün baktığımda, CHP'nin talebinin AKP tarafından reddedilme olasılığının üstünde pek durmadığını görüyorum.

[7] Bu yazıda bir iki adım ileri atarak açıklamaya çalıştığım yaklaşımımı ilk kez soL portalda ortaya koymayı denemiştim: "Eksen Değişirken", *soL* portal, 9 Mart 2011, http://haber.sol.org.tr/yazarlar/aydemir-guler/eksen-degisirken-40074 :

"*Geçmişte muhalefet cumhuriyet, birlik, bütünlük, yer yer bağımsızlık ve kamu yararı gibi deyişlerle sembolize oluyordu. 2011 itibariyle AKP karşıtlığı 'bu kadar da olmaz' pankartının arkasında toplanmaktadır! ... Özetle iktidar dinci liberalizme, muhalefet demokratik liberalizme tapulanmak istenmektedir.*"

Liberalizmin gündemi yönlendirmek açısından sahip olduğu büyük yetenek, buna karşın toplumu hareketlendirmek konusundaki yeteneksizlik[8], AKP'ye yeni bir enstrüman kazandırmışa benziyor. Siyasal iktidar merkezi, liberal müttefiklerini kendisinden öteye iteledikçe bunların çok uzağa gidemeyeceklerine, biraz dolanıp geri geleceklerine, dolayısıyla inisiyatifin bütünüyle kendi tekelinde kalacağına güven duyuyor.

Liberalizmin, iktidar merkezine, yani AKP'ye sunduğu bu olanak, liberalizmin herhangi bir siyasi parti tarafından baskın biçimde temsil edilmesi halinde zayıflayacaktır. Örnek olsun; liberalleşmiş bir CHP'nin insan hakları, sivilleşme/demokratikleşme ekseninde (ve emek söz konusu olduğunda sendikalar ve meslek örgütlerindeki bürokrasilere ayaklarını basarak) yeni bir güçlenme eğilimine girmesi, teorik olarak mümkündür. Pratik olaraksa böyle bir dönüşümün hayli güç olduğu açıktır.[9]

Birinci Cumhuriyet'in kurucusu CHP'nin bu nedenle ihtiyaç duyacağı doku nakline Kürt ulusal hareketi de kendine ait nedenlerle muhtaç. Her ikisinin solla girdiği ilişki durumlarını daha da karmaşıklaştırıyor. Bu hareketler hem siyaseten güçlenmek, hem eski kimliklerini aşmak, hem de liberal bir dönüşümü tamamlamak için, ilginçtir, sol kaynaklara yöneliyorlar.

CHP söz konusu olduğunda liberalizme cuk oturacağını düşünebileceğimiz kadroları gözünüzün önünden geçirin. Demirel'in çevresinden, belediye yönetimlerinin akçalı işlerinden, piyasadan devralınmış, kimilerine göre partinin merkez kurullarında belli başlı holdingleri temsil eder gibi oturan bu unsurların -yenik Atatürkçülerden hallice olsalar da- siyasal canlılıktan yoksun oldukları açıktır. Soldan gelen, hatta adlı adınca sosyalist ve marksist nitelikli kadrolar, yüzleri ister kemalizme ister liberalizme dönük olsun partiye hayat katan unsurlar olmuşlardır. Ancak bu durumun sağlıklı ve kalıcı bir bütünleşme yaratabileceğini, yeni bir kimlik arayan CHP'nin muradına böyle erebileceğini düşünmek müm-

[8] Bu çelişkinin biricik hal çaresi liberalizmin sosyalizmle eklemlenmesi olabiliyor. 2009 öncesi ÖDP'de bunun denendiğini söyleyebiliriz.

[9] A. Güler, "CHP: Bir Parti Kaç Cumhuriyet Kurabilir?", Komünist, sayı: 336, Eylül 2011, s. 7 (http://www.tkp.org.tr/dosyalar/tkp/komunist_336_int.pdf)

kün değildir.

Ancak asıl kritik nokta burjuva siyasetinde benzersiz bir inisiyatif tekeli oluşturan AKP'nin bu arayışa nasıl yaklaştığıdır. Açıkçası CHP, İkinci Cumhuriyet'in muhalefet saflarını liberalleşmiş bir sosyal demokrasi olarak doldurmak için, öncelikle AKP'nin oluruna ihtiyaç duymaktadır. CHP, bu role yerleşebilmek için karşısında, tutuklu milletvekilleri sorununda uzlaşmayı kabul eden, Kürt reformu için geniş bir ortak zemin yaratmaya yönelen, konsensüs anayasası doğrultusunda diyalog kuran bir iktidar bulmalıdır. Oysa AKP tam tersi bir role bürünmekte, CHP'yi uzlaşma platformunun dışına iterek hırpalamaktadır. Bütünüyle liberal bir uzlaşma ortamına göre siyasetini tasarlamış bir CHP bu saldırılara yanıt verememektedir. Özellikle seçimlerden bu yana Kılıçdaroğlu liderliği bu sıkışmaya çözüm üretebilmekten çok uzaktır.

Aynı akıl yürütmeyi BDP için tekrarlamamızın önünde bazı engeller kuşkusuz var. Kürt hareketinin kadro dinamizminin bir dizi zenginlik içerdiği açıktır. Dolayısıyla bu taraftan sola duyulan ihtiyaç, dinamizm gereksiniminden ziyade toplumsal meşruiyeti genişletme çabalarına denk düşmektedir. Ancak siyasal etkileşimler merceğinden bakıldığında, bu hareketin de İkinci Cumhuriyet'in liberal muhalefeti olmaya eğilim gösterdiği görülecektir. Anayasa ve Erdoğan'ın cumhurbaşkanlığı başlıklarında ortaya sürülen uzlaşma formüllerinin[10] yanıtsız bırakılmasından da anlaşıldığı gibi, siyasal iktidar BDP'nin de söz konusu alana yerleşmesini engellemeye kararlıdır.

Kemalist ve Kürt ulusal hareketlerinden birinden birinin güçlü bir muhalefet olma yoluna girmesi, İkinci Cumhuriyet rejimini sarsacak ve bir meşruiyet krizine taşıyacaktır. Bu hareketlere güç katacak kaynağın yine liberal/orta sınıf aydınlar olacağı kestirilebilir. AKP cephesi, CHP ile BDP'yi hayali bir Ergenekon senaryosunda birbirine bağlamayı denerken, bu partilerin liberal yanlarını törpülemeyi, liberal kesimlerle geçişkenliklerini azaltmayı ve her ikisini eski rejime hapsetmeyi amaçlamış

[10] Son olarak Uludere gerilimi henüz dinmeden Aysel Tuğluk'un Erdoğan'a açık mektubu hatırlanmalıdır: http://taraf.com.tr/haber/sayin-erdogan-in-essiz-firsati.htm Bu konuyu bir başka yazıda gündeme getirmiştim: http://haber.sol.org.tr/yazarlar/aydemir-guler/kan-neyi-tikar-neyi-yikar-50533

da oluyor. AKP yine bu iki partinin birbirlerini dengeleyecekleri bir model kurmuşa benzemektedir. Eski rejimle ayrılmaz bağları olan CHP'nin daha fazla küçülmesi halinde BDP göreli olarak fazla büyük hale gelir. İkinci Cumhuriyet'in temel yenilenme konusunu temsil eden Kürt sorunundaki öznenin çok küçülmesi ise, bu yenilenmeyi zora koşacak, rejim değişikliğinin başlıca rasyonellerinden biri geçersizleşecektir.

Yukarıdaki analiz, AKP'nin parlamento muhalefetine karşı ödünsüz pozisyon alışının, ilkesel bir otoriterlik olmadığı saptamasını da içermektedir. AKP doğası gereği iki muhalefet partisini sıkıştırmayı tercih ediyor değildir; bu anlamda bir "doğal güdünün esiri" olarak davranmamaktadır. Bu tutumun bir siyasal rasyonalitesi vardır.

AKP, sahip olduğu güce, yeni rejim projesinin karmaşıklığına dayanarak, muhalefeti, toplumsal karşılığı cılız liberal kesimlere teslim etmek istemektedir. Burada, CHP ve BDP ile uzlaşmamak diye bir ilke yok. Özellikle Kürt sorunu reform perspektifinin terk edilmesine denk düşen bir problematik sunmamaktadır. İktidarın temel güdüsü "çözüm" uğrağında uzlaşılan tarafın olabildiğince zayıflatılmış olmasıdır. Uzlaşma güdüsünün büsbütün ortadan kaldırılması seçeneği, liberal muhalefetin Kürt hareketine bırakılmaması diye özetlediğim kastı aşacak, Kürt hareketinin liberalleşme eğiliminin sekteye uğratılması, reddedilmesi noktasına varacaktır. Böyle bir sonucun ne Türkiye burjuvazisinin "business" özlemlerine ne de emperyalizmin bölge tasarımlarına uygun olması mümkün değildir. Burjuvazi sınıf karakteri gereği konformisttir. Emperyalizm ise Ortadoğu'da Kürt toplumsallığını yok sayan bir yol haritası çizmemektedir.

* * *

2010-2011 kavşağında seküler-islami yaşam tarzları arasındaki karşıtlığın öne çıkartılması bir merkezi projeydi. Ancak siyasal iktidarın eteğinden ayrılmamak için deli olan liberalizme bu yetmedi.

Söz konusu kesimlerin şekillenmesinde tarihsel rolü bulunan Birikim dergisinin tam da aynı dönemde "aslında AKP'ye destek vermediğini" anlatarak kendi tarihini yeniden yazmaya kalkışması bile uyarıcı olmadı.

"Bunlara işaret etmek, AKP'nin hegemonyasına teslim olmak, ehveni

şer olarak görüp AKP'ye sarılmak veya onun yeni hegemonyasını mazur görmek midir? Bunu böyle anlamak için, insanın siyasal analiz melekelerini, nesnellik duygusunu büyük ölçüde yitirmiş olması gerekir. Birikim'e bu ithamın neden yöneltildiğini solun önemli bir bölümünün yaşadığı tarihî şoklarla, yıllar boyunca sınıf dışında sınıf tavrı üretmenin yarattığı gerçeklik kaybıyla, karşısındaki hegemonik gücün büyüklüğü karşısında inkarcılığa sarılarak hayata tutunma çabasıyla izah edebiliriz. Bütün bunlar aynı zamanda AKP'nin neden kendini tehdit eden ciddi bir sol rekabetin baskısını hissetmediğini de kısmen açıklayabilir."[11]

Ahmet İnsel'in siyasal analizden ziyade kriminal psikolojinin konusu olabilecek bu yazısı gerçekten okunmaya değer. Yazar, dergisinin geleneksel AKP övücülüğünde başı çeken bir ürün ortaya çıkartmakta, düpedüz suç mahaline geri dönmekte, suçun üstüne üstüne gitmektedir. Yukarıdaki pasaj, "AKP'nin solun baskısı altında kalmayışını", bu partiyi demokratik bir gelişim olarak olumlayanların "desteği"ne değil, AKP'ye başka türlü bakıp onunla mücadele eden solculara bağlamasıyla, siyasal tarihin en çarpıcı yüzsüzlük örneklerinden biri sayılmalıdır.

Bana sorarsanız, AKP'nin liberalleri itelemekte olması karşısında İnsel, günah çıkartmakla pisliğini örtmek arası bir deneme yapmış, derim...

Ömer Laçiner ise bundan dört ay önce, Ekim 2010'da yayınlanan -yani belli ki referandumdan hemen sonra kaleme aldığı- yazısında Birikim'in sosyalist solla ilişki kestiğini ilan etmişti.[12] Ne yazık ki, devamı gelmeyen -yani söz konusu ekolün sosyalizmin yakasından düşüşünü tescilleme-

[11] Ahmet İnsel, "AKP ve Solun Ezberleri: AKP'yi Teşhir Etmekle Yetinmenin Hafifliği", *Birikim*, sayı: 262, İstanbul, Şubat, 2011, http://www.birikimdergisi.com/birikim/dergiyazi.aspx?did=1&dsid=402&dyid=5941

[12] "Her ne kadar artık apayrı zihniyet dünyalarında olduğumuzu daha bir açıklıkla gördüğümüz bu mikro-dünyanın (sosyalist sol kastediliyor – AG) bileşenleri ile giderek uzlaşma noktalarımızın yok olduğunu fark etmekle birlikte, ortak tarihimiz ve mirasımız hatırına diyalog kanallarını daima açık tutmaya gayret eden bir dil ve tavır içinde olduk bugüne değin.

Ama iki sayı önce de belirttiğimiz gibi bunun, bu yolun sonuna geldiğimizi kabul etmek zorundayız. Bu, yalnızca bir zorunluluk değil ayrıca ahlaki bir yükümlülük, görevdir artık." (Ömer Laçiner, "Yeni Bir Dönemin Eşiğinde, Birikim, sayı 258, İstanbul, Ekim 2010. http://www.birikimdergisi.com/birikim/dergiyazi.aspx?did=1&dsid=396&dyid=5864&yazi=Yeni%20Bir%20D%F6nemin%20E%FEi%F0inde)

yen- bu yazının AKP'nin referandum başarısının heyecanıyla yazıldığından başka ne düşünebiliriz?

Heyecan ürünü olduğu ölçüde sağduyudan uzaklaşan bu tutum sonradan düzeltilmiş, İnsel'in makalesinde örneklendiği gibi, ilişki kesildiği söylenen sosyalist kesimler nezdinde Birikim kendini aklamayı denemiştir. Bu düzeltme, sonraki aylarda AKP'nin liberallere daha hoyrat davranacağının sezgisine dayanıyor muydu, bilmiyorum...[13]

Ancak, Ergenekon şiddetine alışmış bir siyasal alanın yeniden biçimlendirilmesi için, "hayat tarzları sürtüşmesi"nin yetmeyeceği kestirilebilirdi. Şubat 2011 Oda TV baskını liberallerin desteklediği İkinci Cumhuriyet terörünün basına indirilmesi açısından önemli bir hazırlık adımı olmuştur. Mart ayında Ahmet Şık ve Nedim Şener'in içeri alınmaları ise ittifakın başkalaşacağının en önemli göstergesiydi.

Ancak küçük ortaklar gitmemekte direnmek için hakiki bir mazeret bulmuşlardı. Anti-demokratik uygulamaların bağlanabileceği bir tarikat adresi vardı nasıl olsa. Laçiner'in referandumdan sonra ilan ettiği "AKP'nin önlenemez seçim zaferi" liberaller için bir veriydi. Bu koşullarda liberalizm bir gün Şık-Şener dayanışmasına koşmakla, ertesi gün Cengiz Çandar'ın Kürt raporuyla heyecanlanmak arasında kalmıştır.

KCK operasyonunun yaygınlık ve şiddeti, liberal aydınların AKP'den uzaklaşmasında bir diğer önemli ekseni oluşturdu. Kürt sorununda liberal kesimler, aynı gazeteciler söz konusu olduğunda takındıkları tutum gibi, demokrasi ve insan haklarına çekildiler. Bu anlamda Kürt hareketinin liberal, demokrat kesimlerde kurduğu ilişkilerin bir süredir içerik açısından zayıfladığını gözlemlemek mümkün.

"1990'lara dönüş teorisi" bu karmaşık denklemde de kurtarıcı bir argüman olarak ortaya çıktı.

---

[13] Sosyalist soldan kopmaktan Laçiner'in kendisi de vazgeçti. İnsel'in zeytinyağ misali üste çıkma tarzına uyarlandı. Aralık 2011'de eleştirel bir dille "sosyalist ve sol/liberal kişi ve çevrelerin... kritik (dönemeçlerde) AKP'ye etkin bir moral-entelektüel destek verdiği"ni yazacaktı. Bu eğilimin mimarlarından biri de kendisi değilmiş gibi... (Laçiner, "Muhafazakar Demokratlığın Kaderi AKP: Zirveden Sonra?", Birikim, sayı 272, İstanbul, Aralık 2011 [http://www.birikimdergisi.com/birikim/dergiyazi.aspx?did=1&dsid=414&dyid=6137&yazi=Muhafazak%E2r%20Demokratl%FD%F0%FDn%20Kaderi%20AKP:%20Zirveden%20Sonra?])

2011 sonbaharına geldiğimizde ittifakın çöktüğü genel kabul görmeye başlamıştı. Birkaç yıl önce, ayrılık işaretlerini bastırmak için devreye girip ağırlık koyan Gülerce artık çok daha soğukkanlıydı:

"Görülüyor ki, KCK davası, Kürt meselesinde, bugüne kadar birbirine destek veren muhafazakâr demokrat ve liberal demokrat aydınları bir yol ayrımına getirdi." [14]

Laçiner de yukarıda bir dipnotta değindiğim makalesinde AKP'nin 2011 seçimlerinden sonra başkalaştığını bütün açıklığıyla saptayacaktı:

"AKP'nin muhafazakar demokrat kimliğinin otoritaryen yüzünü göstermeye başladığına dair işaretler ve bu konudaki uyarılar yeni değil. 12 Haziran seçimlerinden sonra bu gidişatın alametleri daha sıklaşır oldu sadece." [15]

Ancak liberallerin köprü atmama duyarlılığı bu saptamaya, ister istemez eşlik ediyordu. Aşağıya alacağım pasaj hem bu davetiye umudunu koruyor, hem de liberal muhalefetin Kürt hareketiyle mesafesini açarak "insan hakları" limanına yanaşmasını örnekliyor:

"KCK tutuklamalarını eleştirenlere çemkiren Tayyip Erdoğan'a hatırlatmak gerekir ki; eğer kendi hükümeti herhalde onun direktifiyle KCK tutuklamalarını başlatmamış olsa idi; eğer KCK'nın ne olduğu ne anlama geldiği ona yöneltilen 'terörist, terör örgütünün şehirlerdeki uzantısı' gibi gri propaganda terimleriyle geriye itilmemiş olsaydı; yani KCK'yı bir polis operasyonunun konusu değil siyasal-ideolojik bir teşhir ve tartışma konusu haline getirmek tercih edilseydi, AKP hükümeti siyasal iradesini bu yolda ortaya koysaydı; şimdi AKP hükümetini bu operasyon dolayısıyla kınayanların çoğu o KCK projesinin mantığı, ideolojik niteliği hakkında çok şey söyler ve herhalde bu durumda da PKK ideologlarının hışmını çekerlerdi üzerlerine." 16

Bu ortamda Serdar Turgut gibi kimi fantezi yazarları AKP'nin müttefiksiz yapamayacağının farkına varabiliyorlardı. Ancak Turgut'un AKP'nin

[14] Hüseyin Gülerce, "KCK, Liberaller ve Yol Ayrımı...", Zaman, 2 Kasım 2011, http://www.zaman.com.tr/yazar.do?yazino=1197522&keyfield=

[15] Laçiner, "Muhafazakar Demokratlığın...", Birikim sayı 272.

[16] Laçiner, agm.

yeni elitlerini soldan devşireceği öngörüsü, alanın henüz tamamen boş olduğuna delil sayılabilir.[17]

Sanıyorum, liberallerin makamını kimlerin dolduracağı sorusu hep yanıtsız kalacak. Zira bir taraftan liberaller hep geri dönme arayışında olacaklar; AKP herkesi baskılayarak aslında hepsinin "majestelerinin muhalefeti" olmaya duyduğu özlemin diri kalmasını sağlayacak; CHP ve BDP liberal muhalefetten vazgeçemeyecekler ve bu aşkın bedelini ağırlık kaybederek ödemeye devam edecekler... Özetle AKP'nin pilavı daha çok su kaldıracak.

Hakiki Tarihsel Referans

1990'lara geri dönüş teorisinin dayanaklarından bir tanesi, fazla güç biriktiren iktidar partisinin şımarması... Birey bazlı, psikolojik açıklamaların siyasetteki yeri belli önemdeki olgulara kadar yükselemez. Sürecin genelinde şımaranlar ve şımarmayanlar birbirini götürür.

90'lara dönüşün dayanağı olarak şımarma argümanı, aslında ittifakı restore etme yolunu açık tutmaya yaramaktadır. Gün gelir, bir tevazu kanıtı, bir denge durumu gören liberal, bu veriyi davetiye olarak algılayacaktır.

Çünkü 90'lar referansı buna imkan vermektedir.

Daha önce söylendiği gibi 1990'lar bir model değil kriz sahnesiydi. Türkiye kapitalizminin yakın geçmişine model arayacaksak, AKP'yi yılların öncesinde odaklamamız gereken uğrak 12 Eylül 1980'dir. 12 Eylül darbesi, öncesindeki 24 Ocak 1980 kararları ve sonrasındaki Özal iktidarıyla bir bütünlük taşımaktadır.

Eylül modelinin üç sacayağı vardı: Emperyalizm, büyük sermaye ve dinci gericilik.

Türkiye'nin Cumhuriyet tarihi boyunca emperyalizmle kurduğu bağımlılık ilişkisi, iki üst belirleyenin altında şekillenmiştir. İlk yıllar Sovyetler Birliği'nin dünya siyasetinde doldurduğu yeri bir şemsiye olarak değerlendirmeye dayanır ve İkinci Dünya Savaşı'na kadar uzanır. Türkiye Cumhuriyeti, Sovyet dengesinin koruması altında dünya kapitalizmi-

[17] Serdar Turgut "AKP Liberal İttifakının Çöküşü", Habertürk, 22 Kasım 2011, http://www.haberturk.com/yazarlar/serdar-turgut/690263-akp-liberal-ittifakinin-cokusu

ne görece kişilikli bir eklemlenme arayışı içinde olmuştur. Savaş sonrası başlayan yeni alt evrede ise Türkiye bu kez Soğuk Savaşın öncü güçlerinden biri olarak konumlanmış ve uluslararası anti-komünist strateji için vazgeçilmezliğini pazarlayarak daha az kişilikli ama göreli özerk bir yapıya yerleşmeyi denemiştir. Bu yönelimlerin kendi içlerinde belli bir başarıya ulaştığını söyleyebiliriz. 20. yüzyıla emperyalizm tarafından varlığı reddedilerek giren bir İmparatorluğun mirasçısı olan Cumhuriyet, dengelerin arasında yaşam alanı bulmuştur kendine.

1970'lerin sonuna yaklaşıldığında içeride sınıf mücadelelerinin ulaştığı düzey hareket alanını son derece sınırlandırır ve rejim yeni tanımlara ihtiyaç duyar.

Geniş anlamıyla Eylül rejimi, ithal ikameci, iç pazara dayalı sanayileşmenin, dolayısıyla alım gücü belli bir eşiğin altına düşmemesi gereken emekçi yığınların varsayıldığı bir toplumsal denge durumunun tasfiyesine yönelmişti. İşçi sınıfı ve solun bir daha güç kazanamayacak biçimde sindirilmesine yönelik stratejik, yapısal bir karardır söz konusu olan.

Bunun hayata geçirilebilmesi için emperyalizmle pazarlıkçı ilişki tarzı terkedilmeli, "kişilikli" ve özerk eklemlenmenin yerini tam bağımlılık veya yenilerin tabiriyle "stratejik ittifak" almalıydı.

İdeolojik planda buna denk düşen Türk-İslam sentezi olmuştur. Kenan Evren'in miting meydanlarında ayet okuma ayrıcalığı bununla bağlantılıdır.

Türk sağı için bu üçlü bütünlük bir ortak payda oluşturmuştur. Sosyaldemokrasi bu ortak paydanın dışında bir alan kalmadığını fark etmesine karşın eski yapısından arınma yolunu bir türlü bulamamıştır.

Modeli baltalayan işçi hareketi, Kürt direnişi ve kendine ait dinamikler barındıran burjuvazinin yönetim krizi oldu.

Ölçüsüz bağımlılığa hazır olduğunu darbe ve Özal dönemlerinde gösteren burjuva siyaseti, Türk-İslam sentezinin serbest bıraktığı dinci gericilik merkezli bir yeniden yapılanmaya adapte olamayacaktı.

Yine burjuva siyaseti, yok edildiğine inanılan toplumsal muhalefetin geri gelmesine refleks üretemeyecek kadar bu inancına ve onca yatırım yaptığı modele angaje olmuştu.

Sonuçta büyük sermayenin ekonomik programının önde gelen unsuru olan özelleştirmeler yaygın biçimde uygulanamadı. Öte yandan Türkiye dış politikası, ABD'nin Ortadoğu senaryolarına da uyum sağlayamadı.

Birinci Cumhuriyetin standartlarına geri dönüşse Sovyetlerin olmadığı bir dünyada artık mümkün olmaktan çıkmıştı...

Modelin güncellenmesi AKP'ye nasip olmuştur. 1980'lerin ortasından itibaren tıkanan yol yirmi yıllık bir gecikmeyle açıldı. Yarım kalan operasyonu AKP tamamladı.

* * *

Tamamlandı mı?

Birinci Cumhuriyet'e dönüşün olanaksızlığını, arkasındaki uzun tarihsel süreci yok sayarak yalnızca AKP'nin becerisiyle açıklayamayız. Kaldı ki, böyle bir değerlendirme iktidar partisinin gücünü abartmak anlamına gelecek ve pratikte liberallerin övgüleriyle aynı yere varacaktır.

Birinci Cumhuriyet nihai olarak yıkılmış olabilir. Ama bu İkinci Cumhuriyet'in çok uzun süreyle bu topraklara damga vuracağı anlamına gelmemektedir.

Kaldı ki, 2012'de sınıf mücadelelerinin kalıcı bir model olarak mezara gömüldüğü, Türkiye'nin emperyalizmle örtüştürülmesinde nihai aşamaya ulaşıldığı, toplumsal dokunun tam anlamıyla gericiliğe teslim edildiği nasıl iddia edilebilir?

Kapitalizm bir dünya sistemi haline geleli beri gördüğü üçüncü büyük krizini yaşarken, Ortadoğu'nun emperyalist yeniden tasarımında Suriye bir belirsizlik, İran ise tam bir bilinmezlik olmaya devam ederken, Türkiye'de gericiliğin tüketmesi mümkün olmayan bir dizi toplumsal kesim varlığını sürdürürken bu iddia son derece temelsizdir.

Liberallere gelince, AKP'nin geri döndüğü zaman diliminin 12 Eylül 1980 olduğunu asla itiraf edemeyecekler. İkinci Cumhuriyet için öngörülen siyaset tasarımı, ulaşılması hiç de güç olmayan bir hakikatın görmezden gelinmesine dayanıyor. Sosyalist siyaset bu kadar zayıf bir ambalaja sokulamayacaktır.

Newroz'u ne yapacağız?

16 Mart 2012
Komünist

Halklar zorlu kış mevsiminden bahara geçişi kutlamakla kalmamışlar, bu kutlamayı çeşitli efsanelerle süsleyip bayram haline de getirmişler. Kürtlerin doğanın bir momentini "zulme başkaldırı" motifinde yeniden üretmeleri de iyi olmuş doğrusu. Baharın zulme karşı ayağa kalkarak kutlanması bir gelenek oluşturacaksa, bunu en fazla Kürtlere borçlu olacak, bölgenin halkları.

Ankara bu geleneğin ayak seslerini susturamayacağını anladıktan sonra Nevruz'la Newroz'u kapıştırma yoluyla, iki halk arasındaki mesafeyi açmak gibi çok tehlikeli bir oyuna girişti. Bu uğurda Alpaslan Türkeş ile Erdal İnönü'nün birlikte örse çekiç vurduklarını hatırlıyor, takım elbiseli, göbekli müdür ve bakanların ateşin üstünden atlamalarını her yıl yeniden izliyoruz. Oysa yeni günün "Kürdi" kutlaması mazlum halkların ortak eylemi olmaya pek uygundu doğrusu...

Newroz, eski kuşak Kürt aydınlarının anılarından öğreniyoruz ki, önemli bir ulusal kültür ögesi. Mart'ın yirmi birinde tertemiz giyinip bayramlaşmak baskı altına alınan insanlar için anlamlı bir kimlik tazeleme ve protesto yoluymuş. Köy yaşantısının geleneksel kalıpları içinden toplumun bütününe seslenme olanağı bulamayan "eski" bir gün olmanın ötesine geçiren de bu herhalde. Kentli, belli ölçülerde ulusalcı, ama aynı zamanda ilerici Kürt aydınlarının sahip çıktıkları 21 Mart, Kürtlerin uluslaşma sürecine eşlik etti. Ama asıl, Kürt ulusal hareketinin toplumsal

bir güç halini almasıyla birlikte politize olacak, tam olarak bir mücadele simgesi haline gelecekti.

Bu dönüşümü karşı tarafın nasıl yanıtladığını biliyoruz. Egemen güçler baharın başlangıç gününü bir cezalandırma tarihi olarak kayıtlara geçirmek için çok uğraştılar. Kanlı Newrozlar bir 1990'lar olgusudur.

Sonra olay çözüldü. Egemen güçler Diyarbakır ve İstanbul Newrozlarının dünyanın en kitlesel gösterileri listesinde üst sıralara yerleşmesinin önünde duramadılar.

Lakin egemen güçler benzeri pratikler karşısında deneyimsiz değillerdir. Varlığı yadsınamayan bir halk değerinin içeriksizleştirilmesi için sayısız yol vardır. Sol, bu yolları sadece bizde değil bütün dünyada 1 Mayıs üzerinden öğrenmiş olmalı. İşin ilginç tarafı, Türkiye solu, 1970'lerden gelen Taksim ısrarını bir kazanıma dönüştürdüğü anda takke düşmüşe benziyor. Onlarca yıldır 1 Mayıs'a kuvvetli bir politik içerik vermekle uğraşmaktan daha kolaydı alan vurgusu. Arzulanan alana kavuşulduğunda içeriksizlik bariz hale geldi... Bereket, Türkiye, toplumsal dinamiklerinde uyuşma gözlemlenen Batı ülkelerinden farklı bir heyecana, devinime ev sahipliği yapıyor da, 1 Mayıs'ın kitleselliği halen direniyor.

Ama bizim konumuz 21 Mart...

Newroz yasakçılığının aşıldığı yerde benzer bir süreç yaşanmadı. Aradaki fark 1 Mayıs'ın önde gelen sahibinin bir sendikal konfederasyon, 21 Mart'ınkinin ise bir siyasi hareket olmasıdır. HEP'ten BDP'ye taşınan bu süreklilik Newroz kürsüsünün bir parti tarafından doldurulması anlamına gelmiş ve siyasetsizleşme yaşanmamıştır. "Milenyum" söyleminin bir tür markalaşma olarak dillere yapıştığı zamanlarda bile...

Newroz'un başına daha kötüsü geldi. Irak ABD tarafından vurulduğunda yükselen, içinde insanların yandığı ateşler ile, aynı gün ve gece Kürdistan dağlarında, köylerinde, şehirlerinde yakılan bayram ateşlerinin çakışması bir rastlantı değildir. Bizim hep gücünü abartmakla suçlandığımız ABD emperyalizminin, bu çakışmayı tasarlayacak danışmana sahip olmadığını düşünmek saflık olur.

Nitekim emperyalizm, yarattığı sembolün ve Irak Kürtleri'nin Baas iktidarıyla çelişkisini istismar ettiği pratiklerin meyvelerini fazlasıyla top-

lamıştır. Daha yakına gelirsek, bizim ülkemizde Kürt solunun, antiemperyalizmi, söz konusu özgün pratikte en azından esnetilmesi gereken bir "ilke" olarak gördüğünü biliyoruz. Bu teoriye göre antiemperyalist konumlanış bir ilke olsa bile, somut olarak ABD emperyalizminin Ortadoğu senaryoları Kürt ulusunun çıkarlarına denk düşmüştür ve bunda bir olumsuzluk aranmamalıdır!

Bu değerlendirme yalın gerçek gibi görünebilir ilk bakışta. Karşı tarafta kimileri de aynı bakıştan yola çıkarak, "stratejik çıkarları" ABD ile çakışan Kürt kimliğini lanetlemeye kalkmış ve buradan hareketle şovenizmi yeniden üretmeyi kendilerinde hak görmüşlerdir.

Oysa ortada problemin çözüm anahtarını da ifade eden daha temel bir nokta olduğu Marksistlerin gözünden kaçmamalıdır: "Ulusun çıkarları" mı? O da ne!

Marksistler bu tamlamanın tamamen ideolojik bir yargı olduğunu bilirler. Ulusun çıkarları denen karmaşık bütünün içinde belirli bir toplumsal sınıfın ağırlığı söz konusu olmalıdır. Kürtlerin olsa olsa bazı kesimlerinin çıkarları emperyalizmle örtüşmüş olabilir.

Kısa yoldan burjuva milliyetçisi türünden nitelemelerle haksızlık edilmemesi gereken Türkiyeli Kürt hareketi, bu belirlenimi kırmakla uğraşmıyorsa, bunun da nedeni açıktır: Bir "ulusal" hareketin ulusal çıkar kavramının içindeki sınıfsal özü deşifre etmesi pek mümkün olmayacaktır.

Bir süredir ise, Newroz, süregiden koz paylaşımının bir enstrümanı olmaya yüz tutmuştur. Koz rekabeti özetle şudur:

Bir: Amerikan Ortadoğusu ve AKP'nin (İkinci) Cumhuriyet rejimi yeni bir Kürt statükosu yaratmak zorundaydılar. İki: Bu doğrultuda bir senaryoyu, elbette barış, Kürtlerin insan haklarına kavuşmaları, büyük uzlaşma vb. olarak pazarlayacaklardı. Üç: Kürt ulusal hareketi gerek Ortadoğu gerekse Türkiye'de eski rejimlerin tasfiyesinden yana konumlanmış, eskinin yerine sol bir seçenek konamadığı ölçüde de yeni statükonun Kürtlük yararına iyileştirilmesi yaklaşımı öne çıkmıştır. Dört: Yeni rejim inşası yoluna bu anlamda bir angajman söz konusu olduğunda ise AKP, süreci, germe-gevşetme spazmlarıyla yeniden tasarlamıştır. TRT Şeş gevşetme idiyse KCK operasyonları germe uğrağı sayılabilir.

Politik mücadele ve söyleme doğrudan angaje hale gelen Newroz, zulme karşı başkaldırı motifinin dışında reel politik bir eksenin belirlenimi altına girmiştir. Bu eksen Güneyli işbirlikçi Kürt liderlerine güzellemelerden yeni Anayasa yapıcılığına pozitif çağrılara kadar, hiç de "zulme başkaldırı" ile örtüşmeyen yanlışları barındırabilmektedir.

Ama bu noktada sol siyaset için risk ne kadar büyük olursa olsun, diğer yanda Kürt halkının komşu halklara yaptığı çağrı hatırlardadır: Baharın başlangıç anı, "yeni gün" sömürüye, ezilmeye karşı mücadele olarak diğer halklara armağan edildi bir kere... Newroz, işte o zamandan bu yana bu toprakların birleştirici, ortaklaştırıcı bir barış simgesi. Elbette, birleşen, ortaklaşanlar için. Onların dışında, karşısında duranlar içinse Newroz, ister istemez bir mücadele günüdür. İçi yenilenmesi, anlamı güncellenmesi gereken bir bayram günü...

Kan siyaseti

19 Mart 2012
soL portal

İnsan öldürmeyi siyasetin işlevsel, etkili bir enstrümanı olarak benimseyen bir iktidarla karşı karşıyayız. AKP bu açıdan ülkemizin kontrgerilla geleneklerini özümsemiş ve tekeline almıştır. 18 Mart-Newroz şiddeti bir sapma, bir anlamsızlık, ayar sorunu ya da orantısız şiddet falan değildir.

AKP'nin siyasal cinayetlerinin başında Dink geliyor. Bu kontra eyleminin Ergenekon tasfiyesini kolaylaştırmak, "eski rejim"in kadro birikintisi etkisizleştirmek için kullanıldığını hatırlamakta yarar var. Bu nedenle Dink cinayetinde Ermeni kimliği merkezde durmamaktadır...

İnsan öldürmek bir "sapma" değildir ve üstelik büyük çoğunlukla kaza eseri de olmamaktadır. Yani benzer kaderleri paylaşan Metin Lokumcu ve Hacı Zengin devlet müdahalesi sırasında istem dışı bir uygulamayla ölmediler. Ölümler, kazara, polis toplanan kitleyi dağıtmak maksadıyla uğraşırken rastlantısal olarak gerçekleşmedi. Kuşkusuz kitle eylemlerinde ölümün kime isabet edeceği bir rastlantıdır. Önemli olansa AKP iktidarının müdahalesinin toplamında öldürme hedefinin var olmasıdır.

Nasıl 1 Mayıs'ın Taksim'de kutlanmasının yıllarca reddedilmesi saçma idiyse, Newroz'un ayın 18'inde değil de 21'inde kutlanması ısrarı da zırvalık. Burjuva medyasının dünkü devlet terörünü haklı göstermek için verdiği uğraş, saldırıların polisin ötesinde bir genişlikte tasarlanıp uygulandığını ortaya koyar yalnızca. AKP bu manasız argümanı savunacak

kadro bulmakta zorluk çekmez. Ama konu bu saçmalıkları doğru bellemiş birtakım yöneticilerden kaynaklanmış olamaz. Dink suikastının rasyonalitesi vardı. Hopa'daki maksat seçim öncesi terörizasyon yaratmak, AKP açısından kaybedilmiş bir coğrafyayı toplum nezdinde kriminalize etmek, CHP'yi daha sola benzemekle korkutmaktı. Bu amaçlara bir de ölü pek yakışırdı doğrusu!

18 Mart Uludere ve Van'ın devamıdır. Amacın İkinci Cumhuriyet rejimine ve Amerikan Ortadoğusu'na uyumlu bir Kürt dizaynı yaratmak için bugünkü Kürt ulusal hareketine biçim vermek olduğu çok açık. Arzulanan biçimden kastedilen, çok daha küçük, dinselleşmeye direnemeyen, Anayasa uzlaşmasında "Kürt partner" sandalyesini başka isimlere bırakan veya en azından başkalarıyla paylaşmak zorunda kalan, bu anlamda ve genel olarak Kürt siyaseti üstündeki tekeli kırılmış bir hareket...

Bu sonucu temin etmek için AKP iktidarının birden fazla yolu zorlaması gerekiyor. Avrupa'dan uzlaşmacı siyasetçi, sevilen sanatçı ithal etmekten Kürtçeye statü tanımlamaksızın alan açmaya, Kürt hareketini müttefiklerinden soyutlamaktan Amerikan usulü "conflict resolution"a, "çatışma çözümü"ne angaje etmeye, Öcalan'ı ev hapsi olasılığıyla tecrit arasında gidip gelen bir belirsizlikte tutmaktan kimileri için Abant'ı açık tutmaya kadar bir dizi yol birbirini bütünlüyor ve aynı doğrultuyu gösteriyorlar. Bu siyaset bütünlüğünün hafife alınmaması gerekir; AKP cephesinin güçlü bir Kürt politikası yürüttüğü teslim edilmelidir.

Bu teslim edilmediğinde bütünlüğün içinden baskıcı öğeleri ayrıştırıp somut olarak bunların sorumlularının peşine düşmekle yetinebilirsiniz. Bütünlük fark edilmediğinde içinden uzlaşma öğelerini çekip onlar üstünden yürümenin mümkün olduğunu zannedebilirsiniz...

Evet, 18 Mart Uludere katliamının devamı bir şiddet gösterisidir. Evet, 18 Mart AKP'nin Kürt hareketinin gerisine düştüğü ikinci büyük Kürt kentinin, Van'ın deprem vesilesiyle göçe zorlanması ve demografik yapısının dönüştürülmesi planının devamıdır. Ancak bütünlük yalnızca bunlarla kurulmuyor. Abant platformu, Kürtçenin önündeki bütün engelleri kaldırma taahhüdü vb de projenin içindedir ve güçlük de buradadır.

Yeni açılım mı?

26 Mart 2012
soL portal

18-21 Mart devlet teröründen sonra Yeni Kürt Açılımı'nın ilan edilmesi, başından beri şiddet ile müzakerenin birbirini tamamladığı tezini doğruladı. Bu ikilinin birarada olduğunu saptamak için allame olmak gerekmiyor. Çıplak gözle görüneni zaten hükümetler ilan da ediyorlar...

Ama mesele yalnızca biraradalık da değil. Kimileri bu durumu başlı başına bir çelişki, çözüm sürecinin önünde bir engel falan sayıyor. Oysa bir anlasalar, ortada çözüm namına ne sürecin ne arayışın ne de öyle bir isteğin olmadığını, kafalarında yarattıkları bu çelişki de dağılıp gidecek.

Kürt sorunu etrafında dönen açılımlar ve süreçler iki temel eksene oturuyor. Bir: Kürt faktörünü Ortadoğu'nun emperyalist dizaynında sürtünmesiz bir yere oturtmak. İki: Kürt faktörünü Türkiye'nin İkinci Cumhuriyet dizaynında yine sürtünmesiz bir yere oturtmak.

Çözüm, başta Türkler ve Kürtler olmak üzere bölge halklarının nasıl bir siyasal, toplumsal, kültürel, hukuksal statükoda birlikte var olacakları sorusuna yanıt üretmek demektir. Yaşananlarla bunun ne alakası var!

Bir de, galiba zannediliyor ki, hükümet ve geniş bir medya cephesi hep bir ağızdan açılım derse, belki aynı laf bu yolla kırk kere tekrarlandığında, açılım olacak! Açılım sloganlarının Zaman'dan Yeni Şafak'a, Taraf'tan Milliyet'e, Radikal'e, hükümet sıralarına yankılanması bu anlama geliyor. Bila, yalnızca ana akım medyanın Milliyet'ini değil, aynı zamanda

TSK'nın kanaatini de cepheye katmış oluyor herhalde...

Ama ortaya konan taşın etrafından nasıl geçileceğinin anlaşılmasına bu yaygara yetmiyor. Erdoğan'ın "terör örgütünün uzantısını muhatap alırız" lafı, "size icabında muhatap icabında terörist muamelesi yapacağız" diye okunabilir yalnızca. Bunu tamamlayan lafsa Milli Savunma Bakanının ağzından çıktı. Yılmaz'a göre bölgede birinci parti AKP'ydi ve hükümet açılımı halkla konuşacaktı...

Yeni Açılım Kürt sürecinin de yaşadığımız totaliterleşme, otoriterleşme, erkin tekelleştirilmesi eğilimleriyle bütünleştirilmesi demektir.

Açılım cephesinin bastırdığı, İmralı, Kandil ve BDP arasında farklılaşma yaratmak ne anlama geliyor peki? Açılımcılar Kürt siyasetinin Van göçünden Uludere'ye, Newroz teröründen KCK iddianamesine, Zana'nın evinin basılmasından Türk'ün yumruklanmasına, binlerce tutukluya kadar yeterince hırpalandığı kanısındadırlar ve köşeye sıkıştığını düşündükleri kediye çıkış kapısını aralamaktadırlar. Buradan ancak, Kürt siyasetinin tek özneli ve Öcalan merkezli yapısını dağıtarak geçilebilir. Şimdilik BDP'nin temsilci olması kaçınılmazsa da, dağılma başladıktan sonra Diyarbakır Sanayi ve Ticaret Odasından Barzanicilere, Hizbullahçılardan Burkay'a kadar çok özne sökün edecektir sahneye!

Yeni Açılım bunlara ek olarak Kürt siyasetine yönelik iki çağrı içeriyor. Yukarda söylediğim iki eksenin sırasıyla, birincisi Kürtlerin 2003'te Irak Baası'nın devrilmesine verdikleri onayı Suriye Baası için tekrarlamaları; ikincisi de AKP'nin Kemalizm'i tasfiyesine verdikleri onayı İkinci Cumhuriyet'in derinlik kazanması için tekrarlamaları...

Karşılığında verilecek havuç ise SETA'nın gözde araştırmacısı İhsan Dağı'nın da yer aldığı MetroPoll'ün mükemmel zamanlamayla açıklanan anketinden okunabilir. Buna göre İstanbul seçmeni yüzde 61,7 (ve MHP'li seçmenin yüzde 50'lik, CHP'lilerin yüzde 59,6'lık oranıyla) ile anadilde eğitimden yanadır.

AKP gerici aklın zirvesini temsil ediyor. Gericiliğin aklı Türkiye'nin Kürt gerçekliğinden bu kadar anlıyor!

Benim anladığımsa şudur: Kürtler adına kim oyuna dâhil olursa olsun, Kürt dinamiği bu planda kendisine ayrılan yere sığmaz.

Kürt sorununda AKP'nin tek kozu: Gericilik

25 Mayıs 2012
Komünist

AKP son dönemde çeşitli başlıklarda, karaya oturma riski yüksek sulara girdi. Ekonomi bunlardan biri ve dünya krizinin yeni dalgasının önüne bir kez daha dış kaynak setinin çıkartılmasında da, emekçilerin baskılanmasında da ciddi zorluklar var bu kez. Dış politika Suriye'de çaresiz bir devinime dönüştü. Ne Davutoğlu'nun dönüşüme liderlik bağrışması, ne Erdoğan'ın Türkiye'nin Suriye tarafından tehdit edildiği zırvası, ne Gül'ün NATO gezisi bize başka bir şey söylemiyor. Diğer yandan, abartılı biçimde ve aşırı bir süratle yüklendikleri gericileşme başlığının sınırları artık görünmeye başlıyor; Türkiye'de laikliğin toplumsal dayanakları ve güçleri olduğu görülmeye başlanıyor. Bütün bunlara, bir ucu TÜSİAD'a, diğer ucu Gülen tarikatına uzanan egemen güçler bloğundan gelen çatırdama sesleri ekleniyor.

Bu tablonun içine, AKP'nin en fazla sözünün olduğu alanda, Kürt faktöründe işlerin değişme işaretleri eklenmelidir.

Denklem şaştı

AKP'nin Kürt denklemi üç ayak üstüne kuruldu önce: Bir, emperyalizm. İki, Barzani yani Güney Kürdistan. Üç, Türkiye'de reform.

AKP öncesinde Türkiye egemenlerinin hep kuşkulu ve sıkıntılı olduk-

ları ilk başlıkta, uyum tesis edildi. "Teröre destek veren Batı" hayaleti, uykuları kaçırmaktan çıktı. Aynı uyum, yine AKP döneminde Irak'ta da sağlandı. Öyle ki Barzanicilik, Türkiye'de de yeniden önemli olgu haline geldi.

Ama önce Türkiye'de reform beklentisi çamura saplanmaya başladı!

Çatışmaların yükselip dinmesi biçimindeki salınımlara alıştırılan kamuoyuna, özellikle 2011 seçimlerinde pazarlanan "yeni Anayasa çerçevesinde Kürt çözümü", inandırıcılığını bir süredir hayli yitirmiş bulunuyor. Anayasa'nın yazılmaya başlandığına kimse kanmasın. Bu sürecin tıkanmaya mahkum olduğu, herkesin bildiği bir açıklıktır.

Kürt çözümü, Türkiye'de herhangi bir büyük politika açılımının temel test alanlarından biridir. AKP'nin İkinci Cumhuriyeti, bu başlıkta radikal bir değişim planını içermeden inandırıcılık taşımazdı. Ancak AKP, değişimi gerçekleştirdiği yolunda toplumsal kanı bir kez oluştuğu an, yani "köprü bir kez geçildi" mi, Kürt hareketinin tasfiyesine ve Kürtlüğün yeni tür bir asimilasyonuna angaje olmuştur.

Bu politik değişim, keskin bir viraj anlamına gelmiyor olabilir. Gerçekten de AKP'nin asıl yaklaşımının bu olduğu ve Kürt sorununda ciddiye alınır bir çözüm politikasının dosyada yer almadığı/alamayacağı, solun "tarihsel tezi"yle uyumludur ve komünistlerce günümüze uyarlanmıştır. Ancak AKP, paketinden reform taahhüdünü eksiltirken yerine başka bir şey koyacak güçteyse, süreç bir yöne akacaktır; böyle bir güç biriktirememişse başka yöne...

Denklem bu anlamda şaşmışa benziyor ve AKP'nin Kürt denklemi de çatırdıyor.

AKP neye güveniyor?

AKP, yukarıda değinilen ekonomi, dış politika, gericilik ve yönetim sorunlarında elindeki olanakları yitirmeye başlamış, "belirleyen taraf" olma vasfı zayıflamıştır.

Kürt cephesinde ise bu anlamda bir barut yitimi henüz söz konusu değil. Ancak AKP'nin bütünlüklü bir politika oluşturma arayışının yerini, "bir ucu fazla sivrilmiş" bir modelin alacağı söylenebilir.

Bütünlük olsa, ögeleri şunlar olurdu:

Bir; dinsel karakteri kuvvetli Kürt toplumunun daha da dinselleştirilmesi mümkün görünmektedir ve AKP bu alana hem doğrudan kendisi -örneğin belediye hedefleriyle, bölgenin gericilik şampiyonu üniversiteleriyle- yatırım yapmakta, hem de Hizbullah gibi kardeş yapılara alan açmaktadır.

İkinci öge, Öcalan otoritesinin Barzani ile dengelenmesidir. Ancak Barzanicilik, AKP'nin ihtiyaç duyduğu kadar dinci değildir. Ayrıca bugünkü işbirlikçi Mesut değil, ama Molla Mustafa Barzani gerçekten de önemli bir tarihsel figürdür. AKP liderliği, böyle bir figürün Kürt ulusalcılığına güç katacağını kestirmektedir.

Üçüncü olarak; halkçı, yoksul köylülüğe dayanan ve devrimci-demokratik özellikleri öne çıkan bir siyasal ağırlığın değiştirilmesi için, mülk sahibi sınıflara dayanan bir karşı ağırlık oluşturulmak isteniyor. Bu operasyonun ideolojik özü dincilikten başka ne olabilir ki...

Son olarak, "reform" tamamen yok olmuyor; ama özneden arındırılan bir süreçte anadil, kısmi özerklik ve Öcalan'ın hapislik koşullarının revizyona sokulmasının mümkün olduğu bir kapı, aralık tutuluyor. Mümkün olduğunca önemsizleştirilmek ve mümkün olan en uzun süre ertelemek koşuluyla!

Reform başlığının bu şekilde dejenere edilmesi de gericileşmeyle, "Hepimiz din kardeşiyiz" argümanının toplumu teslim almasıyla mümkündür yalnızca. Yine bu zeminde emperyalist Batı etkisinin, burjuva bağlam içinde demokrasici bir yanı kalmaz. Siyaset deneyimi Türk burjuvazisinin açtığı kanallarla sınırlı yerel burjuvazi ise AKP takipçiliğinin ötesine geçemez. AKP'yi yerel seçim hedeflerine taşıyabilecek biricik kanal yine gericilik olacaktır...

Özetle nereye baksak karşımıza dinci gericilik çıkmaktadır.

AKP bir şeye güveniyorsa, güvenmek zorundaysa, Kürt başlığında gericiliğin gazına bastığında önündeki engellerin dağılacağı türünden bir beklenti olabilir öncelikle.

Hizbullah koçbaşı ise...

Bu kısa yazının bağlanacağı saptamalardan biri şudur: Son dönemde Hizbullah kadrolarından bir bölümünün salıverilmesi, bu çevrenin Di-

yarbakır merkezli kitle eylemlerini büyüterek sürdürmesi, seçimlere katılma gündeminin açılması, partileşme ve İstanbul'da geçenlerde bir mitingle gövde gösterisi yapması... Bu süreç AKP'nin güncel Kürt politikasının organik parçasıdır. Gericiliğin bu biçimde şahlanmasının müsebbibi iktidardır. Üstelik sorumluluğun dolaylı bir ilişki olarak görülmesi de yanlış olur. Yani toplumdaki dinselleşmenin sonucu olarak "aşırı uçlar"a, kendiliğinden gün doğmamıştır. Hizbullah, AKP'nin dinselleşmeyi sivri uç haline getirdiği Kürt politikasının ayrılmaz bir ögesidir. Bu anlamda Hizbullah, AKP'dir!

Kürt ulusal hareketinin 2011 seçimlerinde oluşturduğu ulusal birlik "ulusal kurtuluşçu İslam" diyebileceğimiz bir kanadı da kapsıyordu. Bu genişleme çeşitli eylemlerde de yansısını buluyordu. Karşı tarafın dini koçbaşına dönüştürmesinin bir sonucu, söz konusu kapsamanın karşılıksız kalacak olmasıdır. Kürt ulusal hareketi ister istemez seküler temsiliyeti üstlenecektir. Daha doğrusu bu sorumluluk, Dersim dışında varlığı belirsiz CHP'ye ve bugün için hayli zayıf sosyalist harekete düşmeyeceğine, yerel burjuvazinin de bu tarakta bezi olmayacağına göre, Kürt ulusal hareketinin üstüne yığılacaktır.

Kürt hareketinin bir yandan dinselleşmenin kurtuluşçu renklerini açığa çıkartıp, örgütlemesi ve kimliğine dâhil etmesi, diğer yandan da dinci gericiliğe set oluşturması, içinden çıkılabilir bir çelişki değildir. Üstelik siyasal iktidarın gericiliğin gazına basması, karşıtını zorunlu olarak doğurur.

AKP'nin Kürt siyaseti de sola, solculuğa alan açmaktadır.

Bir adım ileri iki adım geri

22 Haziran 2012
Komünist

Aslında o kadarı bile değil. Kürt sorununda iktidarın "bir adım ileri iki adım geri" biçiminde bir grafik çizdiğini söylemek, ileri ve geri hareketlerin somut çağrışımından ziyade, patinaj yaptığını veya tutarsız bir sicil sergilediğini saptamak anlamına geleceği için, yerinde bir ifade olabilir. Ancak ne kastettiği anlaşılan bu ifadenin kimi saf yorumcularca AKP'nin arada bir, tutarsız biçimde çözüme yönelik tavırlar geliştirebildiği biçiminde algılanabilecektir. Bu algı saflara kalsaydı sorun olmazdı, ama bu, bir CHP vizyonudur. Yine bu yaklaşım, başka siyasi adreslere, örneğin Barzanicilere denk düşebilmektedir. Özetle, bırakalım başlık şimdilik böyle dursun; ama yanılsamalara da geçit vermeyelim.

Kılıçdaroğlu açılımı ve yöntem

CHP'nin, yakın zamanların Kürt açılımını yaptığı momente bir bakın... İktidar ve ana muhalefetin randevu gününde Van operasyonun patlatılmasına ne diyeceğiz?

Birinci seçenek, yıllardan beri tekrarlanıp duran ve artık bir yöntem haline gelen yaklaşım olabilir. Ateşkes ilan edilmişti; çözüme elverişli bir ortam şekilleniyordu ki, birtakım derin güçler katliam örgütleyip sabotaj yaptı! Kürt tarafında Özal çözümü örgütlüyor, Öcalan'a ulak gönderip duruyordu ki, komplo sonucu öldü! AB yolu Diyarbakır'dan ha geçti ha geçecekti ki, başka derin güçler AB sürecine dinamit döşedi!

Uzatmayıp yakınlara gelelim... Devlet İmralı'da masaya oturmuştu ki, bunların bir bölümü Ergenekon'a dâhil ediliverdi; sonra Oslo'da bir kesimini Erdoğan'ın adamlarının oluşturduğu taraflar hayli samimi bir diyalog içindeydiler ve hatta meselenin yüzde doksanını halletmişlerdi ki, birileri bant sızdırıverdi. Ha oldu olacaktı ki, barış heyetleri gerilla şovu yapıp kamuoyunun tersine dönmesine neden oldu...

Bu yöntemin varsayımları şunlar:

Türkiye'de egemen kapitalist yapı Kürt sorununun demokratik bir çözüme bağlanmasına engel oluşturmaz. Bu koşullarda çözüm mümkündür.

Türkiye'nin uluslararası konumlanışı, ister AB ister ABD merkezli olsun, Kürt sorununun demokratik çözümüne elverişlidir.

Varsayımların politik çıktıları da bellidir:

Türkiye egemen güçleri içinde ve diğer taraftan Kürt siyaseti içinde çözümden yana, iyi niyetli, pozitif unsurlar vardır. Bunların karşısında yine görünürdeki tarafları kesen, çözümsüzlükten rant sağlayan, bu anlamda kötü niyetli negatif unsurlar yer alır.

Çözüm yanlısı kesimlerle toplumsal sınıflar arasında bir denklik aranmamalıdır. Burjuvazinin bazı kesimleri çözümcü bazıları çözüm karşıtıdır. Çözüme yandaş veya karşıt olmak ideolojileri de kesmektedir. Sağ ve sol kendi içlerinde böyle tasnif olmaktadır...

O halde AKP ve CHP'nin masaya oturan unsurları çözümden yana sayılmakta, Van'da operasyon yapan veya operasyon yapılmayı hak eden "suçlar" işleyenler ise çözüm sürecini baltalamış olmaktadırlar.

Sınıfsal çıkar kavramını, ideolojik belirlenimleri vb. tabu olarak görüp, devirmekten özel keyif alan bu yaklaşım sahipleri, bize, durmaksızın, "iş bildiğiniz gibi değil" derler. Onlara göre ABD'de bilmem hangi odağı bilmiyoruzdur. Barzani'nin şu veya bu gerekçelerle çözüm istediğini bilmiyoruz. Erdoğan ile Gülen arasındaki ayrımın konumuzla ilgili kısmını bilmiyoruz. Kürt hareketinin Suriye kökenlileriyle Türkiye kökenlileri arasındaki, Ahmet ile Fatma arasındaki farkları da bilmiyoruz...

Analizle, akılla, bilimsel bakış açısıyla, ideolojik tercihlerle, politik ilkelerle bir pusula geliştirenleri dinozor ilan edenler, her daim kapitalist

düzeni, onun içinden gelen kimi taşıyıcılar üstünden aklayıp duruyorlar. Ellerindeki yöntem, komplo teorisi akımının bir varyantıdır. Sırf onların ulaşabileceği birtakım bilgiler olduğu tezi, kendilerine başkaları üstünde bir enformasyon tekeli kurmalarına ve dolayısıyla bilgi terörü uygulamalarına olanak sağlamaktadır.

Hangisi daha gerçek?

Kürt sorununda olan bitenin bunlarla bir ilgisi yoktur!

Bizim aklımız yukarıda aralara serpiştirilen, toplumsal sınıflara, ideolojik akımlara, politik yönelimlere dayalı bir dizi parametreye yaslanmalıdır. Bizim aklımız niyet okumaya çalışmamalı, sonuçlardan hareket ederek öznelerin çıkarlarını, davranışların dinamiklerini açığa çıkarmalıdır.

Somut olalım artık ve soralım kendi kendimize:

CHP'nin son Kürt açılımı sorunu çözüme mi yaklaştırmıştır, yoksa AKP'nin Kürt siyasetini tasfiye ve Kürt halkını sindirme hamlelerine bir olanak mı armağan etmiştir? Niyet okuyacaksak, Kılıçdaroğlu'nun masasını dinlemeden bir şey söyleyemeyiz. Sonuçtan hareket edeceksek durum bellidir. Siyasi iktidarın başka illerin yanında Van'ı düşürme talimatını vermesiyle Van Belediye Başkanı'nın görevden alınması arasına CHP açılımı ve AKP-CHP görüşmesi girmiştir.

Operasyonun sonrasında (ve görevden alma kararının hemen eşiğinde) ise Leyla Zana faktörü sahneden geçmiş oldu. Çözüm makamı olarak nitelenen başbakanın desteklenmesi gerektiğini dillendiren Zana'nın niyetini okuyabilmek, bunun için birtakım bilgilere sahip olmak mı gerekiyor? Yoksa sonuçları itibariyle Zana açıklamasının, Van'da gerilen ipi gevşettiğini görmek mi?

Kılıçdaroğlu'nun Kürtlere yönelik tasfiyeciliğin iradi bir parçası mı olduğu, yoksa AKP kanadının fırsat anını iyi mi yakaladığı önemsiz bir soru değil elbette. Yine Zana'nın AKP'nin zemin yitirmesini frenlemekte bir çıkarının olup olmadığı, çıkarı yoksa saflık mı ettiği de üstüne kafa yormaya değer.

Ama bir yere kadar! O yere gelene kadar netlik sağlanmalıdır. Bu netliğe göre;

Bir: AKP Kürt siyasi hareketini baskılamak, geriletmek amacındadır.

İki: AKP'yi destekleyen iç ve dış güçlerin bu politikadan bir şikâyeti yoktur.

Üç: CHP bu projenin dışına çıkma ehliyetine sahip değildir.

Dört: Kürt siyasetinin içinden kimi kesimler AKP ile objektif olarak aynı sürecin parçası haline gelmişlerdir.

Bunlar mı daha "gerçek", yoksa bazı özel yetkili şahısların haiz oldukları bilgiler ve komplo varsayımları mı?

Devam edebiliriz. Oslo'nun tıkanması ve İmralı seferlerinin durmasından bu yana diyalog kanalına Barzani'nin yerleştiği açık. Bu duruma, yakın zamanda BDP Eşbaşkanı Selahattin Demirtaş da işaret etmişti. Sonuç olarak ortada bir AKP-KDP ittifakı var.

Peki, bu ittifaka Türkiye'nin hangi büyük beyaz eşya üreticisi itiraz edebilir? Yerel Kürt burjuvazisinin bu ittifakın duacısı ve aklayıcısı olması kaçınılmaz değil midir? Suriye'de emperyalist-kapitalist sisteme tam entegre edilemeyen Baas'ı yıkmak için Türkiye fonksiyon görecekse, bunun önkoşulu Kürt reaksiyonunun nötralize edilmesi değil mi? Geçin tarihsel veya doktriner gerekçeleri; bu koşullarda hangi emperyalist, siyasi iktidarın Kürtlerin kolunu kanadını kırmasına fren koymak ister?

Yazının sonuna bu kadar yaklaşmışken, artık başlığı değiştirme şansımızı da yitirmiş bulunuyoruz... Ama hâlâ "özeleştiri" verebiliriz!!

Kürt sorununda AKP'nin attığı adımların biri ileri, ikisi geriye dönük değildir. Kürt sorununda AKP şu anda Vaşington'dan Erbil'e uzanan bir cepheyi temsil ediyor. Yalpalama görüntüsü veren adımlar bir tutarlılığa sahip ve AKP hedefine doğru yürüyor. Hedef, basbayağı sınıfsal ve ideolojik. Hedef, Kürt halkının özgürlük taleplerinin baskılanması. Hedef bu doğrultuda antiemperyalist duyarlılıkların törpülenmesi, ilerici, aydınlanmacı ayakların zayıflatılması...

Final sorusu bu gerici yürüyüşün maksada ulaşma şansı hakkında olsun.

AKP iktidarı Kürt direncini zapturapt altına alabilecek midir?

Bu sorunun yanıtı önsel olarak verilemez. Sorunun yanıtını mücadele ortaya çıkaracak. Bu yazı ise olsa olsa iki noktaya vurgu yaparak bitirilebilir:

Bir: AKP cephesinin dışında, kurulmamış bir diğer çıkar ortaklığı hattı var. Bu hat emekçi sınıflardan geçmekte, her dilden insanımızı kapsamakta ve hattın doğrultusu sosyalizmi göstermektedir.

İki: Barzanicilikle, dincilikle, baskıyla bir sürü şey yapılabilir. Ama Kürt emekçileri 1960'lardan bugüne gelen Kürt aydınlanmasından caydırılamaz. O kadar da değil!

Asıl eşek şakası hangisi?

29 Haziran 2012
Komünist

Son Dağlıca olayının hemen öncesinde Öcalan'ın durumunda çoktandır telaffuz edilen iyileştirme güncellik kazanmış, Erdoğan görüşme zeminini yeniden açmıştı. Görüşme koşulu PKK'nin silah bırakması gibi hayli ağır bir koşuldu gerçi, ama bunun karşılığında operasyonların durdurulacağını bizzat başbakan dile getirmiş oluyordu.

Konjonktürün bu kadar hızlı değişmesi, "açılım"ın 2012'de içinden geçtiği parkurun karakteristik özelliği. Düşünsenize; AKP-CHP görüşmesi "çözümcü" bir konjonktürü müjdeliyordu ki, Van'da belediyeler operasyonu patladı. Bu gerilemeyi telafi etmek Leyla Zana'ya düşecek, başbakandan umut kesilmemesi, desteğin sakınılmaması gerektiği ilan edilecekti. BDP yönetimi bu yaklaşımla mesafesini sert biçimde sergilemekten geri durmasa da, kamuoyu durumu yumuşama olarak algıladı. Sonra araya ilk paragrafta hatırlatılan gelişmeler girdi peş peşe. Suriye'nin jet düşürmesinin ardındansa konu, yine Şam-Kandil ittifakı teorisine getirildi. BDP yöneticilerinin başbakanla görüşmeye davet edilmeleri teorinin pratik karşılığının ille de gerilim olmayabileceği yönünde mesaj veriyordu ki, Pazartesi günü KESK yönetimi KCK soruşturmasının muhatabı oldu. Bu yazı yazılırken KESK Genel Başkanı ve arkadaşları gözaltına alınmıştı, konfederasyon genel merkezinde de arama sürüyordu...

"Zaten" bildiklerimiz

Devamı somut olaylarla değil, ama olayların besleyeceği atmosferin özellikleriyle doldurulabilir. İpler bir gerilip bir gevşemeyecek, aynı anda hem gerilip hem gevşeyecek, anlaşılan.

Yeri gelmişken, bir de jet uçağı krizinin televizyon kanalları açısından "uzman" talebi patlaması yarattığını gözlemledik. Bu talebi karşılamak için piyasaya sürülen üçüncü veya beşinci sınıf uzmanlardan biri "asrın bilgisi"ni veriyor ve Suriye'de Kürt bölgelerinin kontrolünün Esad tarafından PKK'ye devredildiğini söyleyiveriyordu! Egemen söylemin, "iyi gerilla–kötü gerilla" senaryolarında Suriye kökenlilere lanet yağdırmasına alışmıştık. Yine de eklemeliyiz: İktidar gücü, boşboğazlığa çarpan etkisi yapıyormuş. Ya da iktidara yaranmak için genç uzmanlar uydurmakta sınır tanımıyorlar! Hoş; bir süre önce şimdiki tarikat çömezlerinden farkı olmayan bir diğer uzman da, Suriye'nin Türkiye uçağını düşürmesini savunma sistemini sabote edip yanıltan İsrail'e bağlamak gibi bir fantezisini anlattı hafta sonunda! AKP'nin Suriye'ye yönelik provokasyonları için İsrail komplosuna ihtiyaç varmış gibi...

Bizim Kürt gündemimize dönersek, artık bu yazıda, çoktandır işlediğimiz boyutla sınırlanmak kabak tadı verecektir. Söz konusu boyut AKP'nin açılımının Kürt sorununda çözümü değil, Kürt faktörünün İkinci Cumhuriyet rejiminin ülkede derinleşmesi ve emperyalizmin bölgedeki tasarımlarının hayat bulması açılarından köstekleyici değil destekleyici bir niteliğe bürünmesini hedeflediğidir. Bunu biliyoruz. AKP yöneticileri çözüm veya açılım dediklerinde sözlük bilgisinden hareket edilmemesi gerekiyor.

Bir şeyi daha biliyoruz: AKP özellikle son bir yıldır Kürt politikasında yumuşama–gerilim/çatışma alt dönemlerini reddetmekte, bu iki yönelimi aynı anda hayata geçirmektedir. Hatta bir taraftan verilen yumuşama görüntüsü, son derece şiddetli bir saldırı için olanak anlamına gelmektedir.

Yani, bir süre öncesine kadar, açılım diyen hükümetin açık bulduğu yere vurması bir eşek şakası sayılabiliyordu. Artık bu vakayı adiyedendir.

Sağ Kürtçülük

Asıl üstünde durulması gereken, Kürt camiasının içinde boy veren bir diğer platformdur. Buradaki kastımı, tarihi çok eskilere uzanan, merkezi iktidarla işbirliği, geri sosyal yapıyla iç içelik, burjuva siyasetine ağalar, şeyhler üstünden eklemlenmek gibi göstergeleri olan bir "Kürt sağı"ndan ayırmak için, geçici bir kavram olarak "Sağ Kürtçülük" diyeyim...

Bu platform, eskisinden farklı. Bir kere artık Kürt burjuvazisi diyebileceğimiz bir toplumsal olgu var. Sağ Kürtçülük yelpazesinin bir kısmı organik olarak, ama tamamı sınıfsal denklik anlamında bu sermaye sınıfının sözcülüğünü yapıyor.

İkincisi, son on yıldır artık yeni türde bir Barzanicilik var. Sağ Kürtçülük, ulusal kimliğe Barzani figürü üstünden bağlanıyor ve Öcalan figürü bu yolla dengelenmiş oluyor.

Üçüncüsü, Kürt dinamiği bu platform eliyle bir uluslararası ittifak dizgesinin parçası haline geliyor; yerel, bölgesel niteliğinin ötesine geçip "küresel" bir ufuk kazanıyor. İttifak dizgesi ABD'den başlayıp Ortadoğu'nun gerici, dinci akımlarıyla, İsrail ve Türkiye egemen güçleriyle buluşuyor. Sağ Kürtçülüğün temsil ettiği dinamik bu ittifak dizgesi içinde ve Barzanicilik zemininde kendince kişilik kazanıyor.

Dördüncü olarak, kişilik kazanmış, yerelcilikten ve arkaiklikten kurtulmuş haliyle söz konusu platform, AKP'de temsil olunan İkinci Cumhuriyet koalisyonuyla da eklemlenme kanallarına akıyor. Rejimin din kardeşliği amentüsünün çeşit çeşit milliyetçiliği kendi bünyesinde birleştirmesi pekâlâ mümkündür.

Beşinci ve tamamen yeni bir durum olarak, geleneksel Kürt sağının Kürt özgürlük talepleriyle herhangi bir ilgisi yokken, geleneksel sağ Kürt ulusal kimliğinin asimilasyonuna boyun eğmişken, yeni platform bu ulusal alanda söz ve iddia sahibi görünüyor.

Sağ Kürtçülük bölgenin sermaye çevrelerinden üniversitelerine, çeşitli tarikat örgütlenmelerinden aşiretlerine, AKP'den Kürt ulusal hareketine uzanıyor. AKP'nin kendi Kürdünü yaratma doğrultusunda yaptığı toplum mühendisliği çalışmaları, bu platformla büyük ölçüde çakışıyor. Bu iç içelik, Ankara'nın ve daha önceleri Babıâli'nin eski tip, devlet yanlısı

aşiret devşirme pratiğinden çok daha gelişkin bir tablo çıkartıyor ortaya. Ankara'yı da dışsal bir faktör olmaktan çıkartıyor. Sağ Kürtçülük AKP için, İkinci Cumhuriyet için vazgeçilmez hale geliyor.

Köşeli bir akımdan söz etmediğimiz için bu amorf yelpazenin içine Hizbullah girebildiği gibi, kariyerini 1990'ların insan hakları faaliyetlerine borçlu kadrolar da girebiliyor. Saygın bir Kürt kurtuluşçusu, kapağı buraya atabiliyor...

Kişiler bir yana, "Erdoğan'a destek" bu platformun vazgeçilmez ve sarsılmaz ortak paydasıdır. Artık Kürt halkına eşek şakasını Erdoğan değil, yeni Kürt sağı yapmaya başlamıştır.

Kürt hareketinde gündem

Kürt sorununda güncel tartışmalar artık bu farklı platformun varlığını yok sayarak sürdürülemez. "Sağ Kürtçülük geride kalan süreçlerde yeterince güç biriktirdi mi ki, kartlarını daha açık oynamaya yöneliyor" sorusunun tek yönlü bir yanıtı yok aslında. Ortada gerçekten bir birikim var. Bölgenin ticaret ve sanayi odalarının bir süre içine çekildikleri ulusal bütünlükte çatlak ses vermelerine daha önce tanık olunmuştu. Ama bu çatlaklardan kritik siyasal çıkışlar yükselmiyordu. Bugün bu mümkün hale geliyorsa, bir birikim sağlandığını söyleyebiliriz.

Öte yandan ortada acil gereksinimler bulunuyor. AKP'nin eş zamanlı germe-kasma, barışma-vurma stratejisinin aklanması, böyle bir acil iştir. Bölgesel gelişmelerin yarattığı zaman sıkıştırmaları, yeterli ön birikim olsun olmasın, Sağ Kürtçülüğün kendini daha fazla göstermesini gerektiriyor olabilir. Hizbullah veya AKP gibi kanallar üstünden dışa vurulan sağcılık için, Kürt özgürlük mücadelesinde -ne kadar kitlesel gösteriler yapsalar, ne kadar çok oy toplasalar da- aşılmaz sınırlar olduğu da açıktır. Ulusal bir hareket ideolojik ve sınıfsal olarak karmaşık bir yapıya sahip olmak durumundadır. Ama bir yere kadar: Kürt ulusal hareketinin yoksul halk tabanı üstünden sınıfsallık alanında bir niteliği var. Ya da mücadeleci kadın kimliği üstünden ilerici bir ideolojik tercihi var. Bunlar ve benzerleri hareketin eksenini ister istemez sola çekmektedir. Hizbullah veya AKP kanalları bu nedenle Kürt özgürlüğü arenasında yapısal zayıflıklardan arınamayacaklardır.

Sonuç olarak, Kürt siyasetinde sağcı bir cin artık şişeden çıktı. Bu, Kürt ulusal hareketinin sınıfsal heterojenliğinden, ideolojik belirsizliklerinden farklı bir olgudur.

Ancak zamanın ne hızla akacağına dair konuşmak için henüz erken. Cin şişeye sokulamaz; ama yeni platformun Kürt siyasetinin bilinen bütünlüğünü parçalamak, tam bir yarılma yaratmak için atağa kalkıp kalkmayacağını bilemiyoruz. Muhtemelen böyle bir planlama zaten yoktur. Zamanlama, mücadelelerin ürünü olarak şekillenecektir.

Ama artık bir nokta daha iyi bilinmelidir. Kürt gündemi söz konusu olduğunda artık emperyalizm, sınıf çıkarları, gericilik gibi temalar kendilerini daha fazla hissettireceklerdir. Son söz: Sağcılık kılıç atacaksa, panzehiri sosyalizmden başka bir şey olamaz.

Zana çözümü mü?

2 Temmuz 2012
soL portal

Çözüm buradan çıksa ne şahane olur ama, değil mi! Ta HEP döneminin milletvekili. Kadın bir milletvekili üstelik. TBMM kürsüsünde Kürtçe "halkların kardeşliği" demenin onurunu taşıyor. Şimdi hiç de yaşı ilerlemiş görünmüyor. O zamansa çok genç. Arada geçen yılları ise mücadelesinin bedeli olarak ödemiş hapiste. Artık mücadeleciliğinin yanına devlet adamlığı ve siyasetçi ciddiyetini de yerleştiriyor. Mücadele aileden geliyor. Eşi koskoca Diyarbakır'ın belediye başkanlığını yapmış, Kürtlerin solcu uyanış döneminde. Yenilgi döneminde ise hapislik. Ve Leyla Zana Kürt halkının hayli geniş kesimi tarafından bir tür zalim olarak algılanan Erdoğan'ın karşısında fotoğrafı çekilirken konuştuklarını aktarıyor kamuoyuna.

Seçmeli Kürtçe'yi çare değilse de ileri bir adım sayıyor Zana... Biz mi, buldukça bunuyan marazi insanlarız, nedir! Farklı bir yaklaşımı, anadilini seçme konusu yapmayı hakaret sayan yorumu dün Mehmet Bozkurt yazdı soL portalda. Tekrar etmeyeyim, bir göz atın yeniden...

Öte yandan Erdoğan'ın gerillanın silah bırakması karşılığında devletin operasyonları durdurması biçimindeki formülünü gerçekçi bulmadığını anlatmış Zana. Bana sorarsanız Kürt sahasında yumuşamanın ve silahların susmasının önündeki temel engel AKP'nin politikasıdır. AKP ilanihaye kan aksın diye yanıp tutuştuğundan değil. Kürt faktörünü Amerikan

Ortadoğusu'na ve İkinci Cumhuriyet Türkiyesi'ne entegre etmenin çözümü, yalnızca kan gölünden doğabileceği için!

Bir diğer önemli nokta Öcalan'ın koşulları. Öneri ev hapsi... Ev hapsi formülünün çok zamandır ya da Oslo tıkanışına kadar hep fısıldandığını biliyoruz. Yeni bir şey değil yani. Eski formülü yeniymiş gibi masanın üstüne bir kere daha koyabilmek için bir mahkumun bütün görüşme kanallarını gayri hukuki ve gayri insani biçimde kapamak gerekiyordu. AKP tam da bunu yaptı!

Başka unsurlar da olabilir. Ama bu kaba özet görüşmenin hakiki bir ilerleme içermediğini söylemek için yeterli. Zana'nın çıkışını içerikten ziyade çıkış olmasıyla ölçmek durumundayız. Ve kuşkusuz hafife alamayız.

Kimse alamaz... Kürt hareketinin bağımsız milletvekili Leyla Zana bir yana, asıl başat örgütlü hareket bu çıkışı hafife alamaz. Selahattin Demirtaş'ın Zana'nın Erdoğan hakkındaki övgülerine verdiği yerinde yanıta BDP'nin müzakere alanını boşaltmama çabası eşlik etmek durumundadır. Zana'nın yaratacağı basınç, on yıllardır kendini marjinal konumlara düşürmüş, uzlaşmacılık adına kırmadığı ceviz bırakmamış Kemal Burkay'ınkine benzemez örneğin. Popüler sağcı Kürt siyasetçilerine de, soldan sağa transfer olmuş başkalarınınkine de benzemez. Bunların barış yolunda kitlesel takdir toplamayı, bunun prestijini hak etmiyor olmalarının yanı sıra bir başka kusurları daha vardır. Eski veya sonradan olma Kürt sağcıları, siyasal yaşamlarının bir uğrağında mutlaka Öcalan'a alenen küfretmişlerdir. Bunun Kürt halkı nezdinde ağır bir şey olduğunu biliyoruz.

Leyla Zana başka. Zana birkaç yıl önce Kürt ulusal önderleri veya tarihsel kişileri listesine Öcalan'ı ekliyordu. Buraya kadarında samimi olabilir. Ama o listede Öcalan'ın Barzani ile birlikte geçmesinin anlamı açık olmalıdır. Molla Mustafa Barzani Mahabad Cumhuriyeti'nin askeri lideri, onurlu Sovyet sürgünü ve Irak'ta daha muhalefetteyken Kürt aşiretlerinden bir ulus oluşturulmasının aktörüdür. Yaşamını ABD hastanelerinde bitiren Barzani'nin, kendisini emperyalizme taşıyan Doğulu pragmatizmi ve bölgenin yerel dengeleri, tarihsel değerinin üstünü örtemez.

Mesut Barzani ise pragmatik değil oportünisttir. Kurtuluşçu değil Amerikancı ve işbirlikçidir. Halkçı demagojisi Amerikan dolarlarının, Türk beyaz eşyalarının, tarikat okullarının, uluslararası petrol şirketlerinin üstünde yükselmekte, İsrail yandaşlığının üstünü örtmektedir. Mesut her gün taşıdığı soyadını istismar etmektedir. Ve bu soyadını günümüzde, siyasette, Kürt dünyasında Mesut temsil etmektedir!

Uzatmayayım; Öcalan'ı listeye Barzani'nin yanından sokmak, Kürt siyasetinin ilk "köylü çocuğu lideri"ni sıradanlaştırmaktır. Leyla Zana, Öcalan'ı son derece zekice ve "içerden" yıpratmayı denemişti.

Bugün Öcalan hakkında söylenecek söz, ortaya atılacak öneri, savunulacak talep ev hapsi midir? Öcalan AKP öncesinde ve AKP döneminde devletin Kürt sorununda gizli de olsa görüştüğü, muhatap saydığı kişidir. Öcalan'ın 1999'dan bu yana ulaştığı en "özgür" konumdu bu. Şu anda ev hapsi özgürlük sorununu kişiselleştirmektir. Hapiste çürümek mi, evde emeklilik mi? Öcalan'ın önündeki alternatiflerin bunlarla sınırlı olmadığı, deneyle sabittir.

Bitiriyorum. Uzunca zamandır AKP'nin Kürt sahnesinde olup biten en etkili "çözüm" adımı Zana'nınkidir. Yani Zana'nın adımları AKP'ninkilerle karışmıştır!

Bugün Oslo bombasının neden patladığına dair daha fazla şey söyleyecek duruma geliyoruz. Oslo sonrasında müzakere ekseni Barzani bölgesine kaymıştı. Bunu bir sonuç değil, bant sızdırmanın nedeni olarak görebiliriz. Zana'nın adımları Barzani'ninkilerle karışmıştır!

Silahlar susmalı, taraflar açıkça, kamuoyu önünde görüşmelidir. Bunu savunuruz. Ama Kürt halkımızın kaderini bilumum gericiye teslim edecek bir yolun açılmasına, meşrulaştırılmasına, tahkim edilmesine karşı da sesimizi yükseltiriz.

Uzlaşmacılık ne yana düşer?

9 Temmuz 2012
soL portal

2011'den bu yana, özellikle seçimden sonra Türkiye solunda II. Cumhuriyet uzlaşmacılığı öksüz kaldı. Kemalist, ulusalcı damarları önemsizleşen solun geri kalanının bir bütün olarak sağlıklı, sosyalist bir düzen eleştirisine yöneldiğini söylemeyeceğim elbette. Ama genel konumlanış siyasi iktidardan medet ummak biçiminden uzaklaşmıştır.

Kaba, avam temsilcisiyle Tarkan'ın, teorik tarafına işaret edeceksek Laçiner'in adlarıyla anabileceğimiz çizginin, daha önceki evrede yıldızı parlaktı. Bu çizginin 2010 Eylül referandumuyla cesaret bulduğunu hatırlıyoruz. Ama, örnek olsun, bir süre öncesinde Türkiye sosyalizmiyle bağını kopardığını ilan eden Birikim dergisi, ertesi yıl AKP'nin yakınında duramaz hale gelecekti. 12 Eylül yargılaması da kesmedi...

Seçim ve Anayasa beklentileri uzlaşmacı solculuğun toprağını yeniden sulamışsa da, demokratikleşme namına ortada tek bir veri kalmaması, aşılmaz bir II. Cumhuriyet gerçeği vardı. Öyle ki, Türkiye toplumunun sayısız kesimi bu dönem muhalefete kesin biçimde yerleşti.

İster hekimlere bakın, ister hastalara. İster avukatlara bakın, ister mühendislere. İster kadınlara, ister Alevilere... Türkiye toplumunun yarısı AKP yandaşı; ama bir dizi toplumsal kimliği ve dinamiği muhalefet temsil ediyor. Muhalefet bazen bilinçli olarak soldur, bazen sola denk düşmektedir... AKP gençliğinin gençliği, AKP kadın kollarının kadınları temsil etme ehliyeti ise kalmamıştır.

Ama bana sorarsanız, bütün dokuları gericileşse bile AKP'nin solu büs-

bütün ihmal etmesi düşünülemez. Sol marjinalin marjinali olduğu anlarda bile vicdandır, çünkü! 12 Eylül bile ortalığı süpürdükten sonra sivil toplumcu veya dönek onayını aramıştı. II. Cumhuriyet farklı davranamaz.

Bu gereksinimi Suriye başlığında Amerikan ağzını bayağı bayağı benimseyen birkaç kişi gideremektedir. Zira, içinde bulunduğumuz konjonktürde Türkiye'de ilk kez bir şey olmuş, yabancı bir ülkeyle yaşanan gerilim toplumda "milli mesele" olarak algılanmamış, yarısı AKP seçmeni olan toplumun çoğunluğu iki askerinin öldürülmesini barışı bozmak için yeterli gerekçe saymamıştır!

Aynı durumun eğitim "reformu"nda, kürtajda, içki yasaklarında da başlarına gelmesi ciddi olasılık. AKP belediyeciliği de, bana sorarsanız ağır tehdit altında. Bir süre orta sınıflara rant, daha alttakilere de umut dağıtmak anlamına gelen "tüccar siyaset" mantıksal sonuçlarına evrilmiş ve "para için anasını da babasını da satmaya" dönmüş bulunuyor. Türkiye'de her şiddetli yağmur altyapısı kârlara feda edilmiş kentlerde sel demektir...

Ve herhalde AKP iktidarı, hal böyle diye pılısını pırtısını toplayıp kaçacak değildir. Sadece "bunlar gitse kimin geleceği belli değil" diye değil. Alternatifsizlik hali açık olsa da, bu çözülebilir bir sorundur. Asıl; Erdoğan ekibi ideolojik olarak, burjuva siyasetinde görülmemiş bir kuvvete, şeriatçılığa dayanmaktadır. Gerçekleştirdikleri dönüşümse, iktidarı bir başkasına devredebilme olasılığını, düzenin diliyle söylersem "parlamenter olgunluğu" imkansız kılmaktadır.

O halde AKP'nin vicdanlara ihtiyacı var. II. Cumhuriyet'in, karşı-devrimci tabanın ötesinde birtakım ittifakları içermesi gerekir.

Son haftalarda yeni sözcülerine kavuşan "Kürt sorununu Erdoğan'la çözeriz" tezi bir de bu açıdan düşünülmeli. Bana sorarsanız, herhangi bir soruna halkçı, demokratik, özgürlükçü çözüm üretme kapasitesi yoktur AKP'nin. Ama bu tür tezlere, bunların belirlediği bir atmosfere tam anlamıyla muhtaçtır.

AKP'ye iyi niyet ve ehliyet atfeden yaklaşımların yükseldiği ve buna paralel olarak kimi gerçek adımların atılacağı bir dönemin açılmakta olduğunu görüyoruz. Bu dönemi bir kez daha "hakikaten çözülebilir mi?"

tartışmasıyla karşılamak sola yetmez. Bu olasılığın külliyen reddedildiği bir konjonktürden buraya geri gidildiğinde, o tartışmadan devrimci konumlanış falan çıkartamazsınız.

Önümüzdeki evrede "Erdoğan çözer" tartışmasını, solun da kendi sözünü söylemesini için fırsat sayıp, demokratik çözüm sempozyumları düzenleyip, federasyon veya yerel yönetimlerin yetki sınırları hakkında "daha demokratik" tezler formüle etmenin manası yoktur. Zira bu tartışmaların bedeli belki de Suriye'ye saldırının önündeki bazı engellerin kaldırılması olacaktır.

AKP'ye muhtaç olduğu kanı vermemek en doğrusudur. Solun taktik ilkesi bu olmalıdır. "Erdoğan çözer" tezi reddedilmelidir.

Kürt sağının önü ne kadar açık?

13 Temmuz 2012
Komünist

Kürt siyasetinde sağ her zaman var oldu. Aslında 1960'lara kadar da hep egemen oldu.

Türkiye'de işçi sınıfı ve sosyalizmin kitlesel yükselişini işaret eden 1960'ların öncesinde Kürt siyasetinde doğrudan doğruya sol kanatlar bulmak zordur. İsyanların, bir kısmında halkçı öğelerin veya yoksul köylülerin kendilerini gösterdikleri yerlerde sol kokular aramak meşrudur elbette. Ya da Sovyet dengesinden feyiz alan 1946 Mehabad Cumhuriyeti'nde... Ama 1960'lara kadar Kürt solculuğunu bundan ileri taşımak mümkün değildir.

Dolayısıyla Türkiye egemen güçlerinin, isyanını bastırmaya çalıştıkları, liderliğini darağacında veya iskân politikasıyla dağıttıkları, yerel otoritesini tanıyıp sınırlayıp Ankara Meclisi'ne taşıdıkları dinamik, siyaset dilinde söylersek, sağcı olmuştur. Kürt isyanları defterinin kapanması, geleneksel Kürt sağının isyancılığı terk etmesiyle örtüşür. Ya da şöyle özetleyelim: Bir yüzü isyana ve ulusallaşmaya, diğer yüzü uzlaşmaya ve asimilasyona dönük olmuştur Kürt sağının. Birinci yüz Cumhuriyet dönemi isyanlarını kucaklar. İkincisi Hamidiye Alayları'dır, ağa vekillerdir, korucu aşiretleridir.

Sağcılık neden tutmadı?

1960'larda başlayan ve itilimini soldan alan dalga, 1980'ler ve 1990'larda

solculuğu kendi içindeki "kurucu unsur"lardan birine indirgeyerek devam etti. O zamandan bu yana ulusal bütünlüğün içinde sağ-sol gerilimi de varlığını sürdürdü. Sağ, her seçimden sonra başarısızlığın veya eksikliğin faturasını Stalin'e, Leninizm'e kesti durdu. Sanki söz konusu ulusal bütünlüğün sağla ittifak yapması mümkünmüş de, kendisi sosyalist olduğu için bu seçeneğe burun kıvırmış gibi!

Mesele bu kadar basit değildir.

Kürt ulusallığının yeniden isyankâr bir sağcılığın egemenliği altına girmesi için harcanan onca çabanın bir türlü yeterince ürün vermemesinin, bir nedeni olmalıdır. Hareketin içindeki solculuk bu durumu açıklamakta yetersiz kalır.

Kolay değil; Özal'la başlayan reform eğilimleri, Yeni Dünya Düzeni'nin Ortadoğu'dan başlayarak ilanı, AB yakınlaşması, ABD'nin Irak işgali... Bunlar Kürt ulusal hareketini sağcı konumlara sabitlemek için çok güçlü basınçlar anlamına geldi. Kürt hareketi bunların karşısında antiemperyalizmin modasının geçtiğini kabule eğilim göstermiştir. Emperyalist müdahalelerin bazen halkların yararına sonuç vereceği yolunda bir teori (!) serpilmiştir. Nüfusun yüzde 99'unun Müslüman olduğu ezberi kulağından hiç eksik olmayan bir sol var bu topraklarda. Ama sol bu durumu değiştirme, yani dini siyasal yaşamın rehberi kılmama mücadelesidir bir yönüyle. Basınç bunu değiştirmiş, Kürt ulusal kimliği "hakiki Müslümanlar" söylemiyle girdiği yoldan kendi imamlarına açılmıştır. Reformun yerel sermayeyi rahatlatmak biçiminde temel bir öğeyi içermesi kabul görmüş, bu doğrultuda ekonomik bir program şekillenmeye başlamış, özgürlük talepleri "yerelleşme" ekseninde soysuzlaştırılmaya yönelinmiş, Kürt belediyelerinde taşeronlaşma örnekleri hep olmuştur...

Ama bu kadar! Kürt ulusal hareketi içinde sağcılık örnekleri sağcı olduğunu örtme ihtiyacından hiç kurtulamadı.

İşte solun dünyada, bölgede, ülkede güçlü olmadığı koşullarda süregiden bu durumun açıklanabilmesi gerekir.

Açıklamanın bir yanı Türk sağının anti-Kürt karakteri. Çoğu zaman kendini Kürt inkârı ve düşmanlığıyla somutlayan sağın ikinci temel dinamiği İslamcılıktır ve bu ikisinin oluşturduğu bütünlük Kürt sağcılığını

kuşatmaktadır.

Açıklamanın sık sık hafife alman diğer yanıysa Kürt özgürlük taleplerinin bir ulusal rönesans, bir Kürt aydınlanması biçimini aldığı, hamlenin sosyalist ideoloji tarafından üstbelirlendiği gerçeğidir. Bu, maddi bir güçtür.

Yeni bir Kürt sağı için ne lazım?

Lakin 1980'lerden bu yana kurulan baskılar, AKP'nin onuncu yılında meyve vermeye başlamıştır. Yeni Kürt sağı artık özgürlükçü mücadeleleri, onun bir figürü olarak Öcalan'ı ve bu kapsamdaki örgütlenmeleri reddetmeksizin, yani "koruculaşma"dan, asimilasyona boyun eğmeden, varlık kazanma arayışında.

Bu, aramakla bulunmaz. Ve açıkçası, şu asgari koşullar gelişmeden de tutunamaz: Anadilin önünün açılması, kısmi özerklik ve Öcalan'ın hapislik koşullarının revizyonu.

İkinci Cumhuriyet'in ve daha dar anlamda Erdoğan liderliğinin bunlara ne kadar tolerans geliştireceği tartışmalı bir durum. Eninde sonunda mevcut rejim ve siyasal iktidar, Türk sağ geleneğinin ta kendisi. "Din kardeşliği" Türk sağcılığının damarlarında akan milliyetçiliği ve Kürt düşmanlığını, ancak bir yere kadar nötralize edebilir.

Tolerans sınırının genişlemesi ise mümkündür. Karşılığında ne verildiğine bakar!

Önümüzdeki dönemde Kürt halkı bir kirli pazarlık baskısı altına girecektir. Birkaç satır üstte sıralanan üç ögeli "reform" karşılığında masaya bir dizi bedel gelecektir.

Bu bedelin PKK'nin silah bırakmasında düğümlendiği, yaygın bir kanı. Oysa Erdoğan ve Zana görüşmesinde bunun da tartışma konusu olabileceği ve başka formüller bulunabileceği görülmüştür. Ama silah bırakma veya silahlı mücadeleyi sürdürme seçeneklerini belirleyen, silahların teknik anlamda varlığı değildir ki... Siyasi ortam silahlı faktörü boşa düşürdüğünde, konu, sorun olmaktan çıkacaktır.

Asıl bedel, Suriye Kürtleri'nin Baas karşıtı cepheye katılmaları olabilir. Asıl bedel, AKP'nin titreyen dizlerinin yerel seçimlerde Kürt bölgesinde sağlamlaşması olabilir...

Sürecin nasıl işleyeceğinin ipucu ise AKP pratiklerinde gizlidir. Örneğin Kürt hareketi Suriye'de esnediğinde, yerel iktidarda geri adım atmayı kabullendiğinde, AKP "anlaşma" koşullarını yerine getirmeye değil, nasıl sınırlayacağına bakacaktır. Yani ağır bedeller karşısında Erdoğan'ın vaadi mümkün olan en az anadil, olabildiğince sermayeyle sınırlı bir özerklik ve hapishane koşullarında en kısıtlı düzeltmeler olacaktır. Bunun ötesine inanmak için ya saf ya da hain olmak gerekir.

Bu koşullarda emperyalizme ve gericiliğe karşı konumlanış yaşamsal ve acil önem kazanmaktadır. Sağ faturayı bir kez daha komünizm heyulasına kesmeden önce, solun hamlesine ihtiyaç var.

Açılım mı demiştiniz?

17 Temmuz 2012
soL portal

Medya, Cumartesi günkü Diyarbakır tablosunu başlıktaki soru ışığında görmek istemiyor pek.

"İzinsiz miting", hatta kimilerine göre "izinsiz gösteri"!

AKP ve ana akım medya asıl gerçeğin üstünü bu kavramla örtebileceğini zannediyor. Oysa bu laflar her açıdan saçma. Hukuken Türkiye'de miting düzenlenmesi izne tabi değil ki. Sorun mitingin izinsiz olmasında değil, yasaklanmasında...

Medya-AKP ittifakı BDP'yi kriminalize etmeyi ne ölçüde başarabildi?

Bana sorarsanız, AKP bir süredir kendi belirli karşı-devrimci tabanına hitap etmenin ötesine geçemiyor. AKP destekçiliğine soyunan medyanın bu sınırları genişleteceğini değil, onun da çemberin içine hapsolacağını pekâlâ öngörebiliriz. Türkiye'de polis gücüyle göğüs göğüse gelen, arkadaşının sedyesini taşıyan siyasi parti yöneticilerinin genel kamuoyu tarafından "ayıplanacağını" kimse iddia edemez. Çeşitli kaynaklardan gelen AKP alerjisi direnen insana saygı ve sempatiyi de körüklemektedir. En azından bu satırların -THY uçağının engellemesini aşamadığı için o gün Diyarbakır'da bulunamayan- yazarı bu saygı ve sempatiyi ifade etmeyi borç biliyor...

Diyarbakır görüntüsünün Zana-Erdoğan açılımını ertelemesi ise kaçınılmaz görünüyor. Bu tablonun ardından "Erdoğan Kürt sorununu çözer"

tezinin savunulurluğu kalmadı. Elbette bir moment sonra yine kimileri çıkacak ve "bir daha böyle olmaması için Erdoğan'a güvenelim" çağrısında bulunacaktır. Ancak son açılımın ayakları zedelendi.

Neydi bu ayaklar?

Zana'nın yaklaşımının inandırıcılığıydı bir kere. Bu, Kürt insanı için gaz altında kalmıştır.

Verili inandırıcılığın ötesinde, Kürt hareketi içinde Zana yaklaşımının hızla güçlenmesiydi. Az önce yazdığım, direnene sempati ve saygı bunun önünü kesecektir.

Öcalan'ın statüsünün değiştirilmesi ve PKK'nin Ramazan ayıyla birlikte silahlı mücadeleyi bırakması bir ikiliydi. Şu anda bu kısa sürede zor hale geldi. Üstelik bunların taraflar açısından "çıkış" değil "varış noktası" olmaları gerekir. Ne devlet ne PKK atmaları gereken bu adımların oyunun açılış hamlesi olarak algılanmasını istemezler. Bunlar meşru veya zorunlu sonuçlar olarak algılanmalıdır kamuoyunda. Bu yakın zamanda elde edilemez.

Yolunda giden tek öğe Suriye'dir. Geçtiğimiz hafta Barzani'nin Suriye Kürtlerini Esat'a karşı yan yana getirip aile fotoğrafı çektiği atlanmamalıdır. Bu gelişme Türkiyeli Kürt hareketinin bir uzlaşma sürecine, olabilecek en kritik halkadan, Ortadoğu ve emperyalist projeler halkasından eklenmesi anlamına geliyorsa, çok önemsenmelidir. Ama Suriye'de Kürt faktöründen İslamcılar gibi bir keskin saldırganlık çıkması, en azından yakın zamanda beklenmemeli. Dolayısıyla "yolunda giden" öğe hemen ürün vermeyecektir.

Ayrıca AKP iktidarının Suriye'de emperyalizm adına yükseltmeye çalıştığı sancağı Lazkiye açıklarında denize düşürdükten sonra, Barzani'nin bir adım öne çıkmasını ne ölçüde içine sindireceğini henüz bilmiyoruz. Konu, yalnızca Suriye cephesiyle de sınırlı değil. Bağdat'la Erbil arasında yükselen gerginlik Irak'ın bir parçalanmanın eşiğinde olduğunu göstermektedir ve bu parçalanmadan çıkacak olan "Büyük Kürdistan" fikrinin Ankara'yı tatmin edecek bir modele oturtulması kolaycacık gerçekleşemez. "Ulus-devlet sınırlarının silikleştiği bir bölgede Türkiye'nin himayesinde bir Kürdistan" hâlâ Turgut Özal'ın fantezi dünyasında var

olabiliyor.

Özetle bu çok boyutlu denklemin AKP'nin Kürt açılımı kısmına baktığımızda Diyarbakır'da basbayağı bir konjonktürün kırıldığını düşünebiliriz.

Düğüm

6 Ağustos 2012
soL portal

Özrümü yazının sonuna not olarak değil, başına giriş olarak yazmalıyım!

İnternet ortamı yazı aksatmanın, geciktirmenin, atlamanın daha fazla tolere edilmesine olanak veriyor. Sanal alemde "yazı uçuyor" ve pek az kişi eksikliği fark ediyor. Ama buna sığınmayıp son aylarda yazılarımı hayli aksattığım için okurlardan ve editör arkadaşlarımdan özür dilemek istiyorum. Son iki aksamanın mazeretleri Dünya Barış Konseyi Asamblesi için yaptığım uzun yolculukla Munzur festivali oldu. Önümüzdeki iki hafta ise bütünüyle kişisel nedenler yazamama olasılığımı hissettiriyor...

* * *

Ama bu arada, ben yazamazken, AKP iktidarının sertlik politikası dizginlerinden boşandı.

Hangisini örnek vermeli? Suriye'de kan döken şeriatçı çetelere verilen desteğin gururla sergilenmesini mi, Kürtlere ve Alevilere yönelik aşağılamaları ve şiddet gösterilerini mi? İmam hatip çılgınlığını mı...

Burjuva, liberal ve sol liberal kesimler AKP'nin bir biçimde uzlaşmaya eğilim göstereceğine inanırlar. O günün gelmesini rejimin oturma sorunu gibi algılıyorlar sanki. "İkinci Cumhuriyet kendine özgü bir toplumsal denge ve hatta barış getirecek eninde sonunda." Böyle düşünüyorlar anlaşılan. Yani 12 Eylül 2010 akşamına, balkon konuşmasına takılıp kalmış

görünüyorlar.

Oysa mekanizma farklı işliyor.

Ekonomik kriz AKP'yi sertliğe itiyor. Türkiye kapitalizminin krize direnme gücü büyük ölçüde dışardan devşirilir. Dolayısıyla AKP alternatifsiz olduğunu cümle aleme kanıtlamalıdır. Önemli bir işareti olmamakla birlikte emekçi potansiyeli zaptürapt altına alınmalıdır.

Rejim inşası yine sertlik demektir. İmam Hatip salgınının, kadınları görünmez kılmanın, içkiyi baskılamanın yolu sertlikten geçer. İçinde bulunduğumuz dönemde Alevilerin evleri işaretlenmek zorunda; bu kadar basit. Yoksa toplumun dinselleştirilmesi operasyonu kolaylıkla sekteye uğrayabilir. Tereddüdü olan Ramazan ayını gözlemlesin. Her zaman dinselleşme atağına sahne olan oruç ayı, en azından büyük kentlerde son zamanların belki de en az hissedilen Ramazan'ı olarak yaşanıyor.

Bölgesel gelişmeler, iktidarı sertleştiriyor. Kürt faktörü sertleştiriyor... İkinci Cumhuriyet güçlendikçe doğrultusu faşizmi işaret ediyor.

Ancak bu ortamdan faşizm de çıkmıyor. Bana sorarsanız, çıkmayacak da. AKP ne liberallerin arzuladığı gibi zaferini bir büyük toplumsal uzlaşmayla taçlandırma olanağına sahip, ne de yine aynı zaferi mantıksal sonuçlarına kadar götürebilme gücüne.

Haziran ortasından sonra bir ay, Kürt sorununda bir yandan kan dökülürken diğer yandan Zana baharı yaşandı. Öcalan'ın ev hapsine geçirilmesinin eli kulağındaydı, zaten Zana'nın açılımının arkasında Apo vardı; yeni Anayasa sonbaharda bağlanacak ve işler yoluna girecekti...

Ağustos başından bakıldığında bu ortam yıllar öncesindeymiş gibi görünmüyor mu?

İkinci Cumhuriyet uzlaşmasının çok kesim tarafından beklendiğini biliyoruz. Liberal yorumcular Suriye Kürdistanı'nın özerkliği karşısında Özal'ın "Türkiye himayesindeki Kürdistan" fantezisine geri döndüler, Türk-Kürt ittifakına yaklaştığımızı söylemeye başladılar. Bir model olarak, Washington'dan Ankara'ya, İstanbul'dan Erbil'e, Diyarbakır'dan Kamışlı'ya ve elbette her birinden Tel Aviv'e çekilen çizgilerle sıkı sıkıya dokunmuş bir "Amerikan barışı" anlamına geliyor bu. Hakkında ne çok düşünce ve strateji kuruluşu rapor düzmüştür kim bilir!

Yanlış anlamayın. Böyle bir formülün liberal-emperyalist ütopyayı temsil ettiğine ben de inanıyorum. Ancak sorun gerçek dinamiklerin bizi bu ütopyaya yaklaştırmıyor, yaklaştıramıyor olmasında.

Teşbihte hata olmaz; Lenin emperyalist ülkeler arasındaki rekabetin zamanla bir tekleşmeye, dünya entegrasyonuna, ultra-emperyalizme götüreceğini ve barışın böyle gerçekleşeceğini iddia edenlere itiraz ederken, soyutlanmış doğrultu tarifine itiraz etmiyordu. Onun söylediği, tarihi kendi başına rekabetin değil sınıflar arasındaki mücadelelerin belirlediğiydi.

Mücadele sürüyor.

Alevi örgütleri işaretlenen evlere, eğitimin dinselleştirilmesine, başbakanın cami ve oruç baskısına karşı bir kez daha sokağa çıkma kararı alıyor.

BDP Suriye Kürtlerinin "küresel aktörlerin özgür piyasasına eklemlenmediğinin" altını çiziyor.

Halep olağanüstü bir basınca rağmen düşmüyor.

Türkiye solunun da eli armut toplamıyor!

Bu tablo son derece karmaşık bir düğümlenmedir. AKP'nin bu düğümü çözme yeteneğine sahip olduğuna, bu düğümün çözülebileceğine inanmıyorum. Türkiye'nin geleceğinde bir toplumsal istikrar, denge konumu, İkinci Cumhuriyet veya Amerikan "barış"ı görünmüyor.

Denebilir ki, tablo o kadar içinden çıkılmaz haldeyse, İskender'in örneğinde olduğu gibi biri çıkıp düğüme kılıcı vurabilir... AKP şiddeti artırarak aslında bunu yapmaya çalışıyor. Nafile...

Kürt "baharı"nın rotası ve birkaç soru

Eylül 2012
Komünist

Kürt sorununda yalnızca son ayları aklınıza getirin. Haziran ortasında Leyla Zana "Erdoğan'a yardımcı olalım" fikrini ortaya attı. Türkiye, Öcalan'ın hapislik koşullarının iyileştirilmesinden anadilin kullanımında genişlemeye kadar bir dizi reform başlığında yeniden umutlandırıldı.

Ancak bu girişimin BDP merkez yönetiminin duvarına çarpmasından sonra battığı tarih 14 Temmuz'dur. Diyarbakır'da milletvekilleri AKP'nin polisiyle karşı karşıya gelirken Tayyip yardımcılığının dolduracağı bir boşluk da kalmıyordu.

Temmuz'un ikinci yarısında Suriye'nin Kürt bölgesinde bir dizi yerleşim peş peşe, esas gücünü PYD'nin (Demokratik Birlik Partisi) oluşturduğu Kürt hareketinin kontrolüne girdi. Ayın son haftasında "Kürt Baharı" ilan edilmiş, kimi siyasetçiler Suriye'de Kürt Devrimi'nden söz etmeye başlamışlardı bile.

Ardından Şemdinli merkezli silahlı tırmanışla karşılaştık. Bu tırmanışın Ankara'nın Suriye Kürtlerine dönük tehditlerine yanıt anlamına geldiğini saptayabiliyoruz. Kürt hareketi, Irak ve Suriye Kürdistanı'ndaki ulusal hareketlerin sahip oldukları "teritoryal" egemenlik alanının Kuzey'de de mümkün olduğunu göstermeyi denedi muhtemelen.

Sonra iki farklı gelişme daha iç içe girdi. Bir yanda PKK'nin meşruiyetini arttıran milletvekili kaçırma olayı ve BDP milletvekillerinin gerillayla buluşmaları, diğer yanda ise, Kürt meşruiyetine darbe vuran -buluş-

malar öncesinde- Foça ve -sonrasında- Gaziantep...

* * *

Bu baş döndürücü zikzaklardan Eylül ayına hayli karışık ve belirsiz bir resim devroldu. Türkiye'nin Suriye'ye Kürt özerkliğini ve PKK/PYD-Baas işbirliğini bahane göstererek müdahalesi gündemde duruyor. Bu olasılığın Ankara'da belirlenemeyeceğini biliyoruz. ABD seçimlerine birkaç ay kalması politik proje boşluğunu herkesin kucağına bırakmıştır.

AKP'nin emperyalizm açısından ne kadar işlevli olduğunu kanıtlamaya duyduğu ihtiyaç her hafta şiddetlenmekte ve Ankara, başlıca savaş kışkırtıcısı olarak öne çıkmaktadır. Ancak diğer yandan, Rusya ve İran gözetildiğinde, Türkiye'nin konuştuğundan daha az iş yapma handikabını giderecek kaynaklara sahip olmadığı da not edilmek zorundadır. Yalnızca askeri anlamda PKK'nin değil, siyasi olarak Kürt hareketinin bütününün Suriye'ye yönelik bir müdahaleyi sineye çekmeyeceği yeterince görülmüştür.

Baas ise kendisini hafife alanları üzmeye devam edecektir. Türkiye'nin Kürt sorununun ekseni, aslında AKP'nin arzu edebileceğinden daha fazla Suriye sınırına kaymış bulunuyor. Sınırların ötesindeki faktörler arasına Lübnan'ı koymadan edemeyiz. Suriye savaşı Lübnan'ın fitilini çoktan ateşledi. Ama bu ülkedeki patlamaların Filistin'siz ve İsrail'siz gerçekleşmesi tarihe ve coğrafyaya aykırı olur...

Bu tabloda karışık olmayan belki de bir tek öğe var. "İkinci Cumhuriyet Anayasası"nın en önemli ayaklarından, test edileceği başlıklardan biriydi Kürt sorunu. Vatandaşlık tanımı, merkezi yapı vb. derken ima edilenlerin önünde bundan başka ne olabilirdi ki! AKP'nin verdiği bin türlü söze karşın içinde bulunduğumuz yılın yeni bir Anayasa ile kapanma olasılığı ortadan kalkmıştır. 2012, Anayasa hazırlığında bir fiyasko ile kapanacak.

Bu kesinliğe bağlanan başka belirsizlikler kuşkusuz olacak. 2011 Haziran seçimleriyle ilan edilen yeni rejimin Anayasa ile rüşt ispatlaması hedefleniyordu. Mesele teknik bir erteleme değil, İkinci Cumhuriyet'in rüştünü ispatlayamaması demektir. Bu, büyük bir sorundur...

Sorunun Kürt bölmesine dönersek; kastettiğim, AKP'nin Kürt sorununu "çözememesi" değil. Çözüm sözcüğü zaten boş laf. Sorun AKP'nin Kürt dinamiğini (1) emperyalizmin bölgesel gereksinimlerine uyumlu hale getirme ve (2) içerde bir kriz faktörü olmaktan çıkartma taahhütlerini yerine getirememesidir.

Böyle bir AKP, bugüne kadarki performansına sadık kalacaksa gaz pedalına abanır! Önüne çıkan engellerin üstünden geçemiyorsa, bu engelleri kırıp parçalamaya kalkar. Zira AKP'nin Kürt gündeminden ibaret olmayan bir dizi tıkanma kanalı karşısında acil başarılara ihtiyacı var. Tökezleyen AKP hem hırçınlaşacak hem de kendi rasyonalitesi gereği daha büyük bir şiddet uygulayacaktır.

Dolayısıyla Kürt sorunundaki zikzaklı, dumanlı ortamı İkinci Cumhuriyet'in erken krizi bağlamına yerleştirmek, sadece Kürt sorunu olarak görmekten kaçınmak gerekiyor.

Yazının bu noktaya kadarki bölümü "giriş" olsun. Bundan sonra Kürt dinamiğine ilişkin sorularla devam edelim ve başlıktaki "rota" tartışmasını bu sorular etrafında açmaya çalışalım...

Emperyalizm: Nerede durulacak?

PYD'nin özerklik adımı Suriye'deki iktidar boşluğuna dayandırılmaktadır. Baas ile Özgür Suriye Ordusu arasındaki çatışmaya Kürt hareketi kendi halkının sorumluluğunu üstlenmek argümanı üzerinden yanıt üretti. Çatışmaların bu coğrafyayı da kasıp kavurmasına izin verilmeyecekti. Ayrı bir inisiyatifin objektif koşulları ortaya çıktığında Kürt hareketleri, Barzani'nin de yüreklendirmesiyle adım attılar.

Bu noktada Barzani faktörünün ne anlama geldiğinin etrafından dolanılamaz. Barzani adı Ortadoğu'da emperyalizmin geleneksel sacayağının bileşenidir. Kendi aralarındaki tartışmalar bir yana, bu üçlü Tel Aviv, Ankara ve Erbil'den oluşuyor.

Peki, Suriye'de Kürt özerkliği bu ülkeye ve Ortadoğu'nun bütününe yönelik emperyalist saldırının ve yeniden düzenlemenin neresinde konumlanacak?

Bu sorunun yanıtını en fazla Ankara vermekte ve PYD faktörünü Esad iktidarıyla bir ve aynı göstermeye çalışmaktadır. Bu tezin, bu doğrultu-

da ciddi bir veri ortaya çıkmazdan önce AKP yandaşı "uzman görüşü" olarak ortaya atıldığını biliyoruz. Baas-PYD ittifakına ilişkin kurgunun önemli bir bölümü manipülatif görünüyor ve Türkiye'nin olası bir doğrudan müdahalesinin mazereti olarak şekillendiriliyor. Ancak kuşkusuz duman büsbütün kurmaca değildir. Bölgesel bir iç savaş, iç örgüsünün ne kadar sağlam olduğunu önemsizleştiren saflaşmaları dayatır. Ankara'nın politikasında önemli bir değişim yaşanmazsa, Rusya ve Çin'den İran'a uzanan devletler hattının Suriye ve Lübnan'daki parçalı müttefiklerine Kürt bölünmesinden bir katılım olasılığı hafife alınamaz. Ancak bu olasılık akla geldiğinde Kürt dinamiğinin en kurumsal bölmesi olarak Irak Kürdistanı'nın ve Barzani ağırlığının hesaplanması gerekecektir. AKP, adeta bu gelişmenin bir an önce yaşanmasını dilemekte ve Barzani cephesinin PKK'yle askeri olarak da karşı karşıya gelmesini arzulamaktadır.

Ama sorumuz Kürt siyasetine ilişkindi. Suriye'deki gelişmelere ilişkin Kürt siyaseti bugüne kadar "Erdoğan zorbalığının Esad'ınkinden aşağı kalmadığı" yolunda, analitik ve sistematik olmayan bir ifadeyi tekrarlamış bulunuyor. Emperyalizm, yalnızca Kürtlere değdiği zaman, nasıl değdiğine bakarak mı değerlendirilecektir?

Bu tutum 2003'de Irak'ta yaşandığı ve "tabii ki antiemperyalistiz, ama emperyalist müdahale Kürtlerin işine yarıyor" denebildiği, Türkiye'nin AB üyelik gündemi ise emperyalizm bağlamında hiç ele alınmadığı için sürpriz olmaz...

Bugünkü tırmanıştan da "çözüm" çıkar mı?

Daha önceleri kanın oluk oluk aktığı konjonktürlerin müzakerenin "kaçınılmazlığına" vardığına tanık olmuştuk. "Her gecenin bir sabahı var" sözü daha kaderci bir anlam barındırıyor. Bizde daha fazla ölüm, sanki siyasi iktidarlar açısından çözümün, uzlaşmanın ön hazırlığı olarak kullanılabiliyor. Daha önce çok kullanılmış bir tabirle, AKP kolu kanadı kırık bir muhatapla barış yapmayı tasarlıyor çünkü!

Soru şu: Kürt siyaseti bugünkü gerginlik tırmanışına da benzer bir beklentiyle mi bakıyor?

Bu noktada, şu an uzak görünen bir AKP barışının adil bir çözüm anlamına gelemeyeceğini tekrarlamak yersiz olacak. Kürt siyasetinin AKP

barışına hayırhah bakması, kendi kavramlarıyla demokratik özerklik ve konfederalizm kapsamında mümkündür ve ayırt edici somut adımların Öcalan'ın konumu ve Kürtçe'nin kullanımı ile başlaması gerektiği de bellidir...

Bu kısıtlar altında, Kürt siyaseti yakın gelecek için olumlu bir bakışa, gerçekten de sahip olabilir mi?

Yanıtı vermek bu yazıya düşmez. Ben, kendi payıma ancak şunu diyebilirim: Kürt sorununun bölgesel, hatta küresel niteliğe doğru son olarak Suriye'de gösterdiği sıçrama durumu değiştirmiş olmalıdır. Kürt hareketinin İkinci Cumhuriyet'in oturma sürecinden kendine birtakım kazanımlar çıkartması mümkün görünmemektedir. Daha doğrusu böyle bir olasılığın bedeli çok ağırlaşmıştır. Genel anlamıyla Türkiyeli Kürt hareketi uluslararası denklemlerde köklü bir dönüşüm yaşamadığı, yani açıkçası 1960'larda yaşanan Kürt aydınlanmasından kopmadığı, içerdiği halkçı damarları önemsizleştirmediği sürece, "çözüm" masasının yeniden kurulması zordur.

Özerk bölge mümkün mü?

Şemdinli gerçekten de Kuzey'deki dinamiğin bir teritoryal egemenlik alanı inşa etmesinin ön denemesi ise, orada biraz durmak gerek...

Türkiye'de otuz yıllık mücadele, Kürt siyasetini gerilla tarzının ötesine geçen kurumsal egemenlik alanlarına yalnızca iki boyutta yaklaştırdı. Birincisi, yerel yönetimler. Türkiye kapitalizmi buna alışmış, uyum sağlamış, olmadı, önemsizleştirmeyi becermiştir.

İkincisi, tamamen geçici, fiili ve lokal olgular olarak karşımıza çıkmaktadır. Resmi yargının kimi mekanizmalarca ikame edilmesi gibi örneklerden söz ediyoruz.

Türkiye, Güney ve Batı Kürdistan örneklerinden çok daha ileri bir entegrasyon düzeyindedir ve bunun tarihsel, idari, ekonomik bir dizi nedeni vardır. Bu koşullarda, medyanın "cephe savaşı"na benzettiği Şemdinli çatışmalarının teritoryal egemenlik nüvesi olarak düşünülmesi çok abartılı olacaktır.

Böyle bir kurgu Türkiye içi dinamiklerden hareketle, kolay kolay şekillendirilemez. Olsa olsa, uluslararası güç dengelerinin yan ürünü olarak

bir sınır bölgesinin merkezin kontrolünden çıkması söz konusu olabilir. Emperyalizmin bu kadar büyük bir birikim ve deneyim sağladığı bir bölgede, bu mümkündür. Kürt siyasetinin böyle bir kurgu yapması ise, bizi emperyalizmle ilgili ilk sorunun verilebilecek en kötü yanıtına götürür!

Sınırlara ne oluyor?

Ekim 2012
Komünist

Kimileri, içinde yaşadıkları burjuva devletin sınırlarının üstüne bir çizik atma cüretini en büyük devrimcilik sayabiliyor. Bizde sol geçmişi burjuva milliyetçiliğine havale edip kendilerine 1960'lardan 70'lere dönüşte bir milat belirleyenler, yer yer böyle yapabiliyorlardı. Nedeni siyasal mirasını hangi uğraktan başlattığı değildi elbette; ama böyle bir denklik olduğunu biliyoruz.

Kendi burjuva devletinin üstüne çizik atmak, kimi zamanlarda ve hatta genel olarak, hakikaten cüret işi olabilir. Ancak sınırların bırakın yüzyılları, on yıllarla bile oynayabildiğini düşünürsek buradaki "ulusal" ilkelerin mutlak değil tarihsel, yani tarih içinde geçici olduklarını görürüz. Öyle ki, devlet sahipleri, kendi sınırlarıyla oynamayı seçebilirler pekâlâ. Hatta bunu bazı açılardan risk alarak, cüretkârca bile yaparlar.

Çok uzağa gitmeye gerek yok. Özal'ın Irak savaşına Türkiye'yi sokmak için kullandığı "bir koyup üç alma" tabiri, bu türden bir açılımdı. Türkiye sadece savaş riski almıyordu söz konusu politikada. Aslında ortaya konan Misak-ı Milli idi ve karşılığında devlet sınırlarıyla veya devlet sınırları olmaksızın, Ankara bir Büyük Kürdistan'ın hamisi haline gelecekti. Büyük Kürdistan Türkiye'yi küçültmeyecek, bir "Daha Büyük Türkiye" yaratacaktı!

Neoliberallerin ve Amerikancıların devrimci ilan ettiği Özal açılımı ha-

yat bulmasa da, sınır reddiyesi üstünden ihtilâlcilik oynanmaması gerektiğini öğretmiş olmalıydı herkese.

Ama asıl Sovyet sonrası dönemde dünyamız bir devlet enflasyonuna sahne oldu. Sovyetler Birliği ve Yugoslavya başta olmak üzere yaşanan bu doğurganlığı, isteyen nicel açıdan sömürgeciliğin çözülüşüyle karşılaştırabilir. Batı Avrupalı sömürgeciler, ezilen halkların sosyalizm esinli mücadeleleri karşısında direnebilmek için geri adım atmak ve 20. yüzyıl kapitalizmini reel sosyalizm ve onun yoksullar dünyasındaki etkisine adapte etmek zorundaydılar. Bu durumun, Amerikancı neoliberalizmin 21. yüzyıl dönemecinde doğurduğu devletçiklerle "nitel" bir bağı yok!

Köksüz solcuların burjuva sınırlar arasında, kamuyla özelleştirme arasında, bağımsızlıkla bağımlılık arasında fark gözetmeyen ultra devrimciliklerinin neoliberal çağdaki motor gücü, emperyalizmin Sovyet çağını silme operasyonudur. Burjuva ulusçuluğuyla aynı sınır çizgilerinde dolanmaktan kaçınanlar Özal'la aynı safa düşmekten gocunmamışlardır. Ne de olsa dünya değişiyordu!

* * *

Artık yazının tonlamasını değiştirmenin yeridir.

Zira neoliberal karşı devrimle paralel düşmek ne kadar büyük bir günahsa, dünyanın yer yer fazlasıyla değiştiğini görmezden gelmek de o kadar derin bir körlük olur!

Alın size TKP'nin birkaç yıl öncesinden bir örnek. Ulusların Kendi Kaderlerini Tayin Hakkı'nın (UKKTH) zaman aşımına uğradığını söylemek cesaret işiydi. Ekim Devrimi'ne giden yolun önemli tabelalarından biri düpedüz zaman aşımına uğramıştı; çünkü söz konusu olan, artık işçi sınıfının uzattığı dost elini tutan ezilen halklar değil, sosyalizmden uzak durmak için emperyalizmin dağıttığı rüşvetti. Burada genel eğilimlerden söz ettiğimi tahmin ediyorsunuzdur. Genel eğilimlere ve kurallara her zaman istisnaların eşlik ettiğini belirtmeye gerek duymuyorum.

Ancak açık olacağız. Türkiye Cumhuriyeti'nden söz edeceğiz.

Tamam; 1923 konseptinin üstünde tepinmeyi devrimcilik saymayacağız. Kurtuluş Savaşı'yla dalga geçmeyeceğiz, geçtirmeyeceğiz. Kim ne derse desin antiemperyalist ve halkçı karakter barındıran Kurtuluş

Savaşı'nın meşruiyetinin üstüne basmaya devam edeceğiz. Bağımsızlığı bir erdem olarak kitlelere taşıyan tarihsel eylemin mirasçısı sayacağız kendimizi. Bu olumlu ilerlemenin Sovyet Devrimi'yle paralellik tutturuşunun, eşyanın tabiatı gereği olduğunu unutmayacağız. Sovyet sosyalizminin 20. yüzyılda uluslararası haritanın oluşumunda son derece önemli bir faktör haline geldiğini, bu faktörün işçi sınıfı ve sol açısından temel meşruiyet kaynaklarından birini oluşturduğunu da bileceğiz. Tarihe dönük bu bakış yerli yerinde duracak. Ama körlük yapmayacağız.

Dünyadaki değişimi teslim bayrağı çekmeye fırsat kollayarak izleyenlerden değiliz. Değişim, devrimci strateji ve siyasetin etkin kılınması için izlenmek zorunda. Az önceki gibi, UKKTH epey zamandır devrimci siyasete alan açmamaktadır.

Bunun da ötesinde, tarihsel meşruiyeti süren eski sınırları kimse ciddiye almazsa ne olacak?

Özellikle Ortadoğu'da geçmişten gelen ülke sınırları neoliberal "yeni düzen" çağında son derece oynaklaştı. Irak'ın bütünlüğünü yıllardır kimse ciddiye almıyor, kalıcı bir statü olarak görmüyor. Emperyalizm yeni yapı kurmayı değil, yürüttüğü kavgada ağırlığını artırmayı, yağmayı şiddetlendirmeyi gözetiyor.

Bu gidişin Türkiye'de de zaman zaman veya az çok hissedildiğini söyleyebiliriz. Türkiye'nin sınırlarının dokunulmaz olmadığını, milliyetçiliği onore etmeyi ihmal etmeksizin ortaya atan Özal olmuştu. "Vur kurtul"culuğa, ciddi bir seçenek olarak "ver kurtul"un eklenmesinin tarihi artık eskimiş bulunuyor. Birand-Çandar-Cemal ekolünün, bunun unutulmasına izin vermemeyi görev bellediklerini görüyoruz.

Ancak dahası var. Daha önemlisi, Birinci Cumhuriyet'in çözülüşünden sonra TC sınırlarının dokunulmaz olmadığı görüşünü, sistemin diğer önemli aktörlerinin de paylaşmaya başlamasıdır. Sistem içi sayamayacağımız Kürt hareketinin konumu zaten açık ve bunun kendince başka kaynakları da olan bir rasyonalitesi var. Kürt hareketinin Türkiye'nin bütünlüğünü gözettiği iddia olunan yaklaşımı "demokratik özerklik/konfederalizm" olarak anılıyor. Bu tezin yalnızca neoliberalizmle anlamlandırılabilir olduğu başka bir yazının konusu.

"Dahası" CHP için geçerlidir örneğin. İkinci Cumhuriyet'in Halk Partisi siyasal gündemdeki dalgalanmalar nedeniyle bir netliğe asla sahip olamayacağa benziyor. Ancak Baykal ile Kılıçdaroğlu arasında bu açıdan açık bir fark vardır ve çizgi buradan geçmektedir. Eski CHP neoliberalizme ayak direrdi; yenisi eklemlenmeye bakıyor.

Sonra MHP geliyor. Bu partiyi kuşkusuz arkadan ABD itiyor, önündeki koridoru ise AKP tipi çözülüş aydınlatıyor. Türk milliyetçiliğinin görevi sınır bekçiliği değil, olup biteni "Büyük Türkiye" olarak yutturmak, buradan çıkan sapmaları, kaymaları eleştirmek. İcabında fiziki anlamda bir çözülüş olduğunda, faşizm olsa olsa milliyetçilik için geriye kalan zeminin bekçiliğini üstlenebilir.

İsterseniz acz içindeki TSK'ya bakın. Bu kurumun eski statükoyla ilgisi çok zayıflamıştır, bu ilgiyi kuracak bir enerjinin olup olmadığı da kuşkuludur.

İsterseniz AKP memuriyet kadrolarına dönen yargıya, akademiye bakın... Ana akım liberal medyayla "yandaş" medya arasında anlaşmazlık yaşanacak en son konu, liberalizm olsa gerektir...

Bu ortamda geçmiş ulus devlet sınırlarına belirli bir tarihsel pozitif anlam yükleyen burjuva aktör yoktur!

* * *

Peki, bu tabloda solun yeri ne olmalıdır?

Komünizm bu yazının her satırında dile getirildiği gibi neoliberal/emperyalist problematiğin karşısında yer alır. Ama bu karşıtlık, bizim belirli bir frekans tutturageldiğimiz, bugünse sahipçisi kalmamış bir ulus devletçilik zeminine mi denk düşer?

Bu soru ulusal solculukla sosyalist devrimcilik arasındaki çizgilerden birini aydınlatır. Komünizmin, direnişini zorunlu olarak mahkemede sürdürebilen, daha önemlisi bunun dışında bir geleceği kalmadığı anlaşılan bir seçenekle kaderini birleştirmesi anlamsız ve gereksiz olur. Bizim seçeneğimiz sosyalizmdir ve iddiamız şudur: İkinci Cumhuriyet Türkiye kapitalizmini, Birinci Cumhuriyet altında belki hiç olmadığı derecede zayıf düşürmüştür, düşürmektedir. Komünistlerin işi, zaafa uğrayan burjuva diktatörlüğüne, arasının hiç iyi olmadığı bağımsızlık, aydınlanma,

demokrasi tipi kavramlarla nafile çıkış göstermek değil, sosyalizmi alternatif haline getirmektir.

Kaldı ki, tekrarlamak pahasına söyleyeyim, Birinci Cumhuriyet'in restorasyonu sosyalist bir dönüşümün yanında gerçek dışı, hayalci kalmaktadır!

Devreyi kapatmak için bir adıma daha ihtiyacımız var...

Sınırları, ülkenin bölünmez bütünlüğünü, komşu ülkelerde ortaya çıkabilecek yeni oluşumları vb. tartışıyoruz. Bu somut, konjonktürel, taktik boyutlar taşıyan tartışmada komünistler yanıt olarak "sosyalist devrim"le yetinemezler. Sosyalizm gerçekçi bir seçenek olmakla birlikte, içeriğinin somut olarak yeniden üretilmesi gerekliliği yakıcı olmayı sürdürecektir. Sosyalist devrimcilik, yanıtımızın kriterlerini başka bir yerden değil, kendi programımızdan, kendi sosyalizm projemizden türetebileceğimiz anlamına geliyor.

Soru değiştiği ölçüde, yanıtı sadeleşiyor:

Bir: Antiemperyalizm; ABD'nin ve diğer emperyalistlerin Ortadoğu operasyonlarına direnmek.

İki: Gericilik karşıtlığı; AKP iktidarına ve bölgemizi kasıp kavuran islamcı gericiliğe direnmek.

Kriterlerimiz bunlar olmalıdır. Hedefimiz emperyalizme ve gericiliğe karşı direnci arttırmaktır. Korunması belki imkânsız belki gerçekçi olmaktan çıkmış bir mevzide direnmek değil sosyalist devrim mücadelesi. Kriterler bellidir. Komünizm için antiemperyalist ve gericilik karşıtı olanlar meşrudur, dosttur. Böyle davranmayanların yeri karşı yakadadır.

Bir demet kavram: Çözüm, reform, irade...

17 Ekim 2012
soL portal

AKP'nin Kürt sorununu çözme iradesi vardı, yoktu derken *Taraf* gazetesi yazarları bölünüverdi. *Taraf* AKP'nin "yıkıcı" döneminin en önemli yaratıcılık kaynaklarından biri oldu. 1923 konseptini tırmalarken bizim islamcıların seksen yıllık, hatta daha eski ilkel kalıpların ötesine geçmeleri kolay olmazdı yoksa. Yardım elini sağ ve sol liberaller ile Amerikalılar uzattı en fazla. *Taraf* bu üç kanalın kesişme noktasıdır. Yaratıcılığına şaşmamak lazım!

Ama bir kez Cumhuriyet çözüldükten sonra AKP'nin "yapıcı", "kurucu" evreye geçmesi gerekiyordu. Böyle bir evrenin baştan aşağı yeni bir yapılanma gerektirdiği açıktır. Bu noktada yollar çatallandı, AKP patinaj yapmaya başladı, giderek süreç tıkandı.

Hâlâ iradenin varlığı üstüne kıyasıya tartışılmasının arkasında bir dizi çıkar, beklenti, mesaj var kuşkusuz. Dinci AKP ve liberal aklıevvellerin dışındaki üçüncü odağın bunlara ne fısıldadığı belirleyici önemde olmalıdır.

İşin bu kısmına girmeyeceğim. Ben daha kavramsal bir alanda kalacağım.

AKP'nin Kürt başlığında bir türlü yapıcı faza geçememesi, Kürt reformu için muhatap ararken yaşadığı tıkanma var. Yani *reform* istiyorlar, ama yolu öremiyorlar.

Bunu söylediğimde AKP'nin iradesinin "özü itibariyle" çözüm aramakla ilgilendiğini de söylemiş olmuyorum. Belki de *Taraf*çılar çözüm ile reform

arasında fark gözetmedikleri, çıkarları ve akılları buna ermediği için işin içinden topluca çıkamamışlardır.

AKP'nin reformu Kürt sorununun çözümünü kapsamaz, kapsayamaz. AKP, İkinci Cumhuriyet gericiliğine ve Ortadoğu'da yeni Amerikan hegemonyasına uyumlu bir Kürt varlığını arzulamaktadır. Buna çözüm diyenler varsa, bırakalım, bundan çıkar sağlayanlardan çıksın. Emperyalistlerden, egemen güçlerden, yerel Kürt egemenlerinden... mesela.

Bu kavramsal katkının karmaşık ve karanlık çıkar hesaplarıyla hareket edenlerin işine yarayacağını zannetmem. Ama devam edeyim.

Reform yolundaki kazaların da açıklaması basit, bana sorarsanız. İkinci Cumhuriyet'e ve ABD hegemonyasına yarayacak bir süreç kurgulamak kolay değil. Hoş AKP'nin, hani Erdoğan *"biz sorunu vatandaşla, Kürt halkıyla çözeceğiz, muhatabımız halktır"* falan demişti ya. İş öyle basit değil. AKP Kürtlerden çok oy alıyor olabilir. Diyarbakır tarikatların miting alanlarını tıkabasa doldurdukları bir merkez olabilir. Hizbullah sadece bir katiller örgütü değil, aynı zamanda dincileşme sürecinin bir temsilcisi olabilir... Bütün bunlar Kürtlerin temsiliyetinin bu kanal tarafından üstlenilmesini sağlamamaktadır. Kürt temsiliyeti, hepimizin bildiği adresin elinden sökülüp alınamamıştır.

Hal böyle olunca Oslo ve Diyarbakır kentleriyle veya sırasıyla PKK ve DTP-DTK-BDP ile özetlenen muhatap seçeneklerine yönelmek zorunlu olmuştur. Ancak her ikisinin girdikleri diyalog tünellerinden, AKP'ye göre çok daha fazla güç biriktirerek çıktıkları açıktır. İkinci Cumhuriyet'in kurucu partisi zayıf düşecekse, bu, reformun yukarda açıklanan temel mantığına aykırı olur. Başkaları AKP'nin sürece ihanet ettiğini, militarizme geri döndüğünü falan zannedebilir. Oysa görüşmelere çatışmaların eşlik etmesi, şiddetin tepe yaptığı her noktada reformun kapısının zorlanması çelişik bir durum değildir.

Bu muhatap seçeneklerine Barzani'nin eklenme girişimleri de oldu ama tutmadı. Geçmişte liberallerin kendilerini bir adres olarak dayattıkları ve hatta bunların Erdoğan'ın ilgisine mazhar oldukları, masada ağırlandıkları da hatırlanacaktır. Buradan da bir şey çıkmamıştı. Kürt temsiliyeti liberallere de aktarılamıyor çünkü.

Geriye tek bir alternatif kalıyor. Pazar günkü BDP Kongresine savcılıkça soruşturma açılmasına vesile olan da budur: *Abdullah Öcalan.*

Öcalan'ın 1999'dan bu yana çizdiği profilin hakkının verilmediği açıktır. Demokratik özerklik / demokratik konfederalizm tez ve formülleri yabana atılmayacak katkılardır ve altlarında Öcalan'ın imzası vardır.

Çok özet haliyle ifade edersem, şu İkinci Cumhuriyet ve Amerikan uyumunun damga vurduğu reformun öğeleri şunlar: Neo-liberal bir söyleme dayanarak devlet sınırları önemsizleşecek, uluslararası sermayenin ve bir numaralı emperyalistin hareket yeteneği artacak, yerel yönetimlerin güçlendirilmesi boşluğu dolduracak, ulusal hukuk uygulamalarını ikame edecektir. Kürdistan'ın parçaları Ankara'nın şemsiyesi altında birbirlerine yakınlaşırken sürecin üst garantörü veya üst-belirleyicisi olarak ABD vardır. Kürt halkına ulusal kazanım namına anayasal vatandaşlık, kürt dilinin kullanım olanaklarında genişleme vermek yeterlidir, bu modele göre. Bir de Kürt halkının lider kültü vardır ki, onun da onore edilmesi, Öcalan'ın hapislik koşullarının radikal biçimde revizyonuyla sağlanabilir.

Ancak neo-liberal/emperyal perspektifin Kürt ulusalcı bir mercekten geçirilmesi gerekmektedir. İşte demokratik özerklik ve demokratik konfederalizm, birincisi Türkiye'nin içine, ikincisi Ortadoğu'nun geneline yönelik olarak, emperyal/neo-liberal çerçeveyi Kürt ulusal merceğinden geçiren iki temel kavramdır.

Açık konuşalım, gericiliğin ve emperyalizmin görülmemiş bir kuvvetle bölgeyi elden geçirdikleri bir uğrakta özerklik ve konfederalizmin içinin emekçi ve sosyalist bir noktadan hareketle doldurulması olanağı yoktur. Kürt siyasetinin ideolojik, sınıfsal tercihlerinden ayrı olarak kavramların sınırı bu kadardır.

BDP Kongresi Öcalan vurgusuyla, anaakım medyanın yansıttığının tam tersine reform yönüne işaret etti. Adeta Kürt siyaseti, karşı tarafa "Öcalan mı dediniz? Kabul. Öcalan'ın oturduğu masa en fazla bizi güçlendirir" demektedir.

Bunun için miydi?

21 Kasım 2012
soL Portal

Varılan noktaya bakmak, meseleleri anlamak için ciddi bir yöntemdir. Kuşkusuz oraya gelene kadar yapılanların farklı saiklerle yapılmış olması, planların tutmaması bir olasılıktır. Dolayısıyla iş şuraya vardı diye, ilgili öznelerin başından itibaren söz konusu sonucu tasarladıklarını iddia edemeyiz. En azından teoride, "varılan nokta" önceki süreçleri, özellikle de özneleri çözümlemenin yeterli kanıtını sunmaz.

Ama işimiz ve konumuz siyaset ise, bu rezerve bir ayar yapılmalıdır. Çünkü siyaset, başka şeylerin yanısıra bugün yaptığının yarın nereye varacağını kestirmektir. "Ben böyle olsun istememiştim" repliği siyasette olsa olsa bir veda konuşmasına yakışır!

Kürt siyasi hareketini gözlemlerken ve değerlendirirken elimizde burada tercihde bulunmayacağım iki seçenek oluyor.

Bir: Ortaya çıkan önceden istenen, paylaşılan, başkalarıyla beraber üstünde mutabakata varılmış olandır.

İki: Bir özne olarak Kürt siyaseti sonuçları kestirememekte, ortaya ısrarla istemediği sonuçlar çıkmaktadır.

İlk seçenek Kürt hareketinin siyasette başarılı, ikincisi başarısız olduğu yargısına taşır gözlemcileri. Bu tartışma burada kalsın. Ama derim ki, unutulmasın...

* * *

Kürt sorununda gidip gelinen iki uç olduğu düşünülüyor yıllardır. Bir bakıyorsunuz gerginlik hat safhada, cenazeler yoğun, siyasette diyalog yolları kapalı, tersine, operasyonlar peş peşe yağıyor, AKP'den "yok öyle bir sorun" sesi yükseliyor.

Sonra, iş değişiyor; Meclis komisyonları çalışmaya çalışıyor, Öcalan'ın statüsü üstüne devlet cenahında fikir yürütülebiliyor, açılımın biri gidip diğeri geliyor, çözümün hiç de zor olmadığı yolunda değerlendirmeler sökün ediyor.

İkinci Cumhuriyet bunlardan ne biri, ne diğeridir. İkinci Cumhuriyet Kürt unsurunu kendisine uygun hale getirmek durumundadır. Açıkçası Kürt sorununun son isyan uğrağının bu denli uzun sürmesinin, yapısallaşmasının, eski yöntemlerle bastırılamazken, diğer taraftan eski biçimlerle patlayamamasının nedeni de, tarihsel olarak Birinci Cumhuriyet'in sonbaharına doğmuş olması değil midir?

Bu tabloda tarafların ne denli bilinçli yaşadıkları sorusu bir yana, zemin de bellidir. Sorunu başka bir zeminde yeniden tanımlamaya niyeti olmayanların yaklaşımında, Kürt sorununun neo-liberal bir dünya ve Türkiye tasavvuru içinde "çözülmesi" var olabilir yalnızca.

Yani, uluslararası sermaye mutlak bir konfora kavuşacak, girmediği delik, bütünleşmediği yerel sermaye, piyasallaştırmadığı ilişki kalmayacak. Ulus devlet sınırları önemsizleşecek; işgalle mi, zayıf devletlerle mi, federasyonla mı, eyalet sistemiyle mi, hukuksuz ve fiilen mi, bilinmez. Ulusal kimlikler, biri diğeriyle kendini az buçuk eşit zannederken, topluca başka ve daha büyük kimliklerin gölgesine girecek; bizim örneğimizde bu, tartışmasız İslam olacak. Emekçi sınıflar söz konusu olduğunda ise ruhlarına -biraz da bu sayede- bir fatiha okunacak.

Çerçeve budur.

"Ulusal dinamikler" bu çerçevenin dışına çıkamaz. Bu çerçeve zaten sermaye sınıflarına tam tamına uyar. Ulusal kimliklerin altında, alttan alta yaşamlarını sürdüren ve bana sorarsanız kılıçlarını bilemekte olan sınıflara gelince; çerçeve zaten onların yok sayılmalarını varsaymakta ve kafayı kaldıramamaları için yeni önlemleri gündeme getirmektedir.

İki uç bu çerçevenin kenarlarına çarpıp durabilir. Ama bugüne kadar

çerçeveyi kırmaya kimse kalkışmamıştır.

Kimse ABD'nin "asmayacaksınız" şartıyla verdiğini bildiğimiz Öcalan'ı idam edemez. Kimse Tahrir Meydanı örneğini izleyemez. Her ikisi pratikte mümkündür, ama kurallara aykırıdır. Cenazeler bu çerçevenin içinde kalkar, kan bu çerçeveden akar, görüşmeler bu çerçevenin içinde sürer, bu çerçevede tokalaşılır.

* * *

Şimdi "musibetten hayır çıkar" sözünü doğrularcasına peş peşe göstergeler şekilleniyor.

Öcalan'ın tecritinin kalkması isteniyordu örneğin. "Uygun devlet yetkilileri"nin ve ailesinin görüştüğü, bir çağrısıyla binlerce insanı ölümden caydırabileceği kanıtlanan, bu kanıtlandığına göre tersi için de aynı güce sahip olduğu kabul edilmesi gereken bir kişinin tecritinden söz edilebilir mi? Bakanların görüşmeleri teyit ettiği, sonuçlarını olumladığı, devamını dilediği bir ortamda muhatap sorunu aşılmamış mıdır? Yine başka eksenlerdeki siyasal gerginliklerin aşılmasının veya akan kanın durmasının yolunun da buradan geçeceği açık değil midir?

Dikkat; "kan duracak" demedim. Tersine, bu modelde kan her daim damlayacak, "musibet" gündemden çıkmayacaktır. Ki, İkinci Cumhuriyet'in hayrını görebilsin herkes!

* * *

Onca ölen gencimiz, onca korkan insanımız, onca hapislerde yatanlarımız...

İkinci Cumhuriyet'in zaferi için yazılmış olabilir mi, bunca yıllık tarih?

Bana sorarsanız, işçi sınıfının yokluğunu varsayan ve bir daha da belini doğrultamayacağına inananlar yanılıyor, derim.

"Kürt Açılımı" halka da açılacak mı?

7 Ocak 2013
soL gazetesi

Doğrusu, insanlarımızın ölüp gitmesine son vermeyi birinci sıraya yazmaktır.

Doğrusu, bütün etnik kökenlerden insanlarımız arasında açılan mesafeleri gidermenin çaresini aramaktır.

Doğrusu, bütün vatandaşlarımızın eşitliğinin fiilen ve hukuken, bütün alanlarda güvence altına alınmasıdır.

Doğrusu, ulusal, kültürel farklılıkların bir üstünlük veya hor görme nedeni olamayacağı bir ülke istemektir.

Doğrusu adaletin damga vurduğu bir yaşamı hedeflemektir...

"Kürt sorununun çözümü" dendiğinde ben bunları anlarım.

Başkaları bir yana, bir kere bu sürecin yöneticisi AKP'ye bakınca "ne alaka" derim.

"Öcalan'la görüşülür mü hiç" demem. Tersine, ortada can yakan bir sorun olduğuna göre, elbette görüşülecek. Kimin kiminle görüşmesine gerek varsa, onlar görüşecek!

Doğrudan ilgili herkesin temkinlilikten söz etmesine, kimsenin acele etmemesine bakılırsa, tersinden, bu müzakere turunun daha özenli hazırlandığını düşünebiliriz.

Ancak benimki temkinliliğin ötesinde bir güvensizlik ve bu güvensizlik somut veriler dünyasıyla ilgili değil. Ben herkesin görebileceği yere

bakıyorum ve Başbakan'ın daha yeni "Kürt sorunu çözüldü" dediğini hatırlıyorum. Çözüldüyse şimdi ne?

Hükümetin Roboski'de kelle vermemek için bu denli çok enerji sergilemesi, verilecek kellenin fazla büyük olmasından kaynaklanmıyorsa nedir, diye sormayı pişmiş aşa su katmak sayamıyorum.

ABD'nin son formülasyonu var sonra. "Kürt devleti kurulmayacak ama Türkiye bölünmeyecek" şeklindeki bulmaca bir "zihni sinir projesi" mi? Yoksa hükümetin AB yerel yönetim şartnamesine koyduğu şerhleri kaldırması bir rastlantı değil mi?

Davutoğlu'nun bütün sınırların kalkması dileği, insancıllığını mı, ütopistliğini mi, yoksa emperyalist-kapitalist sistemle uyumunu mu belgelemektedir?

Yeni Kürt açılımı AKP liderlerinin rüyalarında duydukları, "yahu bu Kürt sorunu yüzünden insanlar ölüyor, ülke bir türlü demokratikleşemiyor" diyen bir sesten mi kaynaklanmıştır? Yoksa Şerafettin Elçi'nin cenazesi bir duygu selini mi tetikledi?

Yoksa bu işte daha reel politik gerekçeler mi var? Örneğin, "Kürt cephesi hallolmadan Ankara'nın Suriye'yi düşürmesinin mümkün olmaması" bir faktör müdür?

Bir diğer kaygı başlığı da "açıklık" olmalıdır. Geçmişte yapılan, kamuoyuna yansıyan ve yansımayan bütün müzakereler bıçak gibi kesilebilmişti. En az yirmi yıldan söz ediyorum!

Müzakerelerin kesintiye uğratılmasını kolaylaştıran bir faktör, bunların halktan gizlenmiş olmasıdır. Gazeteciler, ajanlar, istihbaratçılar veya resmi taraflar... Ne olup bittiğini CIA, emperyalist think-thank'çiler, duyunca koşup gelen "diyalog ve temas grupları" falan bilecek, ama kanıyla bedel ödeyen halk zırcahil bırakılacak!

Açıklık kirli çamaşırlarından korkanlar için "olmayacak iş"tir. Oysa halkın hem bilgiye hakkı vardır. Hem de sürecin güvencesi halktır.

Bu satırların yazarı müzakere sürecinin aksamamasını bütün samimiyetiyle arzulamakta, her şeyin başına ölümün, korkunun, düşmanlığın son bulmasını, olmadı, azalmasını yazmaktadır.

Bu dilek ile sayılan kaygı ve sorular ilişkisiz değildir. Bu kaygılar ve

sorular samimi dileğimizle çelişiyor olamaz. Eğer çelişiyorsa çözüm yalan demektir. Yalanın ölümü, korkuları, düşmanlıkları hafifletmesi imkânsızdır. Tersine, yalan kanla sulanır.

Barışın bedeli

28 Ocak 2013
soL gazetesi

Birkaç yıl önce Türk kimliğinin gerilemekte olduğunu, dolayısıyla Türk milliyetçiliğinin çözülmekte, çöküşte olduğunu yazmıştım. Öte yandan Kürt milliyetçiliği bölge rüzgârlarından nasibini alıyor ve yükseliyordu.

AKP'nin, bizim tabirimizle İkinci Cumhuriyet'i ilan etmesi Türk milliyetçiliğinin çözülüşüne de deva olmuştur. Yeni dönemin milliyetçiliği, bir, geçmişte zaman zaman olduğu gibi laik karakter taşımamaktadır. İki, lafta kalsa bile sık sık attığı "Yurtta Sulh Cihanda Sulh" sloganını reddetmektedir.

Doğrusu bu çok zor bir dönüşüm olmadı. Milliyetçilik dinci gericilikle çoğu zaman sıkı fıkı olmuştur. Barışa gelince... NATO üyesi bir ülkenin ağzında şaka gibi duruyordu zaten.

Ancak yine de ortada bir yenilenme var. AKP, uzun süredir pusulayı şaşıran egemen güçlere ve genel olarak topluma bu yolla bir perspektif sunmuş oldu. "Ne olacak bu memleketin hali" sorusuna Erdoğan'ın "milli" bir yanıtı vardı.

Yani Türk milliyetçiliği artık gerilemiyor. Eskisine göre saldırgan, yayılmacı, Sünni olmayanlara karşı daha asimilasyoncu, daha Alevi düşmanı, daha NATO'cu bir Türkiye ve buna uygun olarak çok daha dinsel bir milliyetçilik var!

Bir ara milliyetçilik alanında boşluk vardı. Artık yok. Bu nedenle kimi

kesimlerin eski dönem milliyetçiliğini geri getirmeye çalışması tamamen boş iş.

Parantezi kapayalım ve Kürt barışına gelelim... AKP'nin vaat ettiği "Kürt barışı" yukardaki milliyetçilik çerçevesini ihlal edemez. AKP Kürtleri din halkasından tutuyor, kendisiyle ve ağababası emperyalistlerle uyumlu olmalarını istiyor ve bu çerçeveye çağırıyor.

Erdoğan'ın müzakere sürecini "anasır-ı İslam" kavramına referansla temellendirdiği konuşması budur.

Peki, bunu görmek çok mu zordur?

Peki, bu sorunun yanıtını "hayır bunu görmek hiç de zor değil" diye verirsem, barış sürecine itiraz etmiş mi olurum?

İkinci soruya da "hayır" diyorum.

Silahların susmasına itiraz olamaz. Akan kan hem insan olarak acıtıyor canımızı, hem de sosyalizm mücadelesinin, emekçi sınıfların üstünü örtüyor. Örtmekle kalmıyor, bölüyor emekçileri. Bölmekle de durmuyor düşmanlaştırıyor!

Dolayısıyla barış sürecine evet.

Daha fazlası... Yok!

Tutturmuşlar "Kürt sorununu çözen Türkiye büyür" diye. Dünya patlamaya hazır bir bomba görünümü verirken, ayda bir ülkelerin birinde o bomba patlarken, Türkiye'nin uslu uslu büyüyeceğini söyleyen ya şaka yapıyordur, ya da çocuk kandırıyordur.

Birilerinin barıştan bunu anlama özgürlüğü varsa bizim de itiraz etmeye hakkımız var!

AKP'nin çağırdığı zemine Kürtlerin topluca gitmeleri mümkün mü? Kürt Alevileri ne olacak?

Ya Kürt olmayan Aleviler?

Kadınlar ne olacak? Barışın sağlanınca beş çocuk standardının önü şiddetle açılacak!

Birilerinin barış dendiğinde rüyalarını süsleyen buysa, masanın diğer tarafında ise he diyen çıkacaksa, bizim, Alevilerin, kadınların "olmaz" dememiz zorunludur.

Başka şeyler de var. Yerelleşme dendiğinde asgari ücretin ülke düze-

yinde değil yerel düzeyde belirlenmesi gündeme gelecek. Türklerin ve Kürtlerin arasında "asgari ücret zaten çok düşük" demeyecek olanlar, itiraz edenler çıkmalı.

Yerel kaynakların yağmalanması kolaylaştırılacaksa, uluslararası sermaye belediyelerden muhtarlıklara kadar fink atacaksa... Çaresi yok bunlara itiraz edeceğiz.

Ateşkes, operasyonların durması, Kürtçe savunma, Kürtçe öğretim, yerel bazda yönetime katılma kanallarının açılması... Tamam. Ama sürecin bunlarla tamamlanacağını kimse sanmasın. Az önce yazdığım bedeller konacak karşı kefeye. Kürtlerin hakları gericilikle satın alınmak istenecek.

Bir de Suriye vizesiyle...

Davutoğlu boşuna "tüm grupların rejimle aralarına mesafe koyması lazım. PYD'yi kastediyorum burada. Diğer gruplar bunu koyuyor, PYD'nin alacağı tutumu yakından takip edeceğiz" demiyor...

Ulus, milliyet, vs. Ne bitti?

soL portal
30 Ocak 2013

Emperyalist-kapitalist sistemin arsız ideolojisi olarak küreselleşmecilik veya neo-liberalizm 20. yüzyılın son çeyreğini "ulus-devlet bitti" şamatasıyla tamamlamıştı. Solda bu dolmuşa atlayanlara sol-liberal deniyor...

Burada hakikaten bir dolmuş söz konusuydu.

Ulus-devlet, güvenlik ve savaş aygıtıyla, piyasaya müdahale pervasızlığıyla, tekellerle iç içeliğiyle emperyalist ülkelerde hiç de bitmiyordu. Tersine kendilerini tahkim eden dünyanın egemenleri, hiyerarşide kendi altlarındaki herkese aynı masalı okuyorlardı.

Aslında bu bir yönetim modeli değişimiydi. Emperyalizm piramit yapısında, karar ehliyetini en tepeyle sınırlandırmak istiyordu. Bu yönelim doğaldı ve işin mantığına uygundu aslında. Hem kapitalist rekabete, hem emperyalistler (emperyalist devletler) arasındaki hegemonya mücadelesine, hem bunların sonucu olarak şekillenen uluslararası yapıya yakışan piramidin tepesinin sivri olmasıydı. Ama emperyalist merkezler, sosyalizmin kendileri üstündeki tehdidini ve kitleler üstündeki cazibesini dengeleyebilmek için yetkilerini paylaşmak zorunda kalmışlardı birkaç on yıl!

Sovyet çözülüşünden sonra ise bağımsız veya özerk statüler, artık sadece sermayenin uluslararası dolaşımını yavaşlatmak ve kârların olabileceği kadar yükselmesine engel olmak anlamına gelirdi. Sosyalizm alternatifine karşı çeşitli güvenlik kuşakları da oluşturmaya gerek kalma-

dığına göre ne hakları vardı, merkezde alınan kararlara karışmaya!

Hikâyenin özü budur. Ulus-devlet bitti teranesinde asıl kasıt buydu.

Peki, hikâyenin tamamı da bu muydu?

Söz konusu söylem ve bu doğrultuda ulus-devletler üstünde kurulan baskı bazı maddi değişimleri getirmiştir.

Nasıl getirmesin ki?

Ulusal hukukların çalışmadığı çok şey var bu yeni dünyada. Serbest bölgeler var, uluslararası mahkemeler var, gevşetilen veya ihlal edilmesi çoktan kanıksanan sınırlar var. Askeri müdahalelere atfedilen meşruiyet dünyayı sömürgecilik çağına döndürdü neredeyse. Ulusal bağımsızlık hareketleri sistem dışı karakterlerini yitirdiler ve büyük çoğunlukla emperyalizmin manipülasyon ağına düştüler. Sermayenin dolaşımı daha serbestleşmekle kalmadı, yerelleşme süreçleriyle birlikte bağımlı ülkelerin bütün toplumsal dokularını, kılcal damarlarını istila etti sermaye. Ulus-devlete özgü bir alan olan, onu ekonomik, politik, ideolojik olarak bütünleyen kamusal ekonomi özelleştirmeler yoluyla tasfiye edildi. Ulus-devletlere kâh işçi sınıfının mücadelesinin ürünü olarak, kâh uluslararası dengelerin parçası olarak eşlik eden sosyal devlet uygulamaları yok edildi...

Yani ulus-devlete ilişkin yalnızca bir yanılsama yaratılmış değildir. Yıkıcı söylem yanılsamanın ötesine geçmiş ve ulus-devletler tahrip olmuştur.

Şimdi bütün bunlar yaşanırken, milliyetçiliğe bir şey olmaması mümkün müdür?

Cenk Saraçoğlu geçen hafta soL Portal'da yazdığı yazıda, CHP'li Birgül Ayman Güler'in bu değişimi göğüslemek için Türk milliyetçiliğinin tanımına bir reform getirmeyi de denediğini yazdı. Ufuk açıcı bir yazıydı doğrusu. Kemal, soL gazetede politik doğrultuyu yetkin biçimde gösterdi. O da tamam...

Bu tabloya bir ek yapabileceğimi sanıyorum.

20. yüzyılın son çeyreğinden 2008 krizine kadar yaşanan ve önce adım adım, sonra arsızca saldırarak yükselen neo-liberalizm ile birlikte geleneksel burjuva milliyetçiliği devrini tamamladı. 19. yüzyılda birkaç on yılda sayısız halkların uluslaştıklarını, bileşimleri, iç tonlamaları değişse

de hepsi aynı doğrultuya bakan milliyetçi ideolojilerin oluştuğunu biliyoruz. Kısacık bir sürede, derin bir değişimdi bu. Geride kalan bu yaklaşık 30 yıllık süreç hafife alınmamalıdır. "Ulus-devlet bitti" tezi emperyalizme aitti. Ama ulus-devletlerin sapasağlam ayakta olduğunu iddia etmek de akıllı işi olmaz.

Genel hatlarıyla Latin Amerika ve Ortadoğu'da emperyalist hegemonyanın düzlemeye çalıştığı rejimler veya dinamikler, söz konusu değişime direniyorlar. Ancak bu direnişlerin bir önceki aşamada olduğu gibi milliyetçilikten feyz almadıkları, bununla yetinemedikleri ve başka dinamiklerle etkileşime girdikleri açık.

Latin Amerika'da yerli kültürü turistik olmaktan çıktı ve politik nitelik kazandı örneğin. Kimi hareketler sınıf özü belirsiz bir sosyalizm vaaz etmeye yöneldi. Ortadoğu'da direniş en kolay eklemlenebileceği öğeyle, İslam'la yakınlaşmaya başladı...

Kapitalizmin eski milliyetçiliğe bir alternatif oluşturabildiği söylenemez. Ulus-ötesi model Avrupa Birliği'nde iflas etti. Bağımlı ülkeler ulus-devlet bitti derken krize karşı ne kadar dayanıksız hale gelmişler, o açığa çıktı.

Direniş dinamikleri ise "alternatif küreselleşme" söyleminin tutmamasıyla tıkanmışlardı. Latin Amerika deneyimleri sosyalist devrime dönüşemedikleri için tıkandılar. Emperyalizmin İslamı kendisine bağımlılaştıran "Arap Baharı" atağı bir diğer cephede daha tıkanma yaratıyor, İslam bir direniş biçimi olmaktan uzaklaşacak veya işin bu yönü zayıflayacak ister istemez.

Ama bu tablo milliyetçiliğin geri gelmesine yetmiyor.

Burjuvazi küreselleşme ideolojisiyle, emeğe ve sosyalizme saldırı programıyla toplumun bütününe seslenme yeteneğini dramatik biçimde aşağı çekmiştir. Saldırıda ne kadar çok sonuç almışsa, kâr güdüsü ve hegemonya arayışı dışında kalan toplumsal parametreleri daha fazla ihmal etmiştir. Bu sürecin geldiğimiz noktasında bir genelleme yaparsak burjuvazinin asalak karakteri daha belirginleşmiş, toplumla egemen sınıf arasında bir yabancılaşma durumu keskinleşmiş bulunuyor. Milliyetçiliğin geri dönmesi veya yeniden tesisi, onun sahibi olan sınıfın toplumun

çıkarlarını temsil etmek yönünde bir hamle yapmasıyla mümkün olabilir yalnızca. Burjuvazinin bu iddiası olmaması bir yana, krizle birlikte bu yol büsbütün kapandı. 2008'le birlikte sermayenin bencilliği, halk düşmanlığı patladı.

Başka boyutlarının yanı sıra, bu büyük bir ideolojik kriz. Küreselleşmecilik duvara çarpmıştır ve milliyetçilik geri gelmeyecektir.

Hava tahmini yapmıyoruz. Zar atmıyoruz. Mücadele veriyoruz. Boşluğu işçi sınıfının taşıyıcısı olacağı sosyalizmle doldurma iddiası bizi anlatıyor.

Düşünün, insanlığın kaç yüzyılına damga vuran bir uluslaşma süreci ve onun ideolojisi kayalara vuruyor. Bunun sonuçlarını emperyalizmin devşirme denemesi de su alıyor.

Elbette boşluğu doldurma iddiası sosyalizme düşecek!

Solda bir süre öncesine kadar neo-liberalizme eklemlenenlerin borusu ötüyordu. Şimdi milliyetçiliği sol reformlardan geçirip restore etme denemeleri olacak. Hele iki milliyetçiliğin birbirini beslediği bizim ülkemiz bu denemelerin adeta laboratuvarı olmaya aday.

Ama olan oldu. Milliyetçiliği de küreselleşmeciliği de kimse kurtaramaz tükenmişlikten. Milliyetçiliği reforme etme çabaları en azından içinde bulunduğumuz evrede nafile çabalar olarak kalacak.

Etnik referans olmasın...

soL gazetesi
4 Şubat 2013

Milliyetçilik mi olsun, ulusalcılık mı? Türk vatandaşı mı, Türkiye vatandaşı mı? Etnik referans var mıydı, yok muydu...

Neredeyse herkes mutabık: vatandaşlık tanımında etnik referans olmasın!

Geçmiş nasıldı diye tartışıldığında mutabakat çöker tabii. Atatürk'ün "Ne Mutlu Türküm Diyene" sözünün "Ne Mutlu Türk Olana"dan farkı üstüne uzun uzun yazılabilir. Biri kalkıp, aralarında milim fark yok diye kestirip atabilir.

Arada başka yollar olacaktır. Slogan, etnik kökenleri bir yana atıp, Türklüğü bir üst kimlik olarak benimsemeye çağırsa da, pratiğin şu veya bu yöne çektiğini tartışanlar olacaktır. Herkes kendine kanıt bulur.

Çünkü başka türlüsü mümkün değildir. Bu düzende eşitlik yoktur ki!

Türkçe ortak kimliğin aracı, simgesi olsun; ama "Vatandaş Türkçe Konuş" kampanyalarının ister İstanbullu Hıristiyanlara ister Diyarbakırlı Kürtlere uygulansın, etnik referansı açıktır.

Zor öğesinden arındırılmış bir gönüllü birliktelik olsaydı keşke...

Ortak kültürümüz yükselseydi, ama kimse zorlanmasaydı tabi olmaya!

Tersi de var. Ortak kimlik olmasaydı da Türkiye, Kurtuluş Savaşı'ndan bu yana şu birkaç on yılı da mı görmeseydi? Anadolu 1915'te, 1923'te olduğu gibi ordan oraya göçen, göçerken ölen, birbirinin kanına susamış-

ların cinnet yurdu mu olsaydı!

Doğru, öyle olurdu...

"Etnik referans olmasın!"

Peki; değiştiririz tarihi. Asrı saadet masalları anlatırız birbirimize. Asrı saadet gelecekleri vaaz ederiz...

Türkiye'nin yaşadığı dağılma, toparlanabilir olmaktan çıktı. Şimdi tarih yalanları ve gelecek rüyalarıyla bu çarşafı, kimse gözlerden saklayamaz. Kimsenin de saklamak istediği falan yok.

Bir taraf özür dilemem, çarpıtıldım diyor. Sonuç: Türk etnisitesi ile Kürt etnisitesi eşit olamazmış.

Bu yolda "makul" bir noktada durmak mümkün mü? Bir kere bu yola girilince Zazalarla Kırmançilerin, Lazlarla Hemşinlilerin, Gürcülerle Çerkezlerin, Katolik Ermenilerle Ortodoks Ermenilerin de tartıya çıkması kaçınılmaz.

Bu bir sidik yarışı olsa, çocuklar veya ana babaları "bir çocukluk işte, özür dilerim" diyebilir. Ama bu sidik yarışı değil, ırkçılığın koyuverilmesi.

Meclis kürsüsünden Türklük adına Kürtlere parmak sallanınca, Kürtlük adına da ötekilere sopa gösterilir. Kaçınılmaz.

Bu kaotik gidişin, operasyonların durdurulmasıyla, silah bırakmakla, Anayasa'da vatandaşlığın tanımıyla halledilmesi, gerçekçi konuşmak gerekiyorsa, imkânsız görünüyor.

Durun, başlamayın yine "ne biçim ülke bu" diye mızmızlanmaya!

Bizim halklarımızın iyilikte de kötülükte de başkasından aşağı kalır tarafı yok. Hatta bizde bir dizi faktör ırkçı duygulara sınır koymuştur hep. Ayrımcılık hep vardır, ama bu yok etme eylemine kendiliğinden yönelmemiştir.

Şimdi "toplumsal ırkçılık" için zemin uygun hale gelmekte.

Asıl baş belamızsa "siyasal ırkçılık". Alevi katliamlarının arkasında Sünnilerin kendiliğinden durumları değil, güdülen bir siyaset oldu hep. Irkçılık ne bir "insanlık durumu", ne kalıcı bir sosyal vakadır. Irkçılığın ekonomi politiği vardır.

Samatya'da Ermenilere uygulanan baskıları çözmek için robot resim

yetmez. Şu soruyu yanıtlamak gerekir: Yerleşik Ermeniler göçe zorlandığında bundan kim kâr sağlayacak?

Kâr mı dedim?

Ne tılsımlı sözcük!

Düzen bu sözcüğün etrafında döndüğü sürece bizi birleştiren ortak kimliklerin içinden etnik referansları çıkartıp atmak imkânsızdır. Düzen kâra taptıkça, lime lime olan halklarımız birbirlerinin karşısına tartıya çıkartılıp durulur.

Birlikte yaşamak istiyor musunuz? Birbirimizi kesme olasılığından kaçacak mıyız? O halde önce solu güçlendirmemiz gerekiyor.

Solun güçlü olmadığı bir ülkede güçler kârların etrafında kümeleniyor.

Bunu söyleyince çok kızanlar vardı.

Şimdi de "haksızsınız", "çözümleri belirsiz geleceklere erteliyorsunuz" diyebilecek misiniz?

Kürt ulusal hareketinin sözcüleri onlarca yıldır "Türkiyelileşmek" diye bir sorun tarif ederler, bu sorunu çözmeyi önlerine koyarlar. Partilerden söz ediliyorsa, hedef "Türkiye partisi" olmaktır. Bu hedef bir dizi tarihsel nedenle hep emekçilerle ve sol hareketle ittifak kurmayı çağrıştırdı. Gerçekten de Kürt hareketi sendikalarda, meslek örgütlerinde etkin oldu, seçimlerde sol gruplarla ortak çalışmalar yürüttü. Ancak yetmedi. 2013'te ilan edilen İmralı açılımı, içerde AKP'nin İkinci Cumhuriyet rejiminin, dışarda ABD'nin bölgesel hegemonyasının süreceğini varsayıyordu. Bu perspektiften gittiğinizde Türkiyelileşemezsiniz. Tersine Türkiye'ye, farklı köken ve kültürlerden gelen halkımıza yabancılaşırsınız.

Bu derleme kitap işte böyle bir noktaya varan süreçte yazılan makalelerden oluşuyor. Kürt hareketinin Türkiyelileşememe öyküsü tartışılıyor.

Yazılama